P. OVIDI NASONIS OPERA

TOM. I

P. OVIDI NASONIS OPERA

EX CORPORE POETARVM LATINORVM

A

IOHANNE PERCIVAL POSTGATE

EDITO

SEPARATIM TYPIS IMPRESSA

TOMVS I

LONDINI
G. BELL ET FILII
CANTABRIGIAE DEIGHTON, BELL ET SOC.
MDCCCXCVIII

LONDINI: EXCVDEBANT C. WHITTINGHAM ET SOC.

P. OVIDI NASONIS AD LECTORES BENEVOLOS LIBELLVS

P. NASO, a suorum *corpore* et societate diuolsus et tres quidem ille in *Tomos* discessurus, a uobis, Lectores Beneuoli, petit ut eam ueniam, quam cum inter ciues suos esset dederitis, nunc soli ac paene exuli nolitis auferre. eundem enim se esse, isdem curatoribus; et si studiosus quis notularum illam appendicem chartis his minoribus abesse doluerit, at negotiosis et desidiosis (quae turba maxima est) poenam dempta leuiorem fore.[1]

IOH. P. POSTGATE.

a. d. VIII. Kal. Iul. A. S. 1893.

[1] Praef. in *Amores* u. 4.

TOMVS I

P. OVIDI NASONIS

HEROIDES

I

PENELOPE VLIXI

HANC tua Penelope lento tibi mittit, Vlixe.
nil mihi rescribas tu tamen: ipse ueni.
Troia iacet certe, Danais inuisa puellis.
uix Priamus tanti totaque Troia fuit.
o utinam tum, cum Lacedaemona classe petebat,
obrutus insanis esset adulter aquis!
non ego deserto iacuissem frigida lecto,
non quererer tardos ire relicta dies:
nec mihi quaerenti spatiosam fallere noctem
lassaret uiduas pendula tela manus.
quando ego non timui grauiora pericula ueris?
res est solliciti plena timoris amor.
in te fingebam uiolentos Troas ituros.
nomine in Hectoreo pallida semper eram.
siue quis Antilochum narrabat ab Hectore uictum,
Antilochus nostri causa timoris erat:
siue Menoetiaden falsis cecidisse sub armis,
flebam successu posse carere dolos.
sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat hastam,
Tlepolemi leto cura nouata mea est.
denique, quisquis erat castris iugulatus Achiuis,
frigidius glacie pectus amantis erat.
sed bene consuluit casto deus aequus amori.
uersa est in cineres sospite Troia uiro.
Argolici rediere duces. altaria fumant:
ponitur ad patrios barbara praeda deos.
grata ferunt nymphae pro saluis dona maritis:
illi uicta suis Troica fata canunt.
mirantur iustique senes trepidaeque puellae;

narrantis coniunx pendet ab ore uiri.
atque aliquis posita monstrat fera praelia mensa,
pingit et exiguo Pergama tota mero:
'hac ibat Simois, haec est Sigeïa tellus,
hic steterat Priami regia celsa senis:
illic Aeacides, illic tendebat Vlixes:
hic lacer admissos terruit Hector equos.'
omnia namque tuo senior, te quaerere misso,
rettulerat gnato Nestor, at ille mihi.
rettulit et ferro Rhesumque Dolonaque caesos,
utque sit hic somno proditus, ille dolo.
ausus es, o nimium nimiumque oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere castra dolo,
totque simul mactare uiros, adiutus ab uno!
at bene cautus eras et memor ante mei.
usque metu micuere sinus, dum uictor amicum
dictus es Ismariis isse per agmen equis.
sed mihi quid prodest uestris disiecta lacertis
Ilios, et murus quod fuit, esse solum,
si maneo qualis Troia durante manebam,
uirque mihi dempto fine carendus abest?
diruta sunt aliis, uni mihi Pergama restant,
incola captiuo quae boue uictor arat.
iam seges est, ubi Troia fuit, resecandaque falce
luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus:
semisepulta uirum curuis feriuntur aratris
ossa; ruinosas occulit herba domos.
uictor abes, nec scire mihi, quae causa morandi,
aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
quisquis ad haec uertit peregrinam litora puppim,
ille mihi de te multa rogatus abit:
quamque tibi reddat, si te modo uiderit usquam,
traditur huic digitis charta notata meis.
nos Pylon, antiqui Neleia Nestoris arua,
misimus: incerta est fama remissa Pylo.
misimus et Sparten: Sparte quoque nescia ueri.
quas habitas terras, aut ubi lentus abes?
utilius starent etiam nunc moenia Phoebi.
irascor uotis heu leuis ipsa meis!
scirem ubi pugnares, et tantum bella timerem,
et mea cum multis iuncta querela foret.
quid timeam, ignoro: timeo tamen omnia demens,
et patet in curas area lata meas.
quaecumque aequor habet, quaecumque pericula tellus,

tam longae causas suspicor esse morae.
haec ego dum stulte metuo, quae uestra libido est,
esse peregrino captus amore potes.
forsitan et narres, quam sit tibi rustica coniunx,
quae tantum lanas non sinat esse rudes.
fallar, et hoc crimen tenues uanescat in auras,
neue, reuertendi liber, abesse uelis!
me pater Icarius uiduo discedere lecto
cogit, et immensas increpat usque moras.
increpet usque licet: tua sum, tua dicar oportet;
Penelope coniunx semper Vlixis ero.
ille tamen pietate mea precibusque pudicis
frangitur, et uires temperat ipse suas.
Dulichii Samiique et quos tulit alta Zacynthos,
turba ruunt in me luxuriosa proci:
inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula:
uiscera nostra, tuae dilacerantur opes.
quid tibi Pisandrum Polybumque Medontaque dirum
Eurymachique auidas Antinoique manus,
atque alios referam, quos omnis turpiter absens
ipse tuo partis sanguine rebus alis?
Irus egens pecorisque Melanthius actor edendi
ultimus accedunt in tua damna pudor.
tres sumus inbelles numero, sine uiribus uxor,
Laertesque senex, Telemachusque puer.
ille per insidias paene est mihi nuper ademptus,
dum parat inuitis omnibus ire Pylon.
di, precor, hoc iubeant, ut euntibus ordine fatis
ille meos oculos comprimat, ille tuos.
hac faciunt custosque boum longaeuaque nutrix,
tertius inmundae cura fidelis harae.
sed neque Laertes, ut qui sit inutilis armis,
hostibus in mediis regna tenere potest.
Telemacho ueniet, uiuat modo, fortior aetas:
nunc erat auxiliis illa tuenda patris.
nec mihi sunt uires inimicos pellere tectis.
tu citius uenias, portus et ara tuis.
est tibi, sitque, precor, gnatus, qui mollibus annis
in patrias artes erudiendus erat.
respice Laerten: ut iam sua lumina condas,
extremum fati sustinet ille diem.
certe ego, quae fueram te discedente puella,
protinus ut uenias, facta uidebor anus.

II

PHYLLIS DEMOPHOONTI

Hospita, Demophoon, tua te Rhodopeia Phyllis
  ultra promissum tempus abesse queror.
cornua cum lunae pleno semel orbe coissent,
  litoribus nostris ancora pacta tua est.
luna quater latuit, toto quater orbe recreuit;
  nec uehit Actaeas Sithonis unda rates.
tempora si numeres, bene quae numeramus amantes,
  non uenit ante suam nostra querela diem.
spes quoque lenta fuit. tarde, quae credita laedunt,
  credimus. inuito nunc et amore noces.
saepe fui mendax pro te mihi; saepe putaui
  alba procellosos uela referre notos.
Thesea deuoui, quia te dimittere nollet:
  nec tenuit cursus forsitan ille tuos.
interdum timui, ne, dum uada tendis ad Hebri,
  mersa foret cana naufraga puppis aqua.
saepe deo supplex, ut tu, scelerate, ualeres,
  ipsa mihi dixi 'si ualet ille, uenit.'
denique fidus amor quidquid properantibus obstat,
  finxit, et ad causas ingeniosa fui.
at tu lentus abes, nec te iurata reducunt
  numina, nec nostro motus amore redis.
Demophoon, uentis et uerba et uela dedisti:
  uela queror reditu, uerba carere fide.
dic mihi, quid feci, nisi non sapienter amaui?
  crimine te potui demeruisse meo.
unum in me scelus est, quod te, scelerate, recepi.
  sed scelus hoc meriti pondus et instar habet.
iura, fides ubi nunc, commissaque dextera dextrae,
  quique erat in falso plurimus ore deus?
promissus socios ubi nunc Hymenaeus in annos,
  qui mihi coniugii sponsor et obses erat?
per mare, quod totum uentis agitatur et undis,
  per quod saepe ieras, per quod iturus eras,
perque tuum mihi iurasti, nisi fictus et ille est,
  concita qui uentis aequora mulcet, auum,
per Venerem nimiumque mihi facientia tela,
  altera tela arcus, altera tela faces,
Iunonemque, toris quae praesidet alma maritis,
  et per taediferae mystica sacra deae.
si de tot laesis sua numina quisque deorum
  uindicet, in poenas non satis unus eris.

at laceras etiam puppes furiosa refeci,
ut, qua desererer, firma carina foret;
remigiumque dedi, quod me fugiturus haberes.
heu, patior telis uulnera facta meis!
credidimus blandis, quorum tibi copia, uerbis;
credidimus generi nominibusque tuis;
credidimus lacrimis: an et hae simulare docentur?
hae quoque habent artes, quaque iubentur, eunt?
dis quoque credidimus. quo iam tot pignora nobis?
parte satis potui qualibet inde capi.
nec moueor, quod te iuui portuque locoque.
debuit haec meriti summa fuisse mei.
turpiter hospitium lecto cumulasse iugali
paenitet, et lateri conseruisse latus.
quae fuit ante illam, mallem suprema fuisset
nox mihi, dum potui Phyllis honesta mori.
speraui melius, quia me meruisse putaui.
quaecumque ex merito spes uenit, aequa uenit.
fallere credentem non est operosa puellam
gloria. simplicitas digna fauore fuit.
sum decepta tuis et amans et femina uerbis.
di faciant, laudis summa sit ista tuae.
inter et Aegidas media statuaris in urbe:
magnificus titulis stet pater ante suis:
cum fuerit Sciron lectus toruusque Procrustes
et Sinis, et tauri mixtaque forma uiri,
et domitae bello Thebae, fusique bimembres
et pulsata nigri regia caeca dei,
hoc tua post illos titulo signetur imago,
HIC EST, CVIVS AMANS HOSPITA CAPTA DOLO EST.
de tanta rerum turba factisque parentis
sedit in ingenio Cressa relicta tuo.
quod solum excusat, solum miraris in illo.
haeredem patriae, perfide, fraudis agis.
illa, nec inuideo, fruitur meliore marito,
inque capistratis tigribus alta sedet.
at mea despecti fugiunt conubia Thraces,
quod ferar externum praeposuisse meis.
atque aliquis 'iam nunc doctas eat' inquit 'Athenas:
armiferam Thracen qui regat, alter erit.
exitus acta probat.' careat successibus, opto,
quisquis ab euentu facta notanda putat.
at si nostra tuo spumescant aequora remo,
iam mihi, iam dicar consuluisse meis.

sed neque consului, nec te mea regia tanget,
  fessaque Bistonia membra lauabis aqua.
illa meis oculis species abeuntis inhaeret,
  cum premeret portus classis itura meos.
ausus es amplecti, colloque infusus amantis
  oscula per longas iungere pressa moras,
cumque tuis lacrimis lacrimas confundere nostras,
  quodque foret uelis aura secunda, queri,
et mihi discedens suprema dicere uoce
  'Phylli, fac expectes Demophoonta tuum.'
expectem, qui me numquam uisurus abisti?
  expectem pelago uela negata meo?
et tamen expecto. redeas modo serus amanti,
  ut tua sit solo tempore lapsa fides.
quid precor infelix? te iam tenet altera coniunx
  forsitan et nobis qui male fauit, amor:
utque tibi excidimus, nullam, puto, Phyllida nosti.
  ei mihi, si, quae sim Phyllis et unde, rogas.
quae tibi, Demophoon, longis erroribus acto
  Threicios portus hospitiumque dedi,
cuius opes auxere meae, cui diues egenti
  munera multa dedi, multa datura fui:
quae tibi subieci latissima regna Lycurgi,
  nomine femineo uix satis apta regi,
qua patet umbrosum Rhodope glacialis ad Haemum,
  et sacer admissas exigit Hebrus aquas:
cui mea uirginitas auibus libata sinistris,
  castaque fallaci zona recincta manu.
pronuba Tisiphone thalamis ululauit in illis,
  et cecinit maestum deuia carmen auis.
adfuit Allecto breuibus torquata colubris,
  suntque sepulchrali lumina mota face.
maesta tamen scopulos fruticosaque litora calco,
  quaque patent oculis *aequ*ora lata meis.
siue die laxatur humus, seu frigida lucent
  sidera, prospicio, quis freta uentus agat.
et quaecumque procul uenientia lintea uidi,
  protinus illa meos auguror esse deos.
in freta procurro, uix me retinentibus undis,
  mobile qua primas porrigit aequor aquas.
quo magis accedunt, minus et minus utilis adsto:
  linquor, et ancillis excipienda cado.
est sinus, adductos modice falcatus in arcus:
  ultima praerupta cornua mole rigent.
hinc mihi suppositas inmittere corpus in undas

mens fuit; et, quoniam fallere pergis, erit.
ad tua me fluctus proiectam litora portent,
occurramque oculis intumulata tuis.
duritia ferrum ut superes adamantaque teque,
'non tibi sic' dices 'Phylli, sequendus eram.'
saepe uenenorum sitis est mihi: saepe cruenta
traiectam gladio morte perire iuvat.
colla quoque, infidis quia se nectenda lacertis
praebuerunt, laqueis inplicuisse lubet.
stat nece matura tenerum pensare pudorem.
in necis electu parua futura mora est.
inscribere meo causa inuidiosa sepulchro;
aut hoc aut simili carmine notus eris:
PHYLLIDA DEMOPHOON LETO DEDIT, HOSPES AMANTEM:
ILLE NECIS CAVSAM PRAEBVIT, IPSA MANVM.

III

BRISEIS ACHILLI

Quam legis, a rapta Briseide littera uenit,
uix bene barbarica Graeca notata manu.
quascumque aspicies, lacrimae fecere lituras.
sed tamen et lacrimae pondera uocis habent.
si mihi pauca queri de te dominoque uiroque
fas est, de domino pauca uiroque querar.
non, ego poscenti quod sum cito tradita regi,
culpa tua est: quamuis haec quoque culpa tua est.
nam simul Eurybates me Talthybiusque uocarunt,
Eurybati data sum Talthybioque comes.
alter in alterius iactantes lumina uoltum
quaerebant taciti, noster ubi esset amor.
differri potui: poenae mora grata fuisset.
ei mihi, discedens oscula nulla dedi.
at lacrimas sine fine dedi, rupique capillos:
infelix iterum sum mihi uisa capi.
saepe ego decepto uolui custode reuerti:
sed me qui timidam prenderet, hostis erat.
si progressa forem, caperer ne nocte timebam,
quamlibet ad Priami munus itura nurum.
sed data sim, quia danda fui. tot noctibus absum,
nec repetor. cessas, iraque lenta tua est.
ipse Menoetiades tum, cum tradebar, in aurem
'quid fles? hic paruo tempore' dixit 'eris.'

nec repetisse parum: pugnas, ne reddar, Achille.
i nunc, et cupidi nomen amantis habe.
uenerunt ad te Telamone et Amyntore nati,
ille gradu propior sanguinis, ille comes,
Laertaque satus, per quos comitata redirem:
auxerunt blandae grandia dona preces,
uiginti fuluos operoso ex aere lebetas,
et tripodas septem pondere et arte pares:
addita sunt illis auri bis quinque talenta,
bis sex adsueti uincere semper equi,
quodque superuacuum est, forma praestante puellae
Lesbides, euersa corpora capta domo:
cumque tot his, sed non opus est tibi coniuge, coniunx
ex Agamemnoniis una puella tribus.
si tibi ab Atride pretio redimenda fuissem,
quae dare debueras, accipere illa negas?
qua merui culpa fieri tibi uilis, Achille?
quo leuis a nobis tam cito fugit amor?
an miseros tristis fortuna tenaciter urget,
nec uenit inceptis mollior hora ma*l*is?
diruta marte tuo Lyrnesia moenia uidi,
et fueram patriae pars ego magna meae.
uidi consortes pariter generisque necisque
tres cecidisse: tribus, quae mihi, mater erat.
uidi, quantus erat, fusum tellure cruenta,
pectora iactantem sanguinolenta uirum.
tot tamen amissis te compensauimus unum:
tu dominus, tu uir, tu mihi frater eras.
tu mihi, iuratus per numina matris aquosae,
utile dicebas ipse fuisse capi.
scilicet ut, quamuis ueniam dotata, repellas,
et mecum fugias quae tibi dantur, opes.
quin etiam fama est, cum crastina fulserit eos,
te dare nubiferis lintea uelle notis.
quod scelus ut pauidas miserae mihi contigit aures,
sanguinis atque animi pectus inane fuit.
ibis, et, o miseram, cui me, uiolente, relinquis?
quis mihi desertae mite leuamen erit?
deuorer ante, precor, subito telluris hiatu,
aut rutilo missi fulminis igne cremer,
quam sine me Phthiis canescant aequora remis,
et uideam puppes ire relicta tuas.
si tibi iam reditusque placent patriique penates,
non ego sum classi sarcina magna tuae.
uictorem captiua sequar, non nupta maritum:

est mihi, quae lanas molliat, apta manus.
inter Achaeiadas longe pulcherrima matres
in thalamos coniunx ibit eatque tuos,
digna nurus socero, Iouis Aeginaeque nepote,
cuique senex Nereus prosocer esse uelit.
nos humiles famulaeque tuae data pensa trahemus,
et minuent plenas stamina nostra colos.
exagitet ne me tantum tua, deprecor, uxor,
quae mihi nescioquo non erit aequa modo,
neue meos coram scindi patiare capillos,
et leuiter dicas ‘haec quoque nostra fuit.’
uel patiare licet, dum ne contempta relinquar:
hic mihi uae miserae concutit ossa metus.
quid tamen expectas? Agamemnona paenitet irae,
et iacet ante tuos Graecia maesta pedes.
uince animos iramque tuam, qui cetera uincis.
quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
arma cape, Aeacide, sed me tamen ante recepta,
et preme turbatos Marte fauente uiros.
propter me mota est, propter me desinat ira:
simque ego tristitiae causa modusque tuae.
nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris.
coniugis Oenides uersus in arma prece est.
res audita mihi, nota est tibi. fratribus orba
deuouit nati spemque caputque parens.
bellum erat: ille ferox positis secessit ab armis,
et patriae rigida mente negauit opem.
sola uirum coniunx flexit. felicior illa!
at mea pro nullo pondere uerba cadunt.
nec tamen indignor; nec me pro coniuge gessi
saepius in domini serua uocata torum.
me quaedam, memini, dominam captiua uocabat:
‘seruitio’ dixi ‘nominis addis onus.’
per tamen ossa uiri subito male tecta sepulchro,
semper iudiciis ossa uerenda meis,
perque trium fortes animas, mea numina, fratrum,
qui bene pro patria cum patriaque iacent,
perque tuum nostrumque caput, quae iunximus una,
perque tuos enses, cognita tela meis,
nulla Mycenaeum sociasse cubilia mecum
iuro: fallentem deseruisse uelis.
si tibi nunc dicam ‘fortissime, tu quoque iura
nulla tibi sine me gaudia facta,’ neges.
at Danai maerere putant. tibi plectra mouentur,
te tenet in tepido mollis amica sinu.

et quisquam quaerit, quare pugnare recuses?
pugna nocet; citharae noxque Venusque iuuant.
tutius est iacuisse toro, tenuisse puellam,
Threiciam digitis increpuisse lyram,
quam manibus clipeos et acutae cuspidis hastam,
et galeam pressa sustinuisse coma.
sed tibi pro tutis insignia facta placebant,
partaque bellando gloria dulcis erat.
an tantum, dum me caperes, fera bella probabas,
cumque mea patria laus tua uicta iacet?
di melius! ualidoque, precor, uibrata lacerto
transeat Hectoreum Pelias hasta latus!
mittite me, Danai. dominum legata rogabo,
multaque mandatis oscula mixta feram.
plus ego quam Phoenix, plus quam facundus Vlixes,
plus ego quam Teucri, credite, frater agam.
est aliquid, collum solitis tetigisse lacertis,
praesentisque oculos admonuisse sinu.
sis licet immitis, matrisque ferocior undis,
ut taceam, lacrimis comminuere meis.
nunc quoque, (sic omnes Peleus pater impleat annos,
sic eat auspiciis Pyrrhus ad arma tuis!)
respice sollicitam Briseida, fortis Achille,
nec miseram lenta ferreus ure mora.
aut, si uersus amor tuus est in taedia nostri,
quam sine te cogis uiuere, coge mori.
utque facis, coges. abiit corpusque colorque:
sustinet hoc animae spes tamen una tui:
qua si destituor, repetam fratresque uirumque:
nec tibi magnificum femina iussa mori.
cur autem iubeas? stricto pete corpora ferro:
est mihi qui fosso pectore sanguis eat.
me petat ille tuus qui, si dea passa fuisset,
ensis in Atridae pectus iturus erat.
a, potius serues nostram, tua munera, uitam.
quod dederas hosti uictor, amica rogo.
perdere quos melius possis, Neptunia praebent
Pergama: materiam caedis ab hoste pete.
me modo, siue paras impellere remige classem,
siue manes, domini iure uenire iube.

IV

PHAEDRA HIPPOLYTO

Qua, nisi tu dederis, caritura est ipsa, salutem,
  mittit Amazonio Cressa puella uiro.
perlege quodcumque est. quid epistola lecta nocebit?
  te quoque in hac aliquid quod iuuet, esse potest.
his arcana notis terra pelagoque feruntur:
  inspicit acceptas hostis ab hoste notas.
ter tecum conata loqui ter inutilis haesit
  lingua, ter in primo destitit ore sonus.
qua licet et sequitur, pudor est miscendus amori:
  dicere quae puduit, scribere iussit amor.
quidquid amor iussit, non est contemnere tutum:
  regnat et in dominos ius habet ille deos.
ille mihi primo dubitanti scribere dixit
  'scribe: dabit uictas ferreus ille manus.'
adsit, et, ut nostras auido fouet igne medullas,
  figat sic animos in mea uota tuos.
non ego nequitia socialia foedera rumpam:
  fama (uelim quaeras) crimine nostra uacat.
uenit amor grauius, quo serius. urimur intus;
  urimur, et caecum pectora uulnus habent.
scilicet ut teneros laedunt iuga prima iuuencos,
  frenaque uix patitur de grege captus equus,
sic male uixque subit primos rude pectus amores,
  sarcinaque haec animo non sedet apta meo.
ars fit, ubi a teneris crimen condiscitur annis:
  quae uenit exacto tempore, peius amat.
tu noua seruatae capies libamina famae:
  et pariter nostrum fiet uterque nocens.
est aliquid, plenis pomaria carpere ramis,
  et tenui primam delegere ungue rosam.
si tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
  candor ab insolita labe notandus erat,
at bene successit, digno quod adurimur igni.
  peius adulterio turpis adulter obest.
si mihi concedat Iuno fratremque uirumque,
  Hippolytum uideor praepositura Ioui.
iam quoque, uix credes, ignotas mutor in artes:
  est mihi per saeuas impetus ire feras.
iam mihi prima dea est arcu praesignis adunco
  Delia. iudicium subsequor ipsa tuum.
in nemus ire libet, pressisque in retia ceruis
  hortari celeris per iuga summa canes,

aut tremulum excusso iaculum uibrare lacerto,
aut in graminea ponere corpus humo.
saepe iuuat uersare leues in puluere currus,
torquentem frenis ora fugacis equi.
nunc feror, ut Bacchi furiis Eleleides actae,
quaeque sub Idaeo tympana colle mouent,
aut quas semideae Dryades Faunique bicornes
numine contactas attonuere suo.
namque mihi referunt, cum se furor ille remisit,
omnia: me tacitam conscius urit amor.
forsitan hunc generis fato reddamus amorem,
et Venus ex tota gente tributa petat.
Iuppiter Europen (prima est ea gentis origo)
dilexit, tauro dissimulante deum.
Pasiphae mater, decepto subdita tauro,
enixa est utero crimen onusque suo.
perfidus Aegides, ducentia fila secutus,
curua meae fugit tecta sororis ope.
en ego nunc, ne forte parum Minoia credar,
in socias leges ultima gentis eo.
hoc quoque fatale est: placuit domus una duabus.
me tua forma capit: capta parente soror.
Thesides Theseusque duas rapuere sorores.
ponite de nostra bina tropaea domo.
tempore quo nobis inita est Cerealis Eleusin,
Gnosia me uellem detinuisset humus.
tunc mihi praecipue, nec non tamen ante placebas:
acer in extremis ossibus haesit amor.
candida uestis erat, praecincti flore capilli;
flaua uerecundus tinxerat ora rubor:
quemque uocant aliae uultum rigidumque trucemque,
pro rigido, Phaedra iudice, fortis erat.
sint procul a nobis iuuenes ut femina compti:
fine coli modico forma uirilis amat.
te tuus iste rigor, positique sine arte capilli,
et leuis egregio puluis in ore decet.
siue ferocis equi luctantia colla recuruas,
exiguo flexos miror in orbe pedes:
seu lentum ualido torques hastile lacerto,
ora ferox in se uersa lacertus habet:
siue tenes lato uenabula cornea ferro:
denique nostra iuuas lumina, quidquid agas.
tu modo duritiam siluis depone iugosis.
non sum m*ilit*ia digna perire tua.
quid iuuat incinctae studia exercere Dianae,

et Veneri numeros eripuisse suos?
quod caret alterna requie, durabile non est:
haec reparat uires fessaque membra nouat.
arcus, et arma tuae tibi sunt imitanda Dianae,
si numquam cesses tendere, mollis erit.
clarus erat siluis Cephalus, multaeque per herbas
conciderant illo percutiente ferae:
nec tamen Aurorae male se praebebat amandum.
ibat ad hunc sapiens a sene diua uiro.
saepe sub ilicibus Venerem Cinyraque creatum
sustinuit positos quaelibet herba duos.
arsit et Oenides in Maenalia Atalanta:
illa ferae spolium pignus amoris habet.
nos quoque iam primum turba numeremur in ista.
si Venerem tollas, rustica silua tua est.
ipsa comes ueniam, nec me latebrosa mouebunt
saxa, neque obliquo dente timendus aper.
aequora bina suis obpugnant fluctibus Isthmon,
et tenuis tellus audit utrumque mare. 106
hic tecum Troezena colam, Pittheia regna:
iam nunc est patria gratior illa mea.
tempore abest, aberitque diu Neptunius heros:
illum Pirithoi detinet ora sui.
praeposuit Theseus, nisi *si* manifesta negamus,
Pirithoum Phaedrae Pirithoumque tibi.
sola nec haec ad nos iniuria uenit ab illo.
in magnis laesi rebus uterque sumus.
ossa mei fratris claua perfracta trinodi
sparsit humi: soror est praeda relicta feris.
prima securigeras inter uirtute puellas
te peperit, nati digna uigore parens.
si quaeras, ubi sit, Theseus latus ense peregit:
nec tanto mater pignore tuta fuit.
at ne nupta quidem taedaque accepta iugali.
cur, nisi ne caperes regna paterna nothus?
addidit et fratres ex me tibi, quos tamen omnis
non ego tollendi causa, sed ille fuit.
o utinam nocitura tibi, pulcherrime rerum,
in medio nisu uiscera rupta forent!
i nunc, sic meriti lectum reuerere parentis:
quem fugit et factis abdicat ille suis.
nec, quia priuigno uidear coitura nouerca,
terruerint animos nomina uana tuos.
ista uetus pietas, aeuo moritura futuro,
rustica Saturno regna tenente fuit.

Iuppiter esse pium statuit, quodcumque iuuaret:
et fas omne facit fratre marita soror.
illa coit firma generis iunctura catena,
imposuit nodos cui Venus ipsa suos.
nec labor est. celare licet. †pete munus ab illa.
cognato poterit nomine culpa tegi.
uiderit amplexus aliquis, laudabimur ambo:
dicar priuigno fida nouerca meo.
non tibi per tenebras duri reseranda mariti
ianua, non custos decipiendus erit.
ut tenuit domus una duos, domus una tenebit.
oscula aperta dabas, oscula aperta dabis.
tutus eris mecum laudemque merebere culpa,
tu licet in lecto conspiciare meo.
tolle moras tantum, properataque foedera iunge!
qui mihi nunc saeuit, sic tibi parcat amor.
non ego dedignor supplex humilisque precari.
heu, ubi nunc fastus altaque uerba iacent?
et pugnare diu nec me summittere culpae
certa fui, certi siquid haberet amor.
uicta precor, genibusque tuis regalia tendo
bracchia. quid deceat, non uidet ullus amans.
depuduit, profugusque pudor sua signa reliquit.
da ueniam fassae, duraque corda doma!
quod mihi sit genitor, qui possidet aequora, Minos,
quod ueniant proaui fulmina torta manu,
quod sit auus radiis frontem uallatus acutis,
purpureo tepidum qui mouet axe diem—
nobilitas sub amore iacet. miserere priorum,
et mihi si non uis parcere, parce meis!
est mihi dotalis tellus Iouis insula, Crete.
seruiat Hippolyto regia tota meo.
flecte feros animos! potuit corrumpere taurum
mater. eris tauro saeuior ipse truci?
per Venerem, parcas, oro, quae plurima mecum est.
sic numquam quae te spernere possit, ames:
sic tibi secretis agilis dea saltibus adsit,
siluaque perdendas praebeat alta feras:
sic faueant Satyri montanaque numina Panes,
et cadat aduersa cuspide fossus aper.
sic tibi dent Nymphae, quamuis odisse puellas
diceris, arentem quae leuet unda sitim.
addimus his precibus lacrimas quoque. uerba precantis
perlegis, et lacrimas finge uidere meas.

V

OENONE PARIDI

Perlegis, an coniunx prohibet noua? perlege: non est
ista Mycenaea littera facta manu.
Pegasis Oenone, Phrygiis celeberrima siluis,
laesa queror de te, si sinis, ipsa meo.
quis deus opposuit nostris sua numina uotis?
ne tua permaneam, quod mihi crimen obest?
leniter, ex merito quicquid patiare, ferendum est:
quae uenit indigno poena, dolenda uenit.
nondum tantus eras, cum te contenta marito
edita de magno flumine nympha fui.
qui nunc Priamides (absit reuerentia uero)
seruus eras: seruo nubere nympha tuli.
saepe greges inter requieuimus arbore tecti,
mixtaque cum foliis praebuit herba torum.
saepe super stramen fenoque iacentibus alto
defensa est humili cana pruina casa.
quis tibi monstrabat saltus uenatibus aptos,
et tegeret catulos qua fera rupe suos?
retia saepe comes maculis distincta tetendi;
saepe citos egi per iuga longa canes.
incisae seruant a te mea nomina fagi,
et legor Oenone falce notata tua:
et quantum trunci, tantum mea nomina crescunt:
crescite, et in titulos surgite recta meos.
popule, uiue, precor, quae consita margine ripae
hoc in rugoso cortice carmen habes:
CVM PARIS OENONE POTERIT SPIRARE RELICTA,
AD FONTEM XANTHI VERSA RECVRRET AQVA.
Xanthe, retro propera, uersaeque recurrite lymphae:
sustinet Oenonen deseruisse Paris.
illa dies fatum miserae mihi dixit, ab illa
pessima mutati coepit amoris hiemps,
qua Venus et Iuno sumptisque decentior armis
uenit in arbitrium nuda Minerua tuum.
attoniti micuere sinus, gelidusque cucurrit,
ut mihi narrasti, dura per ossa tremor.
consului, neque enim modice terrebar, anusque
longaeuosque senes. constitit esse nefas.
caesa abies, sectaeque trabes; et classe parata
caerula ceratas accipit unda rates.
flesti discedens: hoc saltim parce negare:
[praeterito magis est iste pudendus amor.

et flesti, et nostros uidisti flentis ocellos :]
  miscuimus lacrimas maestus uterque suas.
non sic adpositis uincitur uitibus ulmus,
  ut tua sunt collo bracchia nexa meo.
a quotiens, cum te uento quererere teneri,
  riserunt comites : ille secundus erat.
oscula dimissae quotiens repetita dedisti :
  quam uix sustinuit dicere lingua 'uale.'
aura leuis rigido pendentia lintea malo
  suscitat, et remis eruta canet aqua.
prosequor infelix oculis abeuntia uela,
  qua licet, et lacrimis umet arena meis.
utque celer uenias, uirides Nereidas oro :
  scilicet ut uenias in mea damna celer.
uotis ergo meis alii rediture redisti ?
  ei mihi, pro dira paelice blanda fui !
aspicit inmensum moles natiua profundum :
  mons fuit. aequoreis illa resistit aquis.
hinc ego uela tuae cognoui prima carinae,
  et mihi per fluctus impetus ire fuit.
dum moror, in summa fulsit mihi purpura prora.
  pertimui. cultus non erat ille tuus.
fit propior terrasque cita ratis attigit aura :
  femineas uidi corde tremente genas.
non satis id fuerat ; quid enim furiosa morabar ?
  haerebat gremio turpis amica tuo.
tunc uero rupique sinus et pectora planxi,
  et secui madidas ungue rigente genas,
impleuique sacram querulis ululatibus Iden.
  illuc has lacrimas in mea saxa tuli.
sic Helene doleat, desertaque coniuge ploret,
  quaeque prior nobis intulit, ipsa ferat.
nunc tibi conueniunt quae te per aperta sequantur
  aequora, legitimos destituantque uiros.
at cum pauper eras armentaque pastor agebas,
  nulla nisi Oenone pauperis uxor erat.
non ego miror opes, nec me tua regia tangit,
  nec de tot Priami dicar ut una nurus.
non tamen ut Priamus nymphae socer esse recuset,
  aut Hecubae fuerim dissimulanda nurus.
dignaque sum et cupio fieri matrona potentis :
  sunt mihi, quas possint sceptra decere, manus.
nec me, faginea quod tecum fronde iacebam,
  despice ; purpureo sum magis apta toro.
denique tutus amor meus est tibi. nulla parantur

bella, nec ultrices aduehit unda rates.
Tyndaris infestis fugitiua reposcitur armis :
hac uenit in thalamos dote superba tuos.
quae si sit Danais reddenda, uel Hectora fratrem,
uel cum Deiphobo Polydamanta roga.
quid grauis Antenor, Priamus quid suadeat ipse,
consule, quis aetas longa magistra fuit.
turpe rudimentum, patriae praeponere raptam.
causa pudenda tua est : iusta uir arma mouet.
nec tibi, si sapias, fidam promitte Lacaenam,
quae sit in amplexus tam cito uersa tuos.
ut minor Atrides temerati foedera lecti
clamat, et externo laesus amore dolet,
tu quoque clamabis. nulla reparabilis arte
laesa pudicitia est : deperit illa semel.
ardet amore tui ? sic et Menelaon amauit.
nunc iacet in uiduo credulus ille toro.
felix Andromache, certo bene nupta marito.
uxor ad exemplum fratris habenda fui.
tu leuior foliis, tum cum sine pondere suci
mobilibus uentis arida facta uolant.
et minus est in te quam summa pondus arista,
quae leuis assiduis solibus usta riget.
hoc tua, nam recolo, quondam germana canebat,
sic mihi diffusis uaticinata comis :
'quid facis, Oenone ? quid harenae semina mandas ?
non profecturis litora bubus aras.
Graia iuuenca uenit, quae te patriamque domumque
perdat ! io prohibe ! Graia iuuenca uenit !
dum licet, obscenam ponto demergite puppim !
heu, quantum Phrygii sanguinis illa uehit !'
dixerat : in cursu famulae rapuere furentem.
at mihi flauentes diriguere comae.
a nimium miserae uates mihi uera fuisti.
possidet, en saltus illa iuuenca meos !
sit facie quamuis insignis, adultera certe est.
deseruit socios hospite capta deos.
illam de patria Theseus, nisi nomine fallor,—
nescio quis Theseus abstulit ante sua.
a iuuene et cupido credatur reddita uirgo ?
unde hoc conpererim tam bene, quaeris ? amo.
uim licet appelles, et culpam nomine ueles :
quae totiens rapta est, praebuit ipsa rapi.
at manet Oenone fallenti casta marito :
et poteras falli legibus ipse tuis.

me Satyri celeres, siluis ego tecta latebam,
quaesierunt rapido, turba proterua, pede,
cornigerumque caput pinu praecinctus acuta
Faunus, in inmensis qua tumet Ida iugis.
me fide conspicuus Troiae munitor amauit;
[ille meae spolium uirginitatis habet,
id quoque luctando. rupi tamen ungue capillos,
oraque sunt digitis aspera facta meis.
nec pretium stupri gemmas aurumque poposci;
turpiter ingenuum munera corpus emunt.
ipse, ratus dignam, medicas mihi tradidit artes]
admisitque meas ad sua dona manus.
quaecumque herba potens ad opem radixque medenti
utilis in toto nascitur orbe, mea est.
me miseram, quod amor non est medicabilis herbis!
deficior prudens artis ab arte mea.
[ipse repertor opis uaccas pauisse Pheraeas
fertur, et a nostro saucius igne fuit.]
quod nec graminibus tellus fecunda creandis
nec deus, auxilium tu mihi ferre potes.
et potes, et merui. dignae miserere puellae:
non ego cum Danais arma cruenta fero.
sed tua sum tecumque fui puerilibus annis,
et tua, quod superest temporis, esse precor.

VI

HYPSIPYLE IASONI

Litora Thessaliae reduci tetigisse carina
diceris auratae uellere diues ouis.
gratulor incolumi, quantum sinis. hoc tamen ipsum
debuera*t* scripto certius esse tuo.
nam ne pacta tibi praeter mea regna redires,
cum cuperes, uentos non habuisse potes.
quamlibet aduerso signatur epistula uento.
Hypsipyle missa digna salute fui.
cur mihi fama prior quam nuntia litera uenit?
isse sacros Martis sub iuga panda boues,
seminibus iactis segetes adolesse uirorum,
inque necem dextra non eguisse tua:
peruigilem spolium pecudis seruasse draconem,
rapta tamen forti uellera fulua manu.
haec ego si possem timide credentibus 'ista

ipse mihi scripsit ' dicere, quanta forem !
quid queror officium lenti cessasse mariti ?
obsequium, maneo si tua, grande tuli.
barbara narratur uenisse uenefica tecum,
in mihi promissi parte recepta tori.
credula res amor est. utinam temeraria dicar
criminibus falsis insimulasse uirum.
nuper ab Haemoniis hospes mihi Thessalus oris
uenerat : et tactum uix bene limen erat,
' Aesonides ' dixi ' quid agit meus ? ' ille pudore
haesit, in opposita lumina fixus humo.
protinus exilui, tunicisque a pectore ruptis
' uiuit, an ' exclamo ' me quoque fata uocant ? '
' uiuit ' ait *timidus*. timidum iurare coegi.
uix mihi teste deo credita uita tua est.
[ut rediit animus, tua facta requirere coepi.
narrat aenipedes Martis arasse boues,
uipereos dentes in humum pro semine iactos,
et subito natos arma tulisse uiros :
terrigenas populos ciuili marte peremptos
inplesse aetatis fata diurna suae.
deuictus serpens. iterum, si uiuat Iason,
quaerimus. alternant spesque timorque fidem.]
singula dum narrat, studio cursuque loquendi
detegit ingenio uulnera nostra suo.
heu, ubi pacta fides ? ubi connubialia iura,
faxque, sub arsuros dignior ire rogos ?
non ego sum furto tibi cognita. pronuba Iuno
affuit et sertis tempora uinctus Hymen.
at mihi nec Iuno nec Hymen, sed tristis Erinys
praetulit infaustas sanguinolenta faces.
quid mihi cum Minyis, quid cum Dodonide pinu ?
quid tibi cum patria, nauita Tiphy, mea ?
non erat hic aries uillo spectabilis aureo,
nec senis Aeetae regia Lemnos erat.
certa fui primo ; sed me mea fata trahebant,
hospita feminea pellere castra manu.
Lemniadesque uiros, nimium quoque, uincere norunt.
milite tam fort*i caus*a tuenda fuit.
urbe uirum iu*u*i, tectoque animoque recepi.
hic tibi bisque aestas bisque cucurrit hiemps.
tertia messis erat, cum tu dare uela coactus
implesti lacrimis talia uerba tuis :
' abstrahor, Hypsipyle. sed dent modo fata recursus,
uir tuus hinc abeo, uir tibi semper ero.

quod tamen e nobis grauida celatur in aluo,
  uiuat, et eiusdem simus uterque parens.'
hactenus; et lacrimis in falsa cadentibus ora
  cetera te memini non potuisse loqui.
ultimus e sociis sacram conscendis in Argon.
  illa uolat; uentus concaua uela tenet.
caerula propulsae subducitur unda carinae:
  terra tibi, nobis aspiciuntur aquae.
in latus omne patens turris circumspicit undas:
  huc feror, et lacrimis osque sinusque madent.
per lacrimas specto, cupidaeque fauentia menti
  longius adsueto lumina nostra uident.
adde preces castas, inmixtaque uota timori,
  nunc quoque te saluo persoluenda mihi.
uota ego persoluam? uotis Medea fruetur?
  cor dolet, atque ira mixtus abundat amor.
dona feram templis, uiuum quod Iasona perdo?
  hostia pro damnis concidat icta meis?
non equidem secura fui; semperque uerebar,
  ne pater Argolica sumeret urbe nurum.
Argolidas timui: nocuit mihi barbara paelex.
  non expectata uulnus ab hoste tuli.
nec facie meritisque placet; sed carmina nouit,
  diraque cantata pabula falce metit.
illa reluctantem curru deducere lunam
  nititur, et tenebris abdere solis equos.
illa refrenat aquas, obliquaque flumina sistit:
  illa loco siluas uiuaque saxa mouet.
per tumulos errat passis discincta capillis,
  certaque de tepidis colligit ossa rogis.
deuouet absentis, simulacraque cerea fingit,
  et miserum tenuis in iecur urget acus,
et quae nescierim melius. male quaeritur herbis
  moribus et forma conciliandus amor.
hanc potes amplecti, thalamoque relictus in uno
  impauidus somno nocte silente frui?
scilicet ut tauros, ita te iuga ferre coegit:
  quaque feros anguis, te quoque mulcet ope.
adde, quod adscribi factis procerumque tuisque
  se fauet, et titulo coniugis uxor obest.
atque aliquis Peliae de partibus acta uenenis
  imputat, et populum, qui sibi credat, habet.
'non haec Aesonides, sed Phasias Aeet*ine*
  aurea Phrixeae terga reuellit ouis.'
non probat Alcimede mater tua (consule matrem)

non pater, a gelido cui uenit axe nurus.
illa sibi *a* Tanai Scythiaeque paludibus udae
quaerat et a patria Phasidis usque uirum.
mobilis Aesonide, uernaque incertior aura,
cur tua polliciti pondere uerba carent?
uir meus hinc ieras; uir non meus inde redisti.
sim reducis coniunx, sicut euntis eram!
si te nobilitas generosaque nomina tangunt,
en ego Minoo nata Thoante feror.
Bacchus auus: Bacchi coniunx redimita corona
praeradiat stellis signa minora suis.
dos tibi Lemnos erit, terra ingeniosa colenti.
me quoque dotalis inter habere potes.
nunc etiam peperi. gratare ambobus, Iason.
dulce mihi grauidae fecerat auctor onus.
felix in numero quoque sum, prolemque gemellam
pignora Lucina bina fauente dedi.
si quaeris, cui sint similes? cognosceris illis.
fallere non norunt: cetera patris habent.
legatos quos paene dedi pro matre ferendos.
sed tenuit coeptas saeua nouerca uias.
Medeam timui. plus est Medea nouerca:
Medeae faciunt ad scelus omne manus.
spargere quae fratris potuit lacerata per agros
corpora, pignoribus parceret illa meis?
hanc *hanc*, o demens Colchisque ablate uenenis,
diceris Hypsipyles praeposuisse toro!
turpiter illa uirum cognouit adultera uirgo:
me tibi teque mihi taeda pudica dedit.
prodidit illa patrem: rapui de clade Thoanta.
deseruit Colchos: me mea Lemnos habet.
quid refert, scelerata piam si uincet, et ipso
crimine dotata est emeruitque uirum?
Lemniadum facinus culpo, non miror, Iason.
quamlibet infirmis ipse dat arma dolor.
dic age, si uentis, ut oportuit, actus iniquis
intrasses portus tuque comesque meos,
obuiaque exissem fetu comitante gemello?
hiscere nempe tibi terra roganda fuit!
quo uultu natos, quo me, scelerate, uideres?
perfidiae pretio qua nece dignus eras?
ipse quidem per me tutus sospesque fuisses:
non quia tu dignus, sed quia mitis ego.
paelicis ipsa meos implessem sanguine uultus,
quosque ueneficiis abstulit illa suis.

Medeae Medea forem. quod siquid ab alto
iustus adest uotis Iuppiter ipse meis,
quod gemit Hypsipyle, lecti quoque subnuba nostri
maereat, et leges sentiat ipsa suas.
utque ego destituor coniunx materque duorum,
a totidem natis orba sit illa uiro.
nec male parta diu teneat, peiusque relinquat:
exulet, et toto quaerat in orbe fugam.
quam fratri germana fuit miseroque parenti
filia, tam natis, tam sit acerba uiro.
cum mare, cum terras consumpserit, aera temptet:
erret inops, exspes, caede cruenta sua.
haec ego coniugio fraudata Thoantias oro
uiuite deuoto nuptaque uirque toro!

VII

DIDO AENEAE

Sic ubi fata uocant, udis abiectus in herbis
ad uada Maeandri concinit albus olor.
nec quia te nostra sperem prece posse moueri,
adloquor; aduerso mouimus ista deo.
sed merita et famam corpusque animumque pudicum
cum male perdiderim, perdere uerba leue est.
certus es ire tamen miseramque relinquere Didon,
atque idem uenti uela fidemque ferent?
certus es, Aenea, cum foedere soluere naues,
quaeque ubi sint nescis, Itala regna sequi,
nec noua Carthago, nec te crescentia tangunt
moenia, nec sceptro tradita summa tuo?
facta fugis, facienda petis. quaerenda per orbem
altera, quaesita est altera terra tibi.
ut terram inuenias, quis eam tibi tradet habendam?
quis sua non notis arua tenenda dabit?
alter habendus amor tibi restat et altera Dido:
quamque iterum fallas, altera danda fides.
quando erit, ut condas instar Carthaginis urbem,
et uideas populos altus ab arce tuos?
omnia ut eueniant, nec *di* tua uota morentur,
unde tibi, quae te sic amet, uxor erit?
uror, ut inducto ceratae sulpure taedae.
Aenean animo noxque diesque refert.

ille quidem male gratus et ad mea munera surdus,
et quo, si non sim stulta, carere uelim:
non tamen Aenean, quamuis male cogitat, odi:
sed queror infidum, questaque peius amo.
parce, Venus, nurui, durumque amplectere fratrem,
frater Amor; castris militet ille tuis.
aut ego quem coepi, neque enim dedignor, amare,
materiam curae praebeat ille meae.
fallor, et ista mihi falso iactatur imago.
matris ab ingenio dissidet ille suae.
te lapis et montes innataque rupibus altis
robora, te saeuae progenuere ferae,
aut mare, quale uides agitari nunc quoque uentis:
quo tamen aduersis fluctibus ire paras.
quo fugis? obstat hiemps. hiemis mihi gratia prosit.
aspice, ut euersas concitet Eurus aquas.
quod tibi malueram, sine me debere procellis:
iustior est animo uentus et unda tuo.
non ego sum tanti—quid non censeris inique?
ut pereas, dum me per freta longa fugis.
exerces pretiosa odia et constantia magno,
si, dum me careas, est tibi uile mori.
iam uenti ponent, strataque aequaliter unda
caeruleis Triton per mare curret equis.
tu quoque cum uentis utinam mutabilis esses;
et nisi duritia robora uincis, eris.
quid, si nescires, insana quid aequora possunt?
expertae totiens quam male credis aquae!
ut pelago suadente etiam retinacula soluas,
multa tamen latus tristia pontus habet.
nec uiolasse fidem temptantibus aequora prodest:
perfidiae poenas exigit ille locus,
praecipue cum laesus amor; quia mater Amorum
nuda Cytheriacis edita fertur aquis.
perdita ne perdam, timeo, noceamue nocenti,
neu bibat aequoreas naufragus hostis aquas.
uiue, precor. sic te melius, quam funere perdam.
tu potius leti causa ferere mei.
finge, age, te rapido (nullum sit in omine pondus)
turbine deprendi: quid tibi mentis erit? 66
protinus occurrent falsae periuria linguae,
et Phrygia Dido fraude coacta mori:
coniugis ante oculos deceptae stabit imago
tristis et effusis sanguinolenta comis.
quid tanti est ut tum 'merui, concedite,' dicas

quaeque cadent, in te fulmina missa putes?
da breue saeuitiae spatium pelagique tuaeque:
grande morae pretium tuta futura uia est.
nec mihi tu curae: puero parcatur Iulo.
te satis est titulum mortis habere meae.
quid puer Ascanius, quid *com*meruere Penates?
ignibus ereptos obruet unda deos?
sed neque fers tecum, nec, quae mihi, perfide, iactas,
presserunt umeros sacra paterque tuos.
omnia mentiris. nec enim tua fallere lingua
incipit a nobis primaque plector ego.
si quaeras, ubi sit formosi mater Iuli,
occidit a duro sola relicta uiro.
haec mihi narraras. at me mouere! merentem
ure: minor culpa poena futura mea est.
nec mihi mens dubia est, quin te tua numina damnent:
per mare, per terras septima iactat hiemps.
fluctibus eiectum tuta statione recepi,
uixque bene audito nomine regna dedi.
his tamen officiis utinam contenta fuissem,
et mihi concubitus fama sepulta foret!
illa dies nocuit, qua nos decliue sub antrum
caeruleus subitis compulit imber aquis.
audieram uocem: nymphas ululasse putaui:
Eumenides fatis signa dedere meis.
exige, laese pudor, poenas, uiolate Sychaei

*

ad quas, me miseram, plena pudoris eo.
est mihi marmorea sacratus in aede Sychaeus:
oppositae frondes uelleraque alba tegunt.
hinc ego me sensi noto quater ore citari:
ipse sono tenui dixit 'Elissa, ueni!'
nulla mora est, uenio: uenio tibi debita coniunx.
sum tamen admissi tarda pudore mei.
da ueniam culpae: decepit idoneus auctor.
inuidiam noxae detrahit ille meae.
diua parens seniorque pater, pia sarcina nati,
spem mihi mansuri rite dedere tori.
si fuit errandum, causas habet error honestas.
adde fidem, nulla parte pigendus erit.
durat in extremum, uitaeque nouissima nostrae
prosequitur, fati qui fuit ante tenor.
occidit internas coniunx mactatus ad aras,
et sceleris tanti praemia frater habet.
exul agor, cineresque uiri patriamque relinquo,

et feror in dubias hoste sequente uias:
adplicor ignotis, fratrique elapsa fretoque
quod tibi donaui, perfide, litus emo.
urbem constitui, lateque patentia fixi
moenia finitimis inuidiosa locis.
bella tument. bellis peregrina et femina temptor,
uixque rudis portas urbis et arma paro.
mille procis placui, qui me coiere querentes
nescio quem thalamis praeposuisse suis.
quid dubitas uinctam Gaetulo tradere Iarbae?
praebuerim sceleri bracchia nostra tuo.
est etiam frater, cuius manus impia possit
respergi nostro, sparsa cruore uiri.
pone deos et quae tangendo sacra profanas:
non bene caelestis impia dextra colit.
si tu cultor eras elapsis igne futurus,
paenitet elapsos ignibus esse deos.
forsitan et grauidam Didon, scelerate, relinquas,
parsque tui lateat corpore clausa meo.
accedet fatis matris miserabilis infans,
et nondum nati funeris auctor eris:
cumque parente sua frater morietur Iuli,
poenaque conexos auferet una duos.
sed iubet ire deus. uellem, uetuisset adire,
Punica nec Teucris pressa fuisset humus.
hoc duce nempe deo uentis agitaris iniquis,
et teris in rapido tempora longa freto?
Pergama uix tanto tibi erant repetenda labore,
Hectore si uiuo quanta fuere, forent.
non patrium Simoenta petis, sed Thybridis undas;
nempe, ut peruenias quo cupis, hospes eris.
utque latet uitatque tuas abstrusa carinas,
uix tibi continget terra petita seni.
hos potius populos in dotem, ambage remissa,
accipe et aduectas Pygmalionis opes.
Ilion in Tyriam transfer felicius urbem,
*res*que loco regis sceptraque sacra tene.
si tibi mens auida est belli, si quaerit Iulus,
unde suo partus marte triumphus eat,
quem superet, nequid desit, praebebimus hostem.
hic pacis leges, hic locus arma capit.
tu modo, per matrem fraternaque tela, sagittas,
perque fugae comites, Dardana sacra, deos!
sic superent, quoscumque tua de gente reportas,
Mars ferus et damni sit modus ille tui,

Ascaniusque suos feliciter impleat annos,
et senis Anchisae molliter ossa cubent!
parce, precor, domui, quae se tibi tradit habendam;
quod crimen dicis praeter amasse meum?
non ego sum Phthias magnisue oriunda Mycenis,
nec steterunt in te uirque paterque meus.
si pudet uxoris, non nupta, sed hospita dicar.
dum tua sit Dido, quidlibet esse feret.
nota mihi freta sunt Afrum frangentia litus;
temporibus certis dantque negantque uiam.
cum dabit aura uiam, praebebis carbasa uentis;
nunc leuis eiectam continet alga ratem.
tempus ut obseruem, manda mihi. serius ibis,
nec te, si cupies, ipsa manere sinam.
et socii requiem poscunt, laniataque classis
postulat exiguas semirefecta moras.
pro meritis et siqua tibi debebimus, ultro,
pro spe coniugii tempora parua peto:
dum freta mitescunt et amor, dum tempore et usu
fortiter edisco tristia posse pati.
si minus, est animus nobis effundere uitam:
in me crudelis non potes esse diu.
aspicias utinam, quae sit scribentis imago.
scribimus, et gremio Troicus ensis adest:
perque genas lacrimae strictum labuntur in ensem,
qui iam pro lacrimis sanguine tinctus erit.
quam bene conueniunt fato tua munera nostro!
instruis impensa nostra sepulchra breui.
nec mea nunc primum feriuntur pectora telo:
ille locus saeui uulnus amoris habet.
Anna soror, soror Anna, meae male conscia culpae,
iam dabis in cineres ultima dona meos.
nec consumpta rogis inscribar Elissa Sychaei,
hoc tamen in tumuli marmore carmen erit:
'praebuit Aeneas et causam mortis et ensem.
ipsa sua Dido concidit usa manu.'

VIII

HERMIONE ORESTAE

Pyrrhus Achillides, animosus imagine patris,
inclusam contra iusque piumque tenet.
quod potui, renui, ne non inuita tenerer.

cetera femineae non ualuere manus.
'quid facis, Aeacide? non sum sine uindice' dixi:
'haec tibi sub domino est, Pyrrhe, puella suo.'
surdior ille freto clamantem nomen Orestis
traxit inornatis in sua tecta comis.
quid grauius capta Lacedaemone serua tulissem,
si raperet Graias barbara turba nurus?
parcius Andromachen uexauit Achaia uictrix,
cum Danaus Phrygias ureret ignis opes.
at tu, cura mei si te pia tangit, Oreste,
inice non timidas in tua iura manus.
an siquis rapiat stabulis armenta reclusis,
arma feras, rapta coniuge lentus eris?
sit socer exemplo nuptae repetitor ademptae,
*
nupta foret Paridi mater, ut ante fuit. 22
nec tu mille rates sinuosaque uela pararis,
nec numeros Danai militis: ipse ueni.
sic quoque eram repetenda tamen; nec turpe marito,
aspera pro caro bella tulisse toro. 26
quid, quod auus nobis idem Pelopeius Atreus,
et, si non esses uir mihi, frater eras?
uir, precor, uxori, frater succurre sorori:
instant officio nomina bina tuo.
me tibi Tyndareus, uita grauis auctor et annis,
tradidit; arbitrium neptis habebat auus.
at pater Aeacio promiserat, inscius acti;
plus quo, quo prior est ordine, possit auus.
cum tibi nubebam, nulli mea taeda nocebat:
si iungar Pyrrho, tu mihi laesus eris.
et pater ignoscet nostro Menelaus amori:
succubuit telis praepetis ipse dei.
quem sibi permisit, genero concedet amorem.
proderit exemplo mater amata suo.
tu mihi, quod matri pater est: quas egerat olim
Dardanius partis aduena, Pyrrhus agit.
ille licet patriis sine fine superbiat actis,
et tu quae referas facta parentis, habes.
Tantalides omnis ipsumque regebat Achillem.
hic pars militiae, dux erat ille ducum.—
tu quoque habes proauum Pelopem Pelopisque parentem.
si melius numeres, a Ioue quintus eris.
nec uirtute cares. arma inuidiosa tulisti:
sed tu quid faceres? induit illa pater.

materia uellem fortis meliore fuisses.
  non lecta est operi sed data causa tuo.
hanc tamen implesti; iuguloque Aegisthus aperto
  tecta cruentauit, quae pater ante tuus.
increpat Aeacides, laudemque in crimina uertit:
  et tamen aspectus sustinet ille meos.
rumpor, et ora mihi pariter cum mente tumescunt,
  pectoraque inclusis ignibus usta dolent.
Hermione coram quisquamne obiecit Oresti,
  nec mihi sunt uires nec ferus ensis adest?
flere licet certe. flendo defundimus iram,
  perque sinum lacrimae fluminis instar eunt.
has solas habeo semper semperque profundo;
  ument incultae fonte perenne genae.
num generis fato, quod nostros errat in annos,
  Tantalides matres apta rapina sumus?
non ego fluminei referam mendacia cygni,
  nec querar in plumis delituisse Iouem.
qua duo porrectus longe freta distinet Isthmos,
  uecta peregrinis Hippodamia rotis.
[Castori Amyclaeo et Amyclaeo Polluci
  reddita Mopsopia Taenaris urbe soror]
Taenaris Idaeo trans aequora ab hospite rapta
  Argolicas pro se uertit in arma manus.
uix equidem memini, memini tamen. omnia luctus,
  omnia solliciti plena timoris erant.
flebat auus Phoebeque soror fratresque gemelli,
  orabat superos Leda suumque Iouem.
ipsa ego, non longos etiam tunc scissa capillos,
  clamabam 'sine me, me sine, mater, abis?'
nam coniunx aberat. ne non Pelopeia credar,
  ecce Neoptolemo praeda parata fui.
Pelides utinam uitasset Apollinis arcus!
  damnaret nati facta proterua pater.
nec quondam placuit, nec nunc placuisset Achilli,
  abducta uiduum coniuge flere uirum.
quae mea caelestis iniuria fecit iniquos?
  quodue mihi miserae sidus obesse querar?
parua mea sine matre fui; pater arma ferebat:
  et duo cum uiuant, orba duobus eram.
non tibi blanditias primis, mea mater, in annis
  incerto dictas ore puella tuli:
non ego captaui breuibus tua colla lacertis,
  nec gremio sedi sarcina grata tuo:
non cultus tibi cura mei: nec pacta marito

intraui thalamos matre parante nouos.
obuia prodieram reduci tibi (uera fatebor)
nec facies nobis nota parentis erat.
te tamen esse Helenen, quod eras pulcherrima, sensi;
ipsa requirebas, quae tua nata foret.
pars haec una mihi, coniunx bene cessit Orestes:
is quoque, ni pro se pugnat, ademptus erit.
Pyrrhus habet captam reduce et uictore parente.
hoc munus nobis diruta Troia tulit.
cum tamen altus equis Titan radiantibus instat,
perfruor infelix liberiore malo.
nox ubi me thalamis ululantem et acerba gementem
condidit, in maesto procubuique toro,
pro somno lacrimis oculi funguntur obortis,
quaque licet fugio sicut ab hoste uiro.
saepe malis stupeo; rerumque oblita locique
ignara tetigi Scyria membra manu:
utque nefas sensi, male corpora tacta relinquo
et mihi pollutas credor habere manus.
saepe Neoptolemi pro nomine nomen Orestis
exit; et errorem uocis ut omen amo.
per genus infelix iuro generisque parentem,
qui freta, qui terras et sua regna quatit:
per patris ossa tui, patrui mihi, quae tibi debent,
quod se sub tumulo fortiter ulta iacent:
aut ego praemoriar primoque exstinguar in aeuo,
aut ego Tantalidae Tantalis uxor ero.

IX

DEIANIRA HERCVLI

Gratulor Oechaliam titulis accedere nostris:
uictorem uictae subcubuisse queror.
fama Pelasgiadas subito peruenit in urbes
decolor et factis infitianda tuis,
quem numquam Iuno seriesque inmensa laborum
fregerit, huic Iolen inposuisse iugum.
hoc uelit Eurystheus, uelit hoc germana Tonantis,
laetaque sit uitae labe nouerca tuae.
at non ille uelit, cui nox, sic creditur, una
non tanta, ut tantus conciperere, fuit.
plus tibi quam Iuno, nocuit Venus. illa premendo
sustulit, haec humili sub pede colla tenet.

respice uindicibus pacatum uiribus orbem,
qua latam Nereus caerulus ambit humum.
se tibi pax terrae, tibi se tuta aequora debent:
implesti meritis solis utramque domum.
quod te laturum est, caelum prius ipse tulisti:
Hercule subposito sidera fulsit Atlans.
quid nisi notitia est misero quaesita pudori,
si cumulus turpis facta priora notat?
tene ferunt geminos pressisse tenaciter angues,
cum tener in cunis iam Ioue dignus eras?
coepisti melius quam desinis; ultima primis
cedunt. dissimiles hic uir et ille puer.
quem non mille ferae, quem non Stheneleius hostis,
non potuit Iuno uincere, uincit amor.
at bene nupta feror, quia nominor Herculis uxor,
sitque socer rapidis qui tonat altus equis.
quam male inaequales ueniunt ad aratra iuuenci,
tam premitur magno coniuge nupta minor.
non honor est sed onus species laesura ferentis.
—siqua uoles apte nubere, nube pari.
uir mihi semper abest, et coniuge notior hospes,
monstraque terribiles persequiturque feras.
ipsa domo uidua, uotis operata pudicis,
torqueor, infesto ne uir ab hoste cadat.
inter serpentes aprosque auidosque leones
iactor, et haesuros terna per ora canes.
me pecudum fibrae simulacraque inania somni
ominaque arcana nocte petita mouent.
aucupor infelix incertae murmura famae,
speque timor dubia, spesque timore cadit.
mater abest queriturque deo placuisse potenti:
nec pater Amphitryon nec puer Hyllus adest.
arbiter Eurystheus irae Iunonis iniquae
sentitur nobis, iraque longa deae.
haec mihi ferre parum? peregrinos addis amores,
et mater de te quaelibet esse potest.
non ego Partheniis temeratam uallibus Augen,
nec referam partus, Ormeni nympha, tuos:
non tibi crimen erunt, Teuthrantia turba, sorores,
quarum de populo nulla relicta tibi est.
una, recens crimen, defertur adultera nobis,
unde ego sum Lydo facta nouerca Lamo.
Maeandros, terris totiens errator in isdem,
qui lassas in se saepe retorquet aquas,
uidit in Herculeo suspensa monilia collo

illo, cui caelum sarcina parua fuit.
non puduit fortis auro cohibere lacertos,
et solidis gemmas opposuisse toris.
nempe sub his animam pestis Nemeaea lacertis
edidit, unde umerus tegmina laeuus habet.
ausus es hirsutos mitra redimire capillos.
aptior Herculeae populus alba comae.
nec te Maeonia lasciuae more puellae
incingi zona dedecuisse patet?
non tibi succurrit crudi Diomedis imago,
efferus humana qui dape pauit equas?
si te uidisset cultu Busiris in isto,
uictori uicto nempe pudendus erat.
detrahat Antaeus duro redimicula collo,
ne pigeat molli subcubuisse uiro.
inter Ioniacas calathum tenuisse puellas
diceris, et dominae pertimuisse minas.
non fugis, Alcide, uictricem mille laborum
rasilibus calathis inposuisse manum,
crassaque robusto deducis pollice fila,
aequaque formosae pensa rependis erae?
a quotiens, digitis dum torques stamina duris,
praeualidae fusos comminuere manus.
[crederis infelix scuticae tremefactus habenis]
ante pedes dominae [pertimuisse minas,]
[eximiis pompis inmania semina laudum]
factaque narrabas dissimulanda tibi:
scilicet inmanes elisis faucibus hydros
infantem caudis inuoluisse manum:
ut Tegeaeus aper cupressifero Erymantho
incubat, et uasto pondere laedit humum.
non tibi Threiciis adfixa penatibus ora,
non hominum pingues caede tacentur equae:
prodigiumque triplex, armenti diues Hiberi
Geryones, quamuis in tribus unus erat:
inque canes totidem trunco digestus ab uno
Cerberos implicitis angue minante comis:
quaeque redundabat fecundo uulnere serpens
fertilis et damnis diues ab ipsa suis,
quique inter laeuumque latus laeuumque lacertum
praegraue conpressa fauce pependit onus:
et male confisum pedibus formaque bimembri
pulsum Thessalicis agmen equestre iugis.
haec tu Sidonio potes insignitus amictu
dicere? non cultu lingua retenta silet?

se quoque nympha tuis ornauit Iardanis armis,
et tulit e capto nota tropaea uiro.
i nunc, tolle animos et fortia gesta recense!
quo tu non esses iure uir illa fuit.
qua tanto minor es, quanto te, maxime rerum,
quam quos uicisti, uincere maius erat.
illi procedit rerum mensura tuarum.
cede bonis: heres laudis amica tuae.
o pudor, hirsuti costis exuta leonis
aspera texerunt uellera molle latus.
falleris et nescis. non sunt spolia illa leonis,
sed tua; tuque feri uictor es, illa tui.
femina tela tulit Lernaeis atra uenenis,
ferre grauem lana uix satis apta colum,
instruxitque manum claua domitrice ferarum,
uidit et in speculo coniugis arma sui.
haec tamen audieram. licuit non credere famae,
et uenit ad sensus mollis ab aure dolor.
ante meos oculos adducitur aduena paelex,
nec mihi, quae patior, dissimulare licet.
non sinis auerti: mediam captiua per urbem
inuitis oculis aspicienda uenit.
nec uenit incultis captarum more capillis,
fortunam uultu fassa decente suam.
ingreditur late lato spectabilis auro,
qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.
dat uultum populo, sublimis ut Hercule uicto:
Oechaliam uiuo stare parente putes.
forsitan et pulsa Aetolide Deianira
nomine deposito paelicis uxor erit:
Eurytidosque Ioles et † insanii Alcidae
turpia famosus corpora iunget Hymen.
mens fugit admonitu, frigusque perambulat artus,
et iacet in gremio languida facta manus.
me quoque cum multis, sed me sine crimine amasti.
ne pigeat, pugnae bis tibi causa fui.
cornua flens legit ripis Achelous in udis,
truncaque limosa tempora mersit aqua.
semiuir occubuit in lotifero Eueno
Nessus, et infecit sanguis equinus aquas.—
sed quid ego haec refero? scribenti nuntia uenit
fama, uirum tunicae tabe perire meae.
ei mihi, quid feci? quo me furor egit amantem?
impia quid dubitas Deianira mori?
an tuus in media coniunx lacerabitur Oeta,

tu sceleris tanti causa superstes eris?
siquid adhuc habeo facti, cur Herculis uxor
credar, coniugii mors mea pignus erit.
tu quoque cognosces in me, Meleagre, sororem.
impia quid dubitas Deianira mori?
heu deuota domus! solio sedet Agrios alto;
Oenea desertum nuda senecta premit:
exulat ignotis Tydeus germanus in oris;
alter fatali uiuus in igne fuit:
exegit ferrum sua per praecordia mater.
impia quid dubitas Deianira mori?
deprecor hoc unum per iura sacerrima lecti,
ne uidear fatis insidiata tuis.
Nessus ut est auidum percussus arundine pectus,
'hic' dixit 'uires sanguis amoris habet.'
inlita Nesseo misi tibi texta ueneno.
impia quid dubitas Deianira mori?
iamque uale, seniorque pater germanaque Gorge,
et patria et patriae frater adempte tuae,
et tu lux oculis hodierna nouissima nostris,
uirque, sed o possis, et puer Hylle, uale.

X

ARIADNE THESEO

Mitius inueni quam te genus omne ferarum.
credita non ulli quam tibi peius eram.
quae legis, ex illo, Theseu, tibi litore mitto,
unde tuam sine me uela tulere ratem:
in quo me somnusque meus male prodidit et tu,
per facinus somnis insidiate meis.
tempus erat, uitrea quo primum terra pruina
spargitur et tectae fronde queruntur aues:
incertum uigilans, a somno languida, moui
Thesea prensuras semisupina manus.
nullus erat: referoque manus, iterumque retempto,
perque torum moueo bracchia: nullus erat.
excussere metus somnum; conterrita surgo,
membraque sunt uiduo praecipitata toro.
protinus adductis sonuerunt pectora palmis,
utque erat e somno turbida, rapta coma est.
luna fuit. specto, siquid nisi litora cernam.
quod uideant oculi, nil nisi litus habent.

nunc huc, nunc illuc, et utroque sine ordine curro.
  alta puellares tardat harena pedes.
interea toto clamanti litore 'Theseu!'
  reddebant nomen concaua saxa tuum,
et quotiens ego te, totiens locus ipse uocabat.
  ipse locus miserae ferre uolebat opem.
mons fuit: apparent frutices in uertice rari;
  nunc scopulus raucis pendet adesus aquis.
ascendo, uires animus dabat, atque ita late
  aequora prospectu metior alta meo.
inde ego, nam uentis quoque sum crudelibus usa,
  uidi praecipiti carbasa tenta noto.
aut uidi, aut † tamquam quae me uidisse putarem,
  frigidior glacie semianimisque fui.
nec languere diu patitur dolor. excitor illo,
  excitor et summa Thesea uoce uoco.
'quo fugis?' exclamo 'scelerate reuertere Theseu,
  flecte ratem! numerum non habet illa suum.' 36
haec ego. quod uoci deerat, plangore replebam:
  uerbera cum uerbis mixta fuere meis.
si non audires, ut saltem cernere posses,
  iactatae late signa dedere manus.
candidaque inposui longae uelamina uirgae,
  scilicet oblitos admonitura mei.
iamque oculis ereptus eras. tum denique fleui:
  torpuerant molles ante dolore genae.
quid potius facerent quam me mea lumina flerent,
  postquam desierant uela uidere tua? 46
aut ego diffusis erraui sola capillis,
  qualis ab Ogygio concita Baccha deo:
aut mare prospiciens in saxo frigida sedi,
  quamque lapis sedes, tam lapis ipsa fui.
saepe torum repeto, qui nos acceperat ambos,
  sed non acceptos exhibiturus erat,
et tua, quae possum pro te, uestigia tango,
  strataque quae membris intepuere tuis.
incumbo, lacrimisque toro manante profusis
  'pressimus' exclamo 'te duo: redde duos.
uenimus huc ambo: cur non discedimus ambo?
  perfide, pars nostri, lectule, maior ubi est?'
quid faciam? quo sola ferar? uacat insula cultu;
  non hominum uideo, non ego facta boum.
omne latus terrae cingit mare. nauita nusquam,
  nulla per ambiguas puppis itura uias.
finge dari comitesque mihi uentosque ratemque,

quid sequar? accessus terra paterna negat.
ut rate felici pacata per aequora labar,
temperet ut uentos Aeolus, exul ero.
non ego te, Crete centum digesta per urbes,
aspiciam, puero cognita terra Ioui.
at pater et tellus iusto regnata parenti
prodita sunt facto, nomina cara, meo,
cum tibi, ne uictor tecto morerere recuruo,
quae regerent passus, pro duce fila dedi:
cum mihi dicebas 'per ego ipsa pericula iuro,
te fore, dum nostrum uiuet uterque, meam.'
uiuimus, et non sum, Theseu, tua: si modo uiuit
femina periuri fraude sepulta uiri.
me quoque qua fratrem, mactasses, improbe, claua:
esset quam dederas, morte soluta fides.
nunc ego non tantum quae sum passura, recordor,
sed quaecumque potest ulla relicta pati.
occurrunt animo pereundi mille figurae:
morsque minus poenae quam mora mortis habet.
iam iam uenturos aut hac aut suspicor illac,
qui lanient auido uiscera dente, lupos.
forsitan et fuluos tellus alat ista leones.
quis scit, an et saeua*m* tigrida *Dia fera*t?
et freta dicuntur magnas expellere phocas.
quis uetat et gladios per latus ire meum?
tantum ne religer dura captiua catena,
neue traham serua grandia pensa manu:
cui pater est Minos, cui mater filia Phoebi,
quodque magis memini, quae tibi pacta fui.
si mare, si terras porrectaque litora uidi,
multa mihi terrae, multa minantur aquae.
caelum restabat; timeo simulacra deorum.
destituor rapidis praeda cibusque feris.
siue colunt habitantque uiri, diffidimus illis:
externos didici laesa timere uiros.
uiueret Androgeos utinam, nec facta luisses
impia funeribus, Cecropi terra, tuis:
nec tua mactasset nodoso stipite, Theseu,
ardua parte uirum dextera, parte bouem:
nec tibi quae reditus monstrarent, fila dedissem,
fila per adductas saepe recepta manus.
non equidem miror, si stat uictoria tecum,
strataque Cretaeam belua *planx*it humum.
non poterant figi praecordia ferrea cornu:
ut te non tegeres, pectore tutus eras.

illic tu silices, illic adamanta tulisti ;
  illic qui silices, Thesea, uincat, habes.
crudeles somni, quid me tenuistis inertem ?
  aut semel aeterna nocte premenda fui.
uos quoque crudeles, uenti, nimiumque parati,
  flaminaque in lacrimas officiosa meas.
dextera crudelis, quae me fratremque necauit,
  et data poscenti, nomen inane, fides.
in me iurarunt somnus uentusque fidesque :
  prodita sum causis una puella tribus.
ergo ego nec lacrimas matris moritura uidebo,
  nec mea qui digitis lumina condat, erit ?
spiritus infelix peregrinas ibit in auras,
  nec positos artus unguet amica manus ?
ossa superstabunt uolucres inhumata marinae ?
  haec sunt officiis digna sepulchra meis ?
ibis Cecropios portus, patriaque receptus
  cum steteris urbis celsus in arce tuae,
et bene narraris letum taurique uirique
  sectaque per dubias saxea tecta uias,
me quoque narrato sola tellure relictam :
  non ego sum titulis subripienda tuis.
nec pater est Aegeus, nec tu Pittheidos Aethrae
  filius : auctores saxa fretumque tui.
di facerent, ut me summa de puppe uideres :
  mouisset uultus maesta figura tuos.
nunc quoque non oculis, sed qua potes, aspice mente
  haerentem scopulo, quem uaga pulsat aqua :
aspice demissos lugentis more capillos
  et tunicas lacrimis sicut ab imbre grauis.
corpus ut impulsae segetes aquilonibus horret,
  litteraque articulo pressa tremente labat.
non te per meritum, quoniam male cessit, adoro :
  debita sit facto gratia nulla meo :
sed nec poena quidem. si non ego causa salutis,
  non tamen est, cur sis tu mihi causa necis.
has tibi plangendo lugubria pectora lassas
  infelix tendo trans freta longa manus :
hos tibi, qui superant, ostendo maesta capillos :
  per lacrimas oro, quas tua facta mouent :
flecte ratem, Theseu, uersoque relabere uelo !
  si prius occidero, tu tamen ossa feres.

XI

CANACE MACAREO

Siqua tamen caecis errabunt scripta lituris,
oblitus a dominae caede libellus erit.
dextra tenet calamum, strictum tenet altera ferrum,
et iacet in gremio charta soluta meo.
haec est Aeolidos fratri scribentis imago :
sic uideor duro posse placere patri.
ipse necis cuperem nostrae spectator adesset,
auctorisque oculis exigeretur opus.
ut ferus est multoque suis truculentior Euris,
spectasset siccis uulnera nostra genis.
scilicet est aliquid, cum saeuis uiuere uentis.
ingenio populi conuenit ille sui.
ille Noto Zephyroque et Sithonio Aquiloni
imperat, et pinnis, Eure proterue, tuis.
imperat, heu, uentis, tumidae non imperat irae ;
possidet et uitiis regna minora suis.
quid iuuat admotam per auorum nomina caelo
inter cognatos posse referre Iouem ?
num minus infestum, funebria munera, ferrum
feminea teneo, non mea tela, manu ?
o utinam, Macareu, quae nos commisit in unum,
uenisset leto serior hora meo !
cur umquam plus me, frater, quam frater, amasti,
et tibi non debet quod soror esse, fui ?
ipsa quoque incalui ; qualemque audire solebam,
nescio quem sensi corde tepente deum.
fugerat ore color ; macies adduxerat artus :
sumebant minimos ora coacta cibos ;
nec somni faciles, et nox erat annua nobis,
et gemitum nullo laesa dolore dabam.
nec, cur haec facerem, poteram mihi reddere causam ;
nec noram quid amans esset : at illud eram.
prima malum nutrix animo praesensit anili,
prima mihi nutrix 'Aeoli,' dixit 'amas.'
erubui, gremioque pudor deiecit ocellos :
haec satis in tacita signa fatentis erant.
iamque tumescebant uitiati pondera uentris,
aegraque furtiuum membra grauabat onus.
quas mihi non herbas, quae non medicamina nutrix
attulit audaci supposuitque manu,
ut penitus nostris (hoc te celauimus unum)
uisceribus crescens excuteretur onus !

a, nimium uiuax admotis restitit infans
  artibus, et tecto tutus ab hoste fuit.
iam nouiens erat orta soror pulcherrima Phoebi,
  denaque luciferos Luna mouebat equos:
nescia, quae faceret subitos mihi causa dolores,
  et rudis ad partus et noua miles eram.
nec tenui uocem. 'quid' ait 'tua crimina prodis?'
  oraque clamantis conscia pressit anus.
quid faciam infelix? gemitus dolor edere cogit,
  sed timor et nutrix et pudor ipse uetant.
contineo gemitus elapsaque uerba reprendo,
  et cogor lacrimas conbibere ipsa meas.
mors erat ante oculos; et opem Lucina negabat:
  et graue, si morerer, mors quoque crimen erat:
cum super incumbens scissa tunicaque comaque
  pressa refouisti pectora nostra tuis,
et mihi 'uiue, soror, soror o carissima,' aisti,
  'uiue, nec unius corpore perde duos!
spes bona det uires; fratri nam nupta futura es.
  illius, de quo mater, et uxor eris.'
mortua, crede mihi, tamen ad tua uerba reuixi:
  et positum est uteri crimen onusque mei.
quid tibi grataris? media sedet Aeolus aula:
  crimina sunt oculis subripienda patris.
frugibus infantem ramisque albentis oliuae
  et leuibus uittis sedula celat anus,
fictaque sacra facit, dicitque precantia uerba:
  dat populus sacris, dat pater ipse uiam.
iam prope limen erat. patrias uagitus ad auris
  uenit, et indicio proditur ille suo.
eripit infantem mentitaque sacra reuelat
  Aeolus: insana regia uoce sonat.
ut mare fit tremulum, tenui cum stringitur aura,
  ut quatitur tepido fraxina uirga Noto,
sic mea uibrari pallentia membra uideres:
  quassus ab imposito corpore lectus erat.
inruit et nostrum uulgat clamore pudorem,
  et uix a misero continet ore manus.
ipsa nihil praeter lacrimas pudibunda profudi.
  torpuerat gelido lingua retenta metu.
iamque dari paruum canibusque auibusque nepotem
  iusserat, in solus destituique locis.
uagitus dedit ille miser (sensisse putares)
  quaque suum poterat uoce rogabat auum.
quid mihi tunc animi credis, germane, fuisse,

nam potes ex animo colligere ipse tuo,
cum mea me coram siluas inimicus in altas
uiscera montanis ferret edenda lupis?
exierat thalamo. tunc demum pectora plangi
contigit inque meas unguibus ire genas.
interea patrius uultu maerente satelles
uenit, et indignos edidit ore sonos
'Aeolus hunc ensem mittit tibi' tradidit ensem
'et iubet ex merito scire, quid iste uelit.'
scimus; et utemur uiolento fortiter ense:
pectoribus condam dona paterna meis.
his mea muneribus, genitor, conubia donas?
hac tua dote, pater, filia diues erit?
tolle procul decepte faces, Hymenaee, maritas,
et fuge turbato tecta nefanda pede.
ferte faces in me, quas fertis, Erinyes atrae,
ac meus ex isto luceat igne rogus.
nubite felices Parca meliore sorores,
amissae memores sed tamen este mei.
quid puer admisit tam paucis editus horis?
quo laesit facto uix bene natus auum?
si potuit meruisse necem, meruisse putetur:
a miser, admisso plectitur ille meo!
nate, dolor matris, rapidarum praeda ferarum,
ei mihi, natali dilacerate tuo:
nate, parum fausti miserabile pignus amoris:
haec tibi prima dies, haec tibi summa fuit.
non mihi te licuit lacrimis perfundere iustis,
in tua non tonsas ferre sepulchra comas:
non super incubui, non oscula frigida carpsi.
diripiunt auidae uiscera nostra ferae.
ipsa quoque infantis cum uulnere prosequar umbras,
nec mater fuero dicta nec orba diu.
tu tamen, o frustra miserae sperate sorori,
sparsa, precor, nati collige membra tui,
et refer ad matrem socioque inpone sepulchro,
urnaque nos habeat quamlibet arta duos.
uiue memor nostri, lacrimasque in uulnera funde,
neue reformida corpus amantis amans.
[tu, rogo, dilectae nimium mandata sororis
perfer. mandatum persequar ipsa patris.]

XII

MEDEA IASONI

At tibi Colchorum, memini, regina uacaui,
ars mea, cum peteres, ut tibi ferret opem.
tunc quae dispensant mortalia fila sorores
debuerant fusos euoluisse meos.
tum potui Medea mori bene. quidquid ab illo
produxi uitae tempore, poena fuit.
ei mihi, cur umquam iuuenalibus acta lacertis
Phrixeam petiit Pelias arbor ouem?
cur umquam Colchi Magnetida uidimus Argon,
turbaque Phasiacam Graia bibistis aquam?
cur mihi plus aequo flaui placuere capilli
et decor et linguae gratia ficta tuae?
aut semel in nostras quoniam noua puppis harenas
uenerat, audacis attuleratque uiros,
isset anhelatos non praemedicatus in ignes
immemor Aesonides oraque adusta boum,
semina seuisset, totidem quot semina et hostes,
et caderet cultu cultor ab ipse suo.
quantum perfidiae tecum, scelerate, perisset,
dempta forent capiti quam mala multa meo!
est aliqua ingrato meritum exprobrare uoluptas.
hac fruar; haec de te gaudia sola feram.
iussus inexpertam Colchos aduertere puppim,
intrasti patriae regna beata meae.
hoc illic Medea fui, noua nupta quod hic est:
quam pater est illi, tam mihi diues erat.
hic Ephyren bimarem, Scythia tenus ille niuosa
omne tenet, Ponti qua plaga laeua iacet.
accipit hospitio iuuenes Aeeta Pelasgos,
et premitis pictos corpora Graia toros.
tunc ego te uidi, tunc coepi scire, quis esses.
illa fuit mentis prima ruina meae.
et uidi et perii; nec notis ignibus arsi,
ardet ut ad magnos pinea taeda deos.
et formosus eras, et me mea fata trahebant:
abstulerant oculi lumina nostra tui.
perfide, sensisti. quis enim bene celat amorem?
eminet indicio prodita flamma suo.
dicitur interea tibi lex, ut dura ferorum
insolito premeres uomere colla boum.
Martis erant tauri plus quam per cornua saeui,
quorum terribilis spiritus ignis erat:

aere pedes solidi, praetentaque naribus aera,
  nigra per adflatus haec quoque facta suos.
semina praeterea populos genitura iuberis
  spargere deuota lata per arua manu,
qui peterent natis secum tua corpora telis :
  illa est agricolae messis iniqua suo.
lumina custodis, succumbere nescia somno,
  ultimus est aliqua decipere arte labor.
dixerat Aeetes. maesti consurgitis omnes,
  mensaque purpureos deserit alta toros.
quam tibi tunc longe regnum dotale Creusae
  et socer et magni nata Creontis erant ?
tristis abis. oculis abeuntem prosequor udis,
  et dixit tenui murmure lingua 'uale !'
ut positum tetigi thalamo male saucia lectum,
  acta est per lacrimas nox mihi, quanta fuit.
ante oculos taurique meos segetesque nefandae,
  ante meos oculos peruigil anguis erat.
hinc amor, hinc timor est; ipsum timor auget amorem.
  mane erat, et thalamo cara recepta soror
disiectamque comas aduersaque in ora iacentem
  inuenit, et lacrimis omnia plena meis.
orat opem Minyis. alter petit, alter habebit :
  Aesonio iuueni quod rogat illa, damus.
est nemus et piceis et frondibus ilicis atrum :
  uix illuc radiis solis adire licet.
sunt in eo, fuerant certe, delubra Dianae :
  aurea barbarica stat dea facta manu.
noscis, an exciderunt mecum loca? uenimus illuc :
  orsus es infido sic prior ore loqui :
'ius tibi et arbitrium nostrae fortuna salutis
  tradidit, inque tua est uitaque morsque manu.
perdere posse sat est, siquem iuuet ipsa potestas :
  sed tibi seruatus gloria maior ero.
per mala nostra precor, quorum potes esse leuamen,
  per genus et numen cuncta uidentis aui,
per triplicis uultus arcanaque sacra Dianae,
  et si forte aliquos gens habet ista deos :
o uirgo, miserere mei, miserere meorum :
  effice me meritis tempus in omne tuum !
quod si forte uirum non dedignare Pelasgum,—
  sed mihi tam faciles unde meosque deos ?—
spiritus ante meus tenues uanescat in auras,
  quam thalamo, nisi tu, nupta sit ulla meo :

conscia sit Iuno, sacris praefecta maritis,
  et dea, marmorea cuius in aede sumus!'
haec animum (et quota pars haec sunt?) mouere puellae
  simplicis, et dextrae dextera iuncta meae.
uidi etiam lacrimas. an pars est fraudis in illis?
  sic cito sum uerbis capta puella tuis.
iungis et aeripedes inadusto corpore tauros
  et solidam iusso uomere findis humum.
arua uenenatis pro semine dentibus imples:
  nascitur et gladios scutaque miles habet.
ipsa ego, quae dederam medicamina, pallida sedi,
  cum uidi subitos arma tenere uiros:
donec terrigenae, facinus mirabile, fratres
  inter se strictas conseruere manus.
peruigil ecce draco squamis crepitantibus horrens
  sibilat, et torto pectore uerrit humum.
dotis opes ubi erant? ubi erat tibi regia coniunx,
  quique maris gemini distinet Isthmos aquas?
illa ego, quae tibi sum nunc denique barbara facta,
  nunc tibi sum pauper, nunc tibi uisa nocens,
flammea subduxi medicato lumina somno,
  et tibi, quae raperes, uellera tuta dedi.
proditus est genitor, regnum patriamque reliqui;
  munus in exilio quodlibet esse tuli.
uirginitas facta est peregrini praeda latronis;
  optima cum cara matre relicta soror.
at non te fugiens sine me, germane, reliqui.
  deficit hoc uno littera nostra loco.
quod facere ausa mea est, non audet scribere dextra.
  sic ego, sed tecum, dilaceranda fui.
nec tamen extimui, (quid enim post illa timerem?)
  credere me pelago femina, iamque nocens.
numen ubi est? ubi di? meritas subeamus in alto,
  tu fraudis poenas, credulitatis ego.
compressos utinam Symplegades elisissent,
  nostraque adhaererent ossibus ossa tuis,
aut nos Scylla rapax canibus m*er*sisset edendos
  debuit ingratis Scylla nocere uiris.
quaeque uomit totidem fluctus totidemque resorbet,
  nos quoque Trinacriae subposuisset aquae!
sospes ad Haemonias uictorque reuerteris urbes:
  ponitur ad patrios aurea lana deos.
quid referam Peliae natas pietate nocentes
  caesaque uirginea membra paterna manu?
ut culpent alii, tibi me laudare necesse est,

pro quo sum totiens esse coacta nocens.
ausus es, o iusto desunt sua uerba dolori,
ausus es 'Aesonia' dicere 'cede domo!'
iussa domo cessi, natis comitata duobus
et, qui me sequitur semper, amore tui.
ut subito nostras Hymen cantatus ad aures
uenit, et accenso lampades igne micant,
tibiaque effundit socialia carmina uobis,
at mihi funerea flebiliora tuba,
pertimui; nec adhuc tantum scelus esse putabam:
sed tamen in toto pectore frigus erat.
turba ruunt, et 'Hymen' clamant, 'Hymenaee' frequenter.
quo propior uox haec, hoc mihi peius erat.
diuersi flebant serui, lacrimasque tegebant.
quis uellet tanti nuntius esse mali?
me quoque, quidquid erat, potius nescire iuuabat:
sed tamquam scirem, mens mea tristis erat.
† cum minor e pueris, iussus studioque uidendi,
constitit ad geminae limina prima foris.
'hinc mihi, mater, abi! pompam pater' inquit 'Iason
ducit, et adiunctos aureus urguet equos.'
protinus abscissa planxi mea pectora ueste,
tuta nec a digitis ora fuere meis.
ire animus mediae suadebat in agmina turbae,
sertaque compositis demere rapta comis.
uix me continui, quin sic laniata capillos
clamarem 'meus est' iniceremque manus.
laese pater, gaude; Colchi gaudete relicti:
inferias umbrae fratris habete mei.
deseror, amissis regno patriaque domoque,
coniuge, qui nobis omnia solus erat.
serpentis igitur potui taurosque furentes,
unum non potui perdomuisse uirum.
quaeque feros pepuli doctis medicatibus ignes,
non ualeo flammas effugere ipsa meas.
ipsi me cantus herbaeque artesque relincunt;
nil dea, nil Hecates sacra potentis agunt.
non mihi grata dies; noctes uigilantur amarae,
et tener a misero pectore somnus abit.
quae me non possum, potui sopire draconem.
utilior cuiuis quam mihi cura mea est.
quos ego seruaui, paelex amplectitur artus,
et nostri fructus illa laboris habet.
forsitan et, stultae dum te iactare maritae

quaeris et iniustis auribus apta loqui,
in faciem moresque meos noua crimina fingas:
rideat et uitiis laeta sit illa meis.
rideat, et Tyrio iaceat sublimis in ostro:
flebit, et ardores uincet adusta meos!
dum ferrum flammaeque aderunt sucusque ueneni,
hostis Medeae nullus inultus erit.
quod si forte preces praecordia ferrea tangunt,
nunc animis audi uerba minora meis.
tam tibi sum supplex quam tu mihi saepe fuisti;
nec moror ante tuos procubuisse pedes.
si tibi sum uilis, communis respice natos:
saeuiet in partus dira nouerca meos.
et nimium similes tibi sunt, et imagine tangor,
et, quotiens uideo, lumina nostra madent.
per superos oro, per auitae lumina flammae,
per meritum et natos, pignora nostra, duos:
redde torum, pro quo tot res insana reliqui:
adde fidem dictis, auxiliumque refer.
non ego te imploro contra taurosque uirosque,
utque tua serpens uicta quiescat ope.
te peto, quem merui, quem nobis ipse dedisti,
cum quo sum pariter facta parente parens.
dos ubi sit, quaeris? campo numerauimus illo,
qui tibi laturo uellus arandus erat.
aureus ille aries uillo spectabilis alto
dos mea; quam dicam si tibi 'redde,' neges.
dos mea tu sospes; dos est mea Graia iuuentus:
i nunc, Sisyphias, improbe, confer opes.
quod uiuis, quod habes nuptam socerumque potentis,
hoc ipsum, ingratus quod potes esse, meum est.
quos equidem actutum—sed quid praedicere poênam
attinet? ingentis parturit ira minas.
quo fert ira, sequar: facti fortasse pigebit;
et piget infido consuluisse uiro.
uiderit ista deus, qui nunc mea pectora uersat.
nescio quid certe mens mea maius agit.

XIII

LAODAMIA PROTESILAO

Mittit, et optat amans, quo mittitur, ire salutem,
  Haemonis Haemonio Laodamia uiro.
Aulide te fama est uento retinente morari :
  a, me cum fugeres, hic ubi uentus erat ?
tum freta debuerant uestris obsistere remis ;
  illud erat saeuis utile tempus aquis.
oscula plura uiro mandataque plura dedissem :
  et sunt quae uolui dicere multa tibi.
raptus es hinc praeceps, et qui tua uela uocaret,
  quem cuperent nautae, non ego, uentus erat.
uentus erat nautis aptus, non aptus amanti :
  soluor ab amplexu, Protesilae, tuo,
linguaque mandantis uerba imperfecta reliquit :
  uix illud potui dicere triste 'uale.'
incubuit Boreas, abreptaque uela tetendit :
  iamque meus longe Protesilaus erat.
dum potui spectare uirum, spectare iuuabat :
  sumque tuos oculos usque secuta meis.
ut te non poteram, poteram tua uela uidere,
  uela diu uultus detinuere meos.
at postquam nec te nec uela fugacia uidi,
  et, quod spectarem, nil nisi pontus erat,
lux quoque tecum abiit, tenebrisque exanguis obortis
  succiduo dicor procubuisse genu.
uix socer Iphiclus, uix me grandaeuus Acastus,
  uix mater gelida maesta refecit aqua.
officium fecere pium, sed inutile nobis.
  indignor miserae non licuisse mori.
ut rediit animus, pariter rediere dolores.
  pectora legitimus casta momordit amor.
nec mihi pectendos cura est praebere capillos,
  nec libet aurata corpora ueste tegi.
ut quas pampinea tetigisse Bicorniger hasta
  creditur, huc illuc, qua furor egit, eo.
conueniunt matres Phylaceides, et mihi clamant
  'indue regales, Laodamia, sinus.'
scilicet ipsa geram saturatas murice uestes,
  bella sub Iliacis moenibus ille gerat ?
ipsa comas pectar, galea caput ille prematur :
  ipsa nouas uestes, dura uir arma ferat ?
qua possum, squalore tuos imitata labores

dicar; et haec belli tempora tristis agam.
Dyspari Priamide, damno formose tuorum,
tam sis hostis iners quam malus hospes eras.
aut te Taenariae faciem culpasse maritae,
aut illi uellem displicuisse tuam.
tu, qui pro rapta nimium, Menelae, laboras,
ei mihi, quam multis flebilis ultor eris!
di, precor, a nobis omen remouete sinistrum,
et sua det reduci uir meus arma Ioui.
sed timeo, quotiens subiit miserabile bellum:
more niuis lacrimae sole madentis eunt.
Ilion et Tenedos Simoisque et Xanthus et Ide
nomina sunt ipso paene timenda sono.
nec rapere ausurus, nisi se defendere posset,
hospes erat: uires nouerat ille suas.
uenerat, ut fama est, multo spectabilis auro,
quique suo Phrygias corpore ferret opes,
classe uirisque potens, per quae fera bella geruntur;
et sequitur regni pars quotacumque sui?
his ego te uictam, consors Ledaea gemellis,
suspicor: haec Danais posse nocere puto.
[Hectora nescio quem timeo: Paris Hectora dixit
ferrea sanguinea bella mouere manu.]
Hectora, quisquis is est, si sum tibi cara, caueto;
signatum memori pectore nomen habe.
hunc ubi uitaris, alios uitare memento,
et multos illic Hectoras esse puta:
et facito ut dicas, quotiens pugnare parabis,
'parcere me iussit Laodamia sibi.'
si cadere Argolico fas est sub milite Troiam,
te quoque non ullum uulnus habente cadat.
pugnet et aduersos tendat Menelaus in hostis:
hostibus e mediis nupta petenda uiro est.
causa tua est dispar: tu tantum uiuere pugna,
inque pios dominae posse redire sinus.
parcite, Dardanidae, de tot, precor, hostibus uni,
ne meus ex illo corpore sanguis eat.
non est, quem deceat nudo concurrere ferro,
saeuaque in obpositos pectora ferre uiros.
fortius ille potest multo, quam pugnat, amare.
bella gerant alii: Protesilaus amet.
nunc fateor, uolui reuocare animusque ferebat.
substitit auspicii lingua timore mali.
cum foribus uelles ad Troiam exire paternis,
pes tuus offenso limine signa dedit.

ut uidi, ingemui tacitoque in pectore dixi
'signa reuersuri sint, precor, ista uiri!'
haec tibi nunc refero, ne sis animosus in armis.
fac meus in uentos hic timor omnis eat.
sors quoque nescioquem fato designat iniquo,
qui primus Danaum Troada tangat humum.
infelix, quae prima uirum lugebit ademptum!
di faciant, ne tu strenuus esse uelis!
inter mille rates tua sit millensima puppis,
iamque fatigatas ultima uerset aquas.
hoc quoque praemoneo, de naue nouissimus exi;
non est, quo properas, terra paterna tibi.
cum uenies, remoque moue ueloque carinam,
inque tuo celerem litore siste gradum.
siue latet Phoebus, seu terris altior exstat,
tu mihi luce dolor, tu mihi nocte uenis:
nocte tamen quam luce magis. nox grata puellis,
quarum subpositus colla lacertus habet.
aucupor in lecto mendaces caelibe somnos.
dum careo ueris, gaudia falsa iuuant.
sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
cur uenit, a, uerbis multa querela tuis?
excutior somno, simulacraque noctis adoro:
nulla caret fumo Thessalis ara meo:
tura damus, lacrimamque super, qua sparsa relucet,
ut solet affuso surgere flamma mero.
quando ego te reducem cupidis amplexa lacertis
languida laetitia soluar ab ipsa mea?
quando erit, ut lecto mecum bene iunctus in uno
militiae referas splendida facta tuae?
quae mihi dum referes, quamuis audire iuuabit,
multa tamen rapies oscula, multa dabis.
semper in his apte narrantia uerba resistunt:
promptior est dulci lingua refecta mora.
sed cum Troia subit, subeunt uentique fretumque;
spes bona sollicito uicta timore cadit.
hoc quoque, quod uenti prohibent exire carinas,
me mouet: inuitis ire paratis aquis.
quis uelit in patriam uento prohibente reuerti?
a patria pelago uela uetante datis.
ipse suam non praebet iter Neptunus ad urbem;
quo ruitis? uestras quisque redite domos!
quo ruitis, Danai? uentos audite uetantis!
non subiti casus, numinis ista mora est.
quid petitur tanto nisi turpis adultera bello?

dum licet, Inachiae uertite uela rates.
sed quid ago? reuoco? reuocaminis omen abesto,
blandaque compositas aura secundet aquas.
Troas*in* inuideo, quae sic lacrimosa suorum
funera conspicient, nec procul hostis erit.
ipsa suis manibus forti noua nupta marito
imponet galeam Dardanaque arma dabit.
arma dabit, dumque arma dabit, simul oscula sumet
(hoc genus officii dulce duobus erit),
producetque uirum, dabit et mandata reuerti,
et dicet 'referas ista fac arma Ioui!'
ille, ferens dominae mandata recentia secum
pugnabit caute, respicietque domum.
exuet haec reduci clipeum, galeamque resoluet,
excipietque suo corpora lassa sinu.
nos sumus incertae; nos anxius omnia cogit,
quae possunt fieri, facta putare timor.
dum tamen arma geres diuerso miles in orbe,
quae referat uultus est mihi cera tuos.
illi blanditias, illi tibi debita uerba
dicimus, amplexus accipit illa meos.
crede mihi, plus est, quam quod uideatur, imago:
adde sonum cerae, Protesilaus erit.
hanc specto, teneoque sinu pro coniuge uero,
et, tamquam possit uerba referre, queror.
per reditus corpusque tuum, mea numina, iuro,
perque pares animi coniugiique faces,
[perque, quod ut uideam canis albere capillis,
quod tecum possis ipse referre, caput,]
me tibi uenturam comitem, quocumque uocaris,
siue — quod heu timeo, siue superstes eris.
ultima mandato claudetur epistula paruo:
sit tibi cura mei, sit tibi cura tui!

XIV

HYPERMNESTRA LYNCEO

Mittit Hypermnestra de tot modo fratribus uni:
cetera nuptarum crimine turba iacet.
clausa domo teneor grauibusque coercita uinclis:
est mihi supplicii causa fuisse piam.
quod manus extimuit iugulo demittere ferrum,
sum rea: laudarer, si scelus ausa forem.

esse ream praestat quam sic placuisse parenti;
  non piget inmunes caedis habere manus.
me pater igne licet, quem non uiolauimus, urat,
  quaeque aderant sacris, tendat in ore faces:
aut illo iugulet, quem non bene tradidit, ense,
  ut, qua non cecidit uir nece, nupta cadam:
non tamen, ut dicant morientia 'paenitet' ora,
  efficiet: non est, quam piget esse piam.
paeniteat sceleris Danaum saeuasque sorores.
  hic solet euentus facta nefanda sequi.
cor pauet admonitu temeratae sanguine noctis,
  et subitus dextrae praepedit ossa tremor.
quam tu caede putes fungi potuisse mariti,
  scribere de facta non sibi caede timet.
sed tamen experiar. modo facta crepuscula terris,
  ultima pars lucis primaque noctis erat:
ducimur Inachides magni sub tecta Pelasgi,
  et socer armatas accipit ipse nurus.
undique conlucent praecinctae lampades auro:
  dantur in inuitos impia tura focos:
uulgus 'Hymen, Hymenaee' uocant; fugit ille uocantis:
  ipsa Iouis coniunx cessit ab urbe sua.
ecce mero dubii, comitum clamore frequentes,
  flore nouo madidas impediente comas,
in thalamos laeti, thalamos, sua busta, feruntur,
  strataque corporibus, funere digna, premunt.
iamque cibo uinoque graues somnoque iacebant,
  securumque quies alta per Argos erat:
circum me gemitus morientum audire uidebar,
  et tamen audieram, quodque uerebar, erat.
sanguis abit, mentemque calor corpusque relinquit,
  inque nouo iacui frigida facta toro.
ut leni zephyro graciles uibrantur aristae,
  frigida populeas ut quatit aura comas,
aut sic aut etiam tremui magis. ipse iacebas,
  quaeque tibi dederam uina soporis erant.
excussere metum uiolenti iussa parentis:
  erigor, et capio tela tremente manu.
non ego falsa loquar: ter acutum sustulit ensem,
  ter male sublato reccidit ense manus.
admoui iugulo—sine me tibi uera fateri—
  admoui iugulo tela paterna tuo:
sed timor et pietas crudelibus obstitit ausis,
  castaque mandatum dextra refugit opus.

purpureos laniata sinus, laniata capillos
exiguo dixi talia uerba sono :
'saeuus, Hypermnestra, pater est tibi ; iussa parentis
effice : germanis sit comes iste suis.
femina sum et uirgo, natura mitis et annis :
non faciunt molles ad fera tela manus.
quin age, dumque iacet, fortis imitare sorores :
credibile est caesos omnibus esse uiros.
si manus haec aliquam posset committere caedem,
morte foret dominae sanguinulenta suae.
an meruere necem patruelia regna petendo
quae tamen externis *praedia* danda forent?
finge uiros meruisse mori. quid fecimus ipsae?
quo mihi commisso non licet esse piae?
quid mihi cum ferro? quo bellica tela puellae?
aptior est digitis lana colusque meis.'
haec ego. dumque queror, lacrimae sua uerba sequuntur,
deque meis oculis in tua membra cadunt.
dum petis amplexus sopitaque bracchia iactas,
paene manus telo saucia facta tua est.
iamque patrem famulosque patris lucemque timebam.
expulerunt somnos haec mea dicta tuos :
'surge age, Belide, de tot modo fratribus unus!
nox tibi, ni properas, ista perennis erit.'
territus exsurgis : fugit omnis inertia somni :
aspicis in timida fortia tela manu.
quaerenti causam 'dum nox sinit, effuge' dixi :
'dum nox atra sinit.' tu fugis, ipsa moror.
mane erat, et Danaus generos ex caede iacentis
dinumerat ; summae criminis unus abes.
fert male cognatae iacturam mortis in uno,
et queritur factum sanguinis esse parum.
abstrahor a patriis pedibus, raptamque capillis,
(haec meruit pietas praemia) carcer habet.
scilicet ex illo Iunonia permanet ira,
cum bos ex homine est, ex boue facta dea.
at satis est poenae teneram mugisse puellam,
nec, modo formosam, posse placere Ioui.
adstitit in ripa liquidi noua uacca parentis,
cornuaque in patriis non sua uidit aquis :
conatoque queri mugitus edidit ore,
territaque est forma, territa uoce sua.

quid furis, infelix? quid te miraris in umbra?
  quid numeras factos ad noua membra pedes?
illa Iouis magni paelex metuenda sorori,
  fronde leuas nimiam caespitibusque famem:
fonte bibis, spectasque tuam stupefacta figuram,
  et, te ne feriant quae geris arma, times.
quaeque modo, ut posses etiam Ioue digna uideri,
  diues eras, nuda nuda recumbis humo.
per mare, per terras cognataque flumina curris:
  dat mare, dant amnes, dat tibi terra uiam.
quae tibi causa fugae? quid, †Io, freta longa pererras?
  non poteris uultus effugere ipsa tuos.
Inachi, quo properas? eadem sequerisque fugisque:
  tu tibi dux comiti, tu comes ipsa duci.
per septem Nilus portus emissus in aequor
  exuit insana paelicis ora boue.
ultima quid referam, quorum mihi cana senectus
  auctor? dant anni, quod querar, ecce mei.
bella pater patruusque gerunt; regnoque domoque
  pellimur. eiectos ultimus orbis habet.
[ille ferox solus solio sceptroque potitur:
  cum sene nos inopi turba uagamur inops.]
de fratrum populo pars exiguissima restat.
  quique dati leto, quaeque dedere, fleo.
nam mihi quot fratres, totidem periere sorores:
  accipiat lacrimas utraque turba meas.
en ego, quod uiuis, poenae crucianda reseruor:
  quid fiet sonti, cum rea laudis agar,
et consanguineae quondam centensima turbae
  infelix uno fratre manente cadam?
at tu, siqua piae, Lynceu, tibi cura sororis,
  quaeque tibi tribui munera, dignus habes,
uel fer opem; uel dede neci, defunctaque uita
  corpora furtiuis insuper adde rogis,
et sepeli lacrimis perfusa fidelibus ossa,
  sculptaque sint titulo nostra sepulchra breui
'exul Hypermnestra, pretium pietatis iniquum
  quam mortem fratri depulit, ipsa tulit.'
scribere plura libet: sed pondere lapsa catenae
  est manus, et uires subtrahit ipse timor.

XV

SAPPHO PHAONI

Ecquid, ut adspecta est studiosae littera dextrae,
  protinus est oculis cognita nostra tuis,
an, nisi legisses auctoris nomina Sapphus,
  hoc breue nescires unde mouetur opus?
forsitan et, quare mea sint alterna, requiris,
  carmina, cum lyricis sim magis apta modis.
flendus amor meus est. elegi*ae* flebile carmen:
  non facit ad lacrimas barbitos ulla meas.
uror, ut indomitis ignem exercentibus euris
  fertilis accensis messibus ardet ager.
arua Phaon celebrat diuersa Typhoidos Aetnae:
  me calor Aetnaeo non minor igne tenet.
nec mihi, dispositis quae iungam carmina neruis,
  proueniunt. uacuae carmina mentis opus.
nec me Pyrrhiades Methymniadesue puellae,
  nec me Lesbiadum cetera turba iuuant.
uilis Anactorie, uilis mihi candida Cydno;
  non oculis grata est Atthis, ut ante, meis,
atque aliae centum, quas non sine crimine amaui.
  improbe, multarum quod fuit, unus habes.
est in te facies, sunt apti lusibus anni:
  o facies oculis insidiosa meis!
sume fidem et pharetram, fies manifestus Apollo:
  accedant capiti cornua, Bacchus eris.
et Phoebus Daphnen, et Gnosida Bacchus amauit,
  nec norat lyricos illa uel illa modos.
at mihi Pegasides blandissima carmina dictant:
  iam canitur toto nomen in orbe meum:
nec plus Alcaeus, consors patriaeque lyraeque,
  laudis habet, quamuis grandius ille sonet.
si mihi difficilis formam natura negauit,
  ingenio formae damna repende meae.
sum breuis: at nomen, quod terras impleat omnes,
  est mihi. mensuram nominis ipsa fero.
candida si non sum, placuit Cepheia Perseo
  Andromede, patriae fusca colore suae.
et uariis albae iunguntur saepe columbae,
  et niger a uiridi turtur amatur aue.
si, nisi quae facie poterit te digna uideri,

nulla futura tua est, nulla futura tua est.
at mea cum legeres, etiam formosa uidebar :
unam iurabas usque decere loqui.
cantabam, memini, meminerunt omnia amantes ;
oscula cantanti tu mihi rapta dabas.
haec quoque laudabas, omnique a parte placebam,
sed tum praecipue cum fit amoris opus.
tunc te plus solito lasciuia nostra iuuabat,
crebraque mobilitas aptaque uerba ioco,
et quod, ubi amborum fuerat confusa uoluptas,
plurimus in lasso corpore languor erat.
nunc tibi Sicelides ueniunt noua praeda puellae.
quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse uolo.
o uos erronem tellure remittite nostrum,
Nisiades matres Nisiadesque nurus,
nec uos decipiant blandae mendacia linguae.
quae dicit uobis, dixerat ante mihi.
tu quoque, quae montes celebras, Erycina, Sicanos,
nam tua sum, uati consule, diua, tuae.
an grauis inceptum peragit fortuna tenorem,
et manet in cursu semper acerba suo?
sex mihi natales ierant, cum lecta parentis
ante diem lacrimas ossa bibere meas.
arsit iners frater uictus meretricis amore,
mixtaque cum turpi damna pudore tulit.
factus inops agili peragit freta caerula remo,
quasque male amisit, nunc male quaerit opes.
me quoque, quod monui bene multa fideliter, odit.
hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
et tamquam desit quae me hac sine cura fatiget,
accumulat curas filia parua meas.
ultima tu nostris accedis causa querelis.
non agitur uento nostra carina suo.
ecce, iacent collo sparsi sine lege capilli,
nec premit articulos lucida gemma meos.
ueste tegor uili : nullum est in crinibus aurum ;
non Arabum noster dona capillus olet.
cui colar infelix, aut cui placuisse laborem?
ille mei cultus unicus auctor abest.
molle meum leuibusque cor est uiolabile telis,
et semper causa est, cur ego semper amem ;
siue ita nascenti legem dixere sorores,
nec data sunt uitae fila seuera meae,
siue abeunt studia in mores artisque magistra
ingenium nobis molle Thalia facit.

quid mirum, si me primae lanuginis aetas
abstulit atque anni quos uir amare potest?
hunc ne pro Cephalo raperes, Aurora, timebam:
et faceres, sed te prima rapina tenet.
hunc si conspiciat, quae conspicit omnia, Phoebe,
iussus erit somnos continuare Phaon.
hunc Venus in caelum curru uexisset eburno,
sed uidet et Marti posse placere suo.
o nec adhuc iuuenis nec iam puer, utilis aetas,
o decus atque aeui gloria magna tui,
huc ades, inque sinus, formose, relabere nostros:
non ut ames oro, uerum ut amere sinas.
scribimus, et lacrimis oculi rorantur obortis:
adspice, quam sit in hoc multa litura loco.
si tam certus eras hinc ire, modestius isses,
et mihi dixisses 'Lesbi puella, uale.'
non tecum lacrimas, non oscula nostra tulisti:
denique non timui, quod dolitura fui.
nil de te mecum est, nisi tantum iniuria; nec tu
admoneat quod te, pignus amantis habes.
non mandata dedi. neque enim mandata dedissem
ulla, nisi ut nolles immemor esse mei.
per tibi, qui numquam longe discedat, amorem,
perque nouem iuro, numina nostra, deas,
cum mihi nescio quis 'fugiunt tua gaudia' dixit,
nec me flere diu nec potuisse loqui.
et lacrimae deerant oculis et uerba palato;
adstrictum gelido frigore pectus erat.
postquam se dolor inuenit, nec pectora plangi
nec puduit scissis exululare comis,
non aliter, quam si nati pia mater adempti
portet ad exstructos corpus inane rogos.
gaudet et e nostro crescit maerore Charaxus
frater, et ante oculos itque reditque meos.
utque pudenda mei uideatur causa doloris,
'quid dolet haec? certe filia uiuit' ait.
non ueniunt in idem pudor atque amor. omne uidebat
uulgus: eram lacero pectus aperta sinu.
tu mihi cura, Phaon; te somnia nostra reducunt,
somnia formoso candidiora die.
illic te inuenio, quamuis regionibus absis:
sed non longa satis gaudia somnus habet.
saepe tuos nostra ceruice onerare lacertos,
saepe tuae uideor supposuisse meos.
oscula cognosco, quae tu committere linguae

aptaque consueras accipere, apta dare.
blandior interdum, uerisque simillima uerba
eloquor, et uigilant sensibus ora meis:
ulteriora pudet narrare, sed omnia fiunt,
et iuuat, et siccae non licet esse mihi.
at cum se Titan ostendit et omnia secum,
tam cito me somnos destituisse queror.
antra nemusque peto, tamquam nemus antraque prosint:
conscia deliciis illa fuere meis.
illuc mentis inops, ut quam furialis Enyo
attigit, in collo crine iacente feror.
antra uident oculi scabro pendentia tofo,
quae mihi Mygdonii marmoris instar erant:
inuenio siluam, quae saepe cubilia nobis
praebuit et multa texit opaca coma.
sed non inuenio dominum siluaeque meumque.
uile solum locus est: dos erat ille loci.
cognoui pressas noti mihi caespitis herbas:
de nostro curuum pondere gramen erat.
incubui tetigique locum, qua parte fuisti:
grata prius, lacrimas combibit herba meas.
quin etiam rami positis lugere uidentur
frondibus, et nullae dulce queruntur aues.
sola uirum non ulta pie maestissima mater
concinit Ismarium Daulias ales Ityn.
ales Ityn, Sappho desertos cantat amores;
hactenus; ut media cetera nocte silent.
est nitidus uitroque magis perlucidus omni
fons sacer: hunc multi numen habere putant:
quem supra ramos expandit aquatica lotos,
una nemus; tenero caespite terra uiret.
hic ego cum lassos posuissem flebilus artus,
constitit ante oculos Naias una meos:
constitit, et dixit 'quoniam non ignibus aequis
ureris, Ambracia est terra petenda tibi.
Phoebus ab excelso, quantum patet, adspicit aequor:
Actaeum populi Leucadiumque uocant:
hinc se Deucalion Pyrrhae succensus amore
misit, et illaeso corpore pressit aquas:
nec mora, uersus amor fugit lentissima mersi
pectora, Deucalion igne leuatus erat.
hanc legem locus ille tenet. pete protinus altam
Leucada, nec saxo desiluisse time.'
ut monuit, cum uoce abiit. ego frigida surgo,
nec lacrimas oculi continuere mei.

ibimus, o nymphae, monstrataque saxa petemus.
  sit procul insano uictus amore timor.
quicquid erit, melius, quam nunc, erit. aura, subito:
  et mea non magnum corpora pondus habent.
tu quoque, mollis Amor, pennas suppone cadenti,
  ne sim Leucadiae mortua crimen aquae.
inde chelyn Phoebo, communia munera, ponam,
  et sub ea uersus unus et alter erunt:
GRATA LYRAM POSVI TIBI, PHOEBE, POETRIA SAPPHO:
  CONVENIT ILLA MIHI, CONVENIT ILLA TIBI.
cur tamen Actiacas miseram me mittis ad oras,
  cum profugum possis ipse referre pedem?
tu mihi Leucadia potes esse salubrior unda;
  et forma et meritis tu mihi Phoebus eris.
an potes, o scopulis undaque ferocior omni,
  si moriar, titulum mortis habere meae?
at quanto melius iungi mea pectora tecum
  quam saxis poterant praecipitanda dari!
haec sunt illa, Phaon, quae tu laudare solebas,
  uisaque sunt totiens ingeniosa tibi.
nunc uellem facunda forem. dolor artibus obstat,
  ingeniumque meis substitit omne malis.
non mihi respondent ueteres in carmina uires:
  plectra dolore tacent, muta dolore lyra est.
Lesbides aequoreae, nupturaque nuptaque proles,
  Lesbides, Aeolia nomina dicta lyra,
Lesbides, infamem quae me fecistis amatae,
  desinite ad citharas turba uenire meas.
abstulit omne Phaon, quod uobis ante placebat,
  me miseram, dixi quam modo paene 'meus!'
efficite ut redeat; uates quoque uestra redibit.
  ingenio uires ille dat, ille rapit.
ecquid ago precibus, pectusque agreste mouetur?
  an riget, et Zephyri uerba caduca ferunt?
qui mea uerba ferunt, uellem tua uela referrent:
  hoc te, si saperes, lente, decebat opus.
siue redis, puppique tuae uotiua paramus
  munera, quid laceras pectora nostra mora?
solue ratem! Venus orta mari mare praestat amanti.
  aura dabit cursum, tu modo solue ratem.
ipse gubernabit residens in puppe Cupido:
  ipse dabit tenera uela legetque manu.
siue iuuat longe fugisse Pelasgida Sappho—
  non tamen inuenies cur ego digna fugi—
hoc saltem miserae crudelis epistula dicat,
  ut mihi Leucadiae fata petantur aquae.

XVI

PARIS HELENAE

Hanc tibi Priamides mitto, Ledaea, salutem,
quae tribui sola te mihi dante potest.
eloquar, an flammae non est opus indice notae,
et plus quam uellem, iam meus extat amor?
ille quidem lateat malim, dum tempora dentur
laetitiae mixtos non habitura metus.
sed male dissimulo. quis enim celauerit ignem,
lumine qui semper proditur ipse suo?
si tamen expectas, uocem quoque rebus ut addam,
uror. habes animi nuntia uerba mei.
parce, precor, fasso; nec uultu cetera duro
perlege, sed formae conueniente tuae.
iamdudum gratum est, quod epistula nostra recepta
spem facit, hoc recipi me quoque posse modo.
quae rata sit, nec te frustra promiserit, opto,
hoc mihi quae suasit mater Amoris iter.
namque ego diuino monitu, ne nescia pecces,
aduehor, et coepto non leue numen adest.
praemia magna quidem, sed non indebita posco:
pollicita est thalamo te Cytherea meo.
hac duce Sigeo dubias a litore feci
longa Phereclea per freta puppe uias.
illa dedit faciles auras uentosque secundos:
in mare nimirum ius habet orta mari.
perstet et, ut pelagi, sic pectoris adiuuet aestum;
deferat in portus et mea uota suos.
attulimus flammas, non hic inuenimus illas.
hae mihi tam longae causa fuere uiae.
nam neque tristis hiemps neque nos huc appulit error.
Taenaris est classi terra petita meae.
nec me crede fretum merces portante carina
findere. quas habeo, di tueantur opes.
nec uenio Graias ueluti spectator ad urbes:
oppida sunt regni diuitiora mei.
te peto, quam pepigit lecto Venus aurea nostro.
te prius optaui, quam mihi nota fores.
ante tuos animo uidi, quam lumine, uultus:
prima fuit uultus nuntia fama tui.
[nec tamen est mirum, si, sicut oportuit, arcu
missilibus telis eminus ictus amo:
sic placuit fatis; quae ne conuellere temptes,
accipe cum uera dicta relata fide.

matris adhuc utero partu remorante tenebar ;
iam grauidus iusto pondere uenter erat :
illa sibi ingentem uisa est sub imagine somni
flammiferam pleno reddere uentre facem.
territa consurgit metuendaque noctis opacae
uisa seni Priamo, uatibus ille refert.
arsurum Paridis uates canit Ilion igni.
pectoris, ut nunc est, fax fuit illa mei.
forma uigorque animi, quamuis de plebe uidebar,
indicium tectae nobilitatis erat.
est locus in mediae nemorosis uallibus Idae,
deuius et piceis ilicibusque frequens,
qui nec ouis placidae nec amantis saxa capellae
nec patulo tardae carpitur ore bouis ;
hinc ego Dardaniae muros excelsaque tecta
et freta prospiciens arbore nixus eram.
ecce, pedum pulsu uisa est mihi terra moueri
(uera loquar, ueri uix habitura fidem)
constitit ante oculos actus uelocibus alis
Atlantis magni Pleionesque nepos
(fas uidisse fuit, fas sit mihi uisa referre)
inque dei digitis aurea uirga fuit.
tresque simul diuae, Venus et cum Pallade Iuno,
graminibus teneros imposuere pedes.
obstupui, gelidusque comas erexerat horror,
cum mihi ‘ pone metum ’ nuntius ales ait :
‘ arbiter es formae ; certamina siste dearum,
uincere quae forma digna sit una duas.’
neue recusarem, uerbis Iouis imperat et se
protinus aetheria tollit in astra uia.
mens mea conualuit, subitoque audacia uenit,
nec timui uultu quamque notare meo.
uincere erant omnes dignae, iudexque *q*uerebar,
non omnes causam uincere posse suam.
sed tamen ex illis iam tunc magis una placebat :
hanc esse ut scires, unde mouetur amor.
tantaque uincendi cura est : ingentibus ardent
iudicium donis sollicitare meum.
regna Iouis coniunx, uirtutem filia iactat ;
ipse potens dubito fortis an esse uelim.
dulce Venus risit ; ‘ ne te, Pari, munera tangant
utraque suspensi plena timoris ’ ait :
‘ nos dabimus quod ames, et pulchrae filia Ledae
ibit in amplexus, pulchrior illa, tuos.’
dixit. et ex aequo donis formaque probata

uictorem caelo rettulit illa pedem.
interea, credo, uersis ad prospera fatis
regius agnoscor per rata signa puer.
laeta domus nato per tempora longa recepta est,
addit et ad festos hunc quoque Troia diem.
utque ego te cupio, sic me cupiere puellae :
multarum uotum sola tenere potes.
nec tantum regum natae petiere ducumque,
sed Nymphis etiam curaque amorque fui.
† quas super Oenonem facies mutarer in orbem,
nec Priamo est a te dignior ulla nurus.
sed mihi cunctarum subeunt fastidia, postquam
coniugii spes est, Tyndari, facta tui.
te uigilans oculis, animo te nocte uidebam,
lumina cum placido uicta sopore iacent.
quid facies praesens, quae nondum uisa placebas ?
ardebam, quamuis hic procul ignis erat ;
nec potui debere mihi spem longius istam,
caerulea peterem quin mea uota uia.
Troia caeduntur Phrygia pineta securi,
quaeque erat aequoreis utilis arbor aquis ;
ardua proceris spoliantur Gargara siluis,
innumerasque mihi longa dat Ida trabes.
fundatura citas flectuntur robora naues,
texitur et costis panda carina suis.
addimus antennas et uela sequentia malo ;
accipit et pictos puppis adunca deos :
qua tamen ipse uehor, comitata Cupidine paruo
sponsor coniugii stat dea picta sui.
imposita est factae postquam manus ultima classi,
protinus Aegaeis ire iubebat aquis.
et pater et genetrix inhibent mea uota rogando,
propositumque pia uoce morantur iter.
et soror effusis, ut erat, Cassandra capillis,
cum uellent nostrae iam dare uela rates,
'quo ruis ?' exclamat ; 'referes incendia tecum :
quanta per has, nescis, flamma petatur aquas.'
uera fuit uates ; dictos inuenimus ignes,
et ferus in molli pectore flagrat amor.
portubus egredior uentisque ferentibus usus
applicor in terras, Oebali nympha, tuas.
excipit hospitio uir me tuus : hoc quoque factum
non sine consilio numinibusque deum.
ille quidem ostendit, quicquid Lacedaemone tota
ostendi dignum conspicuumque fuit ;

sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
  lumina nil aliud quo caperentur erat.
ut uidi, obstupui praecordiaque intima sensi
  attonitus curis intumuisse nouis ;
his similes uultus, quantum reminiscor, habebat,
  uenit in arbitrium cum Cytherea meum.
si tu uenisses pariter certamen in illud,
  in dubium Veneris palma futura fuit.
magna quidem de te rumor praeconia fecit,
  nullaque de facie nescia terra tua est ;
nec tibi par usquam Phrygia, nec solis ab ortu
  inter formosas altera nomen habet ;]
credis et hoc nobis ? minor est tua gloria uero,
  famaque de forma paene maligna fuit.
plus hic inuenio, quam quod promiserat illa,
  et tua materia gloria uicta sua est.
ergo arsit merito, qui nouerat omnia, Theseus,
  et uisa es tanto digna rapina uiro,
more tuae gentis nitida dum nuda palaestra
  ludis et es nudis femina mixta uiris.
quod rapuit, laudo. miror, quod reddidit umquam.
  tam bona constanter praeda tenenda fuit.
ante recessisset caput hoc ceruice cruenta,
  quam tu de thalamis abstraherere meis.
tene manus umquam nostrae dimittere uellent ?
  tene meo paterer uiuus abire sinu ?
si reddenda fores, aliquid tamen ante tulissem,
  nec Venus ex toto nostra fuisset iners.
uel mihi uirginitas esset libata, uel illud,
  quod poterat salua uirginitate rapi.
da modo te, quae sit Paridis constantia, nosces :
  flamma rogi flammas finiet una meas.
praeposui regnis ego te, quae maxima quondam
  pollicita est nobis nupta sororque Iouis.
dumque tuo possem circumdare bracchia collo,
  contempta est uirtus Pallade dante mihi.
nec piget, aut umquam stulte legisse uidebor.
  permanet in uoto mens mea firma suo.
spem modo ne nostram fieri patiare caducam,
  deprecor, o tanto digna labore peti !
non ego coniugium generosae degener opto :
  nec mea, crede mihi, turpiter uxor eris.
Pliada, si quaeres, in nostra gente Iouemque
  inuenies, medios ut taceamus auos.
sceptra parens Asiae, qua nulla beatior ora est,

finibus inmensis uix obeunda tenet.
innumeras urbes atque aurea tecta uidebis,
quaeque suos dicas templa decere deos.
Ilion aspicies firmataque turribus altis
moenia, Phoebeae structa canore lyrae.
quid tibi de turba narrem numeroque uirorum?
uix populum tellus sustinet illa suum.
occurrent denso tibi Troades agmine matres,
nec capient Phrygias atria nostra nurus.
o quotiens dices 'quam pauper Achaia nostra est!'
una domus quaeuis urbis habebit opes.
nec mihi fas fuerit Sparten contemnere uestram:
in qua tu nata es, terra beata mihi est.
parca sed est Sparte, tu cultu diuite digna.
ad talem formam non facit iste locus.
hanc faciem largis sine fine paratibus uti
deliciisque decet luxuriare nouis.
cum uideas cultus nostra de gente uirorum,
qualem Dardanias credis habere nurus?
da modo te facilem, nec dedignare maritum,
rure Therapnaeo nata puella, Phrygem.
Phryx erat et nostro genitus de sanguine, qui nunc
cum dis potando nectare miscet aquas.
Phryx erat Aurorae coniux: tamen abstulit illum
extremum noctis quae dea finit iter.
Phryx etiam Anchises, uolucrum cui mater Amorum
gaudet in Idaeis concubuisse iugis.
nec, puto, conlatis forma Menelaus et annis
iudice te nobis anteferendus erit.
non dabimus certe socerum tibi clara fugantem
lumina, qui trepidos a dape uertat equos:
nec Priamo pater est soceri de caede cruentus,
et qui Myrtoas crimine signat aquas:
nec proauo Stygia nostro captantur in unda
poma, nec in mediis quaeritur umor aquis.
quid tamen hoc refert, si te tenet ortus ab illis?
cogitur huic domui Iuppiter esse socer.
heu facinus! totis indignus noctibus ille
te tenet, amplexu perfruiturque tuo.
at mihi conspiceris posita uix denique mensa:
multaque, quae laedant, hoc quoque tempus habet.
hostibus eueniant conuiuia talia nostris,
experior posito qualia saepe mero.
paenitet hospitii, cum me spectante lacertos
imponit collo rusticus iste tua.

rumpor et inuideo, quidni tamen omnia narrem?
membra superiecta cum tua ueste fouet.
oscula cum uero coram non dura daretis,
ante oculos posui pocula sumpta meos.
lumina demitto, cum te tenet artius ille,
crescit et inuito lentus in ore cibus.
saepe dedi gemitus: et te, lasciua, notaui
in gemitu risum non tenuisse meo.
saepe mero uolui flammam compescere: at illa
creuit, et ebrietas ignis in igne fuit.
multaque ne uideam, uersa ceruice recumbo:
sed reuocas oculos protinus ipsa meos.
quid faciam, dubito. dolor est meus illa uidere;
sed dolor a facie maior abesse tua.
qua licet et possum, luctor celare furorem.
sed tamen apparet dissimulatus amor.
nec tibi uerba damus. sentis mea uulnera, sentis.
atque utinam soli sint ea nota tibi!
a quotiens lacrimis uenientibus ora reflexi,
ne causam fletus quaereret ille mei.
a quotiens aliquem narraui potus amorem,
ad uultus referens singula uerba tuos,
indiciumque mei ficto sub nomine feci:
ille ego, si nescis, uerus amator eram.
quin etiam, ut possem uerbis petulantius uti,
non semel ebrietas est simulata mihi.
prodita sunt, memini, tunica tua pectora laxa,
atque oculis aditum nuda dedere meis,
pectora uel puris niuibus, uel lacte tuamque
complexo matrem candidiora Ioue.
dum stupeo uisis, nam pocula forte tenebam,
tortilis e digitis excidit ansa meis.
oscula si natae dederas, ego protinus illa
Hermiones tenero laetus ab ore tuli.
et modo cantabam ueteres resupinus amores:
et modo per nutum signa tegenda dabam.
et comitum primas, Clymenen Aethramque, tuarum
ausus sum blandis nuper adire sonis:
quae mihi non aliud, quam formidare, locutae,
orantis medias deseruere preces.
di facerent, pretium magni certaminis esses,
teque suo posset uictor habere toro:
ut tulit Hippomenes Schoeneida praemia cursus,
uenit ut in Phrygios Hippodamia sinus,
ut ferus Alcides Acheloia cornua fregit,

dum petit amplexus, Deianira, tuos.
nostra per has leges audacia fortiter isset,
teque mei scires esse laboris opus.
nunc mihi nil superest, nisi te, formosa, precari,
amplectique tuos, si patiare, pedes.
o decus, o praesens geminorum gloria fratrum,
o Ioue digna uiro, ni Ioue nata fores,
aut ego Sigeos repetam te coniuge portus,
aut hic Taenaria contegar exul humo.
non mea sunt summa leuiter districta sagitta
pectora. descendit uulnus ad ossa meum.
hoc mihi, nam repeto, fore, ut a caeleste sagitta
figar, erat uerax uaticinata soror.
parce datum fatis, Helene, contemnere amorem:
sic habeas faciles in tua uota deos.
multa quidem subeunt; sed coram ut plura loquamur,
excipe me lecto nocte silente tuo.
an pudet et metuis Venerem temerare maritam,
castaque legitimi fallere iura tori?
a, nimium simplex Helene, ne rustica dicam:
hanc faciem culpa posse carere putas?
aut faciem mutes, aut sis non dura necesse est:
lis est cum forma magna pudicitiae.
Iuppiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis.
haec tibi nempe patrem furta dedere Iouem.
uix fieri, si sunt uires in semine morum,
et Iouis et Ledae filia, casta potes.
casta tamen tum sis, cum te mea Troia tenebit,
et tua sim, quaeso, crimina solus ego.
nunc ea peccemus, quae corriget hora iugalis,
si modo promisit non mihi uana Venus.
sed tibi et hoc suadet rebus, non uoce, maritus.
neue sui furtis hospitis obstet, abest.
non habuit tempus, quo Cresia regna uideret,
aptius: o mira calliditate uirum!
is 'set et Idaei mando tibi' dixit iturus
'curam pro nobis hospitis, uxor, agas.'
neclegis absentis, testor, mandata mariti.
cura tibi non est hospitis ulla tui.
huncine tu speras hominem sine pectore dotes
posse satis formae, Tyndari, nosse tuae?
falleris, ignorat: nec, si bona magna putaret,
quae tenet, externo crederet illa uiro.
ut te nec mea uox nec te meus incitet ardor,
cogimur ipsius commoditate frui:

aut erimus stulti, sic ut superemus et ipsum,
si tam securum tempus abibit iners.
paene suis ad te manibus deducit amantem :
utere non uafri simplicitate uiri.
sola iaces uiduo tam longa nocte cubili :
in uiduo iaceo solus et ipse toro.
te mihi, meque tibi communia gaudia iungant :
candidior medio nox erit illa die.
tunc ego iurabo quaeuis tibi numina, meque
adstringam uerbis in sacra u*es*tra meis.
tunc ego, si non est fallax fiducia nostra,
efficiam praesens, ut mea regna petas.
si pudet et metuis, ne me uideare secuta,
ipse reus sine te criminis huius ero.
nam sequar Aegidae factum fratrumque tuorum.
exemplo tangi non propiore potes.
te rapuit Theseus, geminas Leucippidas illi :
quartus in exemplis adnumerabor ego.
Troia classis adest, armis instructa uirisque :
iam facient celeres remus et aura uias.
ibis Dardanias ingens regina per urbes,
teque nouam credet uulgus adesse deam.
quaque feres gressus, adolebunt cinnama flammae,
caesaque sanguineam uictima planget humum.
dona pater fratresque et cum genitrice sorores
Iliadesque omnes totaque Troia dabit.
ei mihi, pars a me uix dicitur ulla futuri.
plura feres quam quae littera nostra refert.
nec tu rapta time, ne nos fera bella sequantur,
concitet et uires Graecia magna suas.
tot prius abductis ecqua est repetita per arma?
crede mihi, uanos res habet ista metus.
nomine ceperunt Aquilonis Erechthida Thraces,
et tuta a bello Bistonis ora fuit.
Phasida puppe noua uexit Pagaseius Iason,
laesa neque est Colcha Thessala terra manu.
te quoque qui rapuit, rapuit Minoida Theseus :
nulla tamen Minos Cretas ad arma uocat.
terror in his ipso maior solet esse periclo :
quaque timere libet, pertimuisse pudet.
finge tamen, si uis, ingens consurgere bellum :
et mihi sunt uires, et mea tela nocent.
nec minor est Asiae quam uestrae copia terrae :
illa uiris diues, diues abundat equis.
nec plus Atrides animi Menelaus habebit

quam Paris, aut armis anteferendus erit.
paene puer caesis abducta armenta recepi
hostibus, et causam nominis inde tuli.
paene puer iuuenes uario certamine uici,
in quibus Ilioneus Deiphobusque fuit.
neue putes non me nisi comminus esse timendum,
figitur in iusso nostra sagitta loco.
num potes haec illi primae dare facta iuuentae,
instruere Atriden num potes arte mea?
omnia si dederis, numquid dabis Hectora fratrem?
unus is innumeri militis instar habet.
quid ualeam nescis, et te mea robora fallunt:
ignoras cui sis nupta futura uiro.
aut igitur nullo belli repetere tumultu,
aut cedent marti Dorica castra meo.
nec tamen indigner pro tanta sumere ferrum
coniuge. certamen praemia magna mouent.
tu quoque, si de te totus contenderit orbis,
nomen ab aeterna posteritate feres:
spe modo non timida dis hinc egressa secundis
exige cum plena munera pacta fide.

XVII

HELENA PARIDI

Nunc oculos tua cum uiolarit epistola nostros,
non rescribendi gloria uisa leuis.
ausus es hospitii temeratis, aduena, sacris
legitimam nuptae sollicitare fidem!
scilicet idcirco uentosa per aequora uectum
excepit portu Taenaris ora suo,
nec tibi, diuersa quamuis e gente uenires,
oppositas habuit regia nostra fores,
esset ut officii merces iniuria tanti?
qui sic intrabas, hospes an hostis eras?
nec dubito, quin haec, cum sit tam iusta, uocetur
rustica iudicio nostra querella tuo.
rustica sim sane, dum non oblita pudoris,
dumque tenor uitae sit sine labe meae.
si non est ficto tristis mihi uultus in ore,
nec sedeo duris torua superciliis,
fama tamen clara est, et adhuc sine crimine uixi,
et laudem de me nullus adulter habet.

quo magis admiror, quae sit fiducia coepti,
spemque tori dederit quae tibi causa mei.
an, quia uim nobis Neptunius attulit heros,
rapta semel uideor bis quoque digna rapi?
crimen erat nostrum, si delinita fuissem:
cum sim rapta, meum quid nisi nolle fuit?
non tamen e facto fructum tulit ille petitum.
excepto redii passa timore nihil.
oscula luctanti tantummodo pauca proteruus
abstulit. ulterius nil habet ille mei.
quae tua nequitia est, non his contenta fuisset:
di melius! similis non fuit ille tui.
reddidit intactam, minuitque modestia crimen:
et iuuenem facti paenituisse patet.
Thesea paenituit, Paris ut succederet illi,
ne quando nomen non sit in ore meum?
nec tamen irascor. quis enim succenset amanti?
si modo, quem praefers, non simulatur amor.
hoc quoque enim dubito: non quod fiducia desit,
aut mea sit facies non bene nota mihi;
sed quia credulitas damno solet esse puellis,
uerbaque dicuntur uestra carere fide.
at peccant aliae, matronaque rara pudica est.
quis prohibet raris nomen inesse meum?
nam mea quod uisa est tibi mater idonea, cuius
exemplo flecti me quoque posse putes,
matris in admisso falsa sub imagine lusae
error inest: pluma tectus adulter erat.
nil ego, si peccem, possum nescisse; nec ullus
error, qui facti crimen obumbret, erit.
illa bene errauit, uitiumque auctore redemit.
felix in culpa quo Ioue dicar ego?
et genus et proauos et regia nomina iactas.
clara satis domus haec nobilitate sua est.
Iuppiter ut soceri proauus taceatur et omne
Tantalidae Pelopis Tyndareique decus,
dat mihi Leda Iouem cygno decepta parentem,
quae falsam gremio credula fouit auem.
i nunc, et Phrygiae late primordia gentis,
cumque suo Priamum Laumedonte refer.
quos ego suspicio. sed qui tibi gloria magna est
quintus, is a nostro nomine primus erit.

sceptra tuae quamuis rear esse potentia Troiae,
  non tamen haec illis esse minora puto.
si iam diuitiis locus hic numeroque uirorum
  uincitur, at certe barbara terra tua est.
munera tanta quidem promittit epistola diues,
  ut possint ipsas illa mouere deas.
sed si iam uellem fines transire pudoris,
  tu melior culpae causa futurus eras.
aut ego perpetuo famam sine labe tenebo,
  aut ego te potius quam tua dona sequar.
utque ea non sperno, sic acceptissima semper
  munera sunt, auctor quae pretiosa facit.
plus multo est quod amas, quod sum tibi causa laboris,
  quod tam per longas spes tua uenit aquas.
illa quoque, adposita quae nunc facis, improbe, mensa,
  quamuis experiar dissimulare, noto:
cum modo me spectas oculis, lasciue, proteruis,
  quos uix instantes lumina nostra ferunt,
et modo suspiras, modo pocula proxima nobis
  sumis, quaque bibi, tu quoque parte bibis.
a, quotiens digitis, quotiens ego tecta notaui
  signa supercilio paene loquente dari.
et saepe extimui, ne uir meus illa uideret,
  non satis occultis erubuique notis.
saepe uel exiguo uel nullo murmure dixi
  'nil pudet hunc': nec uox haec mea falsa fuit.
orbe quoque in mensae legi sub nomine nostro,
  quod deducta mero littera fecit, AMO.
credere me tamen hoc oculo renuente negaui.
  ei mihi, iam didici sic ego posse loqui.
his ego blanditiis, si peccatura fuissem,
  flecterer; his poterant pectora nostra capi.
est quoque, confiteor, facies tibi rara, potestque
  uelle sub amplexus ire puella tuos.
altera sed potius felix sine crimine fiat,
  quam cadat externo noster amore pudor!
disce meo exemplo formosis posse carere.
  est uirtus placitis abstinuisse bonis.
quam multos credis iuuenes optare, quod optas,
  qui sapiant? oculos an Paris unus habes?
non tu plus cernis, sed plus temerarius audes:
  nec tibi plus cordis, sed minus oris adest.
tunc ego te uellem celeri uenisse carina,

cum mea uirginitas mille petita procis:
si te uidissem, primus de mille fuisses.
iudicio ueniam uir dabit ipse meo.
ad possessa uenis praeceptaque gaudia serus.
spes tua lenta fuit: quod petis, alter habet.
ut tamen optarem fieri tua Troica coniunx,
inuitam sic me nec Menelaus habet.
desine molle, precor, uerbis conuellere pectus,
neue mihi, quam te dicis amare, noce:
sed sine, quam tribuit sortem fortuna, tueri,
nec spolium nostri turpe pudoris aue.
at Venus hoc pacta est; et in altae uallibus Idae
tres tibi se nudas exhibuere deae:
unaque cum regnum, belli daret altera laudem,
'Tyndaridis coniux' tertia dixit 'eris.'
credere uix equidem caelestia corpora possum
arbitrio formam subposuisse tuo.
utque sit hoc uerum, certe pars altera ficta est,
iudicii pretium qua data dicor ego.
non est tanta mihi fiducia corporis, ut me
maxima teste dea dona fuisse putem.
contenta est oculis hominum mea forma probari.
laudatrix Venus est inuidiosa mihi.
sed nihil infirmo: faueo quoque laudibus istis;
nam mea uox quare, quod cupit, esse neget?
nec tu suscense, nimium mihi creditus aegre.
tarda solet magnis rebus inesse fides.
prima mea est igitur Veneri placuisse uoluptas;
proxima, me uisam praemia summa tibi,
nec te Palladios nec te Iunonis honores
auditis Helenae praeposuisse bonis.
ergo ego sum uirtus, ego sum tibi nobile regnum?
ferrea sim, si non hoc ego pectus amem.
ferrea, crede mihi, non sum; sed amare repugno
illum quem fieri uix puto posse meum.
quid bibulum curuo proscindere litus aratro,
spemque sequi coner, quam locus ipse negat?
sum rudis ad Veneris furtum, nullaque fidelem
(di mihi sunt testes) lusimus arte uirum.
nunc quoque, quod tacito mando mea uerba libello,
fungitur officio littera nostra nouo.
felices, quibus usus adest! ego nescia rerum
difficilem culpae suspicor esse uiam.
ipse malo metus est. iam nunc confundor, et omnes
in nostris oculos uultibus esse reor.

nec reor hoc falso: sensi mala murmura uulgi;
et quasdam uoces rettulit Aethra mihi.
at tu dissimula, nisi si desistere mauis.
sed cur desistas? dissimulare potes.
lude, sed occulte. maior, non maxima, nobis
est data libertas, quod Menelaus abest.
ille quidem procul est, ita re cogente, profectus:
magna fuit subitae iustaque causa uiae.
aut mihi sic uisum est. ego, cum dubitaret an iret,
'quam primum' dixi 'fac rediturus eas.'
omine laetatus dedit oscula, 'res' que 'domusque
et tibi sit curae Troicus hospes' ait.
uix tenui risum; quem dum compescere luctor,
nil illi potui dicere praeter 'erit.'
uela quidem Creten uentis dedit ille secundis:
sed tu non adeo cuncta licere puta.
sic meus hinc uir abest, ut me custodiat absens.
an nescis longas regibus esse manus?
fama quoque est oneri. nam quo constantius ore
laudamur uestro, iustius ille timet.
quae iuuat, ut nunc est, eadem mihi gloria damno est,
et melius famae uerba dedisse fuit.
nec, quod abest, hic me tecum mirare relictam.
moribus et uitae credidit ille meae.
de facie metuit, uitae confidit; et illum
securum probitas, forma timere facit.
tempora ne pereant ultro data, praecipis, utque
simplicis utamur commoditate uiri.
et libet et timeo; nec adhuc exacta uoluntas
est satis; in dubio pectora nostra labant.
et uir abest nobis, et tu sine coniuge dormis:
inque uicem tua me, te mea forma capit:
et longae noctes, et iam sermone coimus:
et tu, me miseram, blandus, et una domus:
et peream, si non inuitant omnia culpam.
nescio quo tardor sed tamen ipsa metu.
quod male persuades, utinam bene cogere posses!
ui mea rusticitas excutienda fuit.
utilis interdum est ipsis iniuria passis:
sic certe felix esse coacta forem.
dum nouus est, potius coepto pugnemus amori.
flamma recens parua sparsa resedit aqua.
certus in hospitibus non est amor. errat ut ipsi;
cumque nihil speres firmius esse, fuit.
Hypsipyle testis, testis Minoia uirgo est,

in non exhibitis utraque lusa toris.
tu quoque dilectam multos, infide, per annos
diceris Oenonen destituisse tuam.
nec tamen ipse negas: et nobis omnia de te
quaerere, si nescis, maxima cura fuit.
adde quod, ut cupias constans in amore manere,
non potes: expediunt iam tua uela Phryges.
dum loqueris mecum, dum nox sperata paratur,
qui ferat in patriam, iam tibi uentus erit.
cursibus in mediis nouitatis plena relinquis
gaudia. cum uentis noster abibit amor.
an sequar, ut suades, laudataque Pergama uisam
pronurus et magni Laumedontis ero?
non ita contemno uolucris praeconia famae,
ut probris terras impleat illa meis.
quid de me poterit Sparte, quid Achaia tota,
quid gentes aliae, quid tua Troia loqui?
quid Priamus de me, Priami quid sentiet uxor,
totque tui fratres Dardanidesque nurus?
tu quoque, qui poteris fore me sperare fidelem,
et non exemplis anxius esse tuis?
quicumque Iliacos intrauerit aduena portus,
is tibi solliciti causa timoris erit.
ipse mihi quotiens iratus 'adultera' dices,
oblitus nostro crimen inesse tuum?
delicti fies idem reprehensor et auctor.
terra, precor, uultus obruat ante meos!
at fruar Iliacis opibus cultuque beato,
donaque promissis uberiora feram.
purpura nempe mihi pretiosaque texta dabuntur,
congestoque auri pondere diues ero.
da ueniam fassae: non sunt tua munera tanti.
nescio quo tellus me tenet ipsa modo.
quis mihi, si laedar, Phrygiis succurret in oris?
unde petam fratres, unde parentis opem?
omnia Medeae fallax promisit Iason:
pulsa est Aesonia num minus illa domo?
non erat Aeetes, ad quem despecta rediret,
non Idyia parens Chalciopeque soror.
tale nihil timeo. sed nec Medea timebat.
fallitur augurio spes bona saepe suo.
omnibus inuenies, quae nunc iactantur in alto,
nauibus a portu lene fuisse fretum.
fax quoque me terret, quam se peperisse cruentam
ante diem partus est tua uisa parens:

et uatum timeo monitus, quos igne Pelasgo
Ilion arsurum praemonuisse ferunt.
utque fauet Cytherea tibi, quia uicit, habetque
parta per arbitrium bina tropaea tuum,
sic illas uereor, quae, si tua gloria uera est,
iudice te causam non tenuere duae.
nec dubito quin, te si prosequar, arma parentur.
ibit per gladios, ei mihi, noster amor.
an fera Centauris indicere bella coegit
Atracis Haemonios Hippodamia uiros,
tu fore tam iusta lentum Menelaon in ira
et geminos fratres Tyndareumque putas?
quod bene te iactes et fortia facta loquaris,
a uerbis facies dissidet ista tuis.
apta magis Veneri quam sunt tua corpora Marti.
bella gerant fortes; tu, Pari, semper ama.
Hectora, quem laudas, pro te pugnare iubeto.
militia est operis altera digna tuis.
his ego, si saperem pauloque audacior essem,
uterer. utetur, siqua puella sapit:
aut ego deposito faciam fortasse pudore,
et dabo cuncta*ta*s tempore uicta manus.
quod petis, ut furtim praesentes ista loquamur,
scimus quid captes conloquiumque uoces.
sed nimium properas, et adhuc tua messis in herba est.
haec mora sit uoto forsan amica tuo.
hactenus. arcanum furtiuae conscia mentis
littera iam lasso pollice sistat opus.
cetera per socias Clymenen Aethramque loquamur,
quae mihi sunt comites consiliumque duae.

XVIII

LEANDRI HERONI

[Mittit Abydenus, quam mallet ferre salutem,
si cadat unda maris, Sesta puella, tibi.]
Si mihi di faciles, *si* sunt in amore secundi,
inuitis oculis haec mea uerba leges.
sed non sunt faciles. nam cur mea uota morantur,
currere me nota nec patiuntur aqua?
ipsa uides caelum pice nigrius, et freta uentis
turbida perque cauas uix adeunda rates.

unus, et hic audax, a quo tibi littera nostra
  redditur, e portu nauita mouit iter.
ascensurus eram, nisi quod cum uincula prorae
  solueret, in speculis omnis Abydos erat.
non poteram celare meos, uelut ante, parentes:
  quemque tegi uolumus, non latuisset amor.
protinus haec scribens 'felix, i, littera' dixi:
  'iam tibi formosam porriget illa manum.
forsitan admotis etiam tangere labellis,
  rumpere dum niueo uincula dente uolet.'
talibus exiguo dictis mihi murmure uerbis,
  caetera cum charta dextra locuta mea est.
at quanto mallem, quam scriberet, illa nataret,
  meque per adsuetas sedula ferret aquas.
[aptior illa quidem placido dare uerbera ponto:
  est tamen et sensus apta ministra mei.]
septima nox agitur, spatium mihi longius anno,
  sollicitum raucis ut mare feruet aquis.
his ego si uidi mulcentem pectora somnum
  noctibus, insani sit mora longa freti.
rupe sedens aliqua specto tua litora tristis,
  et quo non possum corpore, mente feror.
lumina quin etiam summa uigilantia turre
  aut uidet aut acies nostra uidere putat.
ter mihi deposita est in sicca uestis harena:
  ter graue temptaui carpere nudus iter:
obstitit inceptis tumidum iuuenalibus aequor,
  mersit et inuersis ora natantis aquis.
at tu, de rapidis inmansuetissime uentis,
  quid mecum certa proelia mente geris?
in me, si nescis, Borea, non aequora, saeuis.
  quid faceres, esset ni tibi notus amor?
tam gelidus quod sis, non te tamen, improbe, quondam
  ignibus Actaeis incaluisse negas.
gaudia rapturo siquis tibi claudere uellet
  aerios aditus, quo paterere modo?
parce, precor, facilemque moue moderatius auram:
  imperet Hippotades sic tibi triste nihil.
uana peto, precibusque meis obmurmurat ipse,
  quasque quatit, nulla parte coercet aquas.
nunc daret audaces utinam mihi Daedalus alas:
  Icarium quamuis hinc prope litus abest.
quidquid erit, patiar: liceat modo corpus in auras
  tollere, quod dubia saepe pependit aqua.

interea, dum cuncta negant uentique fretumque,
mente agito furti tempora prima mei.
nox erat incipiens, namque est meminisse uoluptas,
cum foribus patriis egrediebar amans.
nec mora, deposito pariter cum ueste timore
iactabam liquido brachia lenta mari.
luna fere tremulum praebebat lumen eunti,
ut comes in nostras officiosa uias.
hanc ego suspiciens ‘ faueas, dea candida,’ dixi
‘ et subeant animo Latmia saxa tuo.
non sinit Endymion te pectoris esse seueri.
flecte, precor, uultus ad mea furta tuos.
tu, dea, mortalem caelo delapsa petebas :
(uera loqui liceat) quam sequor, ipsa dea est.
neu referam mores caelesti pectore dignos,
forma nisi in ueras non cadit illa deas.
a Veneris facie non est prior ulla tuaque ;
neue meis credas uocibus, ipsa uide.
quantum, cum fulges radiis argentea puris,
concedunt flammis sidera cuncta tuis,
tanto formosis formosior omnibus illa est :
si dubitas, caecum, Cynthia, lumen habes.’
haec ego, uel certe non his diuersa locutus
per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
unda repercussae radiabat imagine lunae,
et nitor in tacita nocte diurnus erat :
nullaque uox usquam, nullum ueniebat ad aures
praeter dimotae corpore murmur aquae.
Alcyones solae, memores Ceycis amati,
nescio quid uisae sunt mihi dulce queri.
iamque fatigatis umero sub utroque lacertis
fortiter in summas erigor altus aquas.
ut procul aspexi lumen, ‘ meus ignis in illo est :
‘ illa meum ’ dixi ‘ litora lumen habent.’
et subito lassis uires rediere lacertis,
uisaque, quam fuerat, mollior unda mihi.
frigora ne possim gelidi sentire profundi,
qui calet in cupido pectore, praestat amor.
quo magis accedo propioraque litora fiunt,
quoque minus restat, plus libet ire mihi.
cum uero possum cerni quoque, protinus addis
spectatrix animos, ut ualeamque facis.
nunc etiam nando dominae placuisse laboro,
atque oculis iacto brachia nostra tuis.
te tua uix prohibet nutrix descendere in altum.

hoc quoque enim uidi, nec mihi uerba dabas.
nec tamen effecit, quamuis retinebat euntem,
ne fieret prima pes tuus udus aqua.
excipis amplexu, feliciaque oscula iungis,
oscula, di magni, trans mare digna peti!
eque tuis demptos umeris mihi tradis amictus,
et madidam siccas aequoris imbre comam.
caetera nox et nos et turris conscia nouit,
quodque mihi lumen per uada monstrat iter.
non magis illius numerari gaudia noctis,
Hellespontiaci quam maris alga potest.
quo breuius spatium nobis ad furta dabatur,
hoc magis est cautum, ne foret illud iners.
iamque fugatura Tithoni coniuge noctem
praeuius Aurorae Lucifer ortus erat:
oscula congerimus properata sine ordine raptim,
et querimur paruas noctibus esse moras.
atque ita cunctatus, monitu nutricis amaro
frigida deserta litora turre peto.
digredimur flentes, repetoque ego Virginis aequor,
respiciens dominam, dum licet, usque meam.
siqua fides uero est, ueniens huc esse natator,
cum redeo, uideor naufragus esse mihi.
hoc quoque si credes, ad te uia prona uidetur:
a te cum redeo, cliuus inertis aquae.
inuitus repeto patriam; quis credere possit?
inuitus certe nunc moror urbe mea.
ei mihi, cur animis iuncti secernimur undis,
unaque mens, tellus non habet una duos?
uel tua me Sestus uel te mea sumat Abydos:
tam tua terra mihi quam tibi nostra placet.
cur ego confundor, quotiens confunditur aequor?
cur mihi, causa leuis, uentus obesse potest?
iam nostros curui norunt delphines amores,
ignotum nec me piscibus esse reor.
iam patet attritus solitarum limes aquarum,
non aliter, multa quam uia pressa rota.
quod mihi non esset nisi sic iter, ante querebar.
at nunc per uentos hoc quoque deesse queror.
fluctibus immodicis Athamantidos aequora canent,
uixque manet portu tuta carina suo.
hoc mare, cum primum de uirgine nomina mersa
quae tenet, est nanctum, tale fuisse puto.
et satis amissa locus hic infamis ab Helle est,
utque mihi parcat, nomine crimen habet.

inuideo Phrixo, quem per freta tristia tutum
aurea lanigero uellere uexit ouis.
nec tamen officium pecoris nauisue requiro,
dummodo, quas findam corpore, dentur aquae.
arte egeo nulla. fiat modo copia nandi,
idem nauigium, nauita, uector ero.
nec sequor aut Helicen aut, qua Tyros utitur, Arcton :
publica non curat sidera noster amor.
Andromedan alius spectet claramque Coronam,
quaeque micat gelido Parrhasis Vrsa polo.
at mihi quod Perseus et cum Ioue Liber amarunt,
indicium dubiae non placet esse uiae.
est aliud lumen, multo mihi certius istis,
non errat tenebris quo duce noster amor.
hoc ego dum spectem, Colchos et in ultima Ponti,
quaque uiam fecit Thessala pinus, eam :
et iuuenem possim superare Palaemona nando,
miraque quem subito reddidit herba deum.
saepe per adsiduos languent mea brachia motus,
uixque per inmensas fessa trahuntur aquas.
his ego cum dixi ‘pretium non uile laboris
iam dominae uobis colla tenenda dabo,’
protinus illa ualent atque ad sua praemia tendunt,
ut celer Eleo carcere missus equus.
ipse meos igitur seruo, quibus uror, amores,
teque, magis caelo digna puella, sequor.
digna quidem caelo *es*, sed adhuc tellure morare,
aut dic, ad superos et mihi qua sit iter.
hic es, et exigue misero contingis amanti
cumque mea fiunt turbida mente freta.
quid mihi, quod lato non separor aequore, prodest?
num minus hac nobis tam breuis obstat aqua?
an malim, dubito, toto procul orbe remotus
cum domina longe spem quoque habere meam.
quo propior nunc es, flamma propiore calesco,
et res non semper, spes mihi semper adest.
paene manu, quod amo, tanta est uicinia, tango :
saepe sed heu lacrimas hoc mihi ‘paene’ mouet.
uelle quid est aliud fugientia prendere poma,
spemque suo refugi fluminis ore sequi?
ergo ego te numquam, nisi cum uolet unda, tenebo,
et me felicem nulla uidebit hiemps?
cumque minus firmum nil sit quam uentus et unda,
in uentis et aqua spes mea semper erit?

aestus adhuc tamen est. quid, cum mihi laeserit aequor
  Plias et Arctophylax Oleniumque pecus?
aut ego non noui quam sim temerarius, aut me
  in freta non cautus tum quoque mittet amor.
neue putes id me, quod abest, promittere tempus,
  pignora polliciti non tibi tarda dabo.
sit tumidum paucis etiam nunc noctibus aequor,
  ire per inuitas experiemur aquas.
aut mihi continget felix audacia saluo,
  aut mors solliciti finis amoris erit.
optabo tamen, ut partis expellar in illas,
  et teneant portus naufraga membra tuos.
flebis enim, tactuque meum dignabere corpus,
  et 'mortis' dices 'huic ego causa fui.'
scilicet interitus offenderis omine nostri,
  litteraque inuisa est hac mea parte tibi?
desine, parce queri. sed uti mare finiat iram,
  accedant, quaeso, fac tua uota meis.
pace breui nobis opus est, dum transferor isto.
  cum tua contigero litora, perstet hiemps.
istic est aptum nostrae nauale carinae,
  et melius nulla stat mea puppis aqua.
illic me claudat Boreas, ubi dulce morari est:
  tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero:
nec faciam surdis conuicia fluctibus ulla,
  triste nataturo nec querar esse fretum.
me pariter uenti teneant tenerique lacerti,
  per causas istic inpediarque duas.
cum patietur hiemps, remis ego corporis utar.
  lumen in aspectu tu modo semper habe.
interea pro me pernoctet epistula tecum,
  quam precor ut minima prosequar ipse mora.

XIX

HERO LEANDRO

Quam mihi misisti uerbis, Leandre, salutem
  ut possim missam rebus habere, ueni!
longa mora est nobis omnis, quae gaudia differt;
  da ueniam fassae, non patienter amo.
urimur igne pari: sed sum tibi uiribus inpar.
  fortius ingenium suspicor esse uiris.

ut corpus, teneris ita mens infirma puellis.
deficiam, parui temporis adde moram.
uos modo uenando, modo rus geniale colendo
ponitis in uaria tempora longa mora.
aut fora uos retinent, aut unctae dona palaestrae,
flectitis aut freno colla sequacis equi:
nunc uolucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo:
diluitur posito serior hora mero.
his mihi summotae, uel si minus acriter urar,
quod faciam, superest praeter amare nihil.
quod superest, facio; teque, o mea sola uoluptas,
plus quoque, quam reddi quod mihi possit, amo.
aut ego cum cara de te nutrice susurro,
quaeque tuum, miror, causa moretur iter:
aut mare prospiciens odioso concita uento
corripio uerbis aequora paene tuis:
aut, ubi saeuitiae paulum grauis unda remisit,
posse quidem sed te nolle uenire, queror,
dumque queror, lacrimae per amantia lumina manant,
pollice quas tremulo conscia siccat anus.
saepe tui, specto, si sint in litore passus,
impositas tamquam seruet harena notas.
utque rogem de te, et scribam tibi, siquis Abydo
uenerit, aut, quaero, siquis Abydon eat.
quid referam, quotiens dem uestibus oscula, quas tu
Hellespontiaca ponis iturus aqua?
sic ubi lux acta est et noctis amicior hora
exhibuit pulso sidera clara die,
protinus in summo uigilantia lumina tecto
ponimus, adsuetae signa notamque uiae.
tortaque uersato ducentes stamina fuso
feminea tardas fallimus arte moras.
quid loquar interea tam longo tempore, quaeris?
nil nisi Leandri nomen in ore meo est.
'iamne putas exisse domo mea gaudia, nutrix,
an uigilant omnes et timet ille suos?
iamne suas umeris illum deponere uestes,
pallade iam pingui tinguere membra putas?'
adnuit illa fere: non nostra quod oscula curet,
sed mouet obrepens somnus anile caput.
postque morae minimum 'iam certe nauigat,' inquam
'lentaque dimotis brachia iactat aquis.'
paucaque cum tacta perfeci stamina terra,
an medio possis, quaerimus, esse freto.

et modo prospicimus, timida modo uoce precamur,
ut tibi det faciles utilis aura uias.
auribus incertas uoces captamus, et omnem
aduentus strepitum credimus esse tui.
sic ubi deceptae pars est mihi maxima noctis
acta, subit furtim lumina fessa sopor.
forsitan inuitus mecum tamen, improbe, dormis:
et, quamquam non uis ipse uenire, uenis.
nam modo te uideor prope iam spectare natantem,
brachia nunc umeris umida ferre meis:
nunc dare, quae soleo, madidis uelamina membris,
pectora nunc iuncto nostra fouere sinu,
multaque praeterea lingua reticenda modesta,
quae fecisse iuuat, facta referre pudet.
me miseram breuis est haec et non uera uoluptas.
nam tu cum somno semper abire soles.
firmius, o, cupidi tandem coeamus amantes,
nec careant uera gaudia nostra fide.
cur ego tot uiduas exegi frigida noctes?
cur totiens a me, lente natator, abes?
est mare, confiteor, nondum tractabile nanti.
nocte sed hesterna lenior aura fuit.
cur ea praeterita est? cur non uentura timebas?
tam bona cur periit, nec tibi rapta uia est?
protinus ut similis detur tibi copia cursus,
hoc melior certe, quo prior, illa fuit.—
at cito mutata est iactati forma profundi.
tempore, cum properas, saepe minore uenis.
hic, puto, deprensus nil quod querereris haberes,
meque tibi amplexo nulla noceret hiemps.
certe ego tum uentos audirem laeta sonantis,
et numquam placidas esse precarer aquas.
quid tamen euenit, cur sis metuentior undae,
contemptumque prius nunc uereare fretum?
nam memini, cum te saeuum ueniente minaxque
non minus, aut multo non minus aequor erat:
cum tibi clamabam 'sic tu temerarius esto,
ne miserae uirtus sit tua flenda mihi.'
unde nouus timor hic, quoque illa audacia fugit?
magnus ubi est spretis ille natator aquis?
sis tamen hoc potius, quam quod prius esse solebas;
et facias placidum per mare tutus iter:
dummodo sis idem, dum sic, ut scribis, amemur,
flammaque non fiat frigidus illa cinis.
non ego tam uentos timeo mea uota morantes,

quam similis uento ne tuus erret amor:
ne non sim tanti, superentque pericula causam,
et uidear merces esse labore minor.
interdum metuo, patria ne laedar, et inpar
dicar Abydeno Thressa puella toro.
ferre tamen possum patientius omnia, quam si
otio nescioqua paelice captus agis,
in tua si ueniunt alieni colla lacerti,
fitque nouus nostri finis amoris amor.
a, potius peream, quam crimine uulnerer isto:
fataque sint culpa nostra priora tua.
nec, quia uenturi dederis mihi signa doloris,
haec loquor, aut fama sollicitata noua:
omnia sed uereor: quis enim securus amauit?
cogit et absentes plura timere locus.
felices illas, sua quas praesentia nosse
crimina uera iubet, falsa timere uetat.
nos tam uana mouet, quam facta iniuria fallit,
incitat et morsus error uterque pares.
o utinam uenias! aut ut uentusue paterue,
causaque sit certe femina nulla morae!
quodsi quam sciero, moriar, mihi crede, dolendo;
iamdudum pecca, si mea fata petis.
sed neque peccabis frustraque ego terreor istis:
quoque minus uenias, inuida pugnat hiemps.
me miseram! quanto planguntur litora fluctu,
et latet obscura condita nube dies.
forsitan ad pontum mater pia uenerit Helles,
mersaque roratis nata fleatur aquis.
an mare ab inuiso priuignae nomine dictum
uexat in aequoream uersa nouerca deam?
non fauet, ut nunc est, teneris locus iste puellis.
hac Helle periit, hac ego laedor aqua.
at tibi flammarum memori, Neptune, tuarum
nullus erat uentis inpediendus amor:
si neque Amymone, nec laudatissima forma
criminis est Tyro fabula uana tui,
lucidaque Alcyone †Ceuceque et Aueone nata,
et nondum nexis angue Medusa comis,
flauaque Laodice caeloque recepta Celaeno,
et quarum memini nomina lecta mihi.
has certe pluresque canunt, Neptune, poetae
molle latus lateri composuisse tuo.
cur igitur, totiens uires expertus amoris,
adsuetum nobis turbine claudis iter?

parce, ferox, latoque mari tua proelia misce.
seducit terras haec breuis unda duas.
te decet aut magnas magnum iactare carinas,
aut etiam totis classibus esse trucem.
turpe deo pelagi iuuenem terrere natantem:
gloriaque est stagno quolibet ista minor.
nobilis ille quidem est et clarus origine, sed non
a tibi suspecto ducit Vlixe genus.
da ueniam seruaque duos: natat ille; sed isdem
corpus Leandri, spes mea, pendet aquis.
sternuit et lumen, posito nam scribimus illo,
sternuit, et nobis prospera signa dedit.
ecce, merum nutrix faustos instillat in ignes,
'cras' que 'erimus plures' inquit, et ipsa bibit.
effice nos plures, euicta per aequora lapsus,
o penitus toto corde recepte mihi!
in tua castra redi, socii desertor amoris:
ponuntur medio cur mea membra toro?
quod timeas, non est. auso Venus ipsa fauebit,
sternet et aequoreas aequore nata uias.
ire libet medias ipsi mihi saepe per undas:
sed solet hoc maribus tutius esse fretum.
nam cur hac uectis Phrixo Phrixique sorore
sola dedit uastis femina nomen aquis?
forsitan ad reditum metuas ne tempora desint,
aut gemini nequeas ferre laboris onus.
at nos diuersi medium coeamus in aequor,
obuiaque in summis oscula demus aquis,
atque ita quisque suas iterum redeamus ad urbes:
exiguum, sed plus quam nihil illud erit.
uel pudor hic utinam, qui nos clam cogit amare,
uel timidus famae cedere uellet amor!
nunc male res iunctae, calor et reuerentia, pugnant.
quid sequar in dubio est. haec decet, ille iuuat.
ut semel intrauit Colchos Pagaseus Iason,
impositam celeri Phasida puppe tulit:
ut semel Idaeus Lacedaemona uenit adulter,
cum praeda rediit protinus ille sua.
tu quam saepe petis quod amas, tam saepe relinquis,
et quotiens graue fit puppibus ire, natas.
sic tamen, o iuuenis, tumidarum uictor aquarum,
sic facito spernas, ut uereare, fretum.
arte laboratae merguntur ab aequore naues.
tu tua plus remis brachia posse putas?

quod cupis, hoc nautae metuunt, Leandre, natare:
exitus hic fractis puppibus esse solet.
me miseram! cupio non persuadere quod hortor,
sisque, precor, monitis fortior ipse meis:
dummodo peruenias, excussaque saepe per undas
inicias umeris brachia lassa meis.
sed mihi, caeruleas quotiens obuertor ad undas,
nescioquae pauidum frigora pectus habet.
nec minus hesternae confundor imagine noctis,
quamuis est sacris illa piata meis.
namque sub aurora, iam dormitante lucerna,
somnia quo cerni tempore uera solent,
stamina de digitis cecidere sopore remissis,
collaque puluino nostra ferenda dedi.
hic ego uentosas nantem delphina per undas
cernere non dubia sum mihi uisa fide:
quem postquam bibulis inlisit fluctus harenis,
unda simul miserum uitaque deseruit.
quidquid id est, timeo: nec tu mea somnia ride,
nec nisi tranquillo bracchia crede mari.
si tibi non parcis, dilectae parce puellae,
quae numquam nisi te sospite sospes ero.
spes tamen est fractis uicinae pacis in undis:
tum placidas toto pectore finde uias.
interea, nanti quoniam freta peruia non sunt,
leniat inuisas littera missa moras.

XX

ACONTIVS CYDIPPAE

Pone metum; nihil hic iterum iurabis amanti:
promissam satis est te semel esse mihi.
perlege, discedat sic corpore languor ab isto,
quod meus est ulla parte dolere dolor.
quid pudor ante subit? nam, sicut in aede Dianae,
suspicor ingenuas erubuisse genas.
coniugium pactamque fidem, non crimina posco.
debitus ut coniunx, non ut adulter amo.
uerba licet repetas, quae demptus ab arbore fetus
pertulit ad castas me iaciente manus.
inuenies illic id te spondere, quod opto
te potius, uirgo, quam meminisse deam.
nunc quoque idem† timeo. sed idem tamen acrius illud
adsumpsit uires, auctaque flamma mora est.

quique fuit numquam paruus, nunc tempore longo
et spe, quam dederas tu mihi, creuit amor.
spem mihi tu dederas. meus hic tibi credidit ardor :
non potes hoc factum teste negare dea.
adfuit, et praesens, ut erat, tua uerba notauit,
et uisa est mota dicta tulisse coma.
deceptam dicas nostra te fraude licebit,
dum fraudis nostrae causa feratur amor.
fraus mea quid petiit, nisi, uti tibi iungerer, unum ?
id me, quod quereris, conciliare potest.
non ego natura nec sum tam callidus usu.
solertem tu me, crede, puella, facis.
te mihi compositis, siquid tamen egimus, a me
adstrinxit uerbis ingeniosus Amor.
dictatis ab eo feci sponsalia uerbis,
consultoque fui iuris Amore uafer.
sit fraus huic facto nomen, dicarque dolosus :
si tamen est, quod ames uelle tenere, dolus.
en iterum scribo mittoque rogantia uerba.
altera fraus haec est ; quodque queraris, habes.
si noceo, quod amo, fateor, sine fine nocebo,
teque, peti caueas tu licet, usque petam.
per gladios alii placitas rapuere puellas :
scripta mihi caute littera crimen erit ?
di faciant, possim plures inponere nodos,
ut tua sit nulla libera parte fides.
mille doli restant ; cliuo sudamus in imo :
ardor inexpertum nil sinet esse meus.
sit dubium, possisne capi ; captabere certe.
exitus in dis est ; sed capiere tamen.
ut partem effugias, non omnia retia falles,
quae tibi, quam credis, plura tetendit Amor.
si non proficient artes, ueniemus ad arma,
uique tui cupido rapta ferere sinu.
non sum, qui soleam Paridis reprehendere factum,
nec quemquam, qui, uir posset ut esse, fuit.
nos quoque--sed taceo. mors huius poena rapinae
ut sit, erit, quam te non habuisse, minor.
aut esses formosa minus ; peterere modeste :
audaces facie cogimur esse tua.
tu facis *hoc* oculique tui, quibus ignea cedunt
sidera, qui flammae causa fuere meae :
hoc faciunt flaui crines et eburnea ceruix,
quaeque, precor, ueniant in mea colla manus,
et decor et uultus sine rusticitate pudentes,

et, Thetidis qualis uix rear esse, pedes.
cetera si possem laudare, beatior essem:
nec dubito, totum quin sibi par sit opus.
hac ego compulsus, non est mirabile, forma,
si pignus uolui uocis habere tuae.
denique, dum captam tu te cogare fateri,
insidiis esto capta puella meis.
inuidiam patiar: passo sua praemia dentur.
cur suus a tanto crimine fructus abest?
Hesionen Telamon, Briseida cepit Achilles:
utraque uictorem nempe secuta uirum.
quamlibet accuses et sis irata licebit,
irata liceat dum mihi posse frui.
idem, qui facimus, factam tenuabimus iram,
copia placandi sit modo parua tui.
ante tuos liceat flentem consistere uultus,
et liceat lacrimis addere uerba sua:
utque solent famuli, cum uerbera saeua uerentur,
tendere summissas ad tua crura manus.
ignoras tua iura: uoca. cur arguor absens?
iamdudum dominae more uenire iube.
ipsa meos scindas licet imperiosa capillos,
oraque sint digitis liuida nostra tuis.
omnia pepetiar. tantum fortasse timebo,
corpore laedatur ne manus ista meo.
sed neque compedibus nec me conpesce catenis.
seruabor firmo uinctus amore tui.
cum bene se, quantumque uolet, satiauerit ira,
ipsa tibi dices 'quam patienter amat!'
ipsa tibi dices, ubi uideris omnia ferre,
'tam bene qui seruit, seruiat iste mihi.'
nunc reus infelix absens agor; et mea, cum sit
optima, non ullo causa tuente perit.
hoc quoque, quantumuis sit scriptum iniuria nostrum:
quod de me solo nempe queraris, habes.
non meruit falli mecum quoque Delia: si non
uis mihi promissum reddere, redde deae.
adfuit et uidit, cum tu decepta rubebas,
et uocem memori condidit aure tuam.
omina re careant! nihil est uiolentius illa,
cum sua, quod nolim, numina laesa uidet.
testis erit Calydonis aper, sic saeuus, ut illo
sit magis in natum saeua reperta parens.
testis et Actaeon, quondam fera creditus illis,

ipse dedit leto cum quibus ante feras :
quaeque superba parens, saxo per corpus oborto
nunc quoque Mygdonia flebilis astat humo.
ei mihi, Cydippe, timeo tibi dicere uerum,
ne uidear causa falsa monere mea :
dicendum tamen est. hoc est, mihi crede, quod aegra
ipso nubendi tempore saepe iaces.
consulit ipsa tibi, neu sis periura laborat ;
et saluam salua te cupit esse fide.
inde fit, ut, quotiens existere perfida temptas,
peccatum totiens corrigat illa tuum.
parce mouere feros animosae uirginis arcus :
mitis adhuc fieri, si patiare, potest.
parce, precor, teneros corrumpere febribus artus.
seruetur facies ista fruenda mihi.
seruentur uultus ad nostra incendia nati,
quique subest niueo lenis in ore rubor.
hostibus, et siquis, ne fias nostra, repugnat,
sic sit, ut inualida te solet esse mihi.
torqueor ex aequo, uel te nubente, uel aegra,
dicere nec possum quid minus ipse uelim.
maceror interdum, quod sim tibi causa dolendi,
teque mea laedi calliditate puto.
in caput *ut* nostrum dominae periuria, quaeso,
eueniant ; poena tuta sit illa mea.
ne tamen ignorem quid agas, ad limina crebro
anxius huc illuc dissimulanter eo.
subsequor ancillam furtim famulumque, requirens,
profuerint somni quid tibi, quidue cibi.
me miserum, quod non medicorum iussa ministro,
effingoque manus insideoque toro !
et rursus miserum, quod me procul inde remoto,
quem minime uellem, forsitan alter adest !
ille manus istas effingit et adsidet aegrae,
inuisus superis cum superisque mihi.
dumque suo temptat salientem pollice uenam,
candida per causam brachia saepe tenet :
contrectatque sinus et forsitan oscula iungit.
officio merces plenior ista suo est.
quis tibi permisit nostras praecerpere messes ?
ad spes alterius quis tibi fecit iter ?
iste sinus meus est ; mea turpiter oscula sumis,
a mihi promisso corpore tolle manus.

improbe, tolle manus! quam tangis, nostra futura est.
postmodo si facies istud, adulter eris.
elige de uacuis quam non sibi uindicet alter.
si nescis, dominum res habet ista suum.
nec mihi credideris. recitetur formula pacti:
neu falsam dicas esse, fac ipsa legat.
alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi.
quid facis hic? exi! non uacat iste torus.
nam quod habes et tu gemini uerba altera pacti,
non erit idcirco par tua causa meae.
haec mihi se pepigit, pater hanc tibi, primus ab illa:
sed propior certe, quam pater, ipsa sibi est.
promisit pater hanc; haec et iurauit amanti.
ille homines, haec est testificata deam.
ille timet mendax, haec et periura uocari.
num dubites, hic sit maior an ille metus?
denique, ut amborum conferre pericula possis,
respice ad euentus: haec cubat, ille ualet.
nos quoque dissimili certamina mente subimus,
nec spes par nobis nec timor aequus adest.
tu petis ex tuto: grauior mihi morte repulsa est,
idque ego iam, quod tu forsan amabis, amo.
si tibi iustitiae, si recti cura fuisset,
cedere debueras ignibus ipse meis.
nunc quoniam ferus hic pro causa pugnat iniqua,
ad quid, Cydippe, littera nostra redit?
hic facit, ut iaceas et sis suspecta Dianae;
hunc tu, si sapias, limen adire uetes.
hoc faciente subis tam saeua pericula uitae:
atque utinam pro te, qui mouet illa, cadat!
quem si reppuleris, nec, quem dea damnat, amaris,
tu tunc continuo, certe ego saluus ero.
siste metum, uirgo. stabili potiere salute,
fac modo polliciti conscia templa colas.
non boue mactato caelestia numina gaudent,
sed, quae praestanda est et sine teste, fide.
ut ualeant, aliae ferrum patiuntur et ignes:
fert aliis tristem sucus amarus opem.
nil opus est istis. tantum periuria uita,
teque simul serua meque datamque fidem.
praeteritae ueniam dabit ignorantia culpae;
exciderant animo foedera lecta tuo.
admonita es modo uoce mea, modo casibus istis,

quos, quotiens temptas fallere, ferre soles.
his quoque uitatis in partu nempe rogabis,
ut tibi luciferas adferat illa manus?
audiet et, repetens quae sint audita, requiret
ipsa, tibi de quo coniuge partus eat.
promittes uotum: scit te promittere falso.
iurabis: scit te fallere posse deos.
non agitur de me. cura maiore laboro.
anxia sunt uitae pectora nostra tuae.
cur modo te dubiam pauidi fleuere parentes,
ignaros culpae quos facis esse tuae?
et cur ignorent? matri licet omnia narres.
nil tua, Cydippe, facta ruboris habent.
ordine fac referas, ut sis mihi cognita primum,
sacra pharetratae dum facit ipsa deae,
ut te conspecta subito, si forte notasti,
restiterim fixis in tua membra genis,
et, te dum nimium miror, nota certa furoris,
deciderint umero pallia lapsa meo:
postmodo nescioqua uenisse uolubile malum,
uerba ferens doctis insidiosa notis:
quod quia sit lectum sancta praesente Diana,
esse tuam uinctam numine teste fidem.
ne tamen ignoret scripti sententia quae sit,
lecta tibi quondam nunc quoque uerba refer.
'nube, precor,' dicet 'cui te bona numina iungunt.
quem fore iurasti, sit gener ille mihi.
quisquis is est, placeat, quoniam placet ante Dianae.'
talis erit mater, si modo mater erit.
sed tamen ut quaerat, quis sim qualisque, uideto:
inueniet uobis consuluisse deam.
insula, Coryciis quondam celeberrima nymphis,
cingitur Aegaeo, nomine Cea, mari:
illa mihi patria est: nec, si generosa probatis
nomina, despectis arguor ortus auis.
sunt et opes nobis, sunt et sine crimine mores:
amplius utque nihil, me tibi iungit amor.
appeteres talem uel non iurata maritum.
iuratae uel non talis habendus erat.
haec tibi me in somnis iaculatrix scribere Phoebe,
haec tibi me uigilem scribere iussit Amor:
e quibus alterius mihi iam nocuere sagittae,
alterius noceant ne tibi tela, caue.
iuncta salus nostra est; miserere meique tuique;
quid dubitas unam ferre duobus opem?

quod si contigerit, cum iam data signa sonabunt
tinctaque uotiuo sanguine Delos erit,
aurea ponetur mali felicis imago,
causaque uersiculis scripta duobus erit:
'effigie pomi testatur Acontius huius,
quae fuerint in eo scripta, fuisse rata.'
longior infirmum ne lasset epistola corpus,
clausaque consueto sit tibi fine, uale!

XXI

CYDIPPE ACONTIO

Pertimui, scriptumque tuum sine murmure legi,
iuraret nequos inscia lingua deos.
et puto captasses iterum, nisi, ut ipse fateris,
promissam scires me satis esse semel.
nec lectura fui. sed, si tibi dura fuissem,
aucta foret saeuae forsitan ira deae.
omnia cum faciam, cum dem pia tura Dianae,
illa tamen iusta plus tibi parte fauet,
utque cupis credi, memori te uindicat ira:
talis in Hippolyto uix fuit illa suo.
at melius uirgo fauisset uirginis annis,
quos uereor paucos ne uelit esse mihi.
[languor enim causis non apparentibus haeret,
adiuuor et nulla fessa medentis ope.
quam tibi nunc gracilem uix haec rescribere quamque
pallida uix cubito membra leuare putas?
huc timor accedit, ne quis nisi conscia nutrix
colloquii nobis sentiat esse uices.
ante fores sedet haec quid agamque rogantibus intus,
ut possim tuto scribere, 'dormit' ait.
mox ubi, secreti longi causa optima, somnus
credibilis tarda desinit esse mora,
iamque uenire uidet, quos non admittere durum est,
excreat et ficta dat mihi signa nota:
sicut erant, properans uerba inperfecta relinquo
et tegitur trepido littera coepta sinu.
inde meos digitos iterum repetita fatigat:
quantus sit nobis aspicis ipse labor.
quo peream si dignus eras, ut uera loquamur:
sed melior iusto quamque mereris ego.
ergo te propter totiens incerta salutis
commentis poenas doque dedique tuis?
haec nobis formae te laudatore superbae

contingit merces? et placuisse nocet?
si tibi deformis, quod mallem, uisa fuissem,
culpatum nulla corpus egeret ope:
nunc laudata gemo, nunc me certamine uestro
perditis, et proprio uulneror ipsa bono.
dum neque tu cedis nec se putat ille secundum,
tu uotis obstas illius, ille tuis.
ipsa uelut nauis iactor, quam certus in altum
propellit Boreas, aestus et unda refert:
cumque dies caris optata parentibus instat,
immodicus pariter corporis ardor adest.
ei mihi, coniugii tempus crudelis ad ipsum
Persephone nostras pulsat acerba fores.
iam pudet, et timeo, quamuis mihi conscia non sim,
offensos uidear ne meruisse deos.
accidere hoc aliquis casu contendit, et alter
acceptum superis hunc negat esse uirum.
neue nihi*l* credas in te quoque dicere famam,
facta ueneficiis pars putat ista *tu*is.
causa latet, mala nostra patent: uos pace mouetis
aspera summota proelia, plector ego.
dic m*ihi* nunc, solitoque tibi me decipe more:
quid facies odio, sic ubi amore noces?
si laedis quod amas, hostem sapienter amabis;
me, precor, ut serues, perdere uelle uelis.
aut tibi iam nulla est speratae cura puellae,
quam ferus indigna tabe perire sinis,
aut, dea si frustra pro me tibi saeua rogatur,
quid mihi te iactas? gratia nulla tua est.
elige quid fingas. non uis placare Dianam;
immemor es nostri: non potes; illa tui est.
uel numquam mallem, uel non mihi tempore in illo
esset in Aegaeis cognita Delos aquis.
tunc mea difficili deducta est aequore nauis,
et fuit ad coeptas hora sinistra uias.
quo pede processi! quo me pede limine moui!
picta citae tetigi quo pede texta ratis!
bis tamen aduerso redierunt carbasa uento—
mentior, a demens! ille secundus erat.
ille secundus erat, qui me referebat euntem
quique parum felix impediebat iter.
atque utinam constans contra mea uela fuisset!
sed stultum est uenti de leuitate queri.
mota loci fama properabam uisere Delon,
et facere ignaua puppe uidebar iter.

quam saepe, ut tardis, feci conuicia remis
  questaque sum uento lintea parca dari!
et iam transieram Myconon, iam Tenon et Andron,
  inque meis oculis candida Delos erat.
quam procul ut uidi 'quid me fugis, insula?' dixi,
  'laberis in magno numquid, ut ante, mari?'
institeram terrae, cum iam prope luce peracta
  demere purpureis Sol iuga uellet equis.
quos idem solitos postquam reuocauit ad ortus,
  comuntur nostrae matre iubente comae:
ipsa dedit gemmas digitis et crinibus aurum
  et uestes umeris induit ipsa meis.
protinus egressae superis, quibus insula grata est,
  flaua salutatis tura merumque damus.
dumque parens aras uotiuo sanguine tingit
  festaque fumosis ingerit exta focis,
sedula me nutrix alias quoque ducit in aedes,
  erramusque uago per loca sacra pede.
et modo porticibus spatior, modo munera regum
  miror et in cunctis stantia signa locis;
miror et innumeris structam de cornibus aram
  et de qua pariens arbore nixa dea est;
et quae praeterea—(neque enim meminiue libetue,
  quicquid ibi uidi, dicere)—Delos habet.
forsitan haec spectans a te spectabar, Aconti,
  uisaque simplicitas est mea posse capi.
in templum redeo gradibus sublime Dianae:
  tutior hoc ecquis debuit esse locus?
mittitur ante pedes malum cum carmine tali—
  ei mihi, iuraui nunc quoque paene tibi.
sustulit hoc nutrix mirataque 'perlege' dixit:
  insidias legi, magne poeta, tuas.
nomine coniugii dicto confusa pudore
  sensi me totis erubuisse genis;
luminaque in gremio ueluti defixa tenebam,
  lumina propositi facta ministra tui.
improbe, quid gaudes, aut quae tibi gloria parta est,
  quidue uir elusa uirgine laudis habes?
non ego constiteram sumpta peltata securi,
  qualis in Iliaco Penthesilea solo;
nullus Amazonio caelatus balteus auro,
  sicut ab Hippolyte, praeda relata tibi est.
uerba quid exultas tua si mihi uerba dederunt,
  sumque parum prudens capta puella dolis?
Cydippen pomum, pomum Schoeneida cepit:

tu nunc Hippomenes scilicet alter eris.
at fuerat melius, si te puer iste tenebat,
quem tu nescioquas dicis habere faces,
more bonis solito spem non corrumpere fraude:
exoranda tibi, non capienda fui.
cur, me cum peteres, ea non profitenda putabas,
propter quae nobis ipse petendus eras?
cogere cur potius quam persuadere uolebas,
si poteram audita condicione capi?
quid tibi nunc prodest iurandi formula iuris
linguaque praesentem testificata deam?
quae iurat, mens est: nil coniuravimus illa;
illa fidem dictis addere sola potest.
consilium prudensque animi sententia iurat,
et nisi iudicii uincula nulla ualent.
si tibi coniugium uolui promittere nostrum,
exige polliciti debita iura tori:
sed si nil dedimus praeter sine pectore uocem,
uerba suis frustra uiribus orba tenes.
non ego iuraui, legi iurantia uerba;
uir mihi non isto more legendus eras.
decipe sic alias; succedat epistula pomo;
si ualet hoc, magnas diuitis aufer opes;
fac iurent reges sua se tibi regna daturos,
sitque tuum, toto quicquid in orbe placet.
maior es hoc ipsa multo mihi crede, Diana,
si tua tam praesens littera numen habet.
cum tamen haec dixi, cum me tibi firma negaui,
cum bene promissi causa peracta mei est,
confiteor, timeo saeuae Latoidos iram
et corpus laedi suspicor inde meum.
nam quare, quotiens socialia sacra parantur,
nupturae totiens languida membra cadunt?
ter mihi iam ueniens positas Hymenaeus ad aras
fugit et e thalami limine terga dedit;
uixque manu pigra totiens infusa resurgunt
lumina, uix moto corripit igne faces.
saepe coronatis stillant unguenta capillis,
et trahitur multo splendida palla croco.
cum tetigit limen, lacrimas mortisque timorem
cernit et a cultu multa remota suo:
proicit ipse sua deductas fronte coronas
spissaque de nitidis tergit amoma comis;
et pudet in tristi laetum consurgere turba,
quique erat in palla, transit in ora rubor.

at mihi, uae miserae, torrentur febribus artus,
et grauius iusto pallia pondus habent;
nostraque plorantes uideo super ora parentes,
et face pro thalami fax mihi mortis adest.
parce laboranti, picta dea laeta pharetra,
daque salutiferam iam mihi fratris opem.
turpe tibi est, illum causas depellere leti,
te contra titulum mortis habere meae.
nunquid, in umbroso cum uelles fonte lauari,
imprudens uultus ad tua labra tuli?
praeteriine tuas de tot caelestibus aras,
aque tua est nostra spreta parente parens?
nil ego peccaui, nisi quod periuria legi
inque parum fausto carmine docta fui.
tu quoque pro nobis, si non mentiris amorem,
tura feras; prosint, quae nocuere, manus.
cur, quae succenset, quod adhuc tibi pacta puella
non tua sit, fieri ne tua possit, agit?
omnia de uiua tibi sunt speranda: quid aufert
saeua mihi uitam, spem tibi diua mei?
nec tu credideris illum, cui destinor uxor,
aegra superposita membra fouere manu.
assidet ille quidem, quantum permittitur ipsi;
sed meminit nostrum uirginis esse torum.
iam quoque nescioquid de me sensisse uidetur:
nam lacrimae causa saepe latente cadunt,
et minus audacter blanditur et oscula rara
accipit et timido me uocat ore suam.
nec miror sensisse, notis cum prodar apertis:
in dextrum uersor, cum uenit ille, latus,
nec loquor, et tecto simulatur lumine somnus,
captantem tactus reicioque manum.
ingemit et tacito suspirat pectore meque
offensam, quamuis non mereatur, habet.
ei mihi, quod gaudes et te iuuat ista uoluntas!
ei mihi, quod sensus sum tibi fassa meos!
si mens aequa foret, tu nostra iustius ira,
qui mihi tendebas retia, dignus eras.
scribis, ut inualidum liceat tibi uisere corpus:
es procul a nobis; et tamen inde noces.
mirabar, quare tibi nomen Acontius esset:
quod faciat longe uulnus, acumen habes.
certe ego conualui nondum de uulnere tali,
ut iaculo scriptis eminus icta tuis.
quid tamen huc uenias? sane miserabile corpus,

ingenii uideas *mag*na tropaea tui.
concidimus macie ; color est sine sanguine, qualem
in pomo refero mente fuisse tuo ;
candida nec mixto sublucent ora rubore :
forma noui talis marmoris esse solet ;
argenti color est inter conuiuia talis,
quod tactum gelidae frigore pallet aquae.
si me nunc uideas, uisam prius esse negabis
'arte nec est' dices 'ista petenda mea ;'
promissique fidem, ne sim tibi iuncta, remittes,
et cupies illud non meminisse deam.
forsitan et facies, iurem ut contraria rursus,
quaeque legam, mittes altera uerba mihi.
sed tamen aspiceres uellem, prout ipse rogabas,
et discas sponsae languida membra tuae.
durius et ferro *si* sit tibi pectus, Aconti,
tu ueniam nostris uocibus ipse petas.
ne tamen ignores : ope qua reualescere possim,
quaeritur a Delphis fata canente deo.
is quoque nescioquam, nunc ut uaga fama susurrat,
neglectam queritur testis habere fidem.
hoc deus, hoc uates, hoc et mea carmina dicunt :
at desunt uoto carmina nulla tuo.
unde tibi fauor hic ? nisi quod noua forte reperta est,
quae capiat magnos littera lecta deos.
teque tenente deos, numen sequor ipsa deorum
doque libens uictas in tua uota manus ;
fassaque sum matri deceptae foedera linguae,
lumina fixa tenens plena pudoris humo.
cetera cura tua est : plus hoc quoque uirgine factum,
non timuit tecum quod mea charta loqui.
iam satis inualidos calamo lassauimus artus
et manus officium longius aegra negat.
quid, nisi quod cupio me iam coniungere tecum,
restat, ut adscribat littera nostra VALE ?]

P. OVIDI NASONIS

AMORVM

LIBER PRIMVS

EPIGRAMMA IPSIVS.

Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli,
  tres sumus. hoc illi praetulit auctor opus
ut iam nulla tibi nos sit legisse uoluptas,
  at leuior demptis poena duobus erit.

I

ARMA graui numero uiolentaque bella parabam
  edere, materia conueniente modis :
par erat inferior uersus : risisse Cupido
  dicitur atque unum surripuisse pedem.
'quis tibi, saeue puer, dedit hoc in carmina iuris?
  Pieridum uates, non tua turba sumus.
quid, si praeripiat flauae Venus arma Mineruae,
  uentilet accensas flaua Minerua faces ?
quis probet in siluis Cererem regnare iugosis,
  lege pharetratae uirginis arua coli ?
crinibus insignem quis acuta cuspide Phoebum
  instruat, Aoniam Marte mouente lyram ?
sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna :
  cur opus adfectas, ambitiose, nouum ?
an, quod ubique, tuum est?, tua sunt Heliconia Tempe?
  uix etiam Phoebo iam lyra tuta sua est ?
cum bene surrexit uersu noua pagina primo,
  attenuat neruos proximus ille meos ;

nec mihi materia est numeris leuioribus apta,
  aut puer, aut longas compta puella comas.'
questus eram; pharetra cum protinus ille soluta
  legit in exitium spicula facta meum,
lunauitque genu sinuosum fortiter arcum,
  'quod' que 'canas, uates, accipe, dixit, opus.'
me miserum! certas habuit puer ille sagittas:
  uror, et in uacuo pectore regnat Amor.
sex mihi surgat opus numeris, in quinque residat:
  ferrea cum uestris bella ualete modis.
cingere litorea flauentia tempora myrto,
  Musa per undenos emodulanda pedes.

II

Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura uidentur
  strata, neque in lecto pallia nostra sedent,
et uacuus somno noctem, quam longa, peregi,
  lassaque uersati corporis ossa dolent?
nam, puto, sentirem, siquo temptarer amore:
  an subit et tecta callidus arte nocet?
sic erit. haeserunt tenues in corde sagittae,
  et possessa ferus pectora uersat Amor.
cedimus, an subitum luctando accendimus ignem?
  cedamus: leue fit, quod bene fertur, onus.
uidi ego iactatas mota face crescere flammas,
  et uidi nullo concutiente mori.
uerbera plura ferunt, quam quos iuuat usus aratri,
  detractant pressi dum iuga prima boues.
asper equus duris contunditur ora lupatis:
  frena minus sentit, quisquis ad arma facit.
acrius inuitos multoque ferocius urget,
  quam qui seruitium ferre fatentur, Amor.
en ego confiteor; tua sum noua praeda, Cupido;
  porrigimus uictas ad tua iura manus.
nil opus est bello. ueniam pacemque rogamus;
  nec tibi laus armis uictus inermis ero.
necte comam myrto, maternas iunge columbas:
  qui deceat, currum uitricus ipse dabit;
inque dato curru, populo clamante triumphum,
  stabis et adiunctas arte mouebis aues.
ducentur capti iuuenes captaeque puellae:
  haec tibi magnificus pompa triumphus erit.

ipse ego, praeda recens, factum modo uulnus habebo
  et noua captiua uincula mente feram.
Mens Bona ducetur manibus post terga retortis
  et Pudor et castris quidquid Amoris obest.
omnia te metuent: ad te sua bracchia tendens
  uulgus 'io' magna uoce 'triumphe' canet.
Blanditiae comites tibi erunt Errorque Furorque,
  adsidue partes turba secuta tuas.
his tu militibus superas hominesque deosque.
  haec tibi si demas commoda, nudus eris.
laeta triumphanti de summo mater Olympo
  plaudet et adpositas sparget in ora rosas.
tu pinnas gemma, gemma uariante capillos
  ibis in auratis aureus ipse rotis.
tunc quoque non paucos, si te bene nouimus, ures,
  tuuc quoque praeteriens uulnera multa dabis.
non possunt, licet ipse uelis, cessare sagittae;
  feruida uicino flamma uapore nocet.
talis erat domita Bacchus Gangetide terra.
  tu grauis alitibus, tigribus ille fuit.
ergo cum possim sacri pars esse triumphi,
  parce tuas in me perdere, uictor, opes.
adspice cognati felicia Caesaris arma:
  qua uicit, uictos protegit ille manu.

III

Iusta precor: quae me nuper praedata puella est,
  aut amet aut faciat cur ego semper amem.
a, nimium uolui! tantum patiatur amari;
  audierit nostras tot Cytherea preces.
accipe, per longos tibi qui deseruiat annos;
  accipe, qui pura norit amare fide.
si me non ueterum commendant magna parentum
  nomina, si nostri sanguinis auctor eques,
nec meus innumeris renouatur campus aratris,
  temperat et sumptus parcus uterque parens:
at Phoebus comitesque nouem uitisque repertor
  hac faciunt et, me qui tibi donat, Amor,
et nulli cessura fides, sine crimine mores,
  nudaque simplicitas purpureusque pudor.
non mihi mille placent, non sum desultor amoris:
  tu mihi, siqua fides, cura perennis eris.

tecum quos dederint annos mihi fila sororum,
  uiuere contingat, teque dolente mori.
te mihi materiem felicem in carmina praebe:
  prouenient causa carmina digna sua.
carmine nomen habent exterrita cornibus Io
  et quam fluminea lusit adulter aue,
quaeque super pontum simulato uecta iuuenco
  uirginea tenuit cornua uara manu.
nos quoque per totum pariter cantabimur orbem,
  iunctaque semper erunt nomina nostra tuis.

IV

Vir tuus est epulas nobis aditurus easdem.
  ultima cena tuo sit, precor, illa uiro.
ergo ego dilectam tantum conuiua puellam
  adspiciam? tangi quem iuuet, alter erit?
alteriusque sinus apte subiecta fouebis?
  iniciet collo, cum uolet, ille manum?
desine mirari, posito quod candida uino
  Atracis ambiguos traxit in arma uiros.
nec mihi silua domus, nec equo mea membra cohaerent:
  uix a te uideor posse tenere manus.
quae tibi sint facienda tamen, cognosce; nec Euris
  da mea nec tepidis uerba ferenda Notis.
ante ueni, quam uir: nec quid, si ueneris ante,
  possit agi uideo; sed tamen ante ueni.
cum premet ille torum, uultu comes ipsa modesto
  ibis, ut accumbas: clam mihi tange pedem.
me specta nutusque meos uultumque loquacem;
  excipe furtiuas et refer ipsa notas.
uerba superciliis sine uoce loquentia dicam:
  uerba leges digitis, uerba notata mero.
cum tibi succurret Veneris lasciuia nostrae,
  purpureas tenero pollice tange genas.
siquid erit, de me tacita quod mente queraris,
  pendeat extrema mollis ab aure manus.
cum tibi, quae faciam, mea lux, dicamue, placebunt,
  uersetur digitis anulus usque tuis.
tange manu mensam, tangunt quo more precantes,
  optabis merito cum mala multa uiro.
quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse, iubeto:
  tu puerum leviter posce, quod ipsa uoles.

quae tu reddideris, ego primus pocula sumam,
et qua tu biberis, hac ego parte bibam.
si tibi forte dabit quod praegustauerit ipse,
reice libatos illius ore cibos.
nec premat inpositis sinito tua colla lacertis,
mite nec in rigido pectore pone caput,
nec sinus admittat digitos habilesue papillae;
oscula praecipue nulla dedisse uelis.
oscula si dederis, fiam manifestus amator,
et dicam 'mea sunt' iniciamque manum.
haec tamen adspiciam. sed quae bene pallia celant,
illa mihi caeci causa timoris erunt.
nec femori committe femur nec crure cohaere
nec tenerum duro cum pede iunge pedem.
multa miser timeo, quia feci multa proterue,
exemplique metu torqueor ipse mei.
saepe mihi dominaeque meae properata uoluptas
ueste sub iniecta dulce peregit opus.
hoc tu non facies: sed ne fecisse puteris,
conscia de tergo pallia deme tuo.
uir bibat usque roga; precibus tamen oscula desint,
dumque bibit, furtim, si potes, adde merum.
si bene conpositus somno uinoque iacebit,
consilium nobis resque locusque dabunt.
cum surges abitura domum, surgemus et omnes,
in medium turbae fac memor agmen eas.
agmine me inuenies aut inuenieris in illo:
quidquid ibi poteris tangere, tange mei.
me miserum! monui, paucas quod prosit in horas:
separor a domina nocte iubente mea.
nocte uir includet: lacrimis ego maestus obortis,
qua licet, ad saeuas prosequar usque fores.
oscula iam sumet: iam non tantum oscula sumet:
quod mihi das furtim, iure coacta dabis.
uerum inuita dato (potes hoc) similisque coactae;
blanditiae taceant, sitque maligna Venus.
si mea uota ualent, illum quoque ne iuuet, opto;
si minus, at certe te iuuet inde nihil.
sed quaecumque tamen noctem fortuna sequetur,
cras mihi constanti uoce dedisse nega.

V

Aestus erat, mediamque dies exegerat horam.
adposui medio membra leuanda toro.
pars adaperta fuit, pars altera clausa fenestrae,
quale fere siluae lumen habere solent,
qualia sublucent fugiente crepuscula Phoebo,
aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.
illa uerecundis lux est praebenda puellis,
qua timidus latebras speret habere pudor.
ecce Corinna uenit, tunica uelata recincta,
candida diuidua colla tegente coma:
qualiter in thalamos famosa Semiramis isse
dicitur et multis Lais amata uiris.
deripui tunicam: nec multum rara nocebat;
pugnabat tunica sed tamen illa tegi.
quae cum ita pugnaret, tamquam quae uincere nollet,
uicta est non aegre proditione sua.
ut stetit ante oculos posito uelamine nostros,
in toto nusquam corpore menda fuit.
quos umeros, quales uidi tetigique lacertos!
forma papillarum quam fuit apta premi!
quam castigato planus sub pectore uenter!
quantum et quale latus! quam iuuenale femur!
singula quid referam? nil non laudabile uidi,
et nudam pressi corpus ad usque meum.
cetera quis nescit? lassi requieuimus ambo.
proueniant medii sic mihi saepe dies.

VI

Ianitor, indignum, dura religate catena,
difficilem moto cardine pande forem.
quod precor, exiguum est: aditu fac ianua paruo
oblicum capiat semiadaperta latus.
longus amor tales corpus tenuauit in usus,
aptaque subducto corpore membra dedit.
ille per excubias custodum leniter ire
monstrat; inoffensos dirigit ille pedes.
at quondam noctem simulacraque uana timebam:
mirabar, tenebris quisquis iturus erat.
risit, ut audirem, tenera cum matre Cupido,

et leuiter 'fies tu quoque fortis' ait.
nec mora, uenit amor: non umbras nocte uolantis,
non timeo strictas in mea fata manus.
te nimium lentum timeo; tibi blandior uni:
tu, me quo possis perdere, fulmen habes.
adspice (et, ut uideas, inmitia claustra relaxa),
uda sit ut lacrimis ianua facta meis.
certe ego, cum posita stares ad uerbera ueste,
ad dominam pro te uerba tremente tuli.
ergo quae ualuit pro te quoque gratia quondam,
heu facinus! pro me nunc ualet illa parum?
redde uicem meritis. grato licet esse; quid opstas?
tempora noctis eunt: excute poste seram.
excute. sic umquam longa releuere catena,
nec tibi perpetuo serua bibatur aqua.
ferreus orantem nequiquam, ianitor, audis.
roboribus duris ianua fulta riget.
urbibus obsessis clausae munimina portae
prosunt: in media pace quid arma times?
quid facies hosti, qui sic excludis amantem?
tempora noctis eunt: excute poste seram.
non ego militibus uenio comitatus et armis:
solus eram, si non saeuus adesset Amor.
hunc ego, si cupiam, nusquam dimittere possum:
ante uel a membris diuidar ipse meis.
ergo Amor et modicum circa mea tempora uinum
mecum est et madidis lapsa corona comis.
arma quis haec timeat? quis non eat obuius illis?
tempora noctis eunt: excute poste seram.
lentus es, an somnus, qui te male prodit, amantis
uerba dat in uentos aure repulsa tua?
at, memini, primo, cum te celare uolebam,
peruigil in mediae sidera noctis eras.
forsitan et tecum tua nunc requiescit amica.
heu, melior quanto sors tua sorte mea!
dummodo sic, in me durae transite catenae.
tempora noctis eunt: excute poste seram.
fallimur, an uerso sonuerunt cardine postes,
raucaque concussae signa dedere fores?
fallimur; inpulsa est animoso ianua uento.
ei mihi, quam longe spem tulit aura meam!
si satis es raptae, Borea, memor Orithyiae,
huc ades et surdas flamine tunde foris.
urbe silent tota uitreoque madentia rore
tempora noctis eunt: excute poste seram.

aut ego iam ferroque ignique paratior ipse,
quem face sustineo, tecta superba petam.
nox et Amor uinumque nihil moderabile suadent:
illa pudore uacat, Liber Amorque metu.
omnia consumpsi, nec te precibusque minisque
mouimus, o foribus durior ipse tuis.
non te formosae decuit seruare puellae
limina; sollicito carcere dignus eras.
iamque pruinosus molitur Lucifer axes,
inque suum miseros excitat ales opus.
at tu, non laetis detracta corona capillis,
dura super tota limina nocte iace.
tu dominae, cum te proiectam mane uidebit,
temporis absumpti tam male testis eris.
qualiscumque, uale, sentique abeuntis honorem:
lente nec admisso turpis amante, uale.
uos quoque, crudeles rigido cum limine postes,
duraque conseruae ligna, ualete, fores.

VII

Adde manus in uincla meas (meruere catenas),
dum furor omnis abit, siquis amicus ades.
nam furor in dominam temeraria bracchia mouit;
flet mea uaesana laesa puella manu.
tunc ego uel caros potui uiolare parentes,
saeua uel in sanctos uerbera ferre deos.
quid? non et clipei dominus septemplicis Aiax
strauit deprensos lata per arua greges,
et uindex in matre patris, malus ultor, Orestes
ausus in arcanas poscere tela deas?
ergo ego digestos potui laniare capillos?
nec dominam motae dedecuere comae.
sic formosa fuit; talem Schoeneida dicam
Maenalias arcu sollicitasse feras.
talis periuri promissaque uelaque Thesei
fleuit praecipites Cressa tulisse Notos.
sic, nisi uittatis quod erat Cassandra capillis,
procubuit templo, casta Minerua, tuo.
quis mihi non 'demens,' quis non mihi 'barbare' dixit?
ipsa nihil: pauido est lingua retenta metu.
sed taciti fecere tamen conuicia uultus:
egit me lacrimis, ore silente, reum.

ante meos umeris uellem cecidisse lacertos :
  utiliter potui parte carere mei.
in mea uaesanas habui dispendia uires
  et ualui poenam fortis in ipse meam.
quid mihi uobiscum, caedis scelerumque ministrae ?
  debita sacrilegae uincla subite manus.
an, si pulsassem minimum de plebe Quiritem
  plecterer, in dominam ius mihi maius erit ?
pessima Tydides scelerum monimenta reliquit.
  ille deam primus perculit, alter ego :
et minus ille nocens. mihi, quam profitebar amare,
  laesa est : Tydides saeuus in hoste fuit.
i nunc, magnificos uictor molire triumphos,
  cinge comam lauro uotaque redde Ioui,
quaeque tuos currus comitatus turba sequetur,
  clamet 'io forti uicta puella uiro est !'
ante eat effuso tristis captiua capillo,
  si sinerent laesae, candida tota, genae.
aptius inpressis fuerat liuere labellis
  et collo blandi dentis habere notam.
denique si tumidi ritu torrentis agebar
  caecaque me praedam fecerat ira suam,
nonne satis fuerat timidae inclamasse puellae
  nec nimium rigidas intonuisse minas ?
aut tunicam summa deducere turpiter ora
  ad mediam ? mediae zona tulisset opem.
at nunc sustinui, raptis a fronte capillis,
  ferreus ingenuas ungue notare genas.
adstitit illa amens albo et sine sanguine uultu,
  caeduntur Pariis qualia saxa iugis.
exanimis artus et membra trementia uidi,
  ut cum populeas uentilat aura comas ;
ut leni Zephyro gracilis uibratur harundo ;
  summaue cum tepido stringitur unda Noto.
suspensaeque diu lacrimae fluxere per ora,
  qualiter abiecta de niue manat aqua.
tunc ego me primum coepi sentire nocentem.
  sanguis erant lacrimae, quas dabat illa, meus.
ter tamen ante pedes uolui procumbere supplex :
  ter formidatas reppulit illa manus.
at tu ne dubita (minuet uindicta dolorem)
  protinus in uultus unguibus ire meos.
nec nostris oculis nec nostris parce capillis :
  quamlibet infirmas adiuuat ira manus ;

neue mei sceleris tam tristia signa supersint,
pone recompositas in statione comas.

VIII

Est quaedam (quicumque uolet cognoscere lenam,
audiat), est quaedam nomine Dipsas anus.
ex re nomen habet. nigri non illa parentem
Memnonis in roseis sobria uidit equis.
illa magas artes Aeaeaque carmina nouit
inque caput liquidas arte recuruat aquas.
scit bene, quid gramen, quid torto concita rhombo
licia, quid ualeat uirus amantis equae.
cum uoluit, toto glomerantur nubila caelo;
cum uoluit, puro fulget in orbe dies.
sanguine, siqua fides, stillantia sidera uidi;
purpureus Lunae sanguine uultus erat.
hanc ego nocturnas uersam uolitare per umbras
suspicor et pluma corpus anile tegi.
suspicor; et fama est. oculis quoque pupula duplex
fulminat, et gemino lumen ab orbe uenit.
euocat antiquis proauos atauosque sepulcris
et solidam longo carmine findit humum.
haec sibi proposuit thalamos temerare pudicos.
nec tamen eloquio lingua nocente caret.
fors me sermoni testem dedit. illa monebat
talia (me duplices occuluere fores):
'scis here te, mea lux, iuueni placuisse beato?
haesit et in uultu constitit usque tuo.
et cur non placeas? nulli tua forma secunda est.
me miseram! dignus corpore cultus abest.
tam felix esses, quam formosissima, uellem:
non ego, te facta diuite, pauper ero.
stella tibi oppositi nocuit contraria Martis.
Mars abiit; signo nunc Venus apta suo.
prosit ut adueniens, en adspice! diues amator
te cupiit. curae, quid tibi desit, habet.
est etiam facies, quae se tibi conparet, illi:
si te non emptam uellet, emendus erat.'
erubuit. 'decet alba quidem pudor ora. sed iste,
si simules, prodest: uerus obesse solet.
cum bene deiectis gremium spectabis ocellis,
quantum quisque ferat, respiciendus erit.
forsitan inmundae, Tatio regnante, Sabinae

noluerint habiles pluribus esse uiris.
nunc Mars externis animos exercet in armis;
at Venus Aeneae regnat in urbe sui.
ludunt formosae. casta est, quam nemo rogauit;
aut, si rusticitas non uetat, ipsa rogat.
has quoque, quas frontis rugas in uertice portas,
excute: de rugis crimina multa cadent.
Penelope iuuenum uires temptabat in arcu:
qui latus argueret, corneus arcus erat.
labitur occulte fallitque uolubilis aetas,
et celer admissis labitur annus equis.
aera nitent usu. uestis bona quaerit haberi.
canescunt turpi tecta relicta situ.
forma, nisi admittas, nullo exercente senescit:
nec satis effectus unus et alter habent.
certior e multis nec iam inuidiosa rapina est.
plena uenit canis de grege praeda lupis.
ecce, quid iste tuus praeter noua carmina uates
donat? amatoris milia multa leges.
ipse deus uatum palla spectabilis aurea
tractat inauratae consona fila lyrae.
qui dabit, ille tibi magno sit maior Homero.
crede mihi, res est ingeniosa dare.
nec tu, siquis erit capitis mercede redemptus,
despice: gypsati crimen inane pedis.
nec te decipiant ueteres circum atria cerae.
tolle tuos tecum, pauper amator, auos.
quin, quia pulcher erit, poscet sine munere noctem;
quod det, amatorem flagitet ante suum.
parcius exigito pretium, dum retia tendis,
ne fugiant: captos legibus ure tuis.
nec nocuit simulatus amor. sine credat amari;
et caue ne gratis hic tibi constet amor.
saepe nega noctes. capitis modo finge dolorem,
et modo quae causas praebeat, Isis erit.
mox recipe, ut nullum patiendi colligat usum,
neue relentescat saepe repulsus amor.
surda sit oranti tua ianua, laxa ferenti.
audiat exclusi uerba receptus amans.
et, quasi laesa prior, nonnumquam irascere laeso:
uanescit culpa culpa repensa tua.
sed numquam dederis spatiosum tempus in iram:
saepe simultates ira morata facit.
quin etiam discant oculi lacrimare coacti,
et faciant udas ille uel ille genas.

nec, siquem falles, tu periurare timeto :
  commodat in lusus numina surda Venus.
seruus et ad partes sollers ancilla parentur,
  qui doceant, apte quid tibi possit emi ;
et sibi pauca rogent. multos si pauca rogabunt,
  postmodo de stipula grandis aceruus erit.
et soror et mater nutrix quoque carpat amantem :
  fit cito per multas praeda petita manus.
cum te deficient poscendi munera causae,
  natalem libo testificare tuum.
ne securus amet nullo riuale, caueto :
  non bene, si tollas proelia, durat amor.
ille uiri uideat toto uestigia lecto
  factaque lasciuis liuida colla notis.
munera praecipue uideat quae miserit alter.
  si dederit nemo, Sacra roganda Via est.
cum multa abstuleris, ut non tamen omnia donet,
  quod numquam reddas, commodet, ipsa roga.
lingua iuuet mentemque tegat : blandire noceque ;
  inpia sub dulci melle uenena latent.
haec si praestiteris usu mihi cognita longo,
  nec tulerint uoces uentus et aura meas,
saepe mihi dices uiuae bene, saepe rogabis,
  ut mea defunctae molliter ossa cubent.'
uox erat in cursu, cum me mea prodidit umbra.
  at nostrae uix se continuere manus,
quin albam raramque comam lacrimosaque uino
  lumina rugosas distraherentque genas.
di tibi dent nullosque Lares inopemque senectam
  et longas hiemes perpetuamque sitim.

IX

Militat omnis amans, et habet sua castra Cupido :
  Attice, crede mihi, militat omnis amans.
quae bello est habilis, Veneri quoque conuenit aetas.
  turpe senex miles, turpe senilis amor.
quos petiere duces annos in milite forti,
  hos petit in socio bella puella uiro.
peruigilant ambo. terra requiescit uterque :
  ille fores dominae seruat, at ille ducis.
militis officium longa est uia. mitte puellam,
  strenuus exempto fine sequetur amans.
ibit in aduersos montes duplicataque nimbo

flumina; congestas exteret ille niues;
nec freta pressurus tumidos causabitur Euros
aptaque uerrendis sidera quaeret aquis.
quis nisi uel miles uel amans et frigora noctis
et denso mixtas perferet imbre niues?
mittitur infestos alter speculator in hostes;
in riuale oculos alter, ut hoste, tenet.
ille graues urbes, hic durae limen amicae
obsidet. hic portas frangit, at ille fores.
saepe soporatos inuadere profuit hostes,
caedere et armata uulgus inerme manu.
sic fera Threicii ceciderunt agmina Rhesi,
et dominum capti deseruistis equi.
saepe maritorum somnis utuntur amantes,
et sua sopitis hostibus arma mouent.
custodum transire manus uigilumque cateruas
militis et miseri semper amantis opus.
Mars dubius; nec certa Venus. uictique resurgunt,
quosque neges umquam posse iacere, cadunt.
ergo desidiam quicumque uocabat amorem,
desinat. ingenii est experientis amor.
ardet in abducta Briseide magnus Achilles:
dum licet, Argiuas frangite, Troes, opes.
Hector ab Andromaches conplexibus ibat ad arma,
et galeam capiti quae daret, uxor erat.
summa ducum, Atrides, uisa Priameide fertur
Maenadis effusis obstipuisse comis.
Mars quoque deprensus fabrilia uincula sensit:
notior in caelo fabula nulla fuit.
ipse ego segnis eram discinctaque in otia natus:
mollierant animos lectus et umbra meos.
inpulit ignauum formosae cura puellae,
iussit et in castris aera merere suis.
inde uides agilem nocturnaque bella gerentem.
qui nolet fieri desidiosus, amet.

X

Qualis ab Eurota Phrygiis auecta carinis
coniugibus belli causa duobus erat,
qualis erat Lede, quam plumis abditus albis
callidus in falsa lusit adulter aue,
qualis Amymone siccis errauit in agris,
cum premeret summi uerticis urna comas,

talis eras; aquilamque in te taurumque timebam,
  et quicquid magno de Ioue fecit amor.
nunc timor omnis abest, animique resanuit error;
  nec facies oculos iam capit ista meos.
cur sim mutatus, quaeris? quia munera poscis.
  haec te non patitur causa placere mihi.
donec eras simplex, animum cum corpore amaui;
  nunc mentis uitio laesa figura tua est.
et puer est et nudus Amor. sine sordibus annos
  et nullas uestes, ut sit apertus, habet.
quid puerum Veneris pretio prostare iubetis?
  quo pretium condat, non habet ille sinum.
nec Venus apta feris Veneris nec filius armis:
  non decet inbelles aera merere deos.
stat meretrix certo cuiuis mercabilis aere
  et miseras iusso corpore quaerit opes.
deuouet imperium tamen haec lenonis auari,
  et quod uos facitis sponte, coacta facit.
sumite in exemplum pecudes ratione carentes.
  turpe erit, ingenium mitius esse feris.
non equa munus equum, non taurum uacca poposcit;
  non aries placitam munere captat ouem.
sola uiro mulier spoliis exultat ademptis,
  sola locat noctes, sola locanda uenit,
et uendit quod utrumque iuuat, quod uterque petebat,
  et pretium, quanti gaudeat ipsa, facit.
quae Venus ex aequo uentura est grata duobus,
  altera cur illam uendit et alter emit?
cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa uoluptas,
  quam socio motu femina uirque ferunt?
non bene conducti uendunt periuria testes,
  non bene selecti iudicis arca patet.
turpe reos empta miseros defendere lingua;
  quod faciat magnas, turpe tribunal, opes.
turpe tori reditu census augere paternos
  et faciem lucro prostituisse suam.
gratia pro rebus merito debetur inemptis;
  pro male conducto gratia nulla toro.
omnia conductor soluit. mercede soluta
  non manet officio debitor ille tuo.
parcite, formosae, pretium pro nocte pacisci;
  non habet euentus sordida praeda bonos.
non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,
  ut premerent sacrae uirginis arma caput.

e quibus exierat, traiecit uiscera ferro
filius : et poenae causa monile fuit.
nec tamen indignum est a diuite praemia posci :
munera poscenti quo dare possit habet.
carpite de plenis pendentes uitibus uuas ;
praebeat Alcinoi poma benignus ager.
officium pauper numerat studiumque fidemque :
quod quis habet, dominae conferat omne suae.
est quoque carminibus meritas celebrare puellas
dos mea : quam uolui, nota fit arte mea.
scindentur uestes, gemmae frangentur et aurum :
carmina quam tribuent, fama perennis erit.
nec dare, sed pretium posci dedignor et odi.
quod nego poscenti, desine uelle, dabo

XI

Colligere incertos et in ordine ponere crines
docta neque ancillas inter habenda Nape,
inque ministeriis furtiuae cognita noctis
utilis et dandis ingeniosa notis,
saepe uenire ad me dubitantem hortata Corinnam,
saepe laboranti fida reperta mihi,
accipe et ad dominam peraratas mane tabellas
perfer, et obstantes sedula pelle moras.
nec silicum uenae nec durum in pectore ferrum,
nec tibi simplicitas ordine maior adest.
credibile est et te sensisse Cupidinis arcus :
in me militiae signa tuere tuae.
si quaeret quid agam, spe noctis uiuere dices.
cetera fert blanda cera notata manu.
dum loquor, hora fugit. uacuae bene redde tabellas ;
uerum continuo fac tamen illa legat.
adspicias oculos mando frontemque legentis :
e tacito uultu scire futura licet.
nec mora, perlectis rescribat multa iubeto :
odi cum late splendida cera uacat.
comprimat ordinibus uersus, oculosque moretur
margine in extremo littera rasa meos.
quid digitos opus est graphio lassare tenendo ?
hoc habeat scriptum tota tabella, VENI.
non ego uictrices lauro redimire tabellas
nec Veneris media ponere in aede morer.
subscribam VENERI FIDAS SIBI NASO MINISTRAS
DEDICAT. at nuper uile fuistis acer.

XII

Flete meos casus : tristes rediere tabellae.
infelix hodie littera posse negat.
omina sunt aliquid. modo cum discedere uellet,
ad limen digitos restitit icta Nape.
missa foras iterum limen transire memento
cautius atque alte sobria ferre pedem.
ite hinc, difficiles, funebria ligna, tabellae,
tuque negaturis cera referta notis,
quam, puto, de longae collectam flore cicutae
melle sub infami Corsica misit apis.
at tamquam minio penitus medicata rubebas :
ille color uere sanguinulentus erat.
proiectae triuiis iaceatis, inutile lignum,
uosque rotae frangat praetereuntis onus.
illum etiam, qui uos ex arbore uertit in usum,
conuincam puras non habuisse manus.
praebuit illa arbor misero suspendia collo ;
carnifici diras praebuit illa cruces ;
illa dedit turpes rauis bubonibus umbras ;
uolturis in ramis et strigis oua tulit.
his ego commisi nostros insanus amores
molliaque ad dominam uerba ferenda dedi ?
aptius hae capiant uadimonia garrula cerae,
quas aliquis duro cognitor ore legat.
inter ephemeridas melius tabulasque iacerent,
in quibus absumptas fleret auarus opes.
ergo ego uos rebus duplices pro nomine sensi.
auspicii numerus non erat ipse boni.
quid precer iratus, nisi uos cariosa senectus
rodat, et inmundo cera sit alba situ ?

XIII

Iam super oceanum uenit a seniore marito
flaua pruinoso quae uehit axe diem.
'quo properas, Aurora? mane ; sic Memnonis umbris
annua sollemni caede parentet auis.
nunc iuuat in teneris dominae iacuisse lacertis :

si quando, lateri nunc bene iuncta meo est.
nunc etiam somni pingues et frigidus aer,
et liquidum tenui gutture cantat auis.
quo properas, ingrata uiris, ingrata puellis?
roscida purpurea supprime lora manu.
prima bidente uides oneratos arua colentes;
prima uocas tardos sub iuga panda boues.
tu pueros somno fraudas tradisque magistris,
ut subeant tenerae uerbera saeua manus.
ante tuos ortus melius sua sidera seruat
nauita, nec media nescius errat aqua.
te surgit quamuis lassus ueniente uiator,
et miles saeuas aptat ad arma manus.
atque eadem sponsum ciues ante atria mittis,
unius ut uerbi grandia damna ferant.
nec tu consulto nec tu iucunda diserto:
cogitur ad lites surgere uterque nouas.
tu, cum feminei possint cessare labores,
lanificam reuocas ad sua pensa manum.
omnia perpeterer. sed surgere mane puellas,
quis, nisi cui non est ulla puella, ferat?
optaui quotiens, ne nox tibi cedere uellet,
ne fugerent uultus sidera mota tuos!
optaui quotiens, aut uentus frangeret axem,
aut caderet spissa nube retentus equus!
inuida, quo properas? quod erat tibi filius ater,
materni fuerat pectoris ille color. 32
Tithono uellem de te narrare liceret: 35
femina non caelo turpior ulla foret.
illum dum refugis, longo quia grandior aeuo,
surgis ad inuisas a sene mane rotas.
at si, quem mauis, Cephalum conplexa teneres,
clamares 'lente currite, noctis equi.'
cur ego plectar amans, si uir tibi marcet ab annis?
num me nupsisti conciliante seni?
adspice, quot somnos iuueni donarit amato
Luna: neque illius forma secunda tuae.
ipse deum genitor, ne te tam saepe uideret,
commisit noctes in sua uota duas.'
iurgia finieram. scires audisse: rubebat.
nec tamen adsueto tardius orta dies.

XIV

Dicebam 'medicare tuos desiste capillos.'
  tingere quam possis, iam tibi nulla coma est.
at si passa fores, quid erat spatiosius illis?
  contigerant imum, qua patet usque, latus.
quid, quod erant tenues, et quos ornare timeres,
  uela colorati qualia Seres habent,
uel pede quod gracili deducit aranea filum,
  cum leue deserta sub trabe nectit opus.
nec tamen ater erat, nec erat tamen aureus ille,
  sed, quamuis neuter, mixtus uterque color;
qualem cliuosae madidis in uallibus Idae
  ardua derepto cortice cedrus habet.
adde quod et dociles et centum flexibus apti
  et tibi nullius causa doloris erant.
non acus abrupit, non uallum pectinis illos.
  ornatrix tuto corpore semper erat.
ante meos saepe est oculos ornata, nec umquam
  bracchia derepta saucia fecit acu.
saepe etiam, nondum digestis mane capillis,
  purpureo iacuit semisupina toro.
tum quoque erat neclecta decens, ut Threcia Bacche,
  cum temere in uiridi gramine lassa iacet.
cum graciles essent tamen et lanuginis instar,
  heu, male uexatae quanta tulere comae!
quam se praebuerunt ferro patienter et igni,
  ut fieret torto nexilis orbe sinus!
clamabam 'scelus est istos, scelus urere crines.
  sponte decent: capiti, ferrea, parce tuo.
uim procul hinc remoue. non est, qui debeat uri;
  erudit admotas ipse capillus acus.'
formosae periere comae, quas uellet Apollo,
  quas uellet capiti Bacchus inesse suo.
illis contulerim, quas quondam nuda Dione
  pingitur umenti sustinuisse manu.
quid male dispositos quereris periisse capillos?
  quid speculum maesta ponis, inepta, manu?
non bene consuetis a te spectaris ocellis:
  ut placeas, debes inmemor esse tui.
non te cantatae laeserunt paelicis herbae,
  non anus Haemonia perfida lauit aqua,

nec tibi uis morbi nocuit (procul omen abesto),
nec minuit densas inuida lingua comas :
facta manu culpaque tua dispendia sentis ;
ipsa dabas capiti mixta uenena tuo.
nunc tibi captiuos mittet Germania crines :
culta triumphatae munere gentis eris.
o quam saepe comas aliquo mirante rubebis,
et dices ‘ empta nunc ego merce probor.
nescio quam pro me laudat nunc iste Sygambram :
fama tamen memini cum fuit ista mea.’
me miserum ! lacrimas male continet, oraque dextra
protegit, ingenuas picta rubore genas.
sustinet antiquos gremio spectatque capillos,
ei mihi, non illo munera digna loco.
collige cum uultu mentem. reparabile damnum est.
postmodo natiua conspiciere coma.

XV

Quid mihi, Liuor edax, ignauos obicis annos,
ingeniique uocas carmen inertis opus ?
non me more patrum, dum strenua sustinet aetas,
praemia militiae puluerulenta sequi,
nec me uerbosas leges ediscere, nec me
ingrato uocem prostituisse foro ?
mortale est, quod quaeris, opus ; mihi fama perennis
quaeritur, in toto semper ut orbe canar.
uiuet Maeonides, Tenedos dum stabit et Ide,
dum rapidas Simois in mare uoluet aquas.
uiuet et Ascraeus, dum mustis uua tumebit,
dum cadet incurua falce resecta Ceres.
Battiades semper toto cantabitur orbe :
quamuis ingenio non ualet, arte ualet.
nulla Sophocleo ueniet iactura cothurno.
cum sole et luna semper Aratus erit.
dum fallax seruus, durus pater, inproba lena
uiuent et meretrix blanda, Menandros erit.
Ennius arte carens animosique Accius oris
casurum nullo tempore nomen habent.
Varronem primamque ratem quae nesciet aetas
aureaque Aesonio terga petita duci ?
carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
exitio terras cum dabit una dies.

Tityrus et segetes Aeneiaque arma legentur,
  Roma triumphati dum caput orbis erit.
donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
  discentur numeri, culte Tibulle, tui.
Gallus et Hesperiis et Gallus notus Eois
  et sua cum Gallo nota Lycoris erit.
ergo cum silices, cum dens patientis aratri
  depereant aeuo, carmina morte carent.
cedant carminibus reges regumque triumphi,
  cedat et auriferi ripa benigna Tagi.
uilia miretur uulgus; mihi flauus Apollo
  pocula Castalia plena ministret aqua,
sustineamque coma metuentem frigora myrtum;
  atque ita sollicito multus amante legar.
pascitur in uiuis liuor, post fata quiescit,
  cum suus ex merito quemque tuetur honos.
ergo etiam cum me supremus adederit ignis,
  uiuam, parsque mei multa superstes erit.

LIBER SECVNDVS

I

Hoc quoque conposui Paelignis natus aquosis
  ille ego nequitiae Naso poeta meae.
hoc quoque iussit Amor. procul hinc, procul este, seuerae:
  non estis teneris apta theatra modis.
me legat in sponsi facie non frigida uirgo
  et rudis ignoto tactus amore puer.
atque aliquis iuuenum, quo nunc ego, saucius arcu
  agnoscat flammae conscia signa suae,
miratusque diu 'quo' dicat 'ab indice doctus
  conposuit casus iste poeta meos?'
ausus eram, memini, caelestia dicere bella
  centimanumque Gygen (et satis oris erat),
cum male se Tellus ulta est, ingestaque Olympo
  ardua deuexum Pelion Ossa tulit.
in manibus nimbos et cum Ioue fulmen habebam,
  quod bene pro caelo mitteret ille suo.
clausit amica fores. ego cum Ioue fulmen omisi
  excidit ingenio Iuppiter ipse meo.

Iuppiter, ignoscas. nil me tua tela iuuabant.
clausa tuo maius ianua fulmen habet.
blanditias elegosque leuis, mea tela, resumpsi:
mollierunt duras lenia uerba fores.
carmina sanguineae deducunt cornua Lunae
et reuocant niueos Solis euntis equos,
carmine dissiliunt abruptis faucibus angues,
inque suos fontes uersa recurrit aqua.
carminibus cessere fores, insertaque posti,
quamuis robur erat, carmine uicta sera est.
quid mihi profuerit uelox cantatus Achilles?
quid pro me Atrides alter et alter agent,
quique tot errando quot bello perdidit annos,
raptus et Haemoniis flebilis Hector equis?
at facie tenerae laudata saepe puellae
ad uatem, pretium carminis, ipsa uenit:
magna datur merces. heroum clara ualete
nomina: non apta est gratia uestra mihi.
ad mea formosos uultus adhibete, puellae,
carmina, purpureus quae mihi dictat Amor.

II

Quem penes est dominam seruandi cura, Bagoe,
dum perago tecum pauca, sed apta, uaca.
hesterna uidi spatiantem luce puellam
illa quae Danai porticus agmen habet.
protinus, ut placuit, misi scriptoque rogaui.
rescripsit trepida 'non licet' illa manu.
et, cur non liceat, quaerenti reddita causa est,
quod nimium dominae cura molesta tua est.
si sapis, o custos, odium, mihi crede, mereri
desine: quem metuit quisque, perisse cupit.
uir quoque non sapiens. quid enim seruare laboret,
unde nihil, quamuis non tueare, perit?
sed gerat ille suo morem furiosus amori,
et castum, multis quod placet, esse putet:
huic furtiua tuo libertas munere detur,
quam dederis illi, reddat ut illa tibi.
conscius esse uelis; domina est obnoxia seruo.
conscius esse times; dissimulare licet.
scripta leget secum: matrem misisse putato.
uenerit ignotus: postmodo notus erit.
ibit ad adfectam, quae non languebit, amicam

uisere : iudiciis aegra sit illa tuis.
si faciet tarde, ne te mora longa fatiget,
inposita gremio stertere fronte potes.
nec tu, linigeram fieri quid possit ad Isim,
quaesieris, nec tu curua theatra time.
conscius adsiduos commissi tollet honores.
quis minor est autem quam tacuisse labor ?
ille placet uersatque domum, neque uerbera sentit :
ille potens ; alii sordida turba iacent.
huic, uerae ut lateant causae, finguntur inanes :
atque ambo domini, quod probat una, probant.
cum bene uir traxit uultum rugasque coegit,
quod uoluit fieri blanda puella, facit.
sed tamen interdum tecum quoque iurgia nectat
et simulet lacrimas carnificemque uocet.
tu contra obicies, quae tuto diluat illa ;
in uerum falso crimine deme fidem.
sic tibi semper honos, sic alta peculia crescent.
haec fac : in exiguo tempore liber eris.
adspicis indicibus nexas per colla catenas ?
squalidus orba fide pectora carcer habet.
quaerit aquas in aquis et poma fugacia captat
Tantalus : hoc illi garrula lingua dedit.
dum nimium seruat custos Iunonius Ion,
ante suos annos occidit ; illa deast.
uidi ego conpedibus liuentia crura gerentem,
unde uir incestum scire coactus erat.
poena minor merito : nocuit mala lingua duobus ;
uir doluit ; famae damna puella tulit.
crede mihi, nulli sunt crimina grata marito,
nec quemquam, quamuis audiat, illa iuuant.
seu tepet, indicium securas prodis ad aures :
siue amat, officio fit miser ille tuo.
culpa nec ex facili quamuis manifesta probatur :
iudicis illa sui tuta fauore uenit.
uiderit ipse licet, credet tamen ille neganti
damnabitque oculos et sibi uerba dabit.
adspiciat dominae lacrimas, plorabit et ipse
et dicet ‘ poenas garrulus iste dabit.’
quid dispar certamen inis ? tibi uerbera uicto
adsunt ; in gremio iudicis illa sedet.
non scelus adgredimur, non ad miscenda coimus
toxica, non stricto fulminat ense manus.
quaerimus ut tuto per te possimus amare :
quid precibus nostris mollius esse potest ?

III

Ei mihi, quod dominam nec uir nec femina seruas,
mutua nec Veneris gaudia nosse potes!
qui primus pueris genitalia membra recidit,
uulnera quae fecit debuit ipse pati.
mollis in obsequium facilisque rogantibus esses,
si tuus in quauis praetepuisset amor.
non tu natus equo, non fortibus utilis armis;
bellica non dextrae conuenit hasta tuae.
ista mares tractent; tu spes depone uiriles:
sunt tibi cum domina signa ferenda tua.
hanc inple meritis; huius tibi gratia prosit:
si careas illa, quis tuus usus erit?
est etiam facies, sunt apti lusibus anni:
indigna est pigro forma perire situ.
fallere te potuit, quamuis habeare molestus:
non caret effectu, quod uoluere duo.
aptius ut fuerit precibus temptasse, rogamus,
dum bene ponendi munera tempus habes.

IV

Non ego mendosos ausim defendere mores
falsaque pro uitiis arma mouere meis.
confiteor, siquid prodest delicta fateri;
in mea nunc demens crimina fassus eo.
odi, nec possum cupiens non esse quod odi.
heu quam, quae studeas ponere, ferre graue est!
nam desunt uires ad me mihi iusque regendum;
auferor, ut rapida concita puppis aqua.
non est certa meos quae forma inuitet amores.
centum sunt causae cur ego semper amem.
siue aliqua est oculos in se deiecta modestos,
uror, et insidiae sunt pudor ille meae.
siue procax aliqua est, capior, quia rustica non est,
spemque dat in molli mobilis esse toro.
aspera si uisa est rigidasque imitata Sabinas,
uelle, sed ex alto dissimulare puto.
siue es docta, places raras dotata per artes:
siue rudis, placita es simplicitate tua.
est quae Callimachi prae nostris rustica dicat

carmina : cui placeo, protinus ipsa placet.
est etiam quae me uatem et mea carmina culpet :
culpantis cupiam sustinuisse femur.
molliter incedit : motu capit. altera dura est :
at poterit tacto mollior esse uiro.
haec quia dulce canit flectitque facillima uocem,
oscula cantanti rapta dedisse uelim.
haec querulas habili percurrit pollice chordas :
tam doctas quis non possit amare manus ?
illa placet gestu numerosaque bracchia ducit,
et tenerum molli torquet ab arte latus.
ut taceam de me, qui causa tangor ab omni,
illic Hippolytum pone ; Priapus erit.
tu, quia tam longa es, ueteres heroidas aequas
et potes in toto multa iacere toro.
haec habilis breuitate sua est. corrumpor utraque ;
conueniunt uoto longa breuisque meo.
non est culta : subit, quid cultae accedere possit.
ornata est : dotes exhibet ipsa suas.
candida me capiet, capiet me flaua puella,
est etiam iu fusco grata colore Venus.
seu pendent niuea pulli ceruice capilli,
Leda fuit nigra conspicienda coma ;
seu flauent, placuit croceis Aurora capillis.
omnibus historiis se meus aptat amor.
me noua sollicitat, me tangit serior aetas :
haec melior, specie corporis illa placet.
denique quas tota quisquam probet urbe puellas,
noster in has omnis ambitiosus amor.

V

Nullus amor tanti est (abeas, pharetrate Cupido)
ut mihi sint totiens maxima uota mori.
uota mori mea sunt, cum te peccare recordor ;
ei mihi perpetuum nata puella malum !
non mihi deceptae nudant tua facta tabellae,
nec data furtiue munera crimen habent.
o utinam arguerem sic ut non uincere possem !
me miserum, quare tam bona causa mea est ?
felix qui quod amat defendere fortiter audet,
cui sua 'non feci' dicere amica potest.
ferreus est nimiumque suo fauet ille dolori,
cui petitur uicta palma cruenta rea.

ipse miser uidi, cum me dormire putares,
sobrius adposito crimina uestra mero.
multa supercilio uidi uibrante loquentes:
nutibus in uestris pars bona uocis erat.
non oculi tacuere tui, conscriptaque uino
mensa, nec in digitis littera nulla fuit.
sermonem agnoui, quod non uideatur, agentem,
uerbaque pro certis iussa ualere notis.
iamque frequens ierat mensa conuiua relicta:
conpositi iuuenes unus et alter erant.
inproba tum uero iungentes oscula uidi,
(illa mihi lingua nexa fuisse liquet)
qualia non fratri tulerit germana seuero,
sed tulerit cupido mollis amica uiro:
qualia credibile est non Phoebo ferre Dianam,
sed Venerem Marti saepe tulisse suo.
'quid facis?' exclamo 'quo nunc mea gaudia differs?
iniciam dominas in mea iura manus.
haec tibi sunt mecum, mihi sunt communia tecum:
in bona cur quisquam tertius ista uenit?'
haec ego, quaeque dolor linguae dictauit. at illi
conscia purpureus uenit in ora pudor,
quale coloratum Tithoni coniuge caelum
subrubet, aut sponso uisa puella nouo:
quale rosae fulgent inter sua lilia mixtae,
aut ubi cantatis luna laborat equis,
aut quod, ne longis flauescere possit ab annis,
Maeonis Assyrium femina tinxit ebur.
his erat aut alicui color ille simillimus horum,
et numquam *ui*su pulchrior illa fuit.
spectabat terram: terram spectare decebat.
maesta erat in uultu: maesta decenter erat.
sicut erant (et erant culti), laniare capillos
et fuit in teneras impetus ire genas.
ut faciem uidi, fortes cecidere lacerti:
defensa est armis nostra puella suis.
qui modo saeuus eram, supplex ultroque rogaui,
oscula ne nobis deteriora daret.
risit et ex animo dedit optima, qualia possent
excutere irato tela trisulca Ioui.
torqueor infelix, ne tam bona senserit alter,
et uolo non ex hac illa fuisse nota.
haec quoque, quam docui, multo meliora fuerunt,
et quiddam uisa est addidicisse noui.
quod nimium placuere, malum est: quod tota labellis

lingua tua est nostris, nostra recepta tuis.
nec tamen hoc unum doleo, non oscula tantum
iuncta queror, quamuis haec quoque iuncta queror.
illa nisi in lecto nusquam potuere doceri.
nescioquis pretium grande magister habet.

VI

Psittacus, Eois imitatrix ales ab Indis,
occidit: exequias ite frequenter, aues.
ite, piae uolucres, et plangite pectora pinnis
et rigido teneras ungue notate genas.
horrida pro maestis lanietur pluma capillis,
pro longa resonent carmina uestra tuba.
quod scelus Ismarii quereris, Philomela, tyranni,
expleta est annis ista querela suis.
alitis in rarae miserum deuertere funus:
magna, sed antiqua est causa doloris Itys.
omnes, quae liquido libratis in aere cursus,
tu tamen ante alios, turtur amice, dole.
plena fuit uobis omni concordia uita,
et stetit ad finem longa tenaxque fides.
quod fuit Argolico iuuenis Phoceus Orestae,
hoc tibi, dum licuit, psittace, turtur erat.
quid tamen ista fides, quid rari forma coloris,
quid uox mutandis ingeniosa sonis,
quid iuuat, ut datus es, nostrae placuisse puellae?
infelix auium gloria, nempe iaces.
tu poteras fragiles pinnis hebetare zmaragdos,
tincta gerens rubro punica rostra croco.
non fuit in terris uocum simulantior ales:
reddebas blaeso tam bene uerba sono.
raptus es inuidia: non tu fera bella mouebas;
garrulus et placidae pacis amator eras.
ecce, coturnices inter sua proelia uiuunt,
forsitan et fiant inde frequenter anus.
plenus eras minimo; nec prae sermonis amore
in multos poteras ora uacare cibos.
nux erat esca tibi causaeque papauera somni,
pellebatque sitim simplicis umor aquae.
uiuit edax uultur ducensque per aera gyros
miluus et pluuiae graculus auctor aquae:
uiuit et armiferae cornix inuisa Mineruae,
illa quidem saeclis uix moritura nouem.

occidit illa loquax humanae uocis imago,
psittacus, extremo munus ab orbe datum.
optima prima fere manibus rapiuntur auaris :
inplentur numeris deteriora suis.
tristia Phylacidae Thersites funera uidit :
iamque cinis, uiuis fratribus, Hector erat.
quid referam timidae pro te pia uota puellae,
uota procelloso per mare rapta Noto?
septima lux uenit, non exhibitura sequentem,
et stabat uacuo iam tibi Parca colo.
nec tamen ignauo stupuerunt uerba palato :
clamauit moriens lingua 'Corinna, uale.'
colle sub Elysio nigra nemus ilice frondet,
udaque perpetuo gramine terra uiret.
siqua fides dubiis, uolucrum locus ille piarum
dicitur, obscenae quo prohibentur aues.
illic innocui late pascuntur olores,
et uiuax phoenix, unica semper auis.
explicat ipsa suas ales Iunonia pinnas;
oscula dat cupido blanda columba mari.
psittacus has inter nemorali sede receptus
conuertit uolucres in sua uerba pias.
ossa tegit tumulus, tumulus pro corpore magnus,
quo lapis exiguus par sibi carmen habet;
COLLIGOR EX IPSO DOMINAE PLACVISSE SEPVLCRO.
ORA FVERE MIHI PLVS AVE DOCTA LOQVI.

VII

Ergo sufficiam reus in noua crimina semper?
ut uincam, totiens dimicuisse piget.
siue ego marmorei respexi summa theatri,
eligis e multis, unde dolere uelis :
candida seu tacito uidit me femina uultu,
in uultu tectas arguis esse notas.
siquam laudaui, misero petis ungue capillos :
si culpo, crimen dissimulare putas.
siue bonus color est, in te quoque frigidus esse ;
seu malus, alterius dicor amore mori.
atque ego peccati uellem mihi conscius essem :
aequo animo poenam, qui meruere, ferunt.
nunc temere insimulas, credendoque omnia frustra
ipsa uetas iram pondus habere tuam.
adspice ut auritus miserandae sortis asellus

adsiduo domitus uerbere lentus eat.
ecce nouum crimen: sollers ornare Cypassis
obicitur dominae contemerasse torum.
di melius, quam me, si sit peccasse libido,
sordida contemptae sortis amica iuuet!
quis Veneris famulae conubia liber inire
tergaque conplecti uerbere secta uelit?
adde quod ornandis illa est operata capillis
et tibi perdocta est grata ministra manu.
scilicet ancillam, qui*a* erat tibi fida, rogarem?
quid, nisi ut indicio iuncta repulsa foret?
per Venerem iuro puerique uolatilis arcus
me non admissi criminis esse reum.

VIII

Ponendis in mille modos perfecta capillis,
comere sed solas digna, Cypassi, deas,
et mihi iucundo non rustica cognita furto,
apta quidem dominae, sed magis apta mihi,
quis fuit inter nos sociati corporis index?
sensit concubitus unde Corinna tuos?
num tamen erubui? num uerbo lapsus in ullo
furtiuae Veneris conscia signa dedi?
quid, quod in ancilla siquis delinquere possit,
illum ego contendi mente carere bona?
Thessalus ancillae facie Briseidos arsit:
serua Mycenaeo Phoebas amata duci.
nec sum ego Tantalide maior nec maior Achille.
quod decuit reges, cur mihi turpe putem?
ut tamen iratos in te defixit ocellos,
uidi te totis erubuisse genis.
at quanto, si forte refers, praesentior ipse
per Veneris feci numina magna fidem!
tu, dea, tu iubeas animi periuria puri
Carpathium tepidos per mare ferre Notos.
pro quibus officiis pretium mihi dulce repende
concubitus hodie, fusca Cypassi, tuos.
quid renuis fingisque nouos, ingrata, timores?
unum est e dominis emeruisse satis.
quod si stulta negas, index anteacta fatebor
et ueniam culpae proditor ipse meae,
quoque loco tecum fuerim quotiensque, Cypassi,
narrabo dominae, quotque quibusque modis.

IX

O numquam pro me satis indignate Cupido,
  o in corde meo desidiose puer,
quid me, qui miles numquam tua signa reliqui,
  laedis, et in castris uulneror ipse meis?
cur tua fax urit, figit tuus arcus amicos?
  gloria pugnantes uincere maior erat.
quid? non Haemonius, quem cuspide perculit, heros
  confossum medica postmodo iuuit ope?
uenator sequitur fugientia, capta relinquit,
  semper et inuentis ulteriora petit.
nos tua sentimus, populus tibi deditus, arma:
  pigra reluctanti cessat in hoste manus.
quid iuuat in nudis hamata retundere tela
  ossibus? ossa mihi nuda relinquit amor.
tot sine amore uiri, tot sunt sine amore puellae:
  hinc tibi cum magna laude triumphus eat.
Roma, nisi inmensum uires mouisset in orbem,
  stramineis esset nunc quoque tecta casis.
fessus in acceptos miles deducitur agros;
  mittitur in saltus carcere liber equus;
longaque subductam celant naualia pinum;
  tutaque deposito poscitur ense rudis.
me quoque, qui totiens merui sub amore puellae,
  defunctum placide uiuere tempus erat.
'uiue' deus 'posito' siquis mihi dicat 'amore,'
  deprecer; usque adeo dulce puella malum est.
cum bene pertaesum est, animoque relanguit ardor,
  nescio quo miserae turbine mentis agor.
ut rapit in praeceps dominum spumantia frustra
  frena retentantem durior oris equus:
ut subitus, prope iam prensa tellure, carinam
  tangentem portus uentus in alta rapit:
sic me saepe refert incerta Cupidinis aura,
  notaque purpureus tela resumit Amor.
fige, puer. positis nudus tibi praebeor armis:
  hic tibi sunt uires, huc tua dextra facit;
huc, tamquam iussae, ueniunt iam sponte sagittae.
  uix illis prae me nota pharetra sua est.
infelix, tota quicumque quiescere nocte
  sustinet et somnos praemia magna uocat.

stulte, quid est somnus gelidae nisi mortis imago?
  longa quiescendi tempora fata dabunt.
me modo decipiant uoces fallacis amicae:
  sperando certe gaudia magna feram.
et modo blanditias dicat, modo iurgia nectat:
  saepe fruar domina, saepe repulsus eam.
quod dubius Mars est, per te, priuigne Cupido, est;
  et mouet exemplo uitricus arma tuo.
tu leuis es multoque tuis uentosior alis,
  gaudiaque ambigua dasque negasque fide.
si tamen exaudis, pulchra cum matre, Cupido,
  indeserta meo pectore regna gere.
accedant regno, nimium uaga turba, puellae:
  ambobus populis sic uenerandus eris.

X

Tu mihi, tu certe, memini, Graecine, negabas
  uno posse aliquem tempore amare duas.
per te ego decipior; per te deprensus inermis,
  ecce, duas uno tempore turpis amo.
utraque formosa est; operosae cultibus ambae;
  artibus in dubio est haec sit an illa prior.
pulchrior hac illa est, haec est quoque pulchrior illa,
  et magis haec nobis, et magis illa placet.
errant, ut uentis discordibus acta phaselos,
  diuiduumque tenent alter et alter amor.
quid geminas, Erycina, meos sine fine dolores?
  non erat in curas una puella satis?
quid folia arboribus, quid pleno sidera caelo,
  in freta collectas alta quid addis aquas?
sed tamen hoc melius quam si sine amore iacerem:
  hostibus eueniat uita seuera meis. 16
hostibus eueniat uiduo dormire cubili,
  et medio laxe ponere membra toro.
at mihi saeuus amor somnos abrumpat inertes,
  simque mei lecti non ego solus onus.
me mea disperdat nullo prohibente puella,
  si satis una potest; si minus una, duae.
sufficiam; graciles non sunt sine uiribus artus;
  pondere, non neruis corpora nostra carent.
et lateri dabit in uires alimenta uoluptas:
  decepta est opera nulla puella mea.

saepe ego lasciue consumpsi tempora noctis,
  utilis et forti corpore mane fui.
felix, quem Veneris certamina mutua perdunt:
  di faciant, leti causa sit ista mei!
induat aduersis contraria pectora telis
  miles et aeternum sanguine nomen emat.
quaerat auarus opes, et quae lassarit arando
  aequora periuro naufragus ore bibat.
at mihi contingat Veneris languescere motu,
  cum moriar, medium soluar et inter opus;
atque aliquis nostro lacrimans in funere dicat
  'conueniens uitae mors fuit ista tuae.'

XI

Prima malas docuit, mirantibus aequoris undis,
  Peliaco pinus uertice caesa uias,
quae concurrentis inter temeraria cautes
  conspicuam fuluo uellere uexit ouem.
o utinam, ne quis remo freta longa moueret,
  Argo funestas pressa bibisset aquas!
ecce, fugit notumque torum sociosque Penates,
  fallacisque uias ire Corinna parat.
quid tibi, me miserum, Zephyros Eurosque timebo
  et gelidum Borean egelidumque Notum?
non illic urbes, non tu mirabere siluas:
  una est iniusti caerula forma maris.
nec medius tenuis conchas pictosque lapillos
  pontus habet: bibuli litoris illa mora est.
litora marmoreis pedibus signate, puellae:
  hactenus est tutum; cetera caeca uia est.
et uobis alii uentorum proelia narrent;
  quas Scylla infestet quasue Charybdis aquas;
et quibus emineant uiolenta Ceraunia saxis;
  quo lateant Syrtes magna minorque sinu.
haec alii referant; at uos quod quisque loquetur
  credite: credenti nulla procella nocet.
sero respicitur tellus, ubi fune soluto
  currit in inmensum panda carina salum;
nauita sollicitus cum uentos horret iniquos,
  et prope tam letum quam prope cernit aquam.
quod si concussas Triton exasperet undas,
  quam tibi sit toto nullus in ore color!
tum generosa uoces fecundae sidera Ledae

et 'felix' dicas 'quem sua terra tenet!'
tutius est fouisse torum, legisse libellos,
Threiciam digitis increpuisse lyram.
at si uana ferunt uolucres mea dicta procellae,
aequa tamen puppi sit Galatea tuae.
uestrum crimen erit talis iactura puellae,
Nereidesque deae Nereidumque pater.
uade memor nostri, uento reditura secundo.
inpleat illa tuos fortior aura sinus.
tum mare in haec magnus proclinet litora Nereus,
huc uenti spirent, huc agat aestus aquas.
ipsa roges, Zephyri ueniant in lintea pleni,
ipsa tua moueas turgida uela manu.
primus ego adspiciam notam de litore puppim
et dicam 'nostros aduehit illa deos;'
excipiamque umeris, et multa sine ordine carpam
oscula. pro reditu uictima uota cadet.
inque tori formam molles sternentur harenae,
et tumulus mensae quilibet esse potest.
illic adposito narrabis multa Lyaeo,
paene sit ut mediis obruta nauis aquis;
dumque ad me properas, neque iniquae tempora noctis
nec te praecipites extimuisse Notos.
omnia pro ueris credam, sint ficta licebit.
cur ego non uotis blandiar ipse meis?
haec mihi quam primum caelo nitidissimus alto
Lucifer admisso tempora portet equo.

XII

Ite triumphales circum mea tempora laurus!
uicimus: in nostro est ecce Corinna sinu,
quam uir, quam custos, quam ianua firma, tot hostes,
seruabant, ne qua posset ab arte capi!
haec est praecipuo uictoria digna triumpho,
in qua, quaecumque est, sanguine praeda caret.
non humiles muri, non paruis oppida fossis
cincta, sed est ductu capta puella meo.
Pergama cum caderent bello superata bilustri,
ex tot in Atridis pars quota laudis erat?
at mea seposita est et ab omni milite dissors
gloria, nec titulum muneris alter habet.
me duce ad hanc uoti finem, me milite ueni;

ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui.
nec casum fortuna meis inmiscuit actis.
huc ades, o cura parte Triumphe mea!
nec belli est noua causa mei. nisi rapta fuisset
Tyndaris, Europae pax Asiaeque foret.
femina siluestris Lapithas populumque biformem
turpiter adposito uertit in arma mero:
femina Troianos iterum noua bella mouere
inpulit in regno, iuste Latine, tuo:
femina Romanis etiamnunc urbe recenti
inmisit soceros armaque saeua dedit.
uidi ego pro niuea pugnantes coniuge tauros:
spectatrix animos ipsa iuuenca dabat.
me quoque, qui multos, sed me sine caede, Cupido
iussit militiae signa mouere suae.

XIII

Dum labefactat onus grauidi temeraria uentris,
in dubio uitae lassa Corinna iacet.
illa quidem clam me tantum molita pericli
ira digna mea: sed cadit ira metu.
sed tamen aut ex me conceperat, aut ego credo:
est mihi pro facto saepe, quod esse potest.
Isi, Paraetonium genialiaque arua Canopi
quae colis et Memphin palmiferamque Pharon,
quaque celer Nilus lato delapsus in alueo
per septem portus in maris exit aquas,
per tua sistra precor, per Anubidis ora uerendi:
sic tua sacra pius semper Osiris amet,
pigraque labatur circa donaria serpens,
et comes in pompa corniger Apis eat:
huc adhibe uultus et in una parce duobus.
nam uitam dominae tu dabis, illa mihi.
saepe tibi sedit certis operata diebus,
qua tingit laurus Gallica turma tuas.
tuque laborantes utero miserata puellas,
quarum tarda latens corpora tendit onus,
lenis ades precibusque meis faue, Ilithyia:
digna est, quam iubeas muneris esse tui.
ipse ego tura dabo fumosis candidus aris,
ipse feram ante tuos munera uota pedes.
adiciam titulum SERVATA NASO CORINNA:'
tu modo fac titulo muneribusque locum.
si tamen in tanto fas est monuisse timore,
hac tibi sit pugna dimicuisse satis.

XIV

Quid iuuat immunes belli cessare puellas,
  nec fera peltatas agmina uelle sequi,
si sine Marte suis patiuntur uulnera telis
  et caecas armant in sua fata manus?
quae prima instituit teneros conuellere fetus,
  militia fuerat digna perire sua.
scilicet, ut careat rugarum crimine uenter,
  sternetur pugnae tristis harena tuae?
si mos antiquis placuisset matribus idem,
  gens hominum uitio deperitura fuit:
quique iterum iaceret generis primordia nostri
  in uacuo lapides orbe, parandus erat.
quis Priami fregisset opes, si numen aquarum
  iusta recusasset pondera ferre Thetis?
Ilia si tumido geminos in uentre necasset,
  casurus dominae conditor urbis erat.
si Venus Aenean grauida temerasset in aluo,
  Caesaribus tellus orba futura fuit.
tu quoque, cum posses nasci, formosa, perisses,
  temptasset, quod tu, si tua mater opus.
ipse ego, cum fuerim melius periturus amando,
  uidissem nullos matre necante dies.
quid plenam fraudas uitem crescentibus uuis
  pomaque crudeli uellis acerba manu?
sponte fluant matura sua; sine crescere nata:
  est pretium paruae non leue uita morae.
uestra quid effoditis subiectis uiscera telis
  et nondum natis dira uenena datis?
Colchida respersam puerorum sanguine culpant
  atque sua caesum matre queruntur Ityn.
utraque saeua parens: sed tristibus utraque causis
  iactura socii sanguinis ulta uirum.
dicite, quis Tereus, quis uos inritet Iaso
  figere sollicita corpora uestra manu?
hoc neque in Armeniis tigres fecere latebris,
  perdere nec fetus ausa leaena suos.
at tenerae faciunt, sed non inpune, puellae:
  saepe, suos utero quae necat, ipsa perit.
ipsa perit ferturque rogo resoluta capillos,
  et clamant 'merito,' qui modo cumque uident.
ista sed aetherias uanescant dicta per auras,
  et sint ominibus pondera nulla meis.
di faciles, peccasse semel concedite tuto;
  et satis est; poenam culpa secunda ferat.

XV

Anule, formosae digitum uincture puellae,
  in quo censendum nil nisi dantis amor,
munus eas gratum. te laeta mente receptum
  protinus articulis induat illa suis.
tam bene conuenias, quam mecum conuenit illi,
  et digitum iusto commodus orbe teras.
felix, a domina tractaberis, anule, nostra.
  inuideo donis iam miser ipse meis.
o utinam fieri subito mea munera possim
  artibus Aeaeae Carpathiiue senis!
tunc ego te cupiam, domina, et tetigisse papillas
  et laeuam tunicis inseruisse manum,
elabar digito, quamuis angustus et haerens,
  inque sinum mira laxus ab arte cadam.
idem ego ut arcanas possim signare tabellas,
  neue tenax ceram siccaque gemma trahat,
umida formosae tangam prius ora puellae;
  tantum ne signem scripta dolenda mihi.
si dabor ut condar loculis, exire negabo,
  adstringens digitos orbe minore tuos.
non ego dedecori tibi sim, mea uita, futurus,
  quodue tener digitus ferre recuset onus.
me gere, cum calidis perfundes imbribus artus,
  damnaque sub gemma perfer euntis aquae.
sed, puto, te nuda mea membra libidine surgent,
  et peragam partes anulus ille uiri.
inrita quid uoueo? paruum proficiscere munus:
  illa datam tecum sentiat esse fidem.

XVI

Pars me Sulmo tenet Paeligni tertia ruris,
  parua sed inriguis ora salubris aquis.
sol licet admoto tellurem sidere findat,
  et micet Icarii stella proterua canis:
arua pererrantur Paeligna liquentibus undis,
  et uiret in tenero fertilis herba solo.
terra ferax Cereris, multoque feracior uuis;
  dat quoque baciferam Pallada rarus ager.
perque resurgentes riuis labentibus herbas
  gramineus madidam caespes obumbrat humum.
at meus ignis abest. uerbo peccauimus uno:

quae mouet ardores, est procul; ardor adest.
non ego, si medius Polluce et Castore ponar,
in caeli sine te parte fuisse uelim.
solliciti iaceant terraque premantur iniqua,
in longas orbem qui secuere uias.
aut iuuenum comites iussissent ire puellas,
si fuit in longas terra secanda uias.
tum mihi, si premerem uentosas horridus Alpes,
dummodo cum domina, molle fuisset iter.
cum domina Libycas ausim perrumpere Syrtes
et dare non aequis uela ferenda Notis.
non quae uirgineo portenta sub inguine latrant,
nec timeam uestros, curua Malea, sinus:
non qua*s* submersis ratibus saturata Charybdis
fundit et effusas ore receptat aquas.
quod si Neptuni uentosa potentia uincit,
et subuenturos auferet unda deos,
tu nostris niueos umeris inpone lacertos:
corpore nos facili dulce feremus onus.
saepe petens Heron iuuenis transnauerat undas:
tum quoque transnasset, sed uia caeca fuit.
at sine te, quamuis operosi uitibus agri
me teneant, quamuis amnibus arua natent,
et uocet in riuos currentem rusticus undam,
frigidaque arboreas mulceat aura comas:
non ego Paelignos uideor celebrare salubres,
non ego natalem, rura paterna, locum,
sed Scythiam Cilicasque feros uiridesque Britannos,
quaeque Prometheo saxa cruore rubent.
ulmus amat uitem, uitis non deserit ulmum:
separor a domina cur ego saepe mea?
at mihi te comitem iuraras usque futuram
per me perque oculos, sidera nostra, tuos.
uerba puellarum foliis leuiora caducis
inrita, qua uisum est, uentus et unda ferunt.
siqua mei tamen est in te pia cura relicti,
incipe pollicitis addere facta tuis,
paruaque quamprimum rapientibus esseda mannis
ipsa per admissas concute lora iubas.
at uos, qua ueniet, tumidi subsidite montes,
et faciles curuis uallibus este uiae.

XVII

Siquis erit qui turpe putet seruire puellae,
  illo conuincar iudice turpis ego.
sim licet infamis, dum me moderatius urat
  quae Paphon et fluctu pulsa Cythera tenet.
atque utinam dominae miti quoque praeda fuissem,
  formosae quoniam praeda futurus eram!
dat facies animos. facie uiolenta Corinna est.
  me miserum, cur est tam bene nota sibi?
scilicet a speculi sumuntur imagine fastus:
  nec nisi compositam se prius illa uidet.
non tibi si facies animum dat et omina regni,
  o! facies oculos nata tenere meos,
collatum idcirco tibi me contemnere debes:
  aptari magnis inferiora licet.
traditur et nymphe mortalis amore Calypso
  capta recusantem detinuisse uirum.
creditur aequoream Phthio Nereida regi,
  Egeriam iusto concubuisse Numae;
Vulcano Venerem, quamuis incude relicta
  turpiter obliquo claudicet ille pede.
carminis hoc ipsum genus inpar: sed tamen apte
  iungitur herous cum breuiore modo.
tu quoque me, mea lux, in quaslibet accipe leges:
  te deceat medio iura dedisse foro.
non tibi crimen ero, nec quo laetere remoto.
  non erit hic nobis infitiandus amor.
sunt mihi pro magno felicia carmina censu,
  et multae per me nomen habere uolunt.
noui aliquam, quae se circumferat esse Corinnam.
  ut fiat, quid non illa dedisse uelit?
sed neque diuersi ripa labuntur eadem
  frigidus Eurotas populiferque Padus,
nec, nisi tu, nostris cantabitur ulla libellis:
  ingenio causas tu dabis una meo.

XVIII

Carmen ad iratum dum tu perducis Achillen
  primaque iuratis induis arma uiris,
nos, Macer, ignaua Veneris cessamus in umbra,
  et tener ausuros grandia frangit Amor.
saepe meae 'tandem' dixi 'discede' puellae:
  in gremio sedit protinus illa meo.

saepe 'pudet' dixi. lacrimis uix illa retentis
  'me miseram, iam te' dixit 'amare pudet?'
inplicuitque suos circum mea colla lacertos
  et, quae me perdunt, oscula mille dedit.
uincor, et ingenium sumptis reuocatur ab armis,
  resque domi gestas et mea bella cano.
sceptra tamen sumpsi, curaque tragoedia nostra
  creuit, et huic operi quamlibet aptus eram.
risit Amor pallamque meam pictosque cothurnos
  sceptraque priuata tam cito sumpta manu.
hinc quoque me dominae numen deduxit iniquae,
  deque cothurnato uate triumphat Amor.
quod licet, aut artes teneri profitemur Amoris
  (ei mihi, praeceptis urgeor ipse meis!)
aut quod Penelopes uerbis reddatur Vlixi
  scribimus, et lacrimas, Phylli relicta, tuas;
quod Paris et Macareus et quod male gratus Iaso
  Hippolytique parens Hippolytusque legant,
quodque tenens strictum Dido miserabilis ensem
  dicat et Aoniae Lesbis amata lyrae.
quam cito de toto rediit meus orbe Sabinus
  scriptaque diuersis rettulit ille locis!
candida Penelope signum cognouit Vlixis:
  legit ab Hippolyto scripta nouerca suo.
iam pius Aeneas miserae rescripsit Elissae:
  quodque legat Phyllis, si modo uiuit, adest.
tristis ad Hypsipylen ab Iasone littera uenit:
  det uotam Phoebo Lesbis amata lyram.
nec tibi, qua tutum uati, Macer, arma canenti
  aureus in medio Marte tacetur Amor.
et Paris est illic et adultera, nobile crimen,
  et comes extincto Laudamia uiro.
si bene te noui, non bella libentius istis
  dicis, et a uestris in mea castra uenis.

XIX

Si tibi non opus est seruata, stulte, puella,
  at mihi fac serues, quo magis ipse uelim.
quod licet, ingratum est; quod non licet, acrius urit.
  ferreus est siquis quod sinit alter amat.
speremus pariter, pariter metuamus amantes,
  et faciat uoto rara repulsa locum.

quo mihi fortunam, quae numquam fallere curet?
 nil ego, quod nullo tempore laedat, amo.
uiderat hoc in me uitium uersuta Corinna,
 quaque capi possem callida norat opem.
a, quotiens sani capitis mentita dolores
 cunctantem tardo iussit abire pede!
a, quotiens finxit culpam, quantumque licebat
 insonti, speciem praebuit esse nocens!
sic ubi uexarat tepidosque refouerat ignis,
 rursus erat uotis comis et apta meis.
quas mihi blanditias, quam dulcia uerba parabat!
 oscula, di magni, qualia quotque dabat!
tu quoque, quae nostros rapuisti nuper ocellos,
 saepe time insidias, saepe rogata nega.
et sine me ante tuos proiectum in limine postis
 longa pruinosa frigora nocte pati.
sic mihi durat amor longosque adolescit in annos:
 hoc iuuat; haec animi sunt alimenta mei.
pinguis amor nimiumque patens in taedia nobis
 uertitur et, stomacho dulcis ut esca, nocet.
si numquam Danaen habuisset aenea turris,
 non esset Danae de Ioue facta parens.
dum seruat Iuno mutatam cornibus Ion,
 facta est quam fuerat gratior illa Ioui.
quod licet et facile est quisquis cupit, arbore frondis
 carpat et e magno flumine potet aquam.
siqua uolet regnare diu, deludat amantem.
 ei mihi, ne monitis torquear ipse meis!
quidlibet eueniat, nocet indulgentia nobis:
 quod sequitur, fugio; quod fugit, ipse sequor.
at tu formosae nimium secure puellae,
 incipe iam prima claudere nocte forem.
incipe, quis totiens furtim tua limina pulset,
 quaerere, quid latrent nocte silente canes,
quas ferat et referat sollers ancilla tabellas,
 cur totiens uacuo secubet ipsa toro.
mordeat ista tuas aliquando cura medullas,
 daque locum nostris materiamque dolis.
ille potest uacuo furari litore harenas,
 uxorem stulti siquis amare potest.
iamque ego praemoneo; nisi tu seruare puellam
 incipis, incipiet desinere esse mea.
multa diuque tuli. speraui saepe futurum,
 cum bene seruasses, ut bene uerba darem.
lentus es et pateris nulli patienda marito:

at mihi concessi finis amoris erit.
scilicet infelix numquam prohibebor adire?
nox mihi sub nullo uindice semper erit?
nil metuam? per nulla traham suspiria somnos?
nil facies, cur te iure perisse uelim?
quid mihi cum facili, quid cum lenone marito?
corrumpis uitio gaudia nostra tuo.
quin alium, quem tanta iuuet patientia, quaeris?
me tibi riualem si iuuat esse, ueta.

LIBER TERTIVS

I

Stat uetus et multos incaedua silua per annos:
credibile est illi numen inesse loco.
fons sacer in medio speluncaque pumice pendens,
et latere ex omni dulce queruntur aues.
hic ego dum spatior tectus nemoralibus umbris,
quod mea quaerebam Musa moueret opus.
uenit odoratos Elegia nexa capillos,
et, puto, pes illi longior alter erat.
forma decens, uestis tenuissima, uultus amantis,
et pedibus uitium causa decoris erat.
uenit et ingenti uiolenta Tragoedia passu:
fronte comae torua, palla iacebat humi;
laeua manus sceptrum late regale mouebat,
Lydius alta pedum uincla cothurnus erat:
et prior 'ecquis erit' dixit 'tibi finis amandi,
o argumenti lente poeta tui?
nequitiam uinosa tuam conuiuia narrant,
narrant in multas compita secta uias.
saepe aliquis digito uatem designat euntem
atque ait "hic, hic est, quem ferus urit Amor."
fabula, nec sentis, tota iactaris in urbe,
dum tua praeterito facta pudore refers.
tempus erat thyrso pulsum grauiore moueri.
cessatum satis est: incipe maius opus.
materia premis ingenium; cane facta uirorum:
"haec animo" dices "area facta meo est."
quod tenerae cantent, lusit tua Musa, puellae,
primaque per numeros acta iuuenta suos.

nunc habeam per te Romana Tragoedia nomen :
  inplebit leges spiritus iste meas.'
hactenus : et mouit pictis innixa cothurnis
  densum caesarie terque quaterque caput.
altera, si memini, limis subrisit ocellis.
  fallor, an in dextra myrtea uirga fuit?
'quid grauibus uerbis, animosa Tragoedia,' dixit
  'me premis? an numquam non grauis esse potes?
inparibus tamen es numeris dignata moueri :
  in me pugnasti uersibus usa meis.
non ego contulerim sublimia carmina nostris :
  obruit exiguas regia uestra fores.
sum leuis, et mecum leuis est, mea cura, Cupido.
  non sum materia fortior ipsa mea.
rustica sit sine me lasciui mater Amoris :
  huic egoproueni lena comesque deae.
quam tu non poteris duro reserare cothurno,
  haec est blanditiis ianua laxa meis.
et tamen emerui plus, quam tu, posse, ferendo
  multa supercilio non patienda tuo.
per me decepto didicit custode Corinna
  liminis adstricti sollicitare fidem,
delabique toro tunica uelata soluta
  atque inpercussos nocte mouere pedes.
uel quotiens foribus duris incisa pependi,
  non uerita a populo praetereunte legi!
quin ego me memini, dum custos saeuus abiret,
  ancillae missam delituisse sinu.
quid, cum me munus natali mittis, at illa
  rumpit et adposita barbara mersit aqua?
prima tuae moui felicia semina mentis.
  munus habes, quod te iam petit ista, meum.'
desierat. coepi 'per uos utramque rogamus,
  in uacuas aures uerba timentis eant.
altera me sceptro decoras altoque cothurno :
  iam nunc contacto magnus in ore sonus.
altera das nostro uicturum nomen amori :
  ergo ades et longis uersibus adde breues.
exiguum uati concede, Tragoedia, tempus :
  tu labor aeternus : quod petit illa, breue est.'
mota dedit ueniam. teneri properentur Amores,
  dum uacat ; a tergo grandius urguet opus.

II

‘Non ego nobilium sedeo studiosus equorum:
cui tamen ipsa faues, uincat ut ille, precor.
ut loquerer tecum, ueni, tecumque sederem,
ne tibi non notus, quem facis, esset amor.
tu cursus spectas, ego te. spectemus uterque,
quod iuuat, atque oculos pascat uterque suos.
o cuicumque faues, felix agitator equorum!
ergo illi curae contigit esse tuae?
hoc mihi contingat; sacro de carcere missis
insistam forti mente uehendus equis,
et modo lora dabo, modo uerbere terga notabo,
nunc stringam metas interiore rota.
si mihi currenti fueris conspecta, morabor,
deque meis manibus lora remissa fluent.
at quam paene Pelops Pisaea concidit hasta,
dum spectat uultus, Hippodamia, tuos.
nempe fauore suae uicit tamen ille puellae.
uincamus dominae quisque fauore suae.
quid frustra refugis? cogit nos linea iungi:
haec in lege loci commoda circus habet.
tu tamen a dextra, quicumque es, parce puellae:
contactu lateris laeditur ista tui.
tu quoque, qui spectas post nos, tua contrahe crura,
si pudor est, rigido nec preme terga genu.
sed nimium demissa iacent tibi pallia terra:
collige; uel digitis en ego tollo meis.
inuida uestis eras, quae tam bona crura tegebas;
quoque magis spectes, inuida uestis eras.
talia Milanion Atalantes crura fugacis
optauit manibus sustinuisse suis.
talia pinguntur succinctae crura Dianae,
cum sequitur fortes fortior ipsa feras.
his ego non uisis arsi: quid fiet ab istis?
in flammam flammas, in mare fundis aquas.
suspicor ex istis et cetera posse placere,
quae bene sub tenui condita ueste latent.
uis tamen interea faciles arcessere uentos,
quos faciet nostra mota tabella manu?
an magis hic meus est animi, non aeris, aestus,
captaque femineus pectora torret amor?
dum loquor, alba leui sparsa est tibi puluere uestis.
sordide de niueo corpore puluis abi.

sed iam pompa uenit. linguis animisque fauete.
tempus adest plausus : aurea pompa uenit.
prima loco fertur passis Victoria pinnis :
huc ades et meus hic fac, dea, uincat amor.
plaudite Neptuno, nimium qui creditis undis.
nil mihi cum pelago ; me mea terra capit.
plaude tuo Marti, miles. nos odimus arma ;
pax iuuat et media pace repertus amor.
auguribus Phoebus, Phoebe uenantibus adsit.
artifices in te uerte, Minerua, manus.
ruricolae, Cereri teneroque adsurgite Baccho.
Pollucem pugiles, Castora placet eques.
nos tibi, blanda Venus, puerisque potentibus arcu
plaudimus. inceptis adnue, diua, meis,
daque nouam mentem dominae : patiatur amari.
adnuit et motu signa secunda dedit.
quod dea promisit, promittas ipsa, rogamus :
pace loquar Veneris, tu dea maior eris.
per tibi tot iuro testes pompamque deorum,
te dominam nobis tempus in omne peti.
sed pendent tibi crura : potes, si forte iuuabit,
cancellis primos inseruisse pedes.
maxima iam uacuo praetor spectacula circo
quadriiugos aequo carcere misit equos.
cui studeas, uideo. uincet, cuicumque fauebis.
quid cupias, ipsi scire uidentur equi.
me miserum ! metam spatioso circuit orbe.
quid facis ? admoto proxumus axe subit.
quid facis, infelix ? perdis bona uota puellae :
tende, precor, ualida lora sinistra manu.
fauimus ignauo. sed enim reuocate, Quirites,
et date iactatis undique signa togis.
en, reuocant. at, ne turbet toga mota capillos,
in nostros abdas te licet usque sinus.
iamque patent iterum reserato carcere postes :
euolat admissis discolor agmen equis.
nunc saltem supera spatioque insurge patenti :
sint mea, sint dominae fac rata uota meae.
sunt dominae rata uota meae : mea uota supersunt.
ille tenet palmam : palma petenda mea est.'
risit et argutis quiddam promisit ocellis.
'hoc satis hic ; alio cetera redde loco.'

III

Esse deos, i, crede: fidem iurata fefellit,
  et facies illi quae fuit ante manet.
quam longos habuit nondum periura capillos,
  tam longos, postquam numina laesit, habet.
candida candorem roseo suffusa rubore
  ante fuit: niueo lucet in ore rubor.
pes erat exiguus: pedis est artissima forma.
  longa decensque fuit: longa decensque manet.
argutos habuit, radiant ut sidus ocelli,
  per quos mentita est perfida saepe mihi.
scilicet aeterno falsum iurare puellis
  di quoque concedunt, formaque numen habet.
perque suos illam nuper iurasse recordor
  perque meos oculos; et doluere mei.
dicite, di, si uos inpune fefellerat illa,
  alterius meriti cur ego damna tuli?
at non inuidiae uobis Cepheia uirgo est,
  pro male formosa iussa parente mori?
non satis est, quod uos habui sine pondere testis,
  et mecum lusos ridet inulta deos?
ut sua per nostram redimat periuria poenam,
  uictima deceptus decipientis ero?
aut sine re nomen deus est frustraque timetur
  et stulta populos credulitate mouet;
aut siquis deus est, teneras amat ille puellas,
  et nimium solas omnia posse iubet.
nobis fatifero Mauors accingitur ense:
  nos petit inuicta Palladis hasta manu.
nobis flexibiles curuantur Apollinis arcus:
  in nos alta Iouis dextera fulmen habet.
formosas superi metuunt offendere laesi,
  atque ultro, quae se non timuere, timent.
et quisquam pia tura focis inponere curat?
  certe plus animi debet inesse uiris.
Iuppiter igne suo lucos iaculatur et arces
  missaque periuras tela ferire uetat.
tot meruere peti: Semele miserabilis arsit;
  officio est illi poena reperta suo.
at si uenturo se subduxisset amanti,
  non pater in Baccho matris haberet opus.
quid queror et toto facio conuicia caelo?
  di quoque habent oculos, di quoque pectus habent.
si deus ipse forem, numen sine fraude liceret
  femina mendaci falleret ore meum.

ipse ego iurarem uerum iurare puellas,
et non de tetricis dicerer esse deus.
tu tamen illorum moderatius utere dono,
aut oculis certe parce, puella, meis.

IV

Dure uir, inposito tenerae custode puellae
nil agis: ingenio est quaeque tuenda suo.
siqua metu dempto casta est, ea denique casta est;
quae, quia non liceat, non facit, illa facit.
ut iam seruaris bene corpus, adultera mens est,
nec custodiri, ni uelit, illa potest.
nec corpus seruare potes, licet omnia claudas;
omnibus exclusis intus adulter erit.
cui peccare licet, peccat minus. ipsa potestas
semina nequitiae languidiora facit.
desine, crede mihi, uitia inritare uetando;
obsequio uinces aptius illa tuo.
uidi ego nuper equum contra sua uincla tenacem
ore reluctanti fulminis ire modo.
constitit, ut primum concessas sensit habenas,
frenaque in effusa laxa iacere iuba.
nitimur in uetitum semper cupimusque negata.
sic interdictis imminet aeger aquis.
centum fronte oculos, centum ceruice gerebat
Argus: et hos unus saepe fefellit Amor.
in thalamum Danae ferro saxoque perennem
quae fuerat uirgo tradita, mater erat:
Penelope mansit, quamuis custode carebat,
inter tot iuuenes intemerata procos.
quidquid seruatur, cupimus magis; ipsaque furem
cura uocat. pauci, quod sinit alter, amant.
nec facie placet illa sua, sed amore mariti:
nescio quid, quod te ceperit, esse putant.
non proba fit, quam uir seruat, sed adultera cara.
ipse timor pretium corpore maius habet.
indignere licet, iuuat inconcessa uoluptas:
sola placet, 'timeo' dicere siqua potest.
nec tamen ingenuam ius est seruare puellam.
hic metus externae corpora gentis agat.
scilicet ut possit custos 'ego' dicere 'feci,'
in laudem serui casta sit illa tui?
rusticus est nimium, quem laedit adultera coniunx,
et notos mores non satis urbis habet,

in qua Martigenae non sunt sine crimine nati
  Romulus Iliades Iliadesque Remus.
quo tibi formosam, si non nisi casta placebat?
  non possunt ullis ista coire modis.
si sapis, indulge dominae uultusque seueros
  exue, nec rigidi iura tuere uiri,
et cole quos dederit (multos dabit) uxor amicos:
  gratia sic minimo magna labore uenit.
sic poteris iuuenum conuiuia semper inire
  et, quae non dederis, multa uidere domi.

V

'Nox erat, et somnus lassos submisit ocellos:
  terruerunt animum talia uisa meum.
colle sub aprico creberrimus ilice lucus
  stabat, et in ramis multa latebat auis.
area gramineo suberat uiridissima prato,
  umida de guttis lene sonantis aquae.
ipse sub arboreis uitabam frondibus aestum:
  fronde sub arborea sed tamen aestus erat.
ecce, petens uariis immixtas floribus herbas
  constitit ante oculos candida uacca meos,
candidior niuibus, tunc cum cecidere recentes,
  in liquidas nondum quas mora uertit aquas,
candidior, quod adhuc spumis stridentibus albet,
  et modo siccatam, lacte, reliquit ouem.
taurus erat comes huic, feliciter ille maritus,
  cumque sua teneram coniuge pressit humum.
dum iacet et lente reuocatas ruminat herbas
  atque iterum pasto pascitur ante cibo,
uisus erat, somno uires adimente ferendi,
  cornigerum terra deposuisse caput.
huc leuibus cornix pinnis delapsa per auras
  uenit et in uiridi garrula sedit humo,
terque bouis niueae petulanti pectora rostro
  fodit et albentis abstulit ore iubas.
illa locum taurumque diu cunctata relinquit;
  sed niger in uaccae pectore liuor erat.
utque procul uidit carpentes pabula tauros
  (carpebant tauri pabula laeta procul),
illuc se rapuit gregibusque inmiscuit illis
  et petiit herbae fertilioris humum.
dic age, nocturnae, quicumque es, imaginis augur,
  siquid habent ueri, uisa quid ista ferant.'

sic ego. nocturnae sic dixit imaginis augur,
expendens animo singula dicta suo:
'quem tu mobilibus foliis uitare uolebas,
sed male uitabas, aestus amoris erat.
uacca puella tua est: aptus color ille puellae.
tu uir, et in uacca conpare taurus eras.
pectora quod rostro cornix fodiebat acuto,
ingenium dominae lena mouebat anus.
quod cunctata diu taurum sua uacca reliquit,
frigidus in uiduo destituere toro.
liuor et aduerso maculae sub pectore nigrae
pectus adulterii labe carere negant.'
dixerat interpres: gelido mihi sanguis ab ore
fugit, et ante oculos nox stetit alta meos.

VI

Amnis, harundinibus limosas obsite ripas,
ad dominam propero: siste parumper aquas.
nec tibi sunt pontes, nec quae sine remigis ictu
concaua traiecto cumba rudente uehat.
paruus eras, memini, nec te transire refugi,
summaque uix talos contigit unda meos.
nunc ruis, adposito niuibus de monte solutis,
et turpi crassas gurgite uoluis aquas.
quid properasse iuuat, quid parca dedisse quieti
tempora, quid nocti conseruisse diem,
si tamen hic standum est, si non datur artibus ullis
ulterior nostro ripa premenda pedi?
nunc ego quas habuit pinnas Danaeius heros,
terribili densum cum tulit angue caput,
nunc opto currum, de quo Cerialia primum
semina uenerunt in rude missa solum.
prodigiosa loquor ueterum mendacia uatum;
nec tulit haec umquam nec feret ulla dies.
tu potius, ripis effuse capacibus amnis,
(sic aeternus eas) labere fine tuo.
non eris inuidiae, torrens, mihi crede, ferendae,
si dicar per te forte retentus amans.
flumina deb*u*erunt iuuenes in amore iuuare;
flumina senserunt ipsa, quid esset amor.
Inachus in Melie Bithynide pallidus isse
dicitur et gelidis incaluisse uadis.
nondum Troia fuit lustris obsessa duobus,
cum rapuit uultus, Xanthe, Neaera tuos.

quid? non Alpheon diuersis currere terris
  uirginis Arcadiae certus adegit amor?
te quoque promissam Xutho, Penee, Creusam
  Phthiotum terris occuluisse ferunt.
quid referam Asopon? quem cepit Martia Thebe,
  natarum Thebe quinque futura parens.
cornua si tua nunc ubi sint, Acheloe, requiram,
  Herculis irata fracta querere manu:
nec tanti Calydon, nec tota Aetolia tanti,
  una tamen tanti Deianira fuit.
ille fluens diues septena per ostia Nilus,
  qui patriam tantae tam bene celat aquae,
fertur in Euanthe collectam Asopide flammam
  uincere gurgitibus non potuisse suis.
siccus ut amplecti Salmonida posset Enipeus,
  cedere iussit aquam: iussa recessit aqua.
nec te praetereo, qui per caua saxa uolutus
  Tiburis Argei pomifer*a* arua rigas:
Ilia cui placuit, quamuis erat horrida cultu,
  ungue notata comas, ungue notata genas.
illa gemens patruique nefas delictaque Martis
  errabat nudo per loca sola pede.
hanc Anien rapidis animosus uidit ab undis
  raucaque de mediis sustulit ora uadis,
atque ita 'quid nostras' dixit 'teris anxia ripas,
  Ilia, ab Idaeo Laumedonte genus?
quo cultus abiere tui? quid sola uagaris,
  uitta nec euinctas inpedit alba comas?
quid fles et madidos lacrimis corrumpis ocellos
  pectoraque insana plangis aperta manu?
ille habet et silices et uiuum in pectore ferrum,
  qui tenero lacrimas lentus in ore uidet.
Ilia, pone metus; tibi regia nostra patebit,
  teque colent amnes: Ilia, pone metus.
tu centum aut plures inter dominabere nymphas;
  nam centum aut plures flumina nostra tenent.
ne me sperne, precor, tantum, Troiana propago;
  munera promissis uberiora feres.'
dixerat. illa oculos in humum deiecta modestos
  spargebat teneros flebilis imbre sinus.
ter molita fugam ter ad altas restitit undas,
  currendi uires eripiente metu.
sera tamen scindens inimico pollice crinem
  edidit indignos ore tremente sonos:
'o utinam mea lecta forent patrioque sepulcro
  condita, cum poterant uirginis ossa legi!
cur, modo Vestalis, taedas inuitor ad ullas

turpis et Iliacis infitianda focis?
quid moror et digitis designor adultera uulgi?
desint famosus quae notet ora pudor.'
hactenus; et uestem tumidis praetendit ocellis
atque ita se in rapidas perdita misit aquas.
supposuisse manus ad pectora lubricus amnis
dicitur et socii iura dedisse tori.
te quoque credibile est aliqua caluisse puella;
sed nemora et siluae crimina uestra tegunt.
dum loquor, increuit latis spatiosior undis,
nec capit admissas alueus altus aquas.
quid mecum, furiose, tibi? quid mutua differs
gaudia? quid coeptum, rustice, rumpis iter?
quid, si legitimum flueres, si nobile flumen,
si tibi per terras maxima fama foret?
nomen habes nullum, riuis collecte caducis,
nec tibi sunt fontes, nec tibi certa domus.
fontis habes instar pluuiamque niuesque solutas,
quas tibi diuitias pigra ministrat hiemps.
aut lutulentus agis brumali tempore cursus,
aut premis arentem puluerulentus humum.
quis te tum potuit sitiens haurire uiator?
quis dixit grata uoce 'perennis eas'?
damnosus pecori curris, damnosior agris.
forsitan haec alios, me mea damna mouent.
huic ego uae demens narrabam fluminum amores.
iactasse indigne nomina tanta pudet.
nescioquem hunc spectans Acheloon et Inachon amnem
et potui nomen, Nile, referre tuum.
at tibi pro meritis, opto, non candide torrens,
sint rapidi soles siccaque semper hiemps.

VII

At non formosa est, at non bene culta puella,
at, puto, non uotis saepe petita meis.
hanc tamen in nullos tenui male languidus usus,
sed iacui pigro crimen onusque toro;
nec potui cupiens, pariter cupiente puella,
inguinis effeti parte iuuante frui.
illa quidem nostro subiecit eburnea collo
bracchia, Sithonia candidiora niue,
osculaque inseruit cupide luctantia linguis,
lasciuum femori supposuitque femur,
et mihi blanditias dixit dominumque uocauit,

et quae praeterea publica uerba iuuant.
tacta tamen ueluti gelida mea membra cicuta
segnia propositum destituere meum.
truncus iners iacui, species et inutile pondus,
et non exactum, corpus an umbra forem.
quae mihi uentura est, siquidem uentura, senectus,
cum desit numeris ipsa iuuenta suis?
a, pudet annorum, cum me iuuenemque uirumque
nec iuuenem nec me sensit amica uirum.
sic flammas aditura pias aeterna sacerdos
surgit, et a caro fratre uerenda soror.
at nuper bis flaua Chlide, ter candida Pitho,
ter Libas officio continuata meo est.
exigere a nobis angusta nocte Corinnam,
me memini numeros sustinuisse nouem.
num mea Thessalico languent deuota ueneno
corpora? num misero carmen et herba nocent?
sagaue poenicea defixit nomina cera
et medium tenuis in iecur egit acus?
carmine laesa Ceres sterilem uanescit in herbam:
deficiunt laesi carmine fontis aquae:
ilicibus glandes, cantataque uitibus uua
decidit, et nullo poma mouente fluunt.
quid uetat et neruos magicas torpere per artes?
forsitan inpatiens sit latus inde meum.
huc pudor accessit facti: pudor ipse nocebat;
ille fuit uitii causa secunda mei.
at qualem uidi tantum tetigique puellam!
sic etiam tunica tangitur illa sua.
illius ad tactum Pylius iuuenescere possit
Tithonosque annis fortior esse suis.
haec mihi contigerat. sed uir non contigit illi.
quas nunc concipiam per noua uota preces?
credo etiam magnos, quo sum tam turpiter usus,
muneris oblati paenituisse deos.
optabam certe recipi: sum nempe receptus;
oscula ferre: tuli; proximus esse: fui.
quo mihi fortunae tantum? quo regna sine usu?
quid nisi possedi diues auarus opes?
sic aret mediis taciti uulgator in undis
pomaque, quae nullo tempore tangat, habet.
a tenera quisquam sic surgit mane puella,
protinus ut sanctos possit adire deos?
sed, puto, non blande, non optima perdidit in me
oscula; non omni sollicitauit ope.
illa graues potuit quercus adamantaque durum

surdaque blanditiis saxa mouere suis.
digna mouere fuit certe uiuosque uirosque:
sed neque tum uixi, nec uir, ut ante, fui.
quid iuuet ad surdas si cantet Phemius aures?
quid miserum Thamyran picta tabella iuuat?
at quae non tacita formaui gaudia mente!
quos ego non finxi disposuique modos!
nostra tamen iacuere uelut praemortua membra
turpiter, hesterna languidiora rosa:
quae nunc, ecce, uigent intempestiua ualentque,
nunc opus exposcunt militiamque suam.
quin istic pudibunda iaces, pars pessima nostri?
sic sum pollicitis captus et ante tuis.
tu dominum fallis; per te deprensus inermis
tristia cum magno damna pudore tuli.
hanc etiam non est mea dedignata puella
molliter admota sollicitare manu.
sed postquam nullas consurgere posse per artes
inmemoremque sui procubuisse uidet,
'quid me ludis?' ait, 'quis te, male sane, iubebat
inuitum nostro ponere membra toro?
aut te traiectis Aeaea uenefica lanis
deuouet, aut alio lassus amore uenis.'
nec mora: desiluit tunica uelata soluta:
et decuit nudos proripuisse pedes.
neue suae possent intactam scire ministrae,
dedecus hoc sumpta dissimulauit aqua.

VIII

Et quisquam ingenuas etiamnunc suspicit artes
aut tenerum dotes carmen habere putat?
ingenium quondam fuerat pretiosius auro;
at nunc barbaria est grandis habere nihil.
cum pulchrae dominae nostri placuere libelli,
quo licuit libris, non licet ire mihi.
cum bene laudauit, laudato ianua clausa est:
turpiter huc illuc ingeniosus eo.
ecce, recens diues parto per uulnera censu
praefertur nobis sanguine pastus eques!
hunc potes amplecti formosis, uita, lacertis?
huius in amplexu, uita, iacere potes?
si nescis, caput hoc galeam portare solebat;
ense latus cinctum, quod tibi seruit, erat.
laeua manus, cui nunc serum male conuenit aurum,

scuta tulit. dextram tange: cruenta fuit.
qua periit aliquis, potes hanc contingere dextram?
heu, ubi mollities pectoris illa tui?
cerne cicatrices, ueteris uestigia pugnae:
quaesitum est illi corpore, quicquid habet.
forsitan et, quotiens hominem iugulauerit, ille
indicet. hoc fassas tangis, auara, manus?
ille ego Musarum purus Phoebique sacerdos
ad rigidas canto carmen inane fores?
discite, qui sapitis, non quae nos scimus inertes,
sed trepidas acies et fera castra sequi,
proque bono uersu primum deducite pilum.
hoc tibi, si uelles, posset, Homere, dari.
Iuppiter admonitus nihil esse potentius auro,
corruptae pretium uirginis ipse fuit.
dum merces aberat, durus pater, ipsa seuera,
aerati postes, ferrea turris erat:
sed postquam sapiens in munera uenit adulter,
praebuit ipsa sinus et, dare iussa, dedit.
at cum regna senex caeli Saturnus haberet,
omne lucrum tenebris alta premebat humus:
aeraque et argentum cumque auro pondera ferri
Manibus admorat; nullaque massa fuit.
at meliora dabat, curuo sine uomere fruges
pomaque et in quercu mella reperta caua.
nec ualido quisquam terras scindebat aratro;
signabat nullo limite mensor humum;
non freta demisso uerrebant eruta remo:
ultima mortali tum uia litus erat.
contra te sollers, hominum natura, fuisti
et nimium damnis ingeniosa tuis.
quo tibi, turritis incingere moenibus urbes?
quo tibi, discordes addere in arma manus?
quid tibi cum pelago? terra contenta fuisses.
cur non et caelum tertia regna facis?
qua licet, adfectas caelum quoque: templa Quirinus,
Liber et Alcides et modo Caesar habent.
eruimus terra solidum pro frugibus aurum:
possidet inuentas sanguine miles opes.
Curia pauperibus clausa est: dat census honores:
inde grauis iudex, inde seuerus eques.
omnia possideant, illis campusque Forumque
seruiat, hi pacem crudaque bella gerant:
tantum ne nostros auidi liceantur amores,
et satis est; aliquid pauperis esse sinant.
at nunc, exaequet tetricas licet illa Sabinas,

imperat, ut captae, qui dare multa potest.
me prohibet custos, in me timet illa maritum:
si dederim, tota cedet uterque domo.
o si neclecti quisquam deus ultor amantis
tam male quaesitas puluere mutet opes!

IX

Memnona si mater, mater plorauit Achillem,
et tangunt magnas tristia fata deas,
flebilis indignos, Elegia, solue capillos:
a, nimis ex uero nunc tibi nomen erit!
ille tui uates operis, tua fama, Tibullus
ardet in extructo, corpus inane, rogo.
ecce, puer Veneris fert euersamque pharetram
et fractos arcus et sine luce facem.
adspice, demissis ut eat miserabilis alis
pectoraque infesta tundat aperta manu.
excipiunt lacrimas sparsi per colla capilli,
oraque singultu concutiente sonant.
fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
egressum tectis, pulcher Iule, tuis.
nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,
quam iuueni rupit cum ferus inguen aper.
at sacri uates et diuum cura uocamur;
sunt etiam, qui nos numen habere putent.
scilicet omne sacrum Mors inportuna profanat,
omnibus obscuras inicit illa manus.
quid pater Ismario quid mater profuit Orpheo?
carmine quid uictas obstipuisse feras?
et Linon in siluis idem pater 'aelinon' altis
dicitur inuita concinuisse lyra.
adice Maeoniden, a quo, ceu fonte perenni,
uatum Pieriis ora rigantur aquis:
hunc quoque summa dies nigro submersit Auerno:
defugiunt auidos carmina sola rogos.
durat opus uatum, Troiani fama laboris,
tardaque nocturno tela retexta dolo.
sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebunt,
altera cura recens, altera primus amor.
quid uos sacra iuuant? quid nunc Aegyptia prosunt
sistra? quid in uacuo secubuisse toro?
cum rapiunt mala fata bonos, ignoscite fasso,
sollicitor nullos esse putare deos.

uiue pius : moriere pius ; cole sacra : colentem
  Mors grauis a templis in caua busta trahet.
carminibus confide bonis : iacet ecce Tibullus ;
  uix manet e toto parua quod urna capit.
tene, sacer uates, flammae rapuere rogales,
  pectoribus pasci nec timuere tuis ?
aurea sanctorum potuissent templa deorum
  urere, quae tantum sustinuere nefas.
auertit uultus, Erycis quae possidet arces :
  sunt quoque qui lacrimas continuisse negant.
sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
  ignotum uili supposuisset humo.
hinc certe madidos fugientis pressit ocellos
  mater et in cineres ultima dona tulit :
hinc soror in partem misera cum matre doloris
  uenit inornatas dilaniata comas :
cumque tuis sua iunxerunt Nemesisque priorque
  oscula, nec solos destituere rogos.
Delia descendens 'felicius' inquit 'amata
  sum tibi : uixisti, dum tuus ignis eram.'
cui Nemesis 'quid' ait 'tibi sunt mea damna dolori?
  me tenuit moriens deficiente manu.'
si tamen e nobis aliquid nisi nomen et umbra
  restat, in Elysia ualle Tibullus erit.
obuius huic uenias, hedera iuuenalia cinctus
  tempora cum Caluo, docte Catulle, tuo ;
tu quoque, si falsum est temerati crimen amici,
  sanguinis atque animae prodige Galle tuae.
his comes umbra tua est ; siqua est modo corporis umbra,
  auxisti numeros, culte Tibulle, pios.
ossa quieta, precor, tuta requiescite in urna,
  et sit humus cineri non onerosa tuo !

X

Annua uenerunt Cerealis tempora sacri :
  secubat in uacuo sola puella toro.
flaua Ceres, tenues spicis redimita capillos,
  cur inhibes sacris commoda nostra tuis ?
te, dea, munificam gentes ubiquaque loquuntur :
  nec minus humanis inuidet ulla bonis.
ante nec hirsuti torrebant farra coloni,
  nec notum terris area nomen erat.
sed glandem quercus, oracula prima, ferebant :

haec erat, et teneri caespitis herba, cibus.
prima Ceres docuit turgescere semen in agris,
falce coloratas subsecuitque comas:
prima iugis tauros supponere colla coegit
et ueterem curuo dente reuellit humum.
hanc quisquam lacrimis laetari credit amantum
et bene tormentis secubituque coli?
nec tamen est, quamuis agros amet illa feraces,
rustica, nec uiduum pectus amoris habet.
Cretes erunt testes; nec fingunt omnia Cretes;
Crete nutrito terra superba Ioue.
illic, sideream mundi qui temperat arcem,
exiguus tenero lac bibit ore puer.
magna fides testi: testis laudatur alumno.
fassuram Cererem crimina nostra puto.
uiderat Iasium Cretaea diua sub Ida
figentem certa terga ferina manu.
uidit, et, ut tenerae flammam rapuere medullae,
hinc pudor, ex illa parte trahebat amor.
uictus amore pudor. sulcos arere uideres,
et sata cum minima parte redire sui.
cum bene iactati pulsarant arua ligones,
ruperat et duram uomer aduncus humum,
seminaque in latos ierant aequaliter agros,
inrita decepti uota colentis erant.
diua potens frugum siluis cessabat in altis;
deciderant longae spicea serta comae.
sola fuit Crete fecundo fertilis anno:
omnia, qua tulerat se dea, messis erat.
ipse locus nemorum canebat frugibus Idae,
et ferus in silua farra metebat aper.
optauit Minos similes sibi legifer annos:
optauit, Cereris longus ut esset amor.
quod tibi secubitus tristes, dea flaua, fuissent,
hoc cogor sacris nunc ego ferre tuis.
cur ego sim tristis, cum sit tibi nata reperta,
regnaque quam Iuno sorte minore regat?
festa dies Veneremque uocat cantusque merumque:
haec decet ad dominos munera ferre deos.

XI

Multa diuque tuli; uitiis patientia uicta est.
cede fatigato pectore, turpis amor.
scilicet adserui iam me fugique catenas,
et quae non puduit ferre, tulisse pudet.

uicimus et domitum pedibus calcamus amorem :
  uenerunt capiti cornua sera meo.
perfer et obdura ; dolor hic tibi proderit olim.
  saepe tulit lassis sucus amarus opem.
ergo ego sustinui, foribus tam saepe repulsus,
  ingenuum dura ponere corpus humo?
ergo ego nesciocui, quem tu conplexa tenebas,
  excubui clausam, seruus ut, ante domum ?
uidi, cum foribus lassus prodiret amator,
  inualidum referens emeritumque latus.
hoc tamen est leuius quam quod sum uisus ab illo :
  eueniat nostris hostibus ille pudor.
quando ego non fixus lateri patienter adhaesi,
  ipse tuus custos, ipse uir, ipse comes ?
scilicet et populo per me comitata placebas ;
  causa fuit multis noster amoris amor.
turpia quid referam uanae mendacia linguae
  et periuratos in mea damna deos ?
quid iuuenum tacitos inter conuiuia nutus,
  uerbaque conpositis dissimulata notis ?
dicta erat aegra mihi : praeceps amensque cucurri.
  ueni, et riuali non erat aegra meo.
his et quae taceo duraui saepe ferendis ;
  quaere alium pro me, qui queat ista pati.
iam mea uotiua puppis redimita corona
  lenta tumescentes aequoris audit aquas.
desine blanditias et uerba potentia quondam
  perdere : non ego sum stultus, ut ante fui.
luctantur pectusque leue in contraria tendunt
  hac amor, hac odium ; sed, puto, uincit amor.
odero, si potero : si non, inuitus amabo.
  nec iuga taurus amat : quae tamen odit, habet.
nequitiam fugio : fugientem forma reducit ;
  auersor morum crimina : corpus amo.
sic ego nec sine te nec tecum uiuere possum,
  et uideor uoti nescius esse mei.
aut formosa fores minus, aut minus inproba, uellem :
  non facit ad mores tam bona forma malos.
facta merent odium ; facies exorat amorem :
  me miserum, uitiis plus ualet illa suis !
parce, per o lecti socialia iura, per omnis,
  qui dant fallendos se tibi saepe, deos,
perque tuam faciem, magni mihi numinis instar,
  perque tuos oculos, qui rapuere meos.
quidquid eris, mea semper eris ; tu selige tantum,

me quoque uelle uelis, anne coactus amem.
lintea dem potius uentisque ferentibus utar,
ut, quamuis nolim, cogar amare, uelim.

XII

Quis fuit ille dies, quo tristia semper amanti
omina non albae concinuistis aues?
quodue putem sidus nostris occurrere fatis,
quosue deos in me bella mouere querar?
quae modo dicta mea est, quam coepi solus amare,
cum multis uereor ne sit habenda mihi.
fallimur, an nostris innotuit illa libellis?
sic erit: ingenio prostitit illa meo.
et merito; quid enim formae praeconia feci?
uendibilis culpa facta puella mea est.
me lenone placet, duce me perductus amator,
ianua per nostras est adaperta manus.
an prosint, dubium: nocuerunt carmina semper.
inuidiae nostris illa fuere bonis.
cum Thebe, cum Troia foret, cum Caesaris acta,
ingenium mouit sola Corinna meum.
auersis utinam tetigissem carmina Musis,
Phoebus et inceptum destituisset opus!
nec tamen ut testes mos est audire poetas.
malueram uerbis pondus abesse meis.
per nos Scylla patri caros furata capillos
pube premit rabidos inguinibusque canes:
nos pedibus pinnas dedimus, nos crinibus angues:
uictor Abantiades alite fertur equo:
idem per spatium Tityon porreximus ingens,
et tria uipereo fecimus ora cani:
fecimus Enceladon iaculantem mille lacertis,
ambiguae captos uirginis ore uiros:
Aeolios Ithacis inclusimus utribus Euros:
proditor in medio Tantalus amne sitit:
de Niobe silicem, de uirgine fecimus ursam.
concinit Odrysium Cecropis ales Ityn.
Iuppiter aut in aues aut se transformat in aurum,
aut secat inposita uirgine taurus aquas.
Protea quid referam, Thebanaque semina dentes;
qui uomerent flammas ore, fuisse boues,
flere genis electra tuas, auriga, sorores,
quaeque rates fuerint, nunc maris esse deas,
auersumque diem mensis furialibus Atrei,

duraque percussam saxa secuta lyram?
exit in inmensum fecunda licentia uatum,
obligat historica nec sua uerba fide.
et mea debuerat falso laudata uideri
femina: credulitas nunc mihi uestra nocet.

XIII

Cum mihi pomiferis coniunx foret orta Faliscis,
moenia contigimus uicta, Camille, tibi.
casta sacerdotes Iunoni festa parabant
per celebres ludos indigenamque bouem.
grande morae pretium ritus cognoscere, quamuis
difficilis cliuis huc uia praebet iter.
stat uetus et densa praenubilus arbore lucus.
adspice: concedes numen inesse loco.
accipit ara preces uotiuaque tura piorum,
ara per antiquas facta sine arte manus.
hinc, ubi praesonuit sollemni tibia cantu,
it per uelatas annua pompa uias.
ducuntur niueae populo plaudente iuuencae,
quas aluit campis herba Falisca suis,
et uituli nondum metuenda fronte minaces,
et minor ex humili uictima porcus hara,
duxque gregis cornu per tempora dura recuruo.
inuisa est dominae sola capella deae.
illius indicio siluis inuenta sub altis
dicitur inceptam destituisse fugam.
nunc quoque per pueros iaculis incessitur index,
et pretium auctori uulneris ipsa datur.
qua uentura dea est, iuuenes timidaeque puellae
praeuerrunt latas ueste iacente uias.
uirginei crines auro gemmaque premuntur,
et tegit auratos palla superba pedes;
more patrum Graio uelatae uestibus albis
tradita supposito uertice sacra ferunt.
ore fauent populi tunc, cum uenit aurea pompa,
ipsa sacerdotes subsequiturque suas.
Argiua est pompae facies; Agamemnone caeso
et scelus et patrias fugit Halaesus opes;
iamque pererratis profugus terraque fretoque
moenia felici condidit alta manu.
ille suos docuit Iunonia sacra Faliscos.
sint mihi, sint populo semper amica suo.

XIV

Non ego ne pecces, cum sis formosa, recuso,
sed ne sit misero scire necesse mihi.
nec te nostra iubet fieri censura pudicam,
sed tamen, ut temptes dissimulare, rogat.
non peccat, quaecumque potest peccasse negare ;
solaque famosam culpa professa facit.
quis furor est, quae nocte latent, in luce fateri,
et quae clam facias, facta referre palam ?
ignoto meretrix corpus iunctura Quiriti
opposita populum summouet ante sera :
tu tua prostitues famae peccata sinistrae,
commissi perages indiciumque tui ?
sit tibi mens melior, saltemue imitare pudicas ;
teque probam, quamuis non eris, esse putem.
quae facis, haec facito ; tantum fecisse negato,
nec pudeat coram uerba modesta loqui.
est qui nequitiam locus exigat : omnibus illum
deliciis inple : stet procul inde pudor.
hinc simul exieris, lasciuia protinus omnis
absit, et in lecto crimina pone tuo.
illic nec tunicam tibi sit posuisse pudori
nec femori inpositum sustinuisse femur.
illic purpureis condatur lingua labellis,
inque modos Venerem mille figuret amor.
illic nec uoces nec uerba iuuantia cessent,
spondaque lasciua mobilitate tremat.
indue cum tunicis metuentem crimina uultum,
et pudor obscenum diffiteatur opus.
da populo, da uerba mihi. sine nescius errem,
et liceat stulta credulitate frui.
cur totiens uideo mitti recipique tabellas ?
cur pressus prior est interiorque torus ?
cur plus quam somno turbatos esse capillos
collaque conspicio dentis habere notam ?
tantum non oculos crimen deducis ad ipsos ;
si dubitas famae parcere, parce mihi.
mens abit, et morior, quotiens peccasse fateris,
perque meos artus frigida gutta fluit.
tunc amo ; tunc odi frustra, quod amare necesse est ;
tunc ego, sed tecum, mortuus esse uelim.

nil equidem inquiram, nec quae celare parabis
  insequar; et falli muneris instar erit.
si tamen in media deprensa tenebere culpa,
  et fuerint oculis probra uidenda meis,
quae bene uisa mihi fuerint, bene uisa negato:
  concedent uerbis lumina nostra tuis.
prona tibi uinci cupientem uincere palma est;
  sit modo 'non feci' dicere lingua memor.
cum tibi contingat uerbis superare duobus,
  etsi non causa, iudice uince tuo.

XV

Quaere nouum uatem, tenerorum mater Amorum:
  raditur hic elegis ultima meta meis;
quos ego conposui, Paeligni ruris alumnus
  (nec me deliciae dedecuere meae)
siquid id est, usque a proauis uetus ordinis heres,
  non modo militiae turbine factus eques.
Mantua Vergilio gaudet, Verona Catullo;
  Paelignae dicar gloria gentis ego,
quam sua libertas ad honesta coegerat arma,
  cum timuit socias anxia Roma manus.
atque aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi
  moenia, quae campi iugera pauca tenent,
'quae tantum' dicat 'potuistis ferre poetam,
  quantulacumque estis, uos ego magna uoco.'
culte puer, puerique parens Amathusia culti,
  aurea de campo uellite signa meo.
corniger increpuit thyrso grauiore Lyaeus:
  pulsanda est magnis area maior equis.
inbelles elegi, genialis Musa, ualete,
  post mea mansurum fata superstes opus.

P. OVIDI NASONIS

MEDICAMINA FACIEI FEMINEAE

DISCITE, quae faciem commendet cura, puellae,
et quo sit uobis forma tuenda modo.
cultus humum sterilem Cerialia pendere iussit
munera; mordaces interiere rubi.
cultus et in pomis sucos emendat acerbos,
fissaque adoptiuas accipit arbor opes.
culta placent: auro sublimia tecta linuntur;
nigra sub inposito marmore terra latet;
uellera saepe eadem Tyrio medicantur aeno;
sectile deliciis India praebet ebur.
forsitan antiquae Tatio sub rege Sabinae
maluerint, quam se, rura paterna coli;
cum matrona, premens altum rubicunda sedile,
adsiduo durum pollice nebat opus,
ipsaque claudebat, quos filia pauerat, agnos,
ipsa dabat uirgas caesaque ligna foco.
at uestrae matres teneras peperere puellas.
uultis inaurata corpora ueste tegi;
uultis odoratos positu uariare capillos;
conspicuam gemmis uultis habere manum.

induitis collo lapides Oriente petitos,
  et quantos onus est aure tulisse duos.
nec tamen indignum : sit uobis cura placendi,
  cum comptos habeant saecula uestra uiros.
feminea uestri poliuntur lege mariti,
  et uix ad cultus nupta, quod addat, habet.
cui se quaeque parent et quos uenentur amores,
  refert. munditia crimina nulla merent.
rure latent finguntque comas. licet arduus illas
  celet Athos, cultas altus habebit Athos.
est etiam placuisse sibi quaecumque uoluptas :
  uirginibus cordi grataque forma sua est.
laudatas homini uolucris Iunonia pennas
  explicat et forma muta superbit auis.
sic potius nos uret amor, quam fortibus herbis,
  quas maga terribili subsecat arte manus.
nec uos graminibus nec mixto credite suco,
  nec temptate nocens uirus amantis equae.
nec mediae Marsis finduntur cantibus angues,
  nec redit in fontes unda supina suos.
et, quamuis aliquis Temesaea remouerit aera,
  numquam Luna suis excutietur equis.
prima sit in uobis morum tutela, puellae.
  ingenio facies conciliante placet.
certus amor morum est. formam populabitur aetas,
  et placitus rugis uultus aratus erit.
tempus erit, quo uos speculum uidisse pigebit,
  et ueniet rugis altera causa dolor.
sufficit et longum probitas perdurat in aeuum,
  perque suos annos hinc bene pendet amor.
dic age, cum teneros somnus dimiserit artus,
  candida quo possint ora nitere modo.
hordea, quae Libyci ratibus misere coloni,
  exue de palea tegminibusque suis.
par erui mensura decem madefiat ab ouis ;
  sed cumulent libras hordea nuda duas.
haec ubi uentosas fuerint siccata per auras,
  lenta iube scabra frangat asella mola ;
et quae prima cadent uiuaci cornua ceruo,
  contere in haec (solidi sexta fac assis eat)
iamque ubi puluereae fuerint confusa farinae,
  protinus innumeris omnia cerne cavis.
adice narcissi bis sex sine cortice bulbos,
  strenua quos puro marmore dextra terat :
sextantemque trahat gummi cum semine Tusco.

huc nouiens tanto plus tibi mellis eat.
quaecumque afficiet tali medicamine uultum,
fulgebit speculo leuior illa suo.
nec tu pallentes dubita torrere lupinos,
et simul inflantis corpora frige fabae.
utraque sex habeant aequo discrimine libras;
utraque da nigris comminuenda molis.
nec cerussa tibi, nec nitri spuma rubentis
desit et Illyrica quae uenit iris humo.
da ualidis iuuenum pariter subigenda lacertis;
sed iustum tritis uncia pondus erit.
addita de querulo uolucrum medicamina nido
ore fugant maculas; alcyonea uocant.
pondere, si quaeris, quo sim contentus in illis,
quod trahit in partes uncia secta duas.
ut coeant apteque lini per corpora possint,
adice de flauis Attica mella fauis.
quamuis tura deos irataque numina placent,
non tamen accensis omnia danda focis.
tus ubi miscueris radenti corpora nitro,
ponderibus iustis fac sit utrumque triens.
parte minus quarta dereptum cortice gummi,
et modicum e murris pinguibus adde cubum.
haec ubi contrieris, per densa foramina cerne;
puluis ab infuso melle premendus erit.
profuit et marathos bene olentibus addere murris
(quinque parent marathi scripula, murra nouem)
arentisque rosae quantum manus una prehendat,
cumque Ammoniaco mascula tura sale.
hordea quem faciunt, illis affunde cremorem.
aequent expensas cum sale tura rosas.
tempore sis paruo mollis licet inlita uultus,
haerebit toto nullus in ore color.
uidi quae gelida madefacta papauera lympha
contereret teneris illineretque genis.

P. OVIDI NASONIS

ARTIS AMATORIAE

LIBER PRIMVS

SIQVIS in hoc artem populo non nouit amandi,
hoc legat et lecto carmine doctus amet.
arte citae ueloque rates remoque mouentur,
arte leues currus: arte regendus Amor.
curribus Automedon lentisque erat aptus habenis,
Tiphys in Haemonia puppe magister erat:
me Venus artificem tenero praefecit Amori.
Tiphys et Automedon dicar Amoris ego.
ille quidem ferus est et qui mihi saepe repugnet:
sed puer est, aetas mollis et apta regi.
Phillyrides puerum cithara perfecit Achillem
atque animos placida contudit arte feros.
qui totiens socios, totiens exterruit hostes,
creditur annosum pertimuisse senem.
quas Hector sensurus erat, poscente magistro
uerberibus iussas praebuit ille manus.
Aeacidae Chiron, ego sum praeceptor Amoris.
saeuus uterque puer: natus uterque dea.
sed tamen et tauri ceruix oneratur aratro,
frenaque magnanimi dente teruntur equi:
et mihi cedet Amor, quamuis mea uulneret arcu
pectora iactatas excutiatque faces.
quo me fixit Amor, quo me uiolentius ussit,
hoc melior facti uulneris ultor ero.
non ego, Phoebe, datas a te mihi mentiar artes,
nec nos aeriae uoce monemur auis;
nec mihi sunt uisae Clio Cliusque sorores
seruanti pecudes uallibus, Ascra, tuis.
usus opus mouet hoc: uati parete perito:
uera canam. coeptis, mater Amoris, ades.

este procul, uittae tenues, insigne pudoris,
  quaeque tegis medios instita longa pedes.
nos Venerem tutam concessaque furta canemus,
  inque meo nullum carmine crimen erit.
principio, quod amare uelis, reperire labora,
  qui noua nunc primum miles in arma uenis.
proximus huic labor est placitam exorare puellam:
  tertius, ut longo tempore duret amor.
hic modus; haec nostro signabitur area curru:
  haec erit admissa meta premenda rota.
dum licet et loris passim potes ire solutis,
  elige cui dicas 'tu mihi sola places.'
haec tibi non tenues ueniet delapsa per auras:
  quaerenda est oculis apta puella tuis.
scit bene uenator, ceruis ubi retia tendat,
  scit bene, qua frendens ualle moretur aper:
aucupibus noti frutices: qui sustinet hamos,
  nouit, quae multo pisce natentur aquae.
tu quoque, materiam longo qui quaeris amori,
  ante frequens quo sit disce puella loco.
non ego quaerentem uento dare uela iubebo,
  nec tibi, ut inuenias, longa terenda uia est.
Andromedan Perseus nigris portarit ab Indis,
  raptaque sit Phrygio Graia puella uiro:
tot tibi tamque dabit formosas Roma puellas,
  'haec habet' ut dicas 'quicquid in orbe fuit.'
Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos,
  aequore quot pisces, fronde teguntur aues,
quot caelum stellas, tot habet tua Roma puellas:
  mater in Aeneae constitit urbe sui.
seu caperis primis et adhuc crescentibus annis,
  ante oculos ueniet uera puella tuos:
siue cupis iuuenem, iuuenes tibi mille placebunt,
  cogeris et uoti nescius esse tui:
seu te forte iuuat sera et sapientior aetas,
  hoc quoque, crede mihi, plenius agmen erit.
tu modo Pompeia lentus spatiare sub umbra,
  cum sol Herculei terga leonis adit:
aut ubi muneribus nati sua munera mater
  addidit, externo marmore diues opus:
nec tibi uitetur quae, priscis sparsa tabellis,
  porticus auctoris Liuia nomen habet:
quaque parare necem miseris patruelibus ausae
  Belides et stricto stat ferus ense pater.
nec te praetereat Veneri ploratus Adonis,

cultaque Iudaeo septima sacra Syro.
nec fuge linigerae Memphitica templa iuuencae :
multas illa facit, quod fuit ipsa Ioui.
et fora conueniunt (quis credere possit ?) Amori,
flammaque in arguto saepe reperta foro.
subdita qua Veneris facto de marmore templo
Appias expressis aera pulsat aquis,
illo saepe loco capitur consultus Amori,
quique aliis cauit, non cauet ipse sibi :
illo saepe loco desunt sua uerba diserto,
resque nouae ueniunt, causaque agenda sua est.
hunc Venus e templis, quae sunt confinia, ridet.
qui modo patronus, nunc cupit esse cliens.
sed tu praecipue curuis uenare theatris :
haec loca sunt uoto fertiliora tuo.
illic inuenies quod ames, quod ludere possis,
quodque semel tangas, quodque tenere uelis.
ut redit itque frequens longum formica per agmen,
granifero solitum cum uehit ore cibum,
aut ut apes saltusque suos et olentia nactae
pascua per flores et thyma summa uolant,
sic ruit in celebres cultissima femina ludos :
copia iudicium saepe morata meum est.
spectatum ueniunt, ueniunt spectentur ut ipsae.
ille locus casti damna pudoris habet.
primus sollicitos fecisti, Romule, ludos,
cum iuuit uiduos rapta Sabina uiros.
tunc neque marmoreo pendebant uela theatro,
nec fuerant liquido pulpita rubra croco.
illic, quas tulerant nemorosa Palatia, frondes
simpliciter positae ; scena sine arte fuit.
in gradibus sedit populus de caespite factis,
qualibet hirsutas fronde tegente comas.
respiciunt oculisque notant sibi quisque puellam,
quam uelit, et tacito pectore multa mouent.
dumque, rudem praebente modum tibicine Tusco,
ludius aequatam ter pede pulsat humum,
in medio plausu (plausus tunc arte carebant)
rex populo praedae signa petita dedit.
protinus exiliunt animum clamore fatentes
uirginibus cupidas iniciuntque manus.
ut fugiunt aquilas, timidissima turba, columbae,
utque fugit uisos agna nouella lupos,
sic illae timuere uiros sine more ruentes.
constitit in nulla, qui fuit ante, color.

nam timor unus erat, facies non una timoris:
pars laniat crines, pars sine mente sedet;
altera maesta silet, frustra uocat altera matrem;
haec queritur, stupet haec; haec manet, illa fugit.
ducuntur raptae, genialis praeda, puellae,
et potuit multas ipse decere timor.
siqua repugnarat nimium comitemque negabat,
sublatam cupido uir tulit ipse sinu,
atque ita 'quid teneros lacrimis corrumpis ocellos?
quod matri pater est, hoc tibi' dixit 'ero.'
Romule, militibus scisti dare commoda solus.
haec mihi si dederis commoda, miles ero.
scilicet ex illo sollemnia more theatra
nunc quoque formosis insidiosa manent.
nec te nobilium fugiat certamen equorum.
multa capax populi commoda circus habet.
nil opus est digitis, per quos arcana loquaris,
nec tibi per nutus accipienda nota est.
proximus a domina, nullo prohibente, sedeto;
iunge tuum lateri qua potes usque latus.
et bene, quod cogit, si nolit, linea iungi,
quod tibi tangenda est lege puella loci.
hic tibi quaeratur socii sermonis origo,
et moueant primos publica uerba sonos.
cuius equi ueniant, facito studiose requiras;
nec mora: quisquis erit, cui fauet illa, faue.
at cum pompa frequens certantibus ibit ephebis,
tu Veneri dominae plaude fauente manu.
utque fit, in gremium puluis si forte puellae
deciderit, digitis excutiendus erit.
et si nullus erit puluis, tamen excute nullum:
quaelibet officio causa sit apta tuo.
pallia si terra nimium demissa iacebunt,
collige et inmunda sedulus effer humo.
protinus, officii pretium, patiente puella
contingent oculis crura uidenda tuis.
respice praeterea, post uos quicumque sedebit,
ne premat opposito mollia terga genu.
parua leuis capiunt animos. fuit utile multis,
puluinum facili composuisse manu.
profuit et tenui uentos mouisse tabella
et caua sub tenerum scamna dedisse pedem.
hos aditus circusque nouo praebebit amori
sparsaque sollicito tristis harena foro.
illa saepe puer Veneris pugnauit harena,
et qui spectauit uulnera, uulnus habet.

dum loquitur tangitque manum poscitque libellum
et quaerit posito pignore, uincat uter,
saucius ingemuit telumque uolatile sensit
et pars spectati muneris ipse fuit.
quid, modo cum belli naualis imagine Caesar
Persidas induxit Cecropiasque rates?
nempe ab utroque mari iuuenes, ab utroque puellae
uenere, atque ingens orbis in urbe fuit.
quis non inuenit turba quod amaret in illa?
eheu, quam multos aduena torsit amor!
ecce, parat Caesar domito quod defuit orbi
addere: nunc, Oriens ultime, noster eris.
Parthe, dabis poenas: Crassi gaudete sepulti,
signaque barbaricas non bene passa manus.
ultor adest primisque ducem profitetur in annis
bellaque non puero tractat agenda puer.
parcite natales timidi numerare deorum:
Caesaribus uirtus contigit ante diem.
ingenium caeleste suis uelocius annis
surgit et ignauae fert male damna morae.
paruus erat, manibusque duos Tirynthius angues
pressit et in cunis iam Ioue dignus erat.
nunc quoque qui puer es, quantus tum, Bacche, fuisti,
cum timuit thyrsos India uicta tuos?
auspiciis annisque patris, puer, arma mouebis,
et uinces annis auspiciisque patris.
tale rudimentum tanto sub nomine debes,
nunc iuuenum princeps, deinde future senum.
cum tibi sint fratres, fratres ulciscere laesos:
cumque pater tibi sit, iura tuere patris.
induit arma tibi genitor patriaeque tuusque:
hostis ab inuito regna parente rapit.
tu pia tela feres, sceleratas ille sagittas:
stabit pro signis iusque piumque tuis.
uincuntur causa Parthi: uincantur et armis.
Eoas Latio dux meus addat opes.
Marsque pater Caesarque pater, date numen eunti:
nam deus e uobis alter es, alter eris.
auguror, en, uinces; uotiuaque carmina reddam,
et magno nobis ore sonandus eris.
consistes aciemque meis hortabere uerbis.
o desint animis ne mea uerba tuis.
tergaque Parthorum Romanaque pectora dicam
telaque, ab auerso quae iacit hostis equo.
qui fugis ut uincas, quid uicto, Parthe, relinquis?
Parthe, malum iam nunc Mars tuus omen habet.

ergo erit illa dies, qua tu, pulcherrime rerum,
quattuor in niveis aureus ibis equis.
ibunt ante duces onerati colla catenis,
ne possint tuti, qua prius, esse fuga.
spectabunt laeti iuuenes mixtaeque puellae,
diffundetque animos omnibus ista dies.
atque aliqua ex illis cum regum nomina quaeret,
quae loca, qui montes, quaeve ferantur aquae,
omnia responde: nec tantum siqua rogabit;
et quae nescieris, ut bene nota refer.
hic est Euphrates, praecinctus harundine frontem:
cui coma dependet caerula, Tigris erit:
hos facito Armenios: haec est Danaeia Persis:
urbs in Achaemeniis uallibus ista fuit.
ille uel ille duces. et erunt quae nomina dicas,
si poteris, uere; si minus, apta tamen.
dant etiam positis aditum conuiuia mensis:
est aliquid praeter uina, quod inde petas.
saepe illic positi teneris adducta lacertis
purpureus Bacchi cornua pressit Amor:
uinaque cum bibulas sparsere Cupidinis alas,
permanet et capto stat grauis ille loco.
ille quidem pinnas uelociter excutit udas:
sed tamen et spargi pectus amore nocet.
uina parant animos faciuntque caloribus aptos:
cura fugit multo diluiturque mero.
tunc ueniunt risus, tum pauper cornua sumit,
tum dolor et curae rugaque frontis abit.
tunc aperit mentes aeuo rarissima nostro
simplicitas, artes excutiente deo.
illic saepe animos iuuenum rapuere puellae,
et Venus in uinis ignis in igne fuit.
hic tu fallaci nimium ne crede lucernae;
iudicio formae noxque merumque nocent.
luce deas caeloque Paris spectauit aperto,
cum dixit Veneri 'uincis utramque, Venus.'
nocte latent mendae, uitioque ignoscitur omni,
horaque formosam quamlibet illa facit.
consule de gemmis, de tincta murice lana,
consule de facie corporibusque diem.
quid tibi femineos coetus uenatibus aptos
enumerem? numero cedet harena meo.
quid referam Baias praetextaque litora Bais,
et quae de calido sulpure fumat aqua?
hinc aliquis uulnus referens in pectore dixit

'non haec, ut fama est, unda salubris erat.'
ecce suburbanae templum nemorale Dianae
partaque per gladios regna nocente manu.
illa quod est uirgo, quod tela Cupidinis odit,
multa dedit populo uulnera, multa dabit.
hactenus, unde legas quod ames, ubi retia ponas,
praecipit inparibus uecta Thalea rotis.
nunc tibi, quae placuit quas sit capienda per artes,
dicere praecipuae molior artis opus.
quisquis ubique, uiri, dociles aduertite mentes,
pollicitisque fauens uulgus adeste meis.
prima tuae menti ueniat fiducia, ferme
posse capi. capies, tu modo tende plagas.
uere prius uolucres taceant, aestate cicadae,
Maenalius lepori det sua terga canis,
femina quam iuueni blande temptata repugnet.
haec quoque, quam poteris credere nolle, uolet.
utque uiro furtiua Venus, sic grata puellae.
uir male dissimulat: tectius illa cupit.
conueniat maribus, ne quam nos ante rogemus:
femina iam partes uicta rogantis agat.
mollibus in pratis admugit femina tauro:
femina cornipedi semper adhinnit equo.
parcior in nobis nec tam furiosa libido:
legitimum finem flamma uirilis habet.
Byblida quid referam, uetito quae fratris amore
arsit et est laqueo fortiter ulta nefas?
Myrrha patrem, sed non qua filia debet, amauit,
et nunc obducto cortice pressa latet.
illius lacrimis, quas arbore fundit odora,
unguimur, et dominae nomina gutta tenet.
forte sub umbrosis nemorosae uallibus Idae
candidus, armenti gloria, taurus erat,
signatus tenui media inter cornua nigro:
una fuit labes, caetera lactis erant.
illum Gnosiadesque Cydoneaeque iuuencae
optarunt tergo sustinuisse suo:
Pasiphae fieri gaudebat adultera tauri;
inuida formosas oderat illa boues.
nota cano. non hoc, centum quae sustinet urbes,
quamuis sit mendax, Creta negare potest.
ipsa nouas frondes et prata tenerrima tauro
fertur inadsueta subsecuisse manu.
it comes armentis, nec ituram cura moratur
coniugis, et Minos a boue uictus erat.
quo tibi, Pasiphae, pretiosas sumere uestes?

ille tuus nullas sentit adulter opes.
quid tibi cum speculo, montana armenta petenti?
quid totiens positas fingis, inepta, comas?
crede tamen speculo, quod te negat esse iuuencam.
quam cuperes fronti cornua nata tuae!
siue placet Minos, nullus quaeratur adulter;
siue uirum mauis fallere, falle uiro.
in nemus et saltus thalamo regina relicto
fertur, ut Aonio concita Baccha deo.
a, quotiens uaccam uultu spectauit iniquo
et dixit 'domino cur placet ista meo?
adspice, ut ante ipsum teneris exultet in herbis:
nec dubito, quin se stulta decere putet.'
dixit et ingenti iamdudum de grege duci
iussit et inmeritam sub iuga curua trahi,
aut cadere ante aras commentaque sacra coegit
et tenuit laeta paelicis exta manu.
paelicibus quotiens placauit numina caesis,
atque ait exta tenens 'ite, placete meo.'
et modo se Europen fieri, modo postulat Io*n*,
altera quod bos est, altera uecta boue.
hanc tamen inpleuit uacca deceptus acerna
dux gregis, et partu proditus auctor erat.
Cressa Thyesteo si se abstinuisset amore
(et quantum est uno posse carere uiro!),
non medium rupisset iter curruque retorto
Auroram uersis Phoebus adisset equis.
filia purpureos Niso furata capillos
pube premit rabidos inguinibusque canes.
qui Martem terra, Neptunum effugit in undis,
coniugis Atrides uictima dira fuit.
cui non defleta est Ephyraeae flamma Creusae
et nece natorum sanguinulenta parens?
fleuit Amyntorides per inania lumina Phoenix:
Hippolytum pauidi diripuistis equi.
quid fodis inmeritis, Phineu, sua lumina natis?
poena reuersura est in caput ista tuum.
omnia feminea sunt ista libidine mota:
acrior est nostra plusque furoris habet.
ergo age, ne dubita cunctas sperare puellas:
uix erit e multis quae neget una tibi.
quae dant quaeque negant, gaudent tamen esse rogatae.
ut iam fallaris, tuta repulsa tua est.
sed cur fallaris, cum sit noua grata uoluptas,
et capiant animos plus aliena suis?

fertilior seges est alienis semper in agris,
uicinumque pecus grandius uber habet.
sed prius ancillam captandae nosse puellae
cura sit: accessus molliet illa tuos.
proxima consiliis dominae sit ut illa, uideto,
neue parum tacitis conscia fida iocis.
hanc tu pollicitis, hanc tu corrumpe rogando:
quod petis, ex facili, si uolet illa, feres.
illa leget tempus (medici quoque tempora seruant)
quo facilis dominae mens sit et apta capi.
mens erit apta capi tum, cum laetissima rerum
ut seges in pingui luxuriabit humo.
pectora dum gaudent nec sunt adstricta dolore,
ipsa patent. blanda tum subit arte Venus.
tum cum tristis erat, defensa est Ilios armis:
militibus grauidum laeta recepit equum.
tum quoque temptanda est, cum paelice laesa dolebit:
tum facies opera, ne sit inulta, tua.
hanc matutinos pectens ancilla capillos
incitet et uelo remigis addat opem,
et secum tenui suspirans murmure dicat
'at, puto, non poteras ipsa referre uicem.'
tum de te narret, tum persuadentia uerba
addat et insano iuret amore mori.
sed propera, ne uela cadant auraeque residant:
ut fragilis glacies, interit ira mora.
quaeris, an hanc ipsam prosit uiolare ministram?
talibus admissis alea grandis inest.
haec a concubitu fit sedula, tardior illa;
haec dominae munus te parat, illa sibi.
casus in euentu est. licet hic indulgeat ausis,
consilium tamen est abstinuisse meum.
non ego per praeceps et acuta cacumina uadam,
nec iuuenum quisquam me duce captus erit.
si tamen illa tibi, dum dat recipitque tabellas,
corpore, non tantum sedulitate placet,
fac domina potiare prius; comes illa sequatur:
non tibi ab ancilla est incipienda Venus.
hoc unum moneo, siquid modo creditur arti,
nec mea dicta rapax per mare uentus agit:
aut non temptaris aut perfice. tollitur index,
cum semel in partem criminis ipsa uenit.
non auis utiliter uiscatis effugit alis;
non bene de laxis cassibus exit aper,
saucius arrepto piscis teneatur ab hamo:

perprime temptatam, nec nisi uictor abi.
tunc neque te prodet communi noxia culpa,
factaque erunt dominae dictaque nota tibi.
sed bene celetur. bene si celabitur index,
notitiae suberit semper amica tuae.
tempora qui solis operosa colentibus arua,
fallitur, et nautis adspicienda putat.
nec semper credenda Ceres fallacibus aruis,
nec semper uiridi concaua puppis aquae,
nec teneras semper tutum captare puellas:
saepe dato melius tempore fiet idem.
siue dies suberit natalis, siue Kalendae,
quas Venerem Marti continuasse iuuat:
siue erit ornatus non ut fuit ante sigillis,
sed regum positas circus habebit opes:
differ opus. tunc tristis hiemps, tunc Pliades instant;
tunc tener aequorea mergitur Haedus aqua:
tunc bene desinitur; tunc siquis creditur alto,
uix tenuit lacerae naufraga membra ratis.
tu licet incipias, qua flebilis Allia luce
uulneribus Latiis sanguinulenta fuit,
quaque die redeunt, rebus minus apta gerendis,
culta Palaestino septima festa Syro.
magna superstitio tibi sit natalis amicae:
quaque aliquid dandum est, illa sit atra dies.
cum bene uitaris, tamen auferet. inuenit artem
femina, qua cupidi carpat amantis opes.
institor ad dominam ueniet discinctus emacem,
expediet merces teque sedente suas:
quas illa inspicias, sapere ut uideare, rogabit:
oscula deinde dabit: deinde rogabit, emas.
hoc fore contentam multos iurabit in annos,
nunc opus esse sibi, nunc bene dicet emi.
si non esse domi, quos des, causabere nummos,
littera poscetur; ne didicisse iuuet.
quid, quasi natali cum poscit munera libo,
et quotiens opus est, nascitur illa sibi?
quid, cum mendaci damno maestissima plorat,
elapsusque caua fingitur aure lapis?
multa rogant utenda dari, data reddere nolunt:
perdis, et in damno gratia nulla tuo.
non mihi, sacrilegas meretricum ut persequar artes,
cum totidem linguis sint satis ora decem.
cera uadum temptet rasis infusa tabellis:
cera tuae primum conscia mentis eat.
blanditias ferat illa tuas imitataque amantum

uerba; nec exiguas, quisquis es, adde preces.
Hectora donauit Priamo prece motus Achilles:
flectitur iratus uoce rogante deus.
promittas facito. quid enim promittere laedit?
pollicitis diues quilibet esse potest.
spes tenet in tempus, semel est si credita, longum:
illa quidem fallax, sed tamen apta dea est.
si dederis aliquid, poteris ratione relinqui:
praeteritum tulerit, perdideritque nihil.
at quod non dederis, semper uideare daturus.
sic dominum sterilis saepe fefellit ager:
sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor,
et reuocat cupidas alea saepe manus.
hoc opus, hic labor est, primo sine munere iungi.
ne dederit gratis quae dedit, usque dabit.
ergo eat et blandis peraretur littera uerbis
exploretque animos primaque temptet iter.
littera Cydippen pomo perlata fefellit,
insciaque est uerbis capta puella suis.
disce bonas artes, moneo, Romana iuuentus,
non tantum trepidos ut tueare reos.
quam populus iudexque grauis lectusque senatus,
tam dabit eloquio uicta puella manus.
sed lateant uires, nec sis in fronte disertus.
effugiant uoces uerba molesta tuae.
quis, nisi mentis inops, tenerae declamat amicae?
saepe ualens odii littera causa fuit.
sit tibi credibilis sermo consuetaque uerba,
blanda tamen, praesens ut uideare loqui.
si non accipiet scriptum inlectumque remittet,
lecturam spera propositumque tene.
tempore difficiles ueniunt ad aratra iuuenci;
tempore lenta pati frena docentur equi;
ferreus adsiduo consumitur anulus usu;
interit adsidua uomer aduncus humo.
quid magis est saxo durum, quid mollius unda?
dura tamen molli saxa cauantur aqua.
Penelopen ipsam, persta modo, tempore uinces.
capta uides sero Pergama, capta tamen.
legerit, et nolit rescribere? cogere noli:
tu modo blanditias fac legat usque tuas.
quae uoluit legisse, uolet rescribere lectis:
per numeros uenient ista gradusque suos.
forsitan et primo ueniet tibi littera tristis,
quaeque roget, ne se sollicitare uelis.

quod rogat illa, timet: quod non rogat, optat, ut instes.
  insequere, et uoti postmodo compos eris.
interea siue illa toro resupina feretur,
  lecticam dominae dissimulanter adi,
neue aliquis uerbis odiosas offerat auris,
  quam potes ambiguis callidus abde notis:
seu pedibus uacuis illi spatiosa teretur
  porticus, hic socias tu quoque iunge moras:
et modo praecedas facito, modo terga sequaris,
  et modo festines, et modo lentus eas.
nec tibi de mediis aliquot transire columnas
  sit pudor, aut lateri continuasse latus.
nec sine te curuo sedeat speciosa theatro:
  quod spectes, umeris adferet illa suis.
illam respicias, illam mirere licebit:
  multa supercilio, multa loquare notis.
et plaudas, aliquam mimo saltante puellam,
  et faueas illi, quisquis agatur amans.
cum surgit, surges: donec sedet illa, sedebis:
  arbitrio dominae tempora perde tuae.
sed tibi nec ferro placeat torquere capillos,
  nec tua mordaci pumice crura teras.
ista iube faciant, quorum Cybeleia mater
  concinitur Phrygiis exululata modis.
forma uiros neclecta decet. Minoida Theseus
  abstulit, a nulla tempora comptus acu:
Hippolytum Phaedra, nec erat bene cultus, amauit:
  cura deae siluis aptus Adonis erat.
munditie placeant, fuscentur corpora Campo;
  sit bene conueniens et sine labe toga;
†lingua ne rigeat; careant rubigine dentes;
  nec uagus in laxa pes tibi pelle natet:
nec male deformet rigidos tonsura capillos:
  sit coma, sit trita barba resecta manu.
et nihil emineant et sint sine sordibus ungues,
  inque caua nullus stet tibi nare pilus.
nec male odorati sit tristis anhelitus oris,
  nec laedat naris uirque paterque gregis.
cetera lasciuae faciant, concede, puellae,
  et siquis male uir quaerit habere uirum.
ecce, suum uatem Liber uocat. hic quoque amantis
  adiuuat et flammae, qua calet ipse, fauet.
Gnosis in ignotis amens errabat harenis,
  qua breuis aequoreis Dia feritur aquis.

utque erat e somno tunica uelata recincta,
nuda pedem, croceas inreligata comas,
Thesea crudelem surdas clamabat ad undas,
indigno teneras imbre rigante genas.
clamabat flebatque simul. sed utrumque decebat;
non facta est lacrimis turpior illa suis.
iamque iterum tundens mollissima pectora palmis
'perfidus ille abiit. quid mihi fiet?' ait.
'quid mihi fiet?' ait. sonuerunt cymbala toto
litore et adtonita tympana pulsa manu.
excidit illa metu rupitque nouissima uerba:
nullus in exanimi corpore sanguis erat.
ecce Mimallonides sparsis in terga capillis,
ecce leues Satyri, praeuia turba dei.
ebrius ecce senex pando Silenus asello
uix sedet et pressas continet ante iubas.
dum sequitur Bacchas, Bacchae fugiuntque petuntque,
quadrupedem ferula dum malus urget eques,
in caput aurito cecidit delapsus asello;
clamarunt Satyri 'surge age, surge, pater.'
iam deus in curru, quem summum texerat uuis,
tigribus adiunctis aurea lora dabat.
et color et Theseus et uox abiere puellae:
terque fugam petiit terque retenta metu est.
horruit, ut sterilis agitat quas uentus aristas,
ut leuis in madida canna palude tremit.
cui deus 'en adsum tibi cura fidelior' inquit:
'pone metum: Bacchi, Gnosias, uxor eris.
munus habe caelum. caelo spectabere sidus.
saepe reget dubiam Cressa Corona ratem.'
dixit et e curru, ne tigres illa timeret,
desilit: inposito cessit harena pede:
inplicitamque sinu (neque enim pugnare ualebat)
abstulit. in facili est omnia posse deo.
pars 'Hymenaee' canunt, pars clamant Euhion 'Euhoe';
sic coeunt sacro nupta deusque toro.
ergo ubi contigerint positi tibi munera Bacchi,
atque erit in socii femina parte tori,
Nycteliumque patrem nocturnaque sacra precare,
ne iubeant capiti uina nocere tuo.
hic tibi multa licet sermone latentia tecto
dicere, quae dici sentiat illa sibi,
blanditiasque leues tenui perscribere uino,
ut dominam in mensa se legat illa tuam,

atque oculos oculis spectare fatentibus ignem :
saepe tacens uocem uerbaque uultus habet.
fac primus rapias illius tacta labellis
pocula, quaque bibit parte puella, bibas :
et quemcumque cibum digitis libauerit illa,
tu pete ; dumque petes, sit tibi tacta manus.
sint etiam tua uota, uiro placuisse puellae :
utilior uobis factus amicus erit.
huic, si sorte bibes, sortem concede priorem :
huic detur capiti missa corona tuo.
siue *e*rit inferior, seu par, prior omnia sumat,
nec dubites illi uerba secunda loqui.
tuta frequensque uia est, per amici fallere nomen.
tuta frequensque licet sit uia, crimen habet.
inde procurator nimium quoque multa procurat
et sibi mandatis plura uidenda putat.
certa tibi a nobis dabitur mensura bibendi :
officium praestent mensque pedesque suum.
iurgia praecipue uino stimulata caueto
et nimium faciles ad fera bella manus.
occidit Eurytion stulte data uina bibendo.
aptior est dulci mensa merumque ioco.
si uox est, canta : si mollia bracchia, salta :
et quacumque potes dote placere, place.
ebrietas ut uera nocet, sic ficta iuuabit :
fac titubet blaeso subdola lingua sono,
ut, quidquid facias dicasue proteruius aequo,
credatur nimium causa fuisse merum.
et bene dic dominae : bene, cum quo dormiat illa :
sed, male sit, tacita mente precare, uiro.
at cum discedet mensa conuiua remota,
ipsa tibi accessus turba locumque dabit.
insere te turbae, leuiterque admotus eunti
uelle latus digitis et pede tange pedem.
conloquii iam tempus adest. fuge rustice longe
hinc pudor : audentem Forsque Venusque iuuat.
non tua sub nostras ueniat facundia leges :
fac tantum cupias, sponte disertus eris.
est tibi agendus amans, imitandaque uulnera uerbis :
haec tibi quaeratur qualibet arte fides.
nec credi labor est. sibi quaeque uidetur amanda.
pessima sit, nulli non sua forma placet.
saepe tamen uere coepit simulator amare ;
saepe, quod incipiens finxerat esse, fuit.
quo magis, o, faciles imitantibus este, puellae :
fiet amor uerus, qui modo falsus erat.

blanditiis animum furtim deprendere nunc sit,
ut pendens liquida ripa subitur aqua.
nec faciem nec te pigeat laudare capillos
et teretes digitos exiguumque pedem.
delectant etiam castas praeconia formae.
uirginibus curae grataque forma sua est.
nam cur in Phrygiis Iunonem et Pallada siluis
nunc quoque iudicium non tenuisse pudet?
laudatas ostendit auis Iunonia pinnas:
si tacitus spectes, illa recondit opes.
quadrupedes inter rapidi certamina cursus
depexaeque iubae plausaque colla iuuant.
nec timide promitte: trahunt promissa puellas.
pollicito testes quoslibet adde deos.
Iuppiter ex alto periuria ridet amantum,
et iubet Aeolios inrita ferre notos.
per Styga Iunoni falsum iurare solebat
Iuppiter: exemplo nunc fauet ipse suo.
expedit esse deos; et, ut expedit, esse putemus;
dentur in antiquos tura merumque focos.
nec secura quies illos similisque sopori
detinet; innocue uiuite: numen adest.
reddite depositum; pietas sua foedera seruet;
fraus absit; uacuas caedis habete manus.
ludite, si sapitis, solas inpune puellas.
hac magis est una fraude pudenda fides.
fallite fallentes: ex magna parte profanum
sunt genus: in laqueos, quos posuere, cadant.
dicitur Aegyptos caruisse iuuantibus arua
imbribus atque annos sicca fuisse nouem:
cum Thrasius Busirin adit monstratque piari
hospitis adfuso sanguine posse Iouem.
illi Busiris 'fies Iouis hostia primus'
inquit 'et Aegypto tu dabis hospes aquam.'
et Phalaris tauro uiolenti membra Perilli
torruit: infelix inbuit auctor opus.
iustus uterque fuit: neque enim lex aequior ulla est,
quam necis artifices arte perire sua.
ergo ut periuras merito periuria fallant,
exemplo doleat femina laesa suo.
et lacrimae prosunt: lacrimis adamanta mouebis.
fac madidas uideat, si potes, illa genas.
si lacrimae (neque enim ueniunt in tempore semper)
deficient, uncta lumina tange manu.
quis sapiens blandis non misceat oscula uerbis?

illa licet non det, non data sume tamen.
pugnabit primo fortassis et 'inprobe' dicet:
pugnando uinci se tamen illa uolet.
tantum ne noceant teneris male rapta labellis,
neue queri possit dura fuisse, caue.
oscula qui sumpsit, si non et cetera sumpsit,
haec quoque, quae data sunt, perdere dignus erit.
quantum defuerat pleno post oscula uoto?
ei mihi, rusticitas, non pudor ille fuit.
uim licet appelles: grata est uis ista puellis:
quod iuuat, inuitae saepe dedisse uolunt.
quaecumque est Veneris subita uiolata rapina,
gaudet, et inprobitas muneris instar habet.
at quae cum posset cogi, non tacta recessit,
ut simulet uultu gaudia, tristis erit.
uim passa est Phoebe; uis est allata sorori:
et gratus raptae raptor uterque fuit.
fabula nota quidem, sed non indigna referri,
Scyrias Haemonio iuncta puella uiro.
iam dea laudatae dederat mala praemia formae
colle sub Idaeo uincere digna duas,
iam nurus ad Priamum diuerso uenerat orbe,
Graiaque in Iliacis moenibus uxor erat:
iurabant omnes in laesi uerba mariti;
nam dolor unius publica causa fuit.
turpe nisi hoc matris precibus tribuisset, Achilles
ueste uirum longa dissimulatus erat.
quid facis, Aeacide? non sunt tua munera lanae.
tu titulos alia Palladis arte petas.
quid tibi cum calathis? clipeo manus apta ferendo est.
pensa quid in dextra, qua cadet Hector, habes?
reice succinctos operoso stamine fusos;
quassanda est ista Pelias hasta manu.
forte erat in thalamo uirgo regalis eodem:
haec illum stupro comperit esse uirum.
uiribus illa quidem uicta est (ita credere oportet),
sed uoluit uinci uiribus illa tamen.
saepe 'mane' dixit, cum iam properaret Achilles:
fortia nam posito sumpserat arma colo.
uis ubi nunc illa est? quid blanda uoce moraris
auctorem stupri, Deidamia, tui?
scilicet ut pudor est quaedam coepisse priorem,
sic alio gratum est incipiente pati.
a, nimia est iuueni propriae fiducia formae,
expectat siquis, dum prior illa roget.
uir prior accedat, uir uerba precantia dicat:

excipiat blandas comiter illa preces.
ut potiare, roga (tantum cupit illa rogari);
da causam uoti principiumque tui.
Iuppiter ad ueteres supplex heroidas ibat:
corrupit magnum nulla puella Iouem.
si tamen a precibus tumidos accedere fastus
senseris, incepto parce referque pedem.
quod refugit, multae cupiunt: odere, quod instat.
lenius instando taedia tolle tui.
nec semper Veneris spes est profitenda roganti:
intret amicitiae nomine tectus amor.
hoc aditu uidi tetricae data uerba puellae:
qui fuerat cultor, factus amator erat.
candidus in nauta turpis color: aequoris unda
debet et a radiis sideris esse niger:
turpis et agricolae, qui uomere semper adunco
et grauibus rastris sub Ioue uersat humum.
et tua, Palladiae petitur cui palma coronae,
candida si fuerint corpora, turpis eris.
palleat omnis amans: hic est color aptus amanti.
hoc decet, hoc stulti non ualuisse putent.
pallidus in Dirces siluis errabat Orion;
pallidus in lenta Naide Daphnis erat.
arguat et macies animum; nec turpe putaris
palliolum nitidis inposuisse comis.
attenuant iuuenum uigilatae corpora noctes
curaque et in magno qui fit amore dolor.
ut uoto potiare tuo, miserabilis esto;
ut qui te uideat, dicere possit 'amas.'
conquerar, an moneam, mixtum fas omne nefasque?
nomen amicitia est, nomen inane fides.
ei mihi, non tutum est, quod ames, laudare sodali!
cum tibi laudanti credidit, ipse subit.
at non Actorides lectum temerauit Achillis:
quantum ad Pirithoum, Phaedra pudica fuit.
Hermionam Pylades quod Pallada Phoebus amabat,
quodque tibi geminus, Tyndari, Castor, erat.
siquis idem sperat, iacturas poma myricas
speret, et e medio flumine mella petat.
nil nisi turpe iuuat, curae sua cuique uoluptas:
haec quoque ab alterius grata dolore uenit.
heu facinus! non est hostis metuendus amanti.
quos credis fidos, effuge; tutus eris.
cognatum fratremque caue carumque sodalem:
praebebit ueros haec tibi turba metus.

finiturus eram. sed sunt diuersa puellis
pectora: mille animos excipe mille modis.
nec tellus eadem parit omnia. uitibus illa
conuenit, haec oleis; hic bene farra uirent.
pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figurae:
qui sapit, innumeris moribus aptus erit,
utque leues Proteus modo se tenuabit in undas,
nunc leo, nunc arbor, nunc erit hirtus aper.
hi iaculo pisces, illi capiuntur ab hamis,
hos caua contento retia fune trahunt.
nec tibi conueniet cunctos modus unus ad annos.
longius insidias cerua uidebit anus.
si doctus uideare rudi petulansue pudenti,
diffidet miserae protinus illa sibi.
inde fit, ut quae se timuit committere honesto,
uilis in amplexus inferioris eat.
pars superat coepti, pars est exhausta laboris.
hic teneat nostras ancora iacta rates.

LIBER SECVNDVS

Dicite 'io Paean', et 'io' bis dicite 'Paean'!
decidit in casses praeda petita meos.
laetus amans donat uiridi mea carmina palma
praelata Ascraeo Maeonioque seni.
talis ab armiferis Priameius hospes Amyclis
candida cum rapta coniuge uela dedit.
talis erat, qui te curru uictore ferebat,
uecta peregrinis Hippodamia rotis.
quid properas, iuuenis? mediis tua pinus in undis
nauigat, et longe, quem peto, portus abest.
non satis est uenisse tibi me uate puellam:
arte mea capta est, arte tenenda mea est.
nec minor est uirtus, quam quaerere, parta tueri.
casus inest illic; hoc erit artis opus.
nunc mihi, siquando, puer et Cytherea, fauete,
nunc Erato; nam tu nomen amoris habes.
magna paro, quas possit Amor remanere per artes,
dicere, tam uasto peruagus orbe puer.
et leuis est et habet geminas, quibus auolet, alas:
difficile est illis inposuisse modum.
hospitis effugio praestruxerat omnia Minos:

audacem pinnis repperit ille uiam.
Daedalus ut clausit conceptum crimine matris
semibouemque uirum semiuirumque bouem,
'sit modus exilio,' dixit 'iustissime Minos:
accipiat cineres terra paterna meos.
et quoniam in patria, fatis agitatus iniquis,
uiuere non potui, da mihi posse mori.
da reditum puero, senis est si gratia uilis:
si non uis puero parcere, parce seni.'
dixerat haec. sed et haec et multo plura licebat
dicere: regressus non dabat ille uiro.
quod simul ut sensit, 'nunc, nunc, o Daedale,' dixit
'materiam, qua sis ingeniosus, habes.
possidet et terras et possidet aequora Minos;
nec tellus nostrae nec patet unda fugae.
restat iter caeli; caelo temptabimus ire.
da ueniam coepto, Iuppiter alte, meo.
non ego sidereas adfecto tangere sedes:
qua fugiam dominum, nulla nisi ista uia est.
per Styga detur iter; Stygias transnabimus undas.
sunt mihi naturae iura nouanda meae.'
ingenium mala saepe mouent. quis crederet umquam,
aerias hominem carpere posse uias?
remigium uolucrum disponit in ordine pinnas
et leue per lini uincula nectit opus;
imaque pars ceris adstringitur igne solutis,
finitusque nouae iam labor artis erat.
tractabat ceramque puer pinnasque renidens,
nescius haec umeris arma parata suis.
cui pater 'his' inquit 'patria est adeunda carinis,
hac nobis Minos effugiendus ope.
aera non potuit Minos, alia omnia clausit:
quem licet, inuentis aera rumpe meis.
sed tibi non uirgo Tegeaea comesque Bootae
ensiger Orion adspiciendus erit:
me pinnis sectare datis; ego praeuius ibo:
sit tua cura sequi; me duce tutus eris.
nam siue aetherias uicino sole per auras
ibimus, inpatiens cera caloris erit;
siue humiles propiore freto iactabimus alas,
mobilis aequoreis pinna madescet aquis.
inter utrumque uola. uentos quoque, nate, timeto,
quaque ferent aurae, uela secunda dato.'

dum monet, aptat opus puero monstratque moueri,
  erudit infirmas ut sua mater aues.
inde sibi factas umeris accommodat alas
  perque nouum timide corpora librat iter.
iamque uolaturus paruo dedit oscula nato,
  nec patriae lacrimas continuere genae.
monte minor collis, campis erat altior aequis:
  hinc data sunt miserae corpora bina fugae.
et mouet ipse suas et nati respicit alas
  Daedalus et cursus sustinet usque suos.
iamque nouum delectat iter; positoque timore
  Icarus audaci fortius arte uolat.
hos aliquis, tremula dum captat harundine pisces,
  uidit, et inceptum dextra reliquit opus.
iam Samos a laeua, (fuerant Naxosque relictae
  et Paros et Clario Delos amata deo)
dextra Lebynthos erat siluisque umbrosa Calymne
  cinctaque piscosis Astypalaea uadis;
cum puer, incautis nimium temerarius annis,
  altius egit iter deseruitque patrem.
uincla labant, et cera deo propiore liquescit;
  nec tenues uentos bracchia mota tenent.
territus a summo dispexit in aequora caelo:
  nox oculis pauido uenit oborta metu.
tabuerant cerae: nudos quatit ille lacertos,
  et trepidat, nec quo sustineatur habet.
decidit, atque cadens 'pater o, pater, auferor' inquit.
  clauserunt uirides ora loquentis aquae.
at pater infelix, nec iam pater, 'Icare' clamat,
  'Icare,' clamat 'ubi es quoque sub axe uolas?'
'Icare' clamabat: pinnas adspexit in undis.
  ossa tegit tellus; aequora nomen habent.
non potuit Minos hominis conpescere pinnas:
  ipse deum uolucrem detinuisse paro.
fallitur, Haemonias siquis decurrit ad artes
  datque quod a teneri fronte reuellit equi.
non facient, ut uiuat amor, Medeides herbae
  mixtaque cum magicis nenia Marsa sonis.
Phasias Aesoniden, Circe tenuisset Vlixem,
  si modo seruari carmine posset amor.
nec data profuerint pallentia philtra puellis:
  philtra nocent animis uimque furoris habent.
sit procul omne nefas. ut ameris, amabilis esto;
  quod tibi non facies solaue forma dabit,
sis licet antiquo Nireus adamatus Homero

Naiadumque tener crimine raptus Hylas.
ut dominam teneas nec te mirere relictum,
ingenii dotes corporis adde bonis.
forma bonum fragile est, quantumque accedit ad annos,
fit minor et spatio carpitur ipsa suo.
nec uiolae semper nec hiantia lilia florent,
et riget amissa spina relicta rosa.
et tibi iam uenient cani, formose, capilli,
iam uenient rugae quae tibi corpus arent.
iam molire animum qui duret, et adstrue formae:
solus ad extremos permanet ille rogos.
nec leuis ingenuas pectus coluisse per artes
cura sit et linguas edidicisse duas.
non formosus erat, sed erat facundus Vlixes,
et tamen aequoreas torsit amore deas.
o quotiens illum doluit properare Calypso
remigioque aptas esse negauit aquas!
haec Troiae casus iterumque iterumque rogabat:
ille referre aliter saepe solebat idem.
litore constiterant. illic quoque pulchra Calypso
exigit Odrysii fata cruenta ducis.
ille leui uirga (uirgam nam forte tenebat),
quod rogat, in spisso litore pingit opus.
'haec' inquit 'Troia est,' (muros in litore fecit)
'hic tibi sit Simois: haec mea castra puta.
campus erat,' (campumque facit) 'quem caede Dolonis
sparsimus, Haemonios dum uigil optat equos.
illic Sithonii fuerant tentoria Rhesi;
hac ego sum, captis nocte, reuectus equis.'
pluraque pingebat, subitus cum Pergama fluctus
abstulit et Rhesi cum duce castra suo.
tum dea 'quas' inquit 'fidas tibi credis ituro,
perdiderint undae nomina quanta, uides?'
ergo age, fallaci timide confide figurae,
quisquis es, aut aliquid corpore pluris habe.
dextera praecipue capit indulgentia mentes;
asperitas odium saeuaque bella mouet.
odimus accipitrem, quia uiuit semper in armis,
et pauidum solitos in pecus ire lupos.
at caret insidiis hominum, quia mitis, hirundo,
quasque colat turres Chaonis ales habet.
este procul, lites et amarae proelia linguae:
dulcibus est uerbis mollis alendus amor.

lite fugent nuptaeque uiros nuptasque mariti
inque uicem credant res sibi semper agi.
hoc decet uxores; dos est uxoria lites;
audiat optatos semper amica sonos.
non legis iussu lectum uenistis in unum:
fungitur in uobis munere legis amor.
blanditias molles auremque iuuantia uerba
adfer, ut aduentu laeta sit illa tuo.
non ego diuitibus uenio praeceptor amandi:
nil opus est illi, qui dabit, arte mea.
secum habet ingenium, qui, cum libet, 'accipe' dicit.
cedimus: inuentis plus placet ille meis.
pauperibus uates ego sum, quia pauper amaui:
cum dare non possem munera, uerba dabam.
pauper amet caute, timeat maledicere pauper,
multaque diuitibus non patienda ferat.
me memini iratum dominae turbasse capillos:
haec mihi quam multos abstulit ira dies!
nec puto nec sensi tunicam laniasse; sed ipsa
dixerat, et pretio est illa redempta meo.
at uos, si sapitis, uestri peccata magistri
effugite et culpae damna timete meae.
proelia cum Parthis, cum culta pax sit amica
et iocus, et causas quicquid amoris habet.
si nec blanda satis nec erit tibi comis amanti,
perfer et obdura: postmodo mitis erit.
flectitur obsequio curuatus ab arbore ramus;
frangis, si uires experiere tuas.
obsequio tranantur aquae; nec uincere possis
flumina, si contra quam rapit unda nates.
obsequium tigrisque domat Numidasque leones.
rustica paulatim taurus aratra subit.
quid fuit asperius Nonacrina Atalanta?
subcubuit meritis trux tamen illa viri.
saepe suos casus nec mitia facta puellae
flesse sub arboribus Milaniona ferunt.
saepe tulit iusso fallacia retia collo;
saepe fera toruos cuspide fixit apros;
sensit et Hylaei contentum saucius arcum:
sed tamen hoc arcu notior alter erat.
non te Maenalias armatum scandere siluas
nec iubeo collo retia ferre tuo,
pectora nec missis iubeo praebere sagittis:
artis erunt cautae mollia iussa meae.

cede repugnanti : cedendo uictor abibis ;
  fac modo quas partis illa iubebit agas.
arguet : arguito ; quicquid probat illa, probato.
  quod dicet, dicas ; quod negat illa, neges.
riserit : adride ; si flebit, flere memento.
  inponat leges uultibus illa tuis.
seu ludet numerosque manu iactabit eburnos,
  tu male iactato, tu male iacta dato ;
seu iacies talos, uictam ne poena sequatur,
  damnosi facito stent tibi saepe canes ;
siue latrocinii sub imagine calculus ibit,
  fac pereat uitreo miles ab hoste tuus.
ipse tene distenta suis umbracula uirgis ;
  ipse fac in turba, qua uenit illa, locum.
nec dubita tereti scamnum producere lecto,
  et tenero soleam deme uel adde pedi.
saepe etiam dominae, quamuis horrebis et ipse,
  algenti manus est calfacienda sinu.
nec tibi turpe puta (quamuis sit turpe, placebit)
  ingenua speculum sustinuisse manu.
ille, fatigata praebendo monstra nouerca,
  qui meruit caelum, quod prior ipse tulit,
inter Ioniacas calathum tenuisse puellas
  creditur et lanas excoluisse rudes.
paruit imperio dominae Tirynthius heros :
  i nunc et dubita ferre quod ille tulit.
iussus adesse foro iussa maturius hora
  fac semper uenias, nec nisi serus abi.
'occurras aliquo' tibi dixerit : omnia differ ;
  curre, nec inceptum turba moretur iter.
nocte domum repetens epulis perfuncta redibit :
  tunc quoque pro seruo, si uocat illa, ueni.
rure erit, et dicet 'uenias' : Amor odit inertes ;
  si rota defuerit, tu pede carpe uiam.
nec graue te tempus sitiensque Canicula tardet
  nec uia per iactas candida facta niues.
militiae species amor est. discedite, segnes :
  non sunt haec timidis signa tuenda uiris.
nox et hiemps longaeque uiae saeuique dolores
  mollibus his castris et labor omnis inest.
saepe feres imbrem caelesti nube solutum,
  frigidus et nuda saepe iacebis humo.
Cynthius Admeti uaccas pauisse Pheraei
  fertur et in parua delituisse casa.
quod Phoebum decuit, quem non decet ? exue fastus,

curam mansuri quisquis amoris habes.
si tibi per tutum planumque negabitur ire,
atque erit opposita ianua fulta sera,
at tu per praeceps tecto delabere aperto;
det quoque furtiuas alta fenestra uias.
laeta erit, et causam tibi se sciet esse pericli;
hoc dominae certi pignus amoris erit.
saepe tua poteras, Leandre, carere puella:
transnabas, animum nosset ut illa tuum.
nec pudor ancillas, ut quaeque erit ordine prima,
nec tibi sit seruos demeruisse pudor.
nomine quemque suo (nulla est iactura) saluta:
iunge tuis humiles ambitiose manus.
sed tamen et seruo (leuis est impensa) roganti
porrige Fortunae munera parua die:
porrige et ancillae, qua poenas luce pependit
lusa maritali Gallica ueste manus.
fac plebem, mihi crede, tuam. sit semper in illa
ianitor et thalami qui iacet ante fores.
nec dominam iubeo pretioso munere dones:
parua, sed e paruis callidus apta dato.
dum bene diues ager, dum rami pondere nutant,
adferat in calatho rustica dona puer.
rure suburbano poteris tibi dicere missa,
illa uel in Sacra sint licet empta Via.
adferat aut uuas, aut quas Amaryllis amabat,
at nunc castaneas non amat illa nuces.
quin etiam turdoque licet missaque columba
te memorem dominae testificere tuae.
turpiter his emitur spes mortis et orba senectus.
a, pereant, per quos munera crimen habent!
quid tibi praecipiam teneros quoque mittere uersus?
ei mihi, non multum carmen honoris habet.
carmina laudantur, sed munera magna petuntur:
dummodo sit diues, barbarus ipse placet.
aurea sunt uere nunc saecula. plurimus auro
uenit honos; auro conciliatur amor.
ipse licet uenias Musis comitatus, Homere,
si nihil attuleris, ibis, Homere, foras.
sunt tamen et doctae, rarissima turba, puellae:
altera non doctae turba, sed esse uolunt.
utraque laudetur per carmina; carmina lector
commendet dulci qualiacumque sono.
his ergo aut illis uigilatum carmen in ipsas
forsitan exigui muneris instar erit.

at quod eris per te facturus et utile credis,
id tua te facito semper amica roget.
libertas alicui fuerit promissa tuorum :
hanc tamen a domina fac petat ille tua.
si poenam seruo, si uincula saeua remittis,
quod facturus eras, debeat illa tibi.
utilitas tua sit ; titulus donetur amicae.
perde nihil ; partis illa potentis agat.
sed te, cuicumque est retinendae cura puellae,
attonitum forma fac putet esse sua.
siue erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus ;
siue erit in Cois, Coa decere puta.
aurata est : ipso tibi sit pretiosior auro.
gausapa si sumit, gausapa sumpta proba.
adstiterit tunicata : 'moues incendia' clama,
sed timida, caueat frigora, uoce roga.
conpositum discrimen erit : discrimina lauda ;
torserit igne comam : torte capille, place.
bracchia saltantis, uocem mirare canentis,
et, quod desierit, uerba querentis habe.
ipsos concubitus, ipsum uenerere licebit
quod iuuat, et quaedam gaudia noctis habe.
ut fuerit torua uiolentior illa Medusa,
fiet amatori lenis et aequa suo.
tantum, ne pateas uerbis simulator in illis,
effice, nec uultu destrue dicta tuo.
si latet ars, prodest ; adfert deprensa pudorem
atque adimit merito tempus in omne fidem.
saepe sub autumnum, cum formosissimus annus,
plenaque purpureo subrubet uua mero,
cum modo frigoribus premitur, modo soluitur aestu,
aere non certo, corpora languor habet.
illa quidem ualeat. sed si male firma cubabit
et uitium caeli senserit aegra sui,
tunc amor et pietas tua sit manifesta puellae ;
tum sere, quod plena postmodo falce metas.
nec tibi morosi ueniant fastidia morbi,
perque tuas fiant, quae sinet ipsa, manus.
et uideat flentem, nec taedeat oscula ferre,
et sicco lacrimas conbibat ore tuas.
multa uoue, sed cuncta palam ; quotiensque libebit,
quae referas illi, somnia laeta uide.
et ueniat quae lustret anus lectumque locumque,
praeferat et tremula sulpur et oua manu.
omnibus his inerunt gratae uestigia curae ;

in tabulas multis haec uia fecit iter.
nec tamen officiis odium quaeratur ab aegra :
sit suus in blanda sedulitate modus.
neue cibo prohibe, nec amari pocula suci
porrige : riualis misceat illa tuus.
sed non quo dederas a litore carbasa uento,
utendum, medio cum potiere freto.
dum nouus errat amor, uires sibi colligat usu :
si bene nutrieris, tempore firmus erit.
quem taurum metuis, uitulum mulcere solebas ;
sub qua nunc recubas arbore, uirga fuit.
nascitur exiguus, sed opes adquirit eundo,
quaque uenit, multas accipit amnis aquas.
fac tibi consuescat : nil adsuetudine maius :
quam tu dum capias, taedia nulla fuge.
te semper uideat, tibi semper praebeat aures ;
exhibeat uultus noxque diesque tuos.
cum tibi maior erit fiducia, posse requiri,
cum procul absenti cura futurus eris,
da requiem. requietus ager bene credita reddit,
terraque caelestes arida sorbet aquas.
Phyllida Demophoon praesens moderatius ussit ;
exarsit uelis acrius illa datis.
Penelopen absens sollers torquebat Vlixes.
Phylacides aberat, Laudamia, tuus.
sed mora tuta breuis. lentescunt tempore curae,
uanescitque absens et nouus intrat amor.
dum Menelaus abest, Helene, ne sola iaceret,
hospitis est tepido nocte recepta sinu.
qui stupor hic, Menelae, fuit ? tu solus abibas ;
isdem sub tectis hospes et uxor erant.
accipitri timidas credis, furiose, columbas ;
plenum montano credis ouile lupo.
nil Helene peccat, nihil hic committit adulter :
quod tu, quod faceret quilibet, ille facit.
cogis adulterium dando tempusque locumque.
quid nisi consilio est usa puella tuo ?
quid faciat ? uir abest, et adest non rusticus hospes,
et timet in uacuo sola cubare toro.
uiderit Atrides : Helenen ego crimine soluo ;
usa est humani commoditate uiri.
sed neque fuluus aper media tam saeuus in ira est,
fulmineo rabidos cum rotat ore canes,
nec lea, cum catulis lactantibus ubera praebet,
nec breuis ignaro uipera laesa pede,

femina quam socii deprensa paelice lecti
ardet, et in uultu pignora mentis habet.
in ferrum flammasque ruit positoque decore
fertur, ut Aonii cornibus icta dei.
coniugis admissum uiolataque iura marita est
barbara per natos Phasias ulta suos.
altera dira parens haec est, quam cernis, hirundo:
adspice, signatum sanguine pectus habet.
hoc bene conpositos, hoc firmos soluit amores:
crimina sunt cautis ista timenda uiris.
nec mea uos uni damnat censura puellae:
di melius! uix hoc nupta tenere potest.
ludite, sed furto celetur culpa modesto:
gloria peccati nulla petenda sui est.
nec dederis munus, cognosse quod altera possit,
nec sint nequitiae tempora certa tuae.
et, ne te capiat latebris sibi femina notis,
non uno est omnis conuenienda loco.
et quotiens scribes, totas prius ipse tabellas
inspice: plus multae, quam sibi missa, legunt.
laesa Venus iusta arma mouet telumque remittit,
et, modo quod questa est, ipse querare, facit.
dum fuit Atrides una contentus, et illa
casta fuit; uitio est inproba facta uiri.
audierat laurumque manu uittasque ferentem
pro nata Chrysen non ualuisse sua:
audierat, Lyrnesi, tuos, abducta, dolores,
bellaque per turpis longius isse moras.
haec tamen audierat. Priameida uiderat ipsa:
uictor erat praedae praeda pudenda suae.
inde Thyestiaden animo thalamoque recepit,
et male peccantem Tyndaris ulta uirum.
quae bene celaris, siquae tamen acta patebunt,
illa, licet pateant, tu tamen usque nega.
tum neque subiectus, solito nec blandior esto:
haec animi multum signa nocentis habent;
sed lateri ne parce tuo: pax omnis in uno est:
concubitu prior est infitianda Venus.
sunt quae praecipiant herbas, satureia, nocentis
sumere; iudiciis ista uenena meis.
aut piper urticae mordacis semine miscent
tritaque in annoso flaua pyrethra mero.
sed dea non patitur sic ad sua gaudia cogi,
colle sub umbroso quam tenet altus Eryx.
candidus, Alcathoi qui mittitur urbe Pelasga,

bulbus et ex horto quae uenit herba salax,
ouaque sumantur, sumantur Hymettia mella,
quasque tulit folio pinus acuta nuces.
docta, quid ad magicas, Erato, deuerteris artes?
interior curru meta terenda meo est.
qui modo celabas monitu tua crimina nostro,
flecte iter et monitu detege furta meo.
nec leuitas culpanda mea est. non semper eodem
inpositos uento panda carina uehit.
nam modo Threicio Borea, modo currimus Euro;
saepe tument Zephyro lintea, saepe Noto.
adspice ut in curru modo det fluitantia rector
lora, modo admissos arte retentet equos.
sunt quibus ingrate timida indulgentia seruit,
et, si nulla subest aemula, languet amor.
luxuriant animi rebus plerumque secundis,
nec facile est aequa commoda mente pati.
ut leuis absumptis paulatim uiribus ignis
ipse latet, summo canet in igne cinis,
sed tamen extinctas admoto sulpure flammas
inuenit, et lumen, quod fuit ante, redit:
sic, ubi pigra situ securaque pectora torpent,
acribus est stimulis eliciendus amor.
fac timeat de te, tepidamque recalface mentem:
palleat indicio criminis illa tui.
o quater et quotiens numero conprendere non est
felicem, de quo laesa puella dolet;
quae, simul inuitas crimen peruenit ad aures,
excidit, et miserae uoxque colorque fugit.
ille ego sim, cuius laniet furiosa capillos;
ille ego sim, teneras cui petat ungue genas,
quem uideat lacrimans, quem toruis spectet ocellis,
quo sine non possit uiuere, posse uelit.
si spatium quaeras, breue sit, quod laesa queratur,
ne lenta uires colligat ira mora.
candida iamdudum cingantur colla lacertis,
inque tuos flens est accipienda sinus.
oscula da flenti, Veneris da gaudia flenti:
pax erit. hoc uno soluitur ira modo.
cum bene saeuierit, cum certa uidebitur hostis,
tum pete concubitus foedera: mitis erit.
illic depositis habitat Concordia telis;
illo, crede mihi, Gratia nata loco est.
quae modo pugnarunt, iungunt sua rostra columbae,
quarum blanditias uerbaque murmur habet.

prima fuit rerum confusa sine ordine moles,
unaque erat facies sidera, terra, fretum.
mox caelum inpositum terris, humus aequore cincta est,
inque suas partes cessit inane chaos.
silua feras, uolucres aer accepit habendas ;
in liquida, pisces, delituistis aqua.
tum genus humanum solis errabat in agris,
idque merae uires et rude corpus erat :
silua domus fuerat, cibus herba, cubilia frondes ;
iamque diu nulli cognitus alter erat.
blanda truces animos fertur mollisse uoluptas.
constiterant uno femina uirque loco.
quid facerent, ipsi nullo didicere magistro :
arte Venus nulla dulce peregit opus.
ales habet, quod amet ; cum quo sua gaudia iungat,
inuenit in media femina piscis aqua.
cerua parem sequitur, serpens serpente tenetur :
haeret adulterio cum cane nexa canis :
laeta salitur ouis ; tauro quoque laeta iuuenca est :
sustinet inmundum sima capella marem :
in furias agitantur equae, spatioque remota
per loca diuiduos amne sequuntur equos.
ergo age et iratae medicamina fortia praebe.
illa feri requiem sola doloris habent,
illa Machaonios superant medicamina sucos ;
his, ubi peccaris, restituendus eris.
haec ego cum canerem, subito manifestus Apollo
mouit inauratae pollice fila lyrae.
in manibus laurus, sacris induta capillis
laurus erat. uates ille uidendus adit.
is mihi 'lasciui' dixit 'praeceptor Amoris,
duc, age, discipulos ad mea templa tuos,
est ubi diversum fama celebrata per orbem
littera, cognosci quae sibi quemque iubet.
qui sibi notus erit, solus sapienter amabit
atque opus ad uires exiget omne suas.
cui faciem natura dedit, spectetur ab illa ;
cui color est, umero saepe patente cubet ;
qui sermone placet, taciturna silentia uitet ;
qui canit arte, canat ; qui bibit arte, bibat.
sed neque declament medio sermone diserti,
nec sua non sanus scripta poeta legat.'
sic monuit Phoebus : Phoebo parete monenti.
certa dei sacro est huius in ore fides.
ad propiora uocor. quisquis sapienter amabit,

uincet, et e nostra, quod petet, arte feret.
credita non semper sulci cum faenore reddunt,
nec semper dubias adiuuat aura rates.
quod iuuat, exiguum; plus est, quod laedat amantes.
proponant animo multa ferenda suo. 516
quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hybla,
caerula quot bacas Palladis arbor habet,
litore quot conchae, tot sunt in amore dolores.
quae patimur, multo spicula felle madent.
dicta erit isse foras, quam tu fortasse uidebis:
isse foras et te falsa uidere puta.
clausa tibi fuerit promissa ianua nocte:
perfer et inmunda ponere corpus humo.
forsitan et uultu mendax ancilla superbo
dicet 'quid nostras obsidet iste fores?'
postibus et durae supplex blandire puellae,
et capiti demptas in fore pone rosas.
cum uolet, accedes; cum te uitabit, abibis.
dedecet ingenuos taedia ferre sui.
'effugere hunc non est' quare tibi possit amica
dicere? non omni tempore sensus obest.
nec maledicta puta nec uerbera ferre puellae
turpe, nec ad teneros oscula ferre pedes.
quid moror in paruis? animus maioribus instat.
magna canam: toto pectore, uulgus, ades.
ardua molimur; sed nulla, nisi ardua, uirtus:
difficilis nostra poscitur arte labor.
riualem patienter habe: uictoria tecum
stabit; eris magni uictor in arce Iouis.
haec tibi non hominem, sed quercus crede Pelasgas
dicere: nil istis ars mea maius habet.
innuet illa: feras; scribet: ne tange tabellas;
unde uolet, ueniat, quoque libebit, eat.
hoc in legitima praestant uxore mariti,
cum, tener, ad partes tu quoque, somne, uenis.
hac ego, confiteor, non sum perfectus in arte.
quid faciam? monitis sum minor ipse meis.
mene palam nostrae det quisquam signa puellae,
et patiar, nec me quolibet ira ferat?
oscula uir dederat, memini, suus: oscula questus
sum data. barbaria noster abundat amor.
non semel hoc uitium nocuit mihi. doctior ille,
quo ueniunt alii conciliante uiro.
sed melius nescisse fuit. sine furta tegantur,

ne fugiat ficto fassus ab ore pudor.
quo magis, o iuuenes, deprendere parcite uestras.
peccent; peccantes uerba dedisse putent.
crescit amor prensis. ubi par fortuna duorum est,
in causa damni perstat uterque sui.
fabula narratur toto notissima caelo
Mulciberis capti Marsque Venusque dolis.
Mars pater insano Veneris turbatus amore
de duce terribili factus amator erat.
nec Venus oranti (neque enim dea mollior ulla est)
rustica Gradiuo difficilisque fuit.
a, quotiens lasciua pedes risisse mariti
dicitur et duras igne uel arte manus!
Marte palam simul est Vulcanum imitata: decebat,
multaque cum forma gratia mixta fuit.
sed bene concubitus primo celare solebant.
plena uerecundi culpa pudoris erat.
indicio Solis (quis Solem fallere possit?)
cognita Vulcano coniugis acta suae.
quam mala, Sol, exempla moues? pete munus ab ipsa:
et tibi, si taceas, quod dare possit, habet.
Mulciber obscuros lectum circaque superque
disponit laqueos: lumina fallit opus.
fingit iter Lemnum: ueniunt ad foedus amantes;
inpliciti laqueis nudus uterque iacent.
conuocat ille deos; praebent spectacula capti;
uix lacrimas Venerem continuisse putant.
non uultus texisse suos, non denique possunt
partibus obscenis obposuisse manus.
hic aliquis ridens 'in me, fortissime Mauors,
si tibi sunt oneri, uincula transfer' ait.
uix precibus, Neptune, tuis captiua resoluit
corpora: Mars Threcen occupat, illa Paphum.
hoc tibi perfecto, Vulcane, quod ante tegebant,
liberius faciunt, ut pudor omnis abest.
saepe tamen demens stulte fecisse fateris,
teque ferunt artis paenituisse tuae.
hoc uetiti uos este. uetat deprensa Dione
insidias illas, quas tulit ipsa, dare.
nec uos riuali laqueos disponite, nec uos
excipite arcana uerba notata manu.
ista uiri captent, si iam captanda putabunt,
quos faciet iustos ignis et unda uiros.
en, iterum testor: nihil hic nisi lege remissum
luditur; in nostris instita nulla iocis.

quis Cereris ritus ausit uulgare profanis,
  magnaque Threicia sacra reperta Samo?
exigua est uirtus praestare silentia rebus;
  at contra grauis est culpa tacenda loqui.
o bene, quod frustra captatis arbore pomis
  garrulus in media Tantalus aret aqua!
praecipue Cytherea iubet sua sacra taceri:
  admoneo, ueniat ne quis ad illa loquax,
condita si non sunt Veneris mysteria cistis,
  nec caua uaesanis ictibus aera sonant,
attamen inter nos medio uersantur in usu,
  sed sic, inter nos ut latuisse uelint.
ipsa Venus pubem, quotiens uelamina ponit,
  protegitur laeua semireducta manu.
in medio passimque coit pecus. hoc quoque uiso
  auertit uultus saepe puella suos.
conueniunt thalami furtis et ianua nostris,
  parsque sub iniecta ueste pudenda latet;
et si non tenebras, at quiddam nubis opacae
  quaerimus atque aliquid luce patente minus.
tunc quoque, cum solem nondum prohibebat et imbrem
  tegula, sed quercus tecta cibumque dabat,
in nemore atque antris, non sub Ioue, iuncta uoluptas:
  tanta rudi populo cura pudoris erat.
at nunc nocturnis titulos inponimus actis,
  atque emitur magno nil nisi posse loqui.
scilicet excuties omnis ubiquaque puellas,
  cuilibet ut dicas 'haec quoque nostra fuit'?
ne desint quas tu digitis ostendere possis,
  ut quamque adtigeris, fabula turpis erit?
parua queror. fingunt quidam, quae uera negarent,
  et nulli non se concubuisse ferunt.
corpora si nequeunt, quae possunt, nomina tangunt,
  famaque non tacto corpore crimen habet.
i nunc, claude fores, custos odiose, puellae
  et centum duris postibus obde seras.
quid tuti superest, cum nominis extat adulter,
  et credi, quod non contigit esse, cupit?
nos etiam ueros parce profitemur amores,
  tectaque sunt solida mystica furta fide.
parcite praecipue uitia exprobrare puellis,
  utile quae multis dissimulasse fuit.
nec suus Andromedae color est obiectus ab illo,
  mobilis in gemino cui pede pinna fuit.

omnibus Andromache uisa est spatiosior aequo :
unus, qui modicam diceret, Hector erat.
quod male fers, adsuesce : feres bene. multa uetustas
lenit ; at incipiens omnia sentit amor.
dum nouus in uiridi coalescit cortice ramus,
concutiat tenerum quaelibet aura, cadet :
mox etiam uentis, spatio durata, resistet,
firmaque adoptiuas arbor habebit opes.
eximit ipsa dies omnis e corpore mendas,
quodque fuit uitium, desinit esse mora.
ferre nouae nares taurorum terga recusant ;
adsiduo domitas tempore fallit odor.
nominibus mollire licet mala. fusca uocetur,
nigrior Illyrica cui pice sanguis erit :
si paeta est, Veneri similis : si raua, Mineruae ;
sit gracilis, macie quae male uiua sua est.
dic habilem, quaecumque breuis ; quae turgida, plenam ;
et lateat uitium proximitate boni.
nec quotus annus eat, nec quo sit nata, require,
consule, quae rigidus munera censor habet :
praecipue si flore caret, meliusque peractum
tempus, et albentes iam legit illa comas.
utilis, o iuuenes, aut haec aut serior aetas :
iste feret segetes, iste serendus ager.
dum uires annique sinunt, tolerate labores ;
iam ueniet tacito curua senecta pede.
aut mare remigiis aut uomere findite terras
aut fera belligeras addite in arma manus,
aut latus et uires operamque adferte puellis :
hoc quoque militia est, hoc quoque quaerit opes.
adde quod est illis operum prudentia maior,
solus et artifices qui facit usus adest.
illae munditiis annorum damna rependunt,
et faciunt cura, ne uideantur anus.
utque uelis, Venerem iungunt per mille figuras :
inuenit plures nulla tabella modos.
illis sentitur non inritata uoluptas.
quod iuuet, ex aequo femina uirque ferant.
odi concubitus, qui non utrumque resoluunt.
hoc est cur pueri tangar amore minus.
odi quae praebet, quia sit praebere necesse,
siccaque de lana cogitat ipsa sua.
quae datur officio, non est mihi grata uoluptas :

officium faciat nulla puella mihi.
me uoces audire iuuat sua gaudia fassas;
utque morer memet sustineamque roget.
adspiciam dominae uictos amentis ocellos:
langueat, et tangi se uetet illa diu.
haec bona non primae tribuit natura iuuentae,
quae cito post septem lustra uenire solent.
qui properant, noua musta bibant; mihi fundat auitum
consulibus priscis condita testa merum.
nec platanus, nisi sera, potest obsistere Phoebo,
et laedunt nudos prata nouella pedes.
scilicet Hermionen Helenae praeponere posses?
et melior Gorge quam sua mater erat?
at Venerem quicumque uoles adtingere seram,
si modo duraris, praemia digna feres.
conscius, ecce, duos accepit lectus amantes:
ad thalami clausas, Musa, resiste fores.
sponte sua sine te celeberrima uerba loquentur,
nec manus in lecto laeua iacebit iners.
inuenient digiti, quod agant in partibus illis,
in quibus occulte spicula tingit Amor.
fecit in Andromache prius hoc fortissimus Hector,
nec solum bellis utilis ille fuit.
fecit et in capta Lyrneside magnus Achilles,
cum premeret mollem lassus ab hoste torum.
illis te manibus tangi, Brisei, sinebas,
inbutae Phrygia quae nece semper erant;
aut fuit hoc ipsum, quod te, lasciua, iuuaret,
ad tua uictrices membra uenire manus?
crede mihi, non est Veneris properanda uoluptas,
sed sensim tarda prolicienda mora.
cum loca reppereris, quae tangi femina gaudet,
non obstet, tangas quo minus illa, pudor.
adspicies oculos tremulo fulgore micantes,
ut sol a liquida saepe refulget aqua.
accedent questus, accedet amabile murmur
et dulces gemitus aptaque uerba ioco.
sed neque tu dominam uelis maioribus usus
desine, nec cursus anteeat illa tuos.
ad metam properate simul. tum plena uoluptas,
cum pariter uicti femina uirque iacent.
hic tibi seruandus tenor est, cum libera dantur
otia, furtiuum nec timor urget opus.
cum mora non tuta est, totis incumbere remis
utile et admisso subdere calcar equo.

finis adest operi. palmam date, grata iuuentus,
sertaque odoratae myrtea ferte comae.
quantus apud Danaos Podalirius arte medendi,
Aeacides dextra, pectore Nestor erat,
quantus erat Calchas extis, Telamonius armis,
Automedon curru, tantus amator ego.
me uatem celebrate, uiri; mihi dicite laudes,
cantetur toto nomen in orbe meum.
arma dedi uobis; dederat Vulcanus Achilli:
uincite muneribus, uicit ut ille, datis.
sed quicumque meo superarit Amazona ferro,
inscribat spoliis NASO MAGISTER ERAT.
ecce, rogant tenerae, sibi dem praecepta, puellae:
uos eritis chartae proxima cura meae.

LIBER TERTIVS

Arma dedi Danais in Amazonas: arma supersunt,
quae tibi dem et turmae, Penthesilea, tuae.
ite in bella pares. uincant, quibus alma Dione
fauerit et toto qui uolat orbe puer.
non erat armatis aequum concurrere nudas:
sic etiam uobis uincere turpe, uiri.
dixerit e multis aliquis 'quid uirus in anguis
adicis et rabidae tradis ouile lupae?'
parcite paucarum diffundere crimen in omnes:
spectetur meritis quaeque puella suis.
si minor Atrides Helenen, Helenesque sororem
quo premat Atrides crimine maior habet,
si scelere Oeclides Talaioniae Eriphylae
uiuus et in uiuis ad Styga uenit equis;
est pia Penelope lustris errante duobus
et totidem lustris bella gerente uiro.
respice Phylaciden et quae comes isse marito
fertur et ante annos occubuisse suos.
fata Pheretiadae coniunx Pagasaea redemit
proque uiro est uxor funere lata uiri.
'accipe me, Capaneu: cineres miscebimur' inquit
Iphias, in medios desiluitque rogos.
ipsa quoque et cultu est et nomine femina Virtus:
non mirum, populo si placet illa suo.
nec tamen hae mentes nostra poscuntur ab arte:
conueniunt cumbae uela minora meae.

nil nisi lasciui per me discuntur amores:
femina, praecipiam, quo sit amanda modo.
femina nec flammas nec saeuos discutit arcus.
parcius haec uideo tela nocere uiris.
saepe uiri fallunt: tenerae non saepe puellae,
paucaque, si quaeras, crimina fraudis habent.
Phasida, iam matrem, fallax dimisit Iaso:
uenit in Aesonios altera nupta sinus.
quantum in te, Theseu, uolucres Ariadna marinas
pauit, in ignoto sola relicta loco!
quaere, nouem cur una uiae dicantur, et audi
depositis siluas Phyllida flesse comis.
et famam pietatis habet, tamen hospes et ensem
praebuit et causam mortis, Elissa, tuae.
quid uos perdiderit, dicam? nescistis amare.
defuit ars uobis: arte perennat amor.
nunc quoque nescirent! sed me Cytherea docere
iussit et ante oculos constitit ipsa meos.
tum mihi 'quid miserae' dixit 'meruere puellae?
traditur armatis uulgus inerme uiris.
illos artifices gemini fecere libelli:
haec quoque pars monitis erudienda tuis.
probra Therapnaeae qui dixerat ante maritae,
mox cecinit laudes prosperiore lyra.
si bene te noui (cultas ne laede puellas),
gratia, dum uiues, ista petenda tibi est.'
dixit et e myrto (myrto nam uincta capillos
constiterat) folium granaque pauca dedit.
sensimus acceptis numen quoque: purior aether
fulsit, et e toto pectore cessit onus.
dum facit ingenium, petite hinc praecepta, puellae,
quas pudor et leges et sua iura sinunt.
uenturae memores iam nunc estote senectae:
sic nullum uobis tempus abibit iners.
dum licet, et uer*n*os etiamnum educitis annos,
ludite: eunt anni more fluentis aquae.
nec quae praeteriit iterum reuocabitur unda,
nec quae praeteriit hora redire potest.
utendum est aetate: cito pede labitur aetas,
nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.
hos ego, qui canent, frutices uiolaria uidi;
hac mihi de spina grata corona data est.
tempus erit, quo tu, quae nunc excludis amantes,
frigida deserta nocte iacebis anus,
nec tua frangetur nocturna ianua rixa,

sparsa nec inuenies limina mane rosa.
quam cito me miserum! laxantur corpora rugis,
et perit, in nitido qui fuit ore, color;
quasque fuisse tibi canas a uirgine iuras,
spargentur subito per caput omne comae.
anguibus exuitur tenui cum pelle uetustas,
nec faciunt ceruos cornua iacta senes.
nostra sine auxilio fugiunt bona. carpite florem,
qui, nisi carptus erit, turpiter ipse cadet.
adde quod et partus faciunt *br*euiora iuuentae
tempora: continua messe senescit ager.
Latmius Endymion non est tibi, Luna, rubori;
nec Cephalus roseae praeda pudenda deae;
ut Veneri, quem luget adhuc, donetur Adonis,
unde habet Aenean Harmoniamque suos?
ite per exemplum, genus o mortale, dearum,
gaudia nec cupidis uestra negate uiris.
ut iam decipiant, quid perditis? omnia constant.
mille licet sumant, deperit inde nihil.
conteritur ferrum, silices tenuantur ab usu:
sufficit et damni pars caret illa metu.
quis uetet adposito lumen de lumine sumi?
quisue cauo uastas in mare seruet aquas?
et tamen ulla uiro mulier 'non expedit' inquit?
quid, nisi quam sumes, dic mihi, perdis aquam?
nec uos prostituit mea uox, sed uana timere
damna uetat: damnis munera uestra carent.
sed me flaminibus uenti maioris iturum,
dum sumus in portu, prouehat aura leuis.
ordior a cultu. cultis bene Liber ab uuis
prouenit, et culto stat seges alta solo.
forma dei munus. forma quota quaeque superbit?
pars uestrum tali munere magna caret.
cura dabit faciem; facies neclecta peribit,
Idaliae similis sit licet illa deae.
corpora si ueteres non sic coluere puellae,
nec ueteres cultos sic habuere uiros.
si fuit Andromache tunicas induta ualentes,
quid mirum? duri militis uxor erat.
scilicet Aiaci coniunx ornata uenires,
cui tegumen septem terga fuere boum?
simplicitas rudis ante fuit; nunc aurea Roma est
et domiti magnas possidet orbis opes.
adspice quae nunc sunt Capitolia, quaeque fuerunt:
alterius dices illa fuisse Iouis.

Curia consilio nunc est dignissima tanto:
  de stipula Tatio regna tenente fuit.
quae nunc sub Phoebo ducibusque Palatia fulgent,
  quid nisi araturis pascua bubus erant?
prisca iuuent alios; ego me nunc denique natum
  gratulor; haec aetas moribus apta meis;
non quia nunc terrae lentum subducitur aurum,
  lectaque diuerso litore concha uenit,
nec quia decrescunt effosso marmore montes,
  nec quia caeruleae mole fugantur aquae;
sed quia cultus adest, nec nostros mansit in annos
  rusticitas, priscis illa superstes auis.
uos quoque non caris aures onerate lapillis,
  quos legit in uiridi decolor Indus aqua,
nec prodite graues insuto uestibus auro.
  per quas nos petitis, saepe fugatis, opes.
munditiis capimur. non sint sine lege capilli:
  admotae formam dantque negantque manus.
nec genus ornatus unum est. quod quamque decebit,
  elegat, et speculum consulat ante suum.
longa probat facies capitis discrimina puri:
  sic erat ornatis Laudamia comis.
exiguum summa nodum sibi fronte relinqui,
  ut pateant aures, ora rotunda uolunt.
alterius crines umero iactentur utroque:
  talis es adsumpta, Phoebe canore, lyra.
altera succinctae religetur more Dianae,
  ut solet, attonitas cum petit illa feras.
huic decet inflatos laxe iacuisse capillos;
  illa sit adstrictis inpedienda comis.
hanc placet ornari testudine Cyllenea:
  sustineat similes fluctibus illa sinus.
sed neque ramosa numerabis in ilice glandes,
  nec quot apes Hyblae, nec quot in Alpe ferae,
nec mihi tot positus numero conprendere fas est;
  adicit ornatus proxima quaeque dies.
et neclecta decet multas coma. saepe iacere
  hesternam credas: illa repexa modo est.
ars casu similis. sic capta uidit ut urbe
  Alcides Iolen, 'hanc ego' dixit 'amo.'
talem te Bacchus, Satyris clamantibus 'euhoe'
  sustulit in currus, Gnosi relicta, suos.
o quantum indulget uestro natura decori,
  quarum sunt multis damna pianda modis!
nos male detegimur; raptique aetate capilli,

ut Borea frondes excutiente, cadunt.
femina canitiem Germanis inficit herbis,
et melior uero quaeritur arte color;
femina procedit densissima crinibus emptis
proque suis alios efficit aere suos.
nec rubor est emisse: palam uenire uidemus
Herculis ante oculos uirgineumque chorum.
quid de ueste loquar? nec nunc segmenta requiro,
nec quae de Tyrio murice, lana, rubes.
cum tot prodierint pretio leuiore colores,
quis furor est census corpore ferre suos?
aeris ecce color, tum cum sine nubibus aer,
nec tepidus pluuias concitat Auster aquas:
ecce tibi similis, quae quondam Phrixon et Hellen
diceris Inois eripuisse dolis.
hic undas imitatur, habet quoque nomen ab undis:
crediderim Nymphas hac ego ueste tegi.
ille crocum simulat: croceo uelatur amictu,
roscida luciferos cum dea iungit equos:
hic Paphias myrtos, hic purpureas amethystos,
albentesue rosas, Threiciamue gruem.
nec glandes, Amarylli, tuae, nec amygdala desunt;
et sua uelleribus nomina cera dedit.
quot noua terra parit flores, cum uere tepenti
uitis agit gemmas pigraque fugit hiemps,
lana tot aut plures sucos bibit; elige certos;
nam non conueniens omnibus omnis erit.
pulla decent niueas: Briseida pulla decebant;
cum rapta est, pulla tum quoque ueste fuit.
alba decent fuscas: albis, Cephei, placebas;
sic tibi uestitae pressa Seriphos erat.
quam paene admonui, ne trux caper iret in alas,
neue forent duris aspera crura pilis!
sed non Caucasea doceo de rupe puellas,
quaeque bibant undas, Myse Caice, tuas.
quid si praecipiam, ne fuscet inertia dentes,
oraque suscepta mane lauentur aqua?
scitis et inducta candorem quaerere creta.
sanguine quae uero non rubet, arte rubet.
arte supercilii confinia nuda repletis,
paruaque sinceras uelat aluta genas.
nec pudor est oculos tenui signare fauilla
uel prope te nato, lucide Cydne, croco.
est mihi, quo dixi uestrae medicamina formae,
paruus, sed cura grande, libellus, opus.

hinc quoque praesidium laesae petitote figurae:
non est pro uestris ars mea rebus iners.
non tamen expositas mensa deprendat amator
pyxidas: ars faciem dissimulata iuuat.
quem non offendat toto faex inlita uultu,
cum fluit in tepidos pondere lapsa sinus?
oesopa quid redolent, quamuis mittatur Athenis
demptus ab inmundo uellere sucus ouis?
nec coram mixtas ceruae sumpsisse medullas
nec coram dentes defricuisse probem.
ista dabunt formam, sed erunt deformia uisu;
multaque, dum fiunt, turpia, facta placent.
quae nunc nomen habent operosi signa Myronis,
pondus iners quondam duraque massa fuit.
anulus ut fiat, primo conliditur aurum.
quas geritis uestis, sordida lana fuit.
cum fieret, lapis asper erat: nunc, nobile signum,
nuda Venus madidas exprimit imbre comas.
tu quoque dum coleris, nos te dormire putemus:
aptius a summa conspiciere manu.
cur mihi nota tuo causa est candoris in ore?
claude forem thalami: quid rude prodis opus?
multa uiros nescire decet; pars maxima rerum
offendat, si non interiora tegas.
aurea quae splendent ornato signa theatro,
inspice, quam tenuis brattea ligna tegat.
sed neque ad illa licet populo, nisi facta, uenire,
nec nisi summotis forma paranda uiris.
at non pectendos coram praebere capillos,
ut iaceant fusi per tua terga, ueto.
illo praecipue, ne sis morosa, caueto
tempore, nec lapsas saepe resolue comas.
tuta sit ornatrix. odi, quae sauciat ora
unguibus, et rapta bracchia figit acu.
deuouet (et tangit) dominae caput illa, simulque
plorat *ad* inuisas sanguinulenta comas.
quae male crinita est, custodem in limine ponat
orneturue Bonae semper in aede deae.
dictus eram subito cuidam uenisse puellae:
turbida peruersas induit illa comas.
hostibus eueniat tam foedi causa pudoris,
inque nurus Parthas dedecus illud eat.
turpe pecus mutilum, turpis sine gramine campus
et sine fronde frutex et sine crine caput.
non mihi uenistis, Semele Ledeue, docendae,

perque fretum falso Sidoni uecta boue,
aut Helene, quam non stulte, Menelae, reposcis,
tu quoque non stulte, Troice raptor, habes.
turba docenda uenit, pulchrae turpesque puellae;
pluraque sunt semper deteriora bonis.
formosae non artis opem praeceptaque quaerunt:
est illis sua dos, forma sine arte potens.
cum mare conpositum est, securus nauita cessat;
cum tumet, auxiliis adsidet ille suis.
rara tamen mendo facies caret. occule mendas,
quaque potes, uitium corporis abde tui.
si breuis es, sedeas, ne stans uideare sedere,
inque tuo iaceas quantulacumque toro.
hic quoque, ne possit fieri mensura cubantis,
iniecta lateant fac tibi ueste pedes.
quae nimium gracilis, pleno uelamina filo
sumat, et ex umeris laxus amictus eat.
pallida purpureis tangat sua corpora uirgis;
nigrior ad Pharii confuge piscis opem.
pes malus in niuea semper celetur aluta:
arida nec uinclis crura resolue suis.
conueniunt tenues scapulis analectrides altis
angustum circa fascia pectus eat.
exiguo signet gestu, quodcumque loquetur,
cui digiti pingues et scaber unguis erit.
cui grauis oris odor, numquam ieiuna loquatur,
et semper spatio distet ab ore uiri.
si niger aut ingens aut non erit ordine natus
dens tibi, ridendo maxima damna feres.
quis credat? discunt etiam ridere puellae;
quaeritur atque illis hac quoque parte decor.
sint modici rictus paruaeque utrimque lacunae,
et summos dentes ima labella tegant.
nec sua perpetuo contendant ilia risu,
sed leue nescioquid femineumque sonet.
est quae peruerso distorqueat ora cachinno:
cum risu laeta est altera, flere putes.
illa sonat raucum quiddam atque inamabile; ridet,
ut rudit a scabra turpis asella mola.
quo non ars penetrat? discunt lacrimare decenter,
quoque uolunt plorant tempore quoque modo.
quid, cum legitima fraudatur littera uoce,
blaesaque fit iusso lingua coacta sono?
in uitio decor est, quaedam male reddere uerba:
discunt posse minus, quam potuere, loqui.

omnibus his, quoniam prosunt, inpendite curam.
  discite femineo corpora ferre gradu.
est et in incessu pars non contempta decoris ;
  allicit ignotos ille fugatque uiros.
haec mouet arte latus tunicisque fluentibus auras
  accipit, extensos fertque superba pedes ;
illa uelut coniunx Vmbri rubicunda mariti
  ambulat ingentis uarica fertque gradus.
sed sit, ut in multis, modus hic quoque : rusticus alter
  motus, concesso mollior alter erit.
pars umeri tamen ima tui, pars summa lacerti
  nuda sit, a laeua conspicienda manu.
hoc uos praecipue, niueae, decet. hoc ubi uidi,
  oscula ferre umero, qua patet usque, libet.
monstra maris Sirenes erant, quae uoce canora
  quamlibet admissas detinuere rates.
his sua Sisyphides auditis paene resoluit
  corpora ; nam sociis inlita cera fuit.
res est blanda canor : discant cantare puellae ;
  pro facie multis uox sua lena fuit.
et modo marmoreis referant audita theatris
  et modo Niliacis carmina lusa modis.
nec plectrum dextra, citharam tenuisse sinistra
  nesciat arbitrio femina docta meo.
saxa ferasque lyra mouit Rhodopeius Orpheus
  Tartareosque lacus tergeminumque canem.
saxa tuo cantu, uindex iustissime matris,
  fecerunt muros officiosa nouos.
quamuis mutus erat, uoci fauisse putatur
  piscis, Arioniae fabula nota lyrae.
disce etiam duplici genialia nablia palma
  uerrere : conueniunt dulcibus illa iocis.
sit tibi Callimachi, sit Coi nota poetae,
  sit quoque uinosi Teia Musa senis.
nota sit et Sappho (quid enim lasciuius illa ?)
  cuiue pater uafri luditur arte Getae.
et teneri possis carmen legisse Properti,
  siue aliquid Galli, siue, Tibulle, tuum ;
dictaque Varroni fuluis insignia uillis
  uellera germanae, Phrixe, querenda tuae :
et profugum Aenean, altae primordia Romae,
  quo nullum Latio clarius extat opus.
forsitan et nostrum nomen miscebitur istis,
  nec mea Lethaeis scripta dabuntur aquis,
atque aliquis dicet ‘ nostri lege culta magistri

carmina, quis partes instruit ille duas;
deue tribus libris, titulus quos signat Amorum,
elige, quod docili molliter ore legas;
uel tibi composita cantetur epistula uoce:
ignotum hoc aliis ille nouauit opus.'
o ita, Phoebe, uelis! ita uos, pia numina uatum,
insignis cornu Bacche nouemque deae!
quis dubitet, quin scire uelim saltare puellam,
ut moueat posito bracchia iussa mero?
artifices lateris, scenae spectacula, amantur:
tantum mobilitas illa decoris habet.
parua monere pudet, talorum dicere iactus
ut sciat et uires, tessera missa, tuas;
et modo tres iactet numeros, modo cogitet, apte
quam subeat partem callida quamque uocet.
cautaque non stulte latronum proelia ludat,
unus cum gemino calculus hoste perit,
bellatorque sua prensus sine compare bellat,
aemulus et coeptum saepe recurrit iter.
reticuloque pilae leues fundantur aperto,
nec, nisi quam tolles, ulla mouenda pila est.
est genus, in totidem tenui ratione redactum
sc*r*ip*t*ula, quot menses lubricus annus habet:
parua tabella capit ternos utrimque lapillos,
in qua uicisse est continuasse suos.
mille facesse iocos; turpe est nescire puellam
ludere: ludendo saepe paratur amor.
sed minimus labor est sapienter iactibus uti:
maius opus mores conposuisse suos.
tum sumus incauti studioque aperimur in ipso,
nudaque per lusus pectora nostra patent.
ira subit, deforme malum, lucrique cupido,
iurgiaque et rixae sollicitusque dolor.
crimina dicuntur; resonat clamoribus aether;
inuocat iratos et sibi quisque deos.
nulla fides tabulae; quae non per uota petuntur!
et lacrimis uidi saepe madere genas.
Iuppiter a uobis tam turpia crimina pellat,
in quibus est ulli cura placere uiro.
hos ignaua iocos tribuit natura puellis:
materia ludunt uberiore uiri.
sunt illis celeresque pilae iaculumque trochique
armaque et in gyros ire coactus equus.
nec uos Campus habet nec uos gelidissima Virgo,
nec Tuscus placida deuehit amnis aqua.

at licet et prodest Pompeias ire per umbras,
Virginis aetheriis cum caput ardet equis.
uisite laurigero sacrata Palatia Phoebo:
ille Paraetonicas mersit in alta rates:
quaeque soror coniunxque ducis monimenta pararunt
naualique gener cinctus honore caput.
uisite turicremas uaccae Memphitidos aras;
uisite conspicuis terna theatra locis.
spectentur tepido maculosae sanguine harenae,
metaque feruenti circueunda rota.
quod latet, ignotum est: ignoti nulla cupido:
fructus abest, facies cum bona teste caret.
tu licet et Thamyram superes et Amoebea cantu,
non erit ignotae gratia magna lyrae.
si Venerem Cous nusquam posuisset Apelles,
mersa sub aequoreis illa lateret aquis.
quid petitur sacris, nisi tantum fama, poetis?
hoc uotum nostri summa laboris habet.
cura deum fuerant olim regumque poetae,
praemiaque antiqui magna tulere chori.
sanctaque maiestas et erat uenerabile nomen
uatibus, et largae saepe dabantur opes.
Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus,
contiguus poni, Scipio magne, tibi.
nunc ederae sine honore iacent; operataque doctis
cura uigil Musis nomen inertis habet.
sed famae uigilare iuuat. quis nosset Homerum,
Ilias aeternum si latuisset opus?
quis Danaen nosset, si semper clusa fuisset
inque sua turri perlatuisset anus?
utilis est uobis, formosae, turba, puellae;
saepe uagos ultra limina ferte pedes.
ad multas lupa tendit oues, praedetur ut unam,
et Iouis in multas deuolat ales aues.
se quoque det populo mulier speciosa uidendam:
quem trahat, e multis forsitan unus erit.
omnibus illa locis maneat studiosa placendi,
et curam tota mente decoris agat.
casus ubique ualet: semper tibi pendeat hamus:
quo minime credis gurgite, piscis erit.
saepe canes frustra nemorosis montibus errant,
inque plagam nullo ceruus agente uenit.
quid minus Andromedae fuerat sperare reuinctae,
quam lacrimas ulli posse placere suas?
funere saepe uiri uir quaeritur: ire solutis

crinibus et fletus non tenuisse decet.
sed uitate uiros cultum formamque professos,
quique suas ponunt in statione comas.
quae uobis dicunt, dixerunt mille puellis:
errat et in nulla sede moratur amor.
femina quid faciat, cum sit uir leuior ipsa,
forsitan et plures possit habere uiros?
uix mihi credetis; sed credite: Troia maneret,
praeceptis Priami si foret usa sui.
sunt qui mendaci specie grassentur amoris
perque aditus talis lucra pudenda petant.
nec coma uos fallat liquido nitidissima nardo
nec breuis in rugas lingula pressa suas;
nec toga decipiat filo tenuissima, nec si
anulus in digitis alter et alter erit.
forsitan ex horum numero cultissimus ille
fur sit et uratur uestis amore tuae.
'redde meum' clamant spoliatae saepe puellae,
'redde meum' toto uoce boante foro.
has, Venus, e templis multo radiantibus auro
lenta uides lites Appiadesque tuae.
sunt quoque non dubia quaedam mala nomina fama:
deceptae, a, multi crimen amantis habent.
discite ab alterius uestris timuisse querellis:
ianua fallaci ne sit aperta uiro.
parcite, Cecropides, iuranti credere Theseo:
quos faciet testis, fecit et ante, deos.
et tibi, Demophoon Thesei criminis heres,
Phyllide decepta nulla relicta fides.
si bene promittent, totidem promittite uerbis;
si dederint, et uos gaudia pacta date.
illa potest uigiles flammas extinguere Vestae
et rapere e templis, Inachi, sacra tuis,
et dare mixta uiro tritis aconita cicutis,
accepto Venerem munere siqua negat.
fert animus propius consistere: supprime habenas,
Musa, nec admissis excutiare rotis.
uerba uadum temptent abiegnis scripta tabellis:
accipiat missas apta ministra notas.
inspice; quodque leges, ex ipsis collige uerbis,
fingat, an ex animo sollicitusque roget.
postque breuem rescribe moram: mora semper amantes
incitat, exiguum si modo tempus habet.
sed neque te facilem iuueni promitte roganti,

nec tamen e duro, quod petit ille, nega.
fac timeat speretque simul, quotiensque remittes,
spesque magis ueniat certa minorque metus.
munda, sed e medio consuetaque uerba, puellae,
scribite: sermonis publica forma placet.
a, quotiens dubius scriptis exarsit amator,
et nocuit formae barbara lingua bonae!
sed quoniam, quamuis uittae careatis honore,
est uobis uestros fallere cura uiros,
ancillae puerique manu perarate tabellas;
pignora nec puero credite uestra nouo.
uidi ego pallentis isto terrore puellas
seruitium miseras tempus in omne pati.
perfidus ille quidem, qui talia pignora seruat,
sed tamen Aetnaei fulminis instar habe*nt*.
iudice me fraus est concessa repellere fraudem,
armaque in armatos sumere iura sinunt.
ducere consuescat multas manus una figuras.
a, pereant, per quos ista monenda mihi.
nec nisi deletis tutum rescribere ceris,
ne teneat geminas una tabella manus.
femina dicatur scribenti semper amator:
illa sit in uestris, qui fuit ille, notis.
si licet a paruis animum ad maiora referre,
plenaque curuato pandere uela sinu,
pertinet ad faciem rabidos conpescere mores:
candida pax homines, trux decet ira feras.
ora tument ira; nigrescunt sanguine uenae;
lumina Gorgoneo saeuius igne micant.
'i procul hinc,' dixit 'non es mihi, tibia, tanti',
ut uidit uultus Pallas in amne suos.
uos quoque si media speculum spectetis in ira,
cognoscat faciem uix satis ulla suam.
nec minus in uultu damnosa superbia uestro:
comibus est oculis alliciendus amor.
odimus inmodicos (experto credite) fastus;
saepe tacens odii semina uultus habet.
spectantem specta; ridenti mollia ride:
innuet, acceptas tu quoque redde notas.
sic ubi prolusit, rudibus puer ille relictis
spicula de pharetra promit acuta sua.
odimus et maestas: Tecmessam diligat Aiax:
nos, hilarem populum, femina laeta capit.
numquam ego te, Andromache, nec te, Tecmessa, rogarem,

ut mea de uobis altera amica foret.
credere uix uideor, cum cogar credere partu,
uos ego cum uestris concubuisse uiris.
scilicet Aiaci mulier maestissima dixit
'lux mea' quaeque solent uerba iuuare uiros?
quis uetat a magnis ad res exempla minores
sumere, nec nomen pertimuisse ducis?
dux bonus huic centum commisit uite regendos,
huic equites, illi signa tuenda dedit.
uos quoque, de nobis quem quisque erit aptus ad usum,
inspicite et certo ponite quemque loco.
munera det diues; ius qui profitebitur, adsit;
facundus causam saepe clientis agat.
carmina qui facimus, mittamus carmina tantum.
hic chorus ante alios aptus amare sumus.
nos facimus placitae late praeconia formae:
nomen habet Nemesis, Cynthia nomen habet;
Vesper et Eoae nouere Lycorida terrae;
et multi, quae sit nostra Corinna, rogant.
adde quod insidiae sacris a uatibus absunt,
et facit ad mores ars quoque nostra suos.
nec nos ambitio nec amor nos tangit habendi:
contempto colitur lectus et umbra foro.
sed facile haeremus ualidoque perurimur aestu
et nimium certa scimus amare fide.
scilicet ingenium placida mollitur ab arte,
et studio mores conuenienter eunt.
uatibus Aoniis faciles estote, puellae:
numen inest illis, Pieridesque fauent.
est deus in nobis, et sunt commercia caeli:
sedibus aetheriis spiritus ille uenit.
a doctis pretium scelus est sperare poetis.
me miserum! scelus hoc nulla puella timet.
dissimulate tamen, nec prima fronte rapaces
este: nouus uiso casse resistet amans.
sed neque uector equum, qui nuper sensit habenas,
comparibus frenis artificemque reget,
nec stabilis animos annis uiridemque iuuentam
ut capias, idem limes agendus erit.
hic rudis et castris nunc primum notus Amoris,
qui tetigit thalamos praeda nouella tuos,
te solam norit, tibi semper inhaereat uni:
cingenda est altis saepibus ista seges.
effuge riualem: uinces, dum sola tenebis.
non bene cum sociis regna Venusque manent.

ille uetus miles sensim et sapienter amabit
multaque tironi non patienda feret.
nec franget postes nec saeuis ignibus uret
nec dominae teneras adpetet ungue genas,
nec scindet tunicasue suas tunicasue puellae,
nec raptus flendi causa capillus erit.
ista decent pueros aetate et amore calentes;
hic fera conposita uulnera mente feret,
ignibus heu lentis uretur, ut umida faena,
ut modo montanis silua recisa iugis.
certior hic amor est, breuis et fecundior ille.
quae fugiunt, celeri carpite poma manu.
omnia tradantur: portas reserauimus hosti:
et sit in infida proditione fides.
quod datur ex facili, longum male nutrit amorem:
miscenda est laetis rara repulsa iocis.
ante fores iaceat, 'crudelis ianua' dicat,
multaque summisse, multa minanter agat.
dulcia non ferimus: suco renouemur amaro.
saepe perit uentis obruta cumba suis.
hoc est, uxores quod non patiatur amari:
conueniunt illas, cum uoluere, uiri.
adde forem, et duro dicat tibi ianitor ore
'non potes': exclusum te quoque tanget amor.
ponite iam gladios hebetes, pugnetur acutis.
nec dubito, telis quin petar ipse meis.
dum cadit in laqueos, captus quoque nuper, amator
solum se thalamos speret habere tuos.
postmodo riualem partitaque foedera lecti
sentiat. has artes tolle: senescit amor.
tum bene fortis equus reserato carcere currit,
cum, quos praetereat quosque sequatur, habet.
quamlibet extinctos iniuria suscitat ignes.
en ego confiteor: non nisi laesus amo.
causa tamen nimium non sit manifesta doloris,
pluraque sollicitus, quam sciet, esse putet.
incitat et ficti tristis custodia serui,
et nimium duri cura molesta uiri.
quae uenit ex tuto, minus est accepta uoluptas;
ut sis liberior Thaide, finge metus.
cum melius foribus possis, admitte fenestra,
inque tuo uultu signa timentis habe.
callida prosiliat dicatque ancilla 'perimus';
tu iuuenem trepidum quolibet abde loco.
admiscenda tamen Venus est secura timori,

ne tanti noctes non putet esse tuas.
qua uafer eludi possit ratione maritus,
quaque uigil custos, praeteriturus eram.
nupta uirum timeat; rata sit custodia nuptae:
hoc decet, hoc leges iusque pudorque iubent.
te quoque seruari, modo quam uindicta redemit,
quis ferat? ut fallas, ad mea sacra ueni.
tot licet obseruent, adsit modo certa uoluntas,
quot fuerant Argo lumina, uerba dabis.
scilicet obstabit custos, ne scribere possis,
sumendae detur cum tibi tempus aquae?
conscia cum possit scriptas portare tabellas,
quas tegat in tepido fascia lata sinu?
cum possit sura chartas celare ligatas
et uincto blandas sub pede ferre notas?
cauerit haec custos; pro charta conscia tergum
praebeat inque suo corpore uerba ferat.
tuta quoque est fallitque oculos e lacte recenti
littera: carbonis puluere tange; leges.
fallet et umiduli quae fiet acumine lini,
et feret occultas pura tabella notas.
adfuit Acrisio seruandae cura puellae:
hunc tamen illa suo crimine fecit auum.
quid faciat custos, cum sint tot in urbe theatra,
cum spectet iunctos illa libenter equos?
cum sedeat Phariae sistris operata iuuencae,
quoque sui comites ire uetantur, eat?
cum fuget a templis oculos Bona Diua uirorum,
praeterquam siquos illa uenire iubet?
cum, custode foris tunicas seruante puellae,
celent furtiuos balnea multa iocos?
cum, quotiens opus est, fallax aegrotet amica
et cedat lecto quamlibet aegra suo?
nomine cum doceat, quid agamus, adultera clauis,
quasque petas non det ianua sola uias?
fallitur et multo custodis cura Lyaeo,
illa uel Hispano lecta sit uua iugo.
sunt quoque, quae faciant altos medicamina somnos
uictaque Lethaea lumina nocte premant.
nec male deliciis odiosum conscia tardis
detinet et longa iungitur ipsa mora.
quid iuuat ambages praeceptaque parua mouere,
cum minimo custos munere possit emi?
munera, crede mihi, capiunt hominesque deosque;
placatur donis Iuppiter ipse datis.

quid sapiens faciet? stultus quoque munere gaudet.
ipse quoque accepto munere mutus erit.
sed semel est custos longum redimendus in aeuum:
saepe dabit, dederit quas semel, ille manus.
questus eram, memini, metuendos esse sodales:
non tangit solos ista querella uiros.
credula si fueris, aliae tua gaudia carpent,
et lepus hic aliis exagitatus erit.
haec quoque, quae praebet lectum studiosa locumque,
crede mihi, mecum non semel illa fuit.
nec nimium uobis formosa ancilla ministret:
saepe uicem dominae praebuit illa mihi.
quo feror insanus? quid aperto pectore in hostem
mittor et indicio prodor ab ipse meo?
non auis aucupibus monstrat, qua parte petatur;
non docet infestos currere cerua canes.
uiderit utilitas: ego coepta fideliter edam.
Lemnias*in* gladios in mea fata dabo.
efficite (et facile est) ut nos credamus amari:
prona uenit cupidis in sua uota fides.
spectet amabilius iuuenem et suspiret ab imo
femina, tam sero cur ueniatque roget;
accedant lacrimae, dolor et de paelice fictus,
et laniet digitis illius ora suis:
iamdudum persuasus erit; miserebitur ultro
et dicet 'cura carpitur ista mei.'
praecipue si cultus erit speculoque placebit,
posse suo tangi credet amore deas.
sed te, quaecumque est, moderate iniuria turbet,
nec sis audita paelice mentis inops.
nec cito credideris: quantum cito credere laedat,
exemplum uobis non leue Procris erit.
est prope purpureos collis florentis Hymetti
fons sacer et uiridi caespite mollis humus.
silua nemus non alta facit; tegit arbutus herbam;
ros maris et lauri nigraque myrtus olent;
nec densum foliis buxum fragilesque myricae
nec tenues cytisi cultaque pinus abest.
lenibus inpulsae Zephyris auraque salubri
tot generum frondes, herbaque summa tremit.
grata quies Cephalo; famulis canibusque relictis
lassus in hac iuuenis saepe resedit humo,
'quae' que 'meos releues aestus,' cantare solebat
'accipienda sinu, mobilis aura, ueni.'

coniugis ad timidas aliquis male sedulus aures
auditos memori rettulit ore sonos.
Procris ut accepit nomen quasi paelicis 'Aurae,'
excidit et subito muta dolore fuit.
palluit, ut serae lectis de uite racemis
pallescunt frondes, quas noua laesit hiemps,
quaeque suos curuant matura cydonia ramos,
cornaque adhuc nostris non satis apta cibis.
ut rediit animus, tenues a pectore uestes
rumpit et indignas sauciat ungue genas.
nec mora, per medias passis furibunda capillis
euolat, ut thyrso concita Baccha, uias.
ut prope peruentum, comites in ualle relinquit,
ipsa nemus tacito clam pede fortis init.
quid tibi mentis erat, cum sic male sana lateres,
Procri? quis adtoniti pectoris ardor erat?
iam iam uenturam, quaecumque erat Aura, putabas
scilicet, atque oculis probra uidenda tuis?
nunc uenisse piget (neque enim deprendere uelles),
nunc iuuat: incertus pectora uersat amor.
credere quae iubeant, locus est et nomen et index,
et quia mens semper, quod timet, esse putat.
uidit ut oppressa uestigia corporis herba,
pulsantur trepidi corde micante sinus.
iamque dies medius tenues contraxerat umbras,
inque pari spatio uesper et ortus erant:
ecce, redit Cephalus siluis, Cyllenia proles,
oraque fontana feruida pulsat aqua.
anxia Procri, lates; solitas iacet ille per herbas
et 'Zephyri molles auraque' dixit 'ades.'
ut patuit miserae iucundus nominis error,
et mens et rediit uerus in ora color.
surgit, et oppositas agitato corpore frondes
mouit, in amplexus uxor itura uiri.
ille, feram uidisse ratus, iuuenaliter artus
corripit: in dextra tela fuere manu.
quid facis, infelix? non est fera, supprime tela.
me miserum! iaculo fixa puella tuo est.
'ei mihi!' conclamat 'fixisti pectus amicum:
hic locus a Cephalo uulnera semper habet.
ante diem morior, sed nulla paelice laesa:
hoc faciet positae te mihi, terra, leuem.
nomine suspectas iam spiritus exit in auras:
labor, eo; cara lumina conde manu.'
ille sinu dominae morientia corpora maesto

sustinet et lacrimis uulnera saeua lauat.
exit et incauto paulatim pectore lapsus
excipitur miseri spiritus ore uiri.
sed repetamus opus; mihi nudis rebus eundum est,
ut tangat portus fessa carina suos.
sollicite expectas, dum te in conuiuia ducam,
et quaeris monitus hac quoque parte meos.
sera ueni positaque decens incede lucerna.
grata mora uenies: maxima lena mora est.
etsi turpis eris, formosa uidebere potis,
et latebras uitiis nox dabit ipsa tuis.
carpe cibos digitis: est quiddam gestus edendi;
ora nec immunda tota perungue manu.
neue domi praesume dapes, sed desine citra,
quam capis: es paulo, quam potes esse, minus.
Priamides Helenen auide si spectet edentem,
oderit et dicat 'stulta rapina mea est.'
aptius est deceatque magis potare puellas:
cum Veneris puero non male, Bacche, facis.
hoc quoque, qua patiens caput est animusque pedesque
constant: ne, quae sunt singula, bina uide.
turpe iacens mulier multo madefacta Lyaeo:
digna est concubitus quoslibet illa pati.
nec somnis posita tutum succumbere mensa:
per somnos fieri multa pudenda solent.
ulteriora pudet docuisse. sed alma Dione
'praecipue nostrum est, quod pudet', inquit 'opus'.
nota sibi sint quaeque: modos a corpore certos
sumite; non omnis una figura decet.
quae facie praesignis erit, resupina iaceto;
spectentur tergo, quis sua terga placent.
Milanion umeris Atalantes crura ferebat:
si bona sunt, hoc sunt accipienda modo.
parua uehatur equo. quod erat longissima, numquam
Thebais Hectoreo nupta resedit equo.
strata premat genibus paulum ceruice reflexa
femina per longum conspicienda latus.
cui femur est iuuenale, carent quoque pectora menda,
stet uir, in oblico fusa sit ipsa toro.
nec tibi turpe puta crinem, ut Phylleia mater,
soluere, et effusis colla reflecte comis.
tu quoque, cui rugis uterum Lucina notauit,
ut celer auersis utere Parthus equis.

mille modi Veneris : simplex minimique laboris,
cum iacet in dextrum semisupina latus.
sed neque Phoebei tripodes nec corniger Ammon
uèra magis uobis, quam mea Musa, canet.
siqua fides, arti, quam longo fecimus usu,
credite : praestabunt carmina nostra fidem.
sentiat ex imis Venerem resoluta medullis
femina ; et ex aequo res iuuet illa duos.
nec blandae uoces iucundaque murmura cessent,
nec taceant mediis inproba uerba iocis.
tu quoque, cui Veneris sensum natura negauit,
dulcia mendaci gaudia finge sono.
infelix, cui torpet hebes locus ille, puella,
quo pariter debent femina uirque frui.
tantum, cum finges, ne sis manifesta, caueto ,
effice per motum luminaque ipsa fidem.
quod iuuet, et uoces et anhelitus arguat oris.
a pudet, arcanas pars habet ista notas.
gaudia post Veneris quae poscet munus amantem,
illa suas nolet pondus habere preces.
nec lucem in thalamos totis admitte fenestris.
aptius in uestro corpore multa latent.
lusus habet finem : cygnis descendere tempus,
duxerunt collo qui iuga nostra suo.
ut quondam iuuenes, ita nunc, mea turba, puellae
inscribant spoliis NASO MAGISTER ERAT.

P. OVIDI NASONIS

REMEDIA AMORIS

LEGERAT huius Amor titulum nomenque libelli :
'bella mihi, uideo, bella parantur' ait.
'parce tuum uatem sceleris damnare, Cupido,
tradita qui totiens te duce signa tuli.
non ego Tydides, a quo tua saucia mater
in liquidum rediit aethera Martis equis.
saepe tepent alii iuuenes, ego semper amaui ;
et si, quid faciam nunc quoque, quaeris, amo.
quin etiam docui, qua posses arte parari,
et quod nunc ratio est, impetus ante fuit.
nec te, blande puer, nec nostras prodimus artes,
nec noua praeteritum Musa retexit opus.
si quis amat quod amare iuuat, feliciter ardet ;
gaudeat et uento nauiget ille suo.
at si quis male fert indignae regna puellae,
ne pereat, nostrae sentiat artis opem.
cur aliquis laqueo collum nodatus amator
a trabe sublimi triste pependit onus ?
cur aliquis rigido fodit sua pectora ferro ?
inuidiam caedis, pacis amator, habes.
qui, nisi desierit, misero periturus amore est,
desinat ; et nulli funeris auctor eris.
et puer es, nec te quicquam nisi ludere oportet.
lude : decent annos mollia regna tuos.
nam poteras uti nudis ad bella sagittis ;
sed tua mortifero sanguine tela carent.
uitricus et gladiis et acuta dimicet hasta
et uictor multa caede cruentus eat :
tu cole maternas, tuto quibus utimur, artes,
et quarum uitio nulla fit orba parens.
effice nocturna frangatur ianua rixa,
et tegat ornatas multa corona fores ;

fac coeant furtim iuuenes timidaeque puellae,
  uerbaque dent cauto qualibet arte uiro ;
et modo blanditias, rigido modo iurgia posti
  dicat et exclusus flebile cantet amans.
his lacrimis contentus eris sine crimine mortis :
  non tua fax auidos digna subire rogos.'
haec ego. mouit Amor gemmatas aureus alas
  et mihi 'propositum perfice' dixit 'opus.'
ad mea, decepti iuuenes, praecepta uenite,
  quos suus ex omni parte fefellit amor.
discite sanari, per quem didicistis amare :
  una manus uobis uulnus opemque feret.
terra salutares herbas eademque nocentes
  nutrit, et urticae proxima saepe rosa est.
uulnus in Herculeo quae quondam fecerat hoste,
  uulneris auxilium Pelias hasta tulit.
sed quaecumque uiris, uobis quoque dicta, puellae,
  credite ; diuersis partibus arma damus.
e quibus ad uestros siquid non pertinet usus,
  attamen exemplo multa docere potest.
utile propositum est saeuas extinguere flammas,
  nec seruum uitii pectus habere sui.
uixisset Phyllis, si me foret usa magistro,
  et per quod nouiens, saepius isset iter.
nec moriens Dido summa uidisset ab arce
  Dardanias uento uela dedisse rates.
nec dolor armasset contra sua uiscera matrem,
  quae socii damno sanguinis ulta uirum est.
arte mea Tereus, quamuis Philomela placeret,
  per facinus fieri non meruisset auis.
da mihi Pasiphaen : iam tauri ponet amorem.
  da Phaedram : Phaedrae turpis abibit amor.
redde Parim nobis : Helenen Menelaus habebit,
  nec manibus Danais Pergama uicta cadent.
impia si nostros legisset Scylla libellos,
  haesisset capiti purpura, Nise, tuo.
me duce damnosas, homines, conpescite curas,
  rectaque cum sociis me duce nauis eat.
Naso legendus erat tum cum didicistis amare :
  idem nunc uobis Naso legendus erit.
publicus assertor dominis suppressa leuabo
  pectora : uindictae quisque fauete suae.
te precor incipiens : adsit tua laurea nobis,
  carminis et medicae, Phoebe, repertor opis.
tu pariter uati, pariter succurre medenti :

utraque tutelae subdita cura tuae est.
dum licet et modici tangunt praecordia motus,
si piget, in primo limine siste pedem.
opprime, dum noua sunt, subiti mala semina morbi,
et tuus incipiens ire resistat equus.
nam mora dat uires ; teneras mora percoquit uuas,
et ualidas segetes, quod fuit herba, facit.
quae praebet latas arbor spatiantibus umbras,
quo posita est primum tempore, uirga fuit.
tum poterat manibus summa tellure reuelli ;
nunc stat in inmensum uiribus aucta suis.
quale sit id, quod amas, celeri circumspice mente,
et tua laesuro subtrahe colla iugo.
principiis obsta ; sero medicina paratur,
cum mala per longas conualuere moras.
sed propera, nec te uenturas differ in horas :
qui non est hodie, cras minus aptus erit.
uerba dat omnis amor reperitque alimenta morando :
optima uindictae proxima quaeque dies.
flumina pauca uides de magnis fontibus orta :
plurima collectis multiplicantur aquis.
si cito sensisses, quantum peccare parares,
non tegeres uultus cortice, Myrrha, tuos.
uidi ego, quod fuerat primo sanabile, uulnus
dilatum longae damna tulisse morae.
sed quia delectat Veneris decerpere fructum,
dicimus adsidue 'cras quoque fiet idem.'
interea tacitae serpunt in uiscera flammae,
et mala radices altius arbor agit.
si tamen auxilii perierunt tempora primi
et uetus in capto pectore sedit amor,
maius opus superest. sed non, quia serior aegro
aduocor, ille mihi destituendus erit.
quam laesus fuerat partem, Poeantius heros
certa debuerat praesecuisse manu.
post tamen hic multos sanatus creditur annos
supremam bellis inposuisse manum.
qui modo nascentis properabam pellere morbos,
admoueo tardam nunc tibi lentus opem.
aut noua, si possis, sedare incendia temptes,
aut ubi per uires procubuere suas.
cum furor in cursu est, currenti cede furori :
difficiles aditus impetus omnis habet.
stultus, ab oblico qui cum descendere possit,
pugnat in aduersas ire natator aquas.

inpatiens animus nec adhuc tractabilis arte
respuit atque odio uerba monentis habet.
adgrediar melius tum cum sua uulnera tangi
iam sinet et ueris uocibus aptus erit.
quis matrem, nisi mentis inops, in funere nati
flere uetet? non hoc illa monenda loco est.
cum dederit lacrimas animumque impleuerit aegrum,
ille dolor uerbis emoderandus erit.
temporis ars medicina fere est. data tempore prosunt
et data non apto tempore uina nocent.
quin etiam accendas uitia inritesque uetando,
temporibus si non adgrediare suis.
ergo ubi uisus eris nostrae medicabilis arti,
fac monitis fugias otia prima meis.
haec, ut ames, faciunt; haec, ut fecere, tuentur;
haec sunt iucundi causa cibusque mali.
otia si tollas, periere Cupidinis arcus,
contemptaeque iacent et sine luce faces.
quam platanus uino gaudet, quam populus unda,
et quam limosa canna palustris humo,
tam Venus otia amat; qui finem quaeris amoris,
(cedit amor rebus) res age: tutus eris.
languor et inmodici sub nullo uindice somni
aleaque et multo tempora quassa mero
eripiunt omnes animo sine uulnere neruos.
adfluit incautis insidiosus Amor.
desidiam puer ille sequi solet, odit agentes.
da uacuae menti, quo teneatur, opus.
sunt fora, sunt leges, sunt, quos tuearis, amici:
uade per urbanae splendida castra togae.
uel tu sanguinei iuuenalia munera Martis
suscipe: deliciae iam tibi terga dabunt.
ecce fugax Parthus, magni noua causa triumphi,
iam uidet in campis Caesaris arma suis.
uince Cupidineas pariter Parthasque sagittas
et refer ad patrios bina tropaea deos.
ut semel Aetola Venus est a cuspide laesa,
mandat amatori bella gerenda suo.
quaeritis, Aegisthus quare sit factus adulter
in promptu causa est: desidiosus erat.
pugnabant alii tardis apud Ilion armis;
transtulerat uires Graecia tota suas.
siue operam bellis uellet dare, nulla gerebat;
siue foro, uacuum litibus Argos erat.
quod potuit, ne nil illic ageretur, amauit.

sic uenit ille puer, sic puer ille manet.
rura quoque oblectant animos studiumque colendi:
quaelibet huic curae cedere cura potest.
colla iube domitos oneri supponere tauros,
sauciet ut duram uomer aduncus humum;
obrue uersata Cerialia semina terra,
quae tibi cum multo faenore reddat ager.
adspice curuatos pomorum pondere ramos,
ut sua, quod peperit, uix ferat arbor onus.
adspice labentes iucundo murmure riuos;
adspice tondentes fertile gramen oues.
ecce petunt rupes praeruptaque saxa capellae;
iam referent haedis ubera plena suis.
pastor inaequali modulatur harundine carmen,
nec desunt comites, sedula turba, canes.
parte sonant alia siluae mugitibus altae,
et queritur uitulum mater abesse suum.
quid, cum suppositos fugiunt examina fumos,
ut releuent dempti uimina curua faui?
poma dat autumnus; formosa est messibus aestas;
uer praebet flores: igne leuatur hiemps.
temporibus certis maturam rusticus uuam
deligit, et nudo sub pede musta fluunt;
temporibus certis desectas alligat herbas
et tonsam raro pectine uerrit humum.
ipse potes riguis plantam deponere in hortis;
ipse potes riuos ducere lenis aquae.
uenerit insitio: fac ramum ramus adoptet,
stetque peregrinis arbor operta comis.
cum semel haec animum coepit mulcere uoluptas,
debilibus pinnis inritus exit Amor.
uel tu uenandi studium cole: saepe recessit
turpiter a Phoebi uicta sorore Venus.
nunc leporem pronum catulo sectare sagaci,
nunc tua frondosis retia tende iugis;
aut pauidos terre uaria formidine ceruos,
aut cadat aduersa cuspide fossus aper.
nocte fatigatum somnus, non cura puellae,
excipit et pingui membra quiete leuat.
lenius est studium, studium tamen, alite capta
aut lino aut calamis praemia parua sequi,
uel, quae piscis edax auido male deuoret ore,
abdere suspensis aera recurua cibis.
aut his aut aliis, donec dediscis amare,
ipse tibi furtim decipiendus eris.

tu tantum, quamuis firmis retinebere uinclis,
  i procul et longas carpere perge uias.
flebis, et occurret desertae nomen amicae,
  stabit et in media pes tibi saepe uia.
sed quanto minus ire uoles, magis ire memento :
  perfer, et inuitos currere coge pedes.
nec pluuias opta, nec te peregrina morentur
  sabbata nec damnis Allia nota suis.
nec quot transieris, sed quot tibi, quaere, supersint
  milia, nec, maneas ut prope, finge moras ;
tempora nec numera, nec crebro respice Romam,
  sed fuge : tutus adhuc Parthus ab hoste fuga est.
dura aliquis praecepta uocet mea ? dura fatemur
  esse ; sed ut ualeas, multa dolenda feres.
saepe bibi sucos, quamuis inuitus, amaros
  aeger, et oranti mensa negata mihi.
ut corpus redimas, ferrum patieris et ignes,
  arida nec sitiens ora leuabis aqua :
ut ualeas animo, quicquam tolerare negabis ?
  at pretium pars haec corpore maius habet.
sed tamen est artis tristissima ianua nostrae,
  et labor est unus tempora prima pati.
adspicis ut prensos urant iuga prima iuuencos,
  et noua uelocem cingula laedat equum ?
forsitan a Laribus patriis exire pigebit :
  sed tamen exibis : deinde redire uoles ;
nec te Lar patrius, sed amor reuocabit amicae,
  praetendens culpae splendida uerba tuae.
cum semel exieris, centum solacia curae
  et rus et comites et uia longa dabit.
nec satis esse putes discedere ; lentus abesto,
  dum perdat uires sitque sine igne cinis.
quod nisi firmata properaris mente reuerti,
  inferet arma tibi saeua rebellis Amor ;
quidquid et afueris, auidus sitiensque redibis,
  et spatium damno cesserit omne tuo.
uiderit, Haemoniae siquis mala pabula terrae
  et magicas artes posse iuuare putat.
ista ueneficii uetus est uia ; noster Apollo
  innocuam sacro carmine monstrat opem.
me duce non tumulo prodire iubebitur umbra ;
  non anus infami carmine rumpet humum ;
non seges ex aliis alios transibit in agros,
  nec subito Phoebi pallidus orbis erit.
ut solet, aequoreas ibit Tiberinus in undas ;

ut solet, in niueis Luna uehetur equis.
nulla recantatas deponent pectora curas,
nec fugiet uiuo sulpure uictus amor.
quid te Phasiacae iuuerunt gramina terrae,
cum cuperes patria, Colchi, manere domo?
quid tibi profuerunt, Circe, Perseides herbae,
cum sua Neritias abstulit aura rates?
omnia fecisti, ne callidus hospes abiret:
ille dedit certae lintea plena fugae.
omnia fecisti, ne te ferus ureret ignis:
longus et inuito pectore sedit amor.
uertere tu poteras homines in mille figuras;
non poteras animi uertere iura tui.
diceris his etiam, cum iam discedere uellet,
Dulichium uerbis detinuisse ducem:
'non ego, quod primo, memini, sperare solebam,
iam precor, ut coniunx tu meus esse uelis.
et tamen, ut coniunx essem tua, digna uidebar,
quod dea, quod magni filia Solis eram.
ne properes, oro; spatium pro munere posco.
quid minus optari per mea uota potest?
et freta mota uides, et debes illa timere.
utilior uelis postmodo uentus erit.
quae tibi causa fugae? non hic noua Troia resurgit,
non aliquis socios rursus ad arma uocat.
hic amor et pax est, in qua male uulneror una,
totaque sub regno terra futura tuo est.'
illa loquebatur; nauem soluebat Vlixes:
inrita cum uelis uerba tulere Noti.
ardet et adsuetas Circe decurrit ad artes;
nec tamen est illis adtenuatus amor.
ergo quisquis opem nostra tibi poscis ab arte,
deme ueneficiis carminibusque fidem.
si te causa potens domina retinebit in urbe,
accipe, consilium quod sit in urbe meum.
optimus ille sui uindex, laedentia pectus
uincula qui rupit dedoluitque semel.
sicui tantum animi est, illum mirabor et ipse,
et dicam 'monitis non eget iste meis.'
tu mihi, qui, quod amas, aegre dediscis amare,
nec potes, et uelles posse, docendus eris.
saepe refer tecum sceleratae facta puellae,
et pone ante oculos omnia damna tuos.
'illud et illud habet, nec ea contenta rapina est;
sub titulum nostros misit auara Lares.

sic mihi iurauit, sic me iurata fefellit,
ante suas quotiens passa iacere fores !
diligit ipsa alios, a me fastidit amari.
institor, heu, noctes, quas mihi non dat, habet'.
haec tibi per totos inacescant omnia sensus ;
haec refer, hinc odii semina quaere tui.
atque utinam possis etiam facundus in illis
esse ! dole tantum : sponte disertus eris.
haeserat in quadam nuper mea cura puella :
conueniens animo non erat illa meo ;
curabar propriis aeger Podalirius herbis,
et, fateor, medicus turpiter aeger eram.
profuit adsidue uitiis insistere amicae,
idque mihi factum saepe salubre fuit.
'quam mala' dicebam 'nostrae sunt crura puellae !'
nec tamen, ut uere confiteamur, erant.
'bracchia quam non sunt nostrae formosa puellae !'
et tamen, ut uere confiteamur, erant.
'quam breuis est !' nec erat. 'quam multum poscit amantem !'
haec odio uenit maxima causa meo.
et mala sunt uicina bonis ; errore sub illo
pro uitio uirtus crimina saepe tulit.
qua potes, in peius dotes deflecte puellae
iudiciumque breui limite falle tuum.
turgida, si plena est ; si fusca est, nigra uocetur ;
in gracili macies crimen habere potest.
et poterit dici petulans quae rustica non est ;
et poterit dici rustica siqua proba est.
quin etiam, quacumque caret tua femina dote,
hanc moueat, blandis usque precare sonis.
exige uti cantet, siqua est sine uoce puella ;
fac saltet, nescit siqua mouere manum.
barbara sermone est ? fac tecum multa loquatur.
non didicit chordas tangere ? posce lyram.
durius incedit : fac inambulet. omne papillae
pectus habent : uitium fascia nulla tegat.
si male dentata est, narra, quod rideat, illi.
mollibus est oculis ? quod fleat illa, refer.
proderit et subito, cum se non finxerit ulli,
ad dominam celeres mane tulisse gradus.
auferimur cultu : gemmis auroque teguntur
omnia ; pars minima est ipsa puella sui.
saepe ubi sit, quod ames, inter tam multa requiras.
decipit hac oculos aegide diues Amor.

inprouisus ades: deprendes tutus inermem;
infelix uitiis excidet illa suis.
non tamen huic nimium praecepto credere tutum est:
fallit enim multos forma sine arte decens.
tum quoque, compositis cum *con*linit ora uenenis,
ad dominae uultus (nec pudor obstet) eas.
pyxidas inuenies et rerum mille colores,
et fluere in tepidos oesopa lapsa sinus.
illa tuas redolent, Phineu, medicamina mensas:
non semel hinc stomacho nausea facta meo est.
nunc tibi quae medio Veneris praestemus in usu,
eloquar. ex omni est parte fugandus amor.
multa quidem ex illis pudor est mihi dicere; sed tu
ingenio uerbis concipe plura meis.
nuper enim nostros quidam carpsere libellos,
quorum censura Musa proterua mea est.
dummodo sic placeam, dum toto canter in orbe,
quod uolet, inpugnent unus et alter opus.
ingenium magni liuor detractat Homeri:
quisquis es, ex illo, Zoile, nomen habes.
et tua sacrilegae laniarunt carmina linguae,
pertulit huc uictos quo duce Troia deos.
summa petit liuor: perflant altissima uenti;
summa petunt dextra fulmina missa Iouis.
at tu, quicumque es, quem nostra licentia laedit,
si sapis, ad numeros exige quidque suos.
fortia Maeonio gaudent pede bella referri;
deliciis illic quis locus esse potest?
grande sonant tragici: tragicos decet ira cothurnos.
usibus e mediis soccus habendus erit.
liber in aduersos hostes stringatur iambus,
seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
blanda pharetratos Elegia cantet Amores,
et leuis arbitrio ludat amica suo.
Callimachi numeris non est dicendus Achilles;
Cydippe non est oris, Homere, tui.
quis feret Andromaches peragentem Thaida partes?
peccat, in Andromache Thaida quisquis agat.
Thais in arte mea est: lasciuia libera nostra est.
nil mihi cum uitta: Thais in arte mea est.
si mea materiae respondet Musa iocosae,
uicimus, et falsi criminis acta rea est.
rumpere, liuor edax. magnum iam nomen habemus;
maius erit, tantum, quo pede coepit, eat.
sed nimium properas. uiuam modo, plura dolebis;

et capiunt animi carmina multa mei.
nam iuuat, et studium famae mihi creuit honore.
principio cliui noster anhelat equus.
tantum se nobis elegi debere fatentur,
quantum Vergilio nobile debet epos.
hactenus inuidiae respondimus. attrahe lora
fortius et gyro curre, poeta, tuo.
ergo ubi concubitus et opus iuuenale petetur,
et prope promissae tempora noctis erunt,
gaudia ne dominae, pleno si corpore sumes,
te capiant, ineas quamlibet ante uelim.
quamlibet inuenias, in qua tua prima uoluptas
desinat: a prima proxima segnis erit.
sustentata Venus gratissima. frigore solĕs,
sole iuuant umbrae, grata fit unda siti.
et pudet, et dicam: Venerem quoque iunge figura,
qua minime iungi quamque decere putas.
nec labor efficere est. rarae sibi uera fatentur;
et nihil est quod se dedecuisse putent.
tunc etiam iubeo totas aperire fenestras
turpiaque admisso membra notare die.
at simul ad metas uenit finita uoluptas,
lassaque cum tota corpora mente iacent,
dum piget, et malis nullam tetigisse puellam,
tacturusque tibi non uideare diu,
tunc animo signa, quodcumque in corpore mendum est,
luminaque in uitiis illius usque tene.
forsitan haec aliquis (nam sunt quoque) parua uocabit;
sed quae non prosunt singula, multa iuuant.
parua necat morsu spatiosum uipera taurum;
a cane non magno saepe tenetur aper.
tu tantum numero pugna praeceptaque in unum
contrahe: de multis grandis aceruus erit.
sed quoniam totidem mores totidemque figurae,
non sunt iudiciis omnia danda meis.
quo tua non possunt offendi pectora facto,
forsitan hoc alio iudice crimen erit.
ille quod obscenas in aperto corpore partes
uiderat, in cursu qui fuit, haesit amor;
ille quod a Veneris rebus surgente puella
uidit in inmundo signa pudenda toro.
luditis, o siquos potuerunt ista mouere:
adflarant tepidae pectora uestra faces.
adtrahet ille puer contentos fortius arcus,

saucia maiorem turba petetis opem.
quid, qui clam latuit reddente obscena puella,
et uidit quae mos ipse uidere uetat?
di melius, quam nos moneamus talia quemquam!
ut prosint, non sunt expedienda tamen.
hortor et, ut pariter binas habeatis amicas:
fortior est, plures siquis habere potest.
secta bipertito cum mens discurrit utroque,
alterius uires subtrahit alter amor.
grandia per multos tenuantur flumina riuos,
cassaque seducto stipite flamma perit.
non satis una tenet ceratas ancora puppes,
nec satis est liquidis unicus hamus aquis.
qui sibi iam pridem solacia bina parauit,
iam pridem summa uictor in arce fuit.
at tibi, qui fueris dominae male creditus uni,
nunc saltem nouus est inueniendus amor.
Pasiphaes Minos in Procride perdidit ignes;
cessit ab Idaea coniuge uicta prior.
Amphilochi frater ne Phegida semper amaret,
Callirhoe fecit parte recepta tori.
et Parin Oenone summos tenuisset ad annos,
si non Oebalia paelice laesa foret.
coniugis Odrysio placuisset forma tyranno:
sed melior clausae forma sororis erat.
quid moror exemplis, quorum me turba fatigat?
successore nouo uincitur omnis amor.
fortius e multis mater desiderat unum,
quam quem flens clamat 'tu mihi solus eras.
et ne forte putes noua me tibi condere iura:
(atque utinam inuenti gloria nostra foret!)
uidit ut Atrides (quid enim non ille uideret,
cuius in arbitrio Graecia tota fuit?),
Marte suo captam Chryseida uictor amabat.
at senior stulte flebat ubique pater.
quid lacrimas, odiose senex? bene conuenit illis:
officio natam laedis, inepte, tuo.
quam postquam reddi Calchas, ope tutus Achillis,
iusserat, et patria est illa recepta domo,
'est' ait Atrides 'illius proxima forma,
et, si prima sinat syllaba, nomen idem.
hanc mihi, si sapiat, per se concedat Achilles;
si minus, imperium sentiat ille meum.
quod si quis uestrum factum hoc accusat, Achiui,
est aliquid ualida sceptra tenere manu.

nam si rex ego sum, nec mecum dormiat ulla,
in mea Thersites regna licebit eat.'
dixit, et hanc habuit solacia magna prioris;
et posita est cura cura repulsa noua.
ergo adsume nouas auctore Agamemnone flammas,
ut tuus in biuio distineatur amor.
quaeris, ubi inuenias? artes, i, perlege nostras:
plena puellarum iam tibi nauis erit.
quod si quid praecepta ualent mea, siquid Apollo
utile mortales perdocet ore meo,
quamuis infelix media torreberis Aetna,
frigidior *glacie* fac uideare tuae;
et sanum simula, ne, si quid forte dolebis,
sentiat; et ride, cum tibi flendus eris.
non ego te iubeo medias abrumpere curas:
non sunt imperii tam fera iussa mei.
quod non es, simula, positosque imitare furores:
sic facies uere, quod meditatus eris.
saepe ego, ne biberem, uolui dormire uideri:
dum uideor, somno lumina uicta dedi.
deceptum risi, qui se simulabat amare,
in laqueos auceps decideratque suos.
intrat amor mentes usu, dediscitur usu:
qui poterit sanum fingere, sanus erit.
dixerit, ut uenias: pacta tibi nocte uenito;
ueneris, et fuerit ianua clausa: feres.
nec dic blanditias nec fac conuicia posti,
nec latus in duro limine pone tuum.
postera lux aderit: careant tua uerba querellis,
et nulla in uultu signa dolentis habe.
iam ponet fastus, cum te languere uidebit:
hoc etiam nostra munus ab arte feres.
te quoque falle tamen, nec sit tibi finis amandi
propositus. frenis saepe repugnat equus.
utilitas lateat: quod non profitebere, fiet.
quae nimis apparent retia, uitat auis.
nec sibi tam placeat, nec te contemnere possit;
sume animos, animis cedat ut illa tuis.
ianua forte patet? quamuis reuocabere, transi.
est data nox? dubita nocte uenire data.
posse pati facile est, ubi, s*i* pa*t*ientia desit,
protinus ex facili gaudia ferre licet.
et quisquam praecepta potest mea dura uocare?
en, etiam partes conciliantis ago.
nam quoniam uariant animi, uariabimus artes.

mille mali species, mille salutis erunt.
corpora uix ferro quaedam sanantur acuto;
auxilium multis sucus et herba fuit.
mollior es, neque abire potes uinctusque teneris,
et tua saeuus Amor sub pede colla premit?
desine luctari. referant tua carbasa uenti,
quaque uocant fluctus, hac tibi remus eat.
explenda est sitis ista tibi, qua perditus ardes.
cedimus; e medio iam licet amne bibas.
sed bibe plus etiam, quam quod praecordia poscunt;
gutture fac pleno sumpta redundet aqua.
perfruere usque tua, nullo prohibente, puella:
illa tibi noctes auferat, illa dies.
taedia quaere: mali faciunt et taedia finem.
iam quoque, cum credes posse carere, mane,
dum bene te cumules et copia tollat amorem,
et fastidita non iuuet esse domo.
fit quoque longus amor quem diffidentia nutrit:
hunc tu si quaeres ponere, pone metum.
qui timet, ut sua sit, ne quis sibi detrahat illam,
ille Machaonia uix ope sanus erit.
plus amat e natis mater plerumque duobus,
pro cuius reditu, quod gerit arma, timet.
est prope Collinam templum uenerabile portam;
inposuit templo nomina celsus Eryx.
est illic Lethaeus Amor, qui pectora sanat
inque suas gelidam lampadas addit aquam.
illic et iuuenes uotis obliuia poscunt,
et siqua est duro capta puella uiro.
is mihi sic dixit (dubito, uerusne Cupido
an somnus fuerit; sed, puto, somnus erat):
'o qui sollicitos modo das, modo demis amores,
adice praeceptis hoc quoque, Naso, tuis.
ad mala quisque animum referat sua: ponet amorem.
omnibus illa deus plusue minusue dedit.
qui Puteal Ianumque timet celeresque Kalendas,
torqueat hunc aeris mutua summa sui.
cui durus pater est, ut uoto cetera cedant,
huic pater ante oculos durus habendus erit.
hic male dotata pauper cum coniuge uiuit:
uxorem facito credat adesse suam.
est tibi rure bono generosae fertilis uuae
uinea? ne nascens usta sit uua, time.
ille habet in reditu nauim; mare semper iniquum
cogitet et damno litora foeda suo.

filius hunc miles, te filia nubilis angat.
  et quis non causas mille doloris habet?
ut posses odisse tuam, Pari, funera fratrum
  debueras oculis substituisse tuis.'
plura loquebatur: placidum puerilis imago
  destituit somnum, si modo somnus erat.
quid faciam? media nauim Palinurus in unda
  deserit; ignotas cogor inire uias.
quisquis amas, loca sola nocent; loca sola caueto.
  quo fugis? in populo tutior esse potes.
non tibi secretis (augent secreta furores)
  est opus; auxilio turba futura tibi est.
tristis eris, si solus eris, dominaeque relictae
  ante oculos facies stabit, ut ipsa, tuos.
tristior idcirco nox est, quam tempora Phoebi:
  quae releuet luctus, turba sodalis abest.
nec fuge conloquium, nec sit tibi ianua clausa,
  nec tenebris uultus flebilis abde tuos.
semper habe Pyladen aliquem, qui curet Orestem:
  hic quoque amicitiae non leuis usus erit.
quid nisi secretae laeserunt Phyllida siluae?
  certa necis causa est: incomitata fuit.
ibat, ut Edono referens trieterica Baccho
  ire solet fusis barbara turba comis,
et modo, qua poterat, longum spectabat in aequor,
  nunc in harenosa lassa iacebat humo.
'perfide Demophoon' surdas clamabat ad undas,
  ruptaque singultu uerba loquentis erant.
limes erat tenuis longa subnubilus umbra,
  qua tulit illa suos ad mare saepe pedes.
nona terebatur miserae uia. 'uiderit' inquit,
  et spectat zonam pallida facta suam;
adspicit et ramos. dubitat refugitque quod audet,
  et timet, et digitos ad sua colla refert.
Sithoni, tunc certe uellem non sola fuisses:
  non flesset positis Phyllida silua comis.
Phyllidis exemplo nimium secreta timete,
  laese uir a domina, laesa puella uiro.
praestiterat iuuenis, quidquid mea Musa iubebat,
  inque suae portu paene salutis erat:
reccidit, ut cupidos inter deuenit amantes,
  et, quae condiderat, tela resumpsit Amor.
siquis amas, nec uis, facito contagia uites.
  haec etiam pecori saepe nocere solent.
dum spectant laesos oculi, laeduntur et ipsi,

multaque corporibus transitione nocent.
in loca nonnumquam siccis arentia glebis
de prope currenti flumine manat aqua.
manat amor tectus, si non ab amante recedas;
turbaque in hoc omnes ingeniosa sumus.
alter item iam sanus erat: uicinia laesit;
occursum dominae non tulit ille suae.
uulnus in antiquum rediit male firma cicatrix,
successumque artes non habuere meae.
proximus a tectis ignis defenditur aegre:
utile finitimis abstinuisse locis.
nec quae ferre solet spatiantem porticus illam,
te ferat, officium neue colatur idem.
quid iuuat admonitu tepidam recalescere mentem?
alter, si possis, orbis habendus erit.
non facile esuriens posita retinebere mensa,
et multam saliens incitat unda sitim.
non facile est taurum uisa retinere iuuenca;
fortis equus uisae semper adhinnit equae.
haec ubi praestiteris, ut tandem litora tangas,
non ipsam satis est deseruisse tibi.
et soror et mater ualeant et conscia nutrix,
et quisquis dominae pars erit ulla tuae.
nec ueniat seruus, nec flens ancillula fictum
suppliciter dominae nomine dicat 'haue.'
nec, si scire uoles quid agat, tamen, illa, rogabis.
perfer: erit lucro lingua retenta tuo.
tu quoque, qui causam finiti reddis amoris
deque tua domina multa querenda refers,
parce queri. melius sic ulciscere tacendo,
ut desideriis effluat illa tuis.
et malim taceas, quam te desisse loquaris:
qui nimium multis 'non amo' dicit, amat.
sed meliore fide paulatim extinguitur ignis,
quam subito. lente desine; tutus eris.
flumine perpetuo torrens solet altior ire:
sed tamen haec breuis est, illa perennis aqua.
fallat et in tenues euanidus exeat auras
perque gradus molles emoriatur amor.
sed modo dilectam scelus est odisse puellam:
exitus ingeniis conuenit iste feris.
non curare sat est. odio qui finit amorem,
aut amat aut aegre desinet esse miser.
turpe uir et mulier, iuncti modo, protinus hostes.
non illas lites Appias ipsa probat.
saepe reas faciunt, et amant. ubi nulla simultas

incidit, admonitu liber aberrat amor.
forte aderam iuueni: dominam lectica tenebat:
horrebant saeuis omnia uerba minis.
iamque uadaturus 'lectica prodeat' inquit.
prodierat. uisa coniuge mutus erat.
et manus et manibus duplices cecidere tabellae;
uenit in amplexus atque ita 'uincis' ait.
tutius est aptumque magis, discedere pace
nec petere a thalamis litigiosa fora.
munera quae dederas, habeat sine lite, iubeto:
esse solent magno damna minora bono.
quod si uos aliquis casus conducet in unum,
mente memor tota, quae damus arma, tene.
nunc opus est armis; hic, o fortissime, pugna:
uincenda est telo Penthesilea tuo.
nunc tibi riualis, nunc durum limen amanti,
nunc subeant mediis inrita uerba deis.
nec conpone comas, quia sis uenturus ad illam,
nec toga sit laxo conspicienda sinu.
nulla sit ut placeas alienae cura puellae:
iam facito e multis una sit illa tibi.
sed quid praecipue nostris conatibus obstat?
eloquar, exemplo quemque docente suo:
desinimus tarde, quia nos speramus amari.
dum sibi quisque placet, credula turba sumus.
at tu nec uoces (quid enim fallacius illis?)
crede nec aeternos pondus habere deos.
neue puellarum lacrimis moueare, caueto.
ut flerent, oculos erudiere suos.
artibus innumeris mens oppugnatur amantum,
ut lapis aequoreis undique pulsus aquis.
nec causas aperi, quare diuortia malis,
nec dic quid doleas (clam tamen usque dole),
nec peccata refer, ne diluat. ipse fauebis,
ut melior causa causa sit illa tua.
qui silet, est firmus: qui dicit multa puellae
probra, satisfieri postulat ille sibi.
non ego Dulichio furari more sagittas
nec raptas ausim tinguere in amne faces.
nec nos purpureas pueri resecabimus alas,
nec sacer arte mea laxior arcus erit.
consilium est, quodcumque cano. parete canenti,
utque facis, coeptis, Phoebe saluber, ades.
Phoebus adest. sonuere lyrae, sonuere pharetrae;
signa deum nosco per sua: Phoebus adest. 706

confer Amyclaeis medicatum uellus aenis
  murice cum Tyrio : turpius illud erit.
uos quoque formosis uestras conferte puellas :
  incipiet dominae quemque pudere suae.
utraque formosae Paridi potuere uideri :
  sed sibi conlatam uicit utramque Venus.
nec solam faciem, mores quoque confer et artem :
  tantum iudicio ne tuus obsit amor.
exiguum est quod deinde canam : sed profuit illud
  exiguum multis, in quibus ipse fui.
scripta caue relegas blandae seruata puellae :
  constantis animos scripta relecta mouent.
omnia pone feros (pones inuitus) in ignes,
  et dic 'ardoris sit rogus iste mei.'
Thestias absentem succendit stipite natum :
  tu timide flammae perfida uerba dabis ?
si potes, et ceras remoue. quid imagine muta
  carperis ? hoc periit Laudamia modo.
et loca muta nocent. fugito loca conscia uestri
  concubitus ; causas illa doloris habent.
'hic fuit, hic cubuit ; thalamo dormiuimus illo ;
  hic mihi lasciua gaudia nocte dedit.'
admonitus refricatur amor, uulnusque nouatum
  scinditur : infirmis culpa pusilla nocet.
ut paene extinctum cinerem si sulpure tangas,
  uiuet, et e minimo maximus ignis erit ;
sic, nisi uitaris quidquid renouabit amorem,
  flamma redardescet, quae modo nulla fuit.
Argolides cuperent fugisse Capherea puppes,
  teque, senex luctus ignibus ulte tuos.
praeterita cautus Niseide nauita gaudet.
  tu loca quae nimium grata fuere caue.
haec tibi sint Syrtes ; haec Acroceraunia uita ;
  hic uomit epotas dira Charybdis aquas.
sunt quae non possunt aliquo cogente iuberi,
  saepe tamen casu facta iuuare solent.
perdat opes Phaedra : parces, Neptune, nepoti,
  nec faciet pauidos taurus auitus equos.
Gnosida fecisses inopem : sapienter amasset.
  diuitiis alitur luxuriosus amor.
cur nemo est, Hecalen, nulla est, quae ceperit Iron ?
  nempe quod alter egens, altera pauper erat.
non habet unde suum paupertas pascat amorem.
  non tamen hoc tanti est, pauper ut esse uelis.
at tanti tibi sit, non indulgere theatris,

  dum bene de uacuo pectore cedat amor.
eneruant animos citharae lotosque lyraeque
  et uox et numeris bracchia mota suis.
illic adsidue ficti saltantur amantes :
  quid caueas, actor, quid iuuet, arte docet.
eloquar inuitus : teneros ne tange poetas.
  summoueo dotes ipsius ipse meas.
Callimachum fugito : non est inimicus Amori ;
  et cum Callimacho tu quoque, Coe, noces.
me certe Sappho meliorem fecit amicae,
  nec rigidos mores Teia Musa dedit.
carmina quis potuit tuto legisse Tibulli,
  uel tua, cuius opus Cynthia sola fuit?
quis poterit lecto durus discedere Gallo?
  et mea nescio quid carmina tale sonant.
quod nisi dux operis uatem frustratur Apollo,
  aemulus est nostri maxima causa mali.
at tu riualem noli tibi fingere quemquam,
  inque suo solam crede iacere toro.
acrius Hermionen ideo dilexit Orestes,
  esse quod alterius coeperat illa uiri.
quid, Menelae, doles? ibas sine coniuge Creten
  et poteras nupta lentus abesse tua.
ut Paris hanc rapuit, nunc demum uxore carere
  non potes : alterius creuit amore tuus.
hoc et in abducta Briseide flebat Achilles,
  illam Plisthenio gaudia ferre toro.
nec frustra flebat, mihi credite. fecit Atrides,
  quod si non faceret, turpiter esset iners.
certe ego fecissem, nec sum sapientior illo :
  inuidiae fructus maximus ille fuit.
nam sibi quod numquam tactam Briseida iurat
  per sceptrum, sceptrum non putat esse deos.
di faciant, possis dominae transire relictae
  limina, proposito sufficiantque pedes.
et poteris. modo uelle tene. nunc fortiter ire,
  nunc opus est celeri subdere calcar equo.
illo Lotophagos, illo Sirenas in antro
  esse puta ; remis adice uela tuis.
hunc quoque, quo quondam nimium riuale dolebas,
  uellem desineres hostis habere loco.
at certe, quamuis odio remanente, saluta.
  oscula cum poteris iam dare, sanus eris.
ecce, cibos etiam, medicinae fungar ut omni
  munere, quos fugias quosque sequare, dabo.

Daunius, an Libycis bulbus tibi missus ab oris,
  an ueniat Megaris, noxius omnis erit.
nec minus erucas aptum uitare salaces,
  et quicquid Veneri corpora nostra parat.
utilius sumas acuentis lumina rutas,
  et quicquid Veneri corpora nostra negat.
quid tibi praecipiam de Bacchi munere, quaeris?
  spe breuius monitis expediere meis.
uina parant animum Veneri, nisi plurima sumas,
  et stupeant multo corda sepulta mero.
nutritur uento, uento restinguitur ignis:
  lenis alit flammas, grandior aura necat.
aut nulla ebrietas, aut tanta sit, ut tibi curas
  eripiat: siqua est inter utrumque, nocet.
hoc opus exegi. fessae date serta carinae.
  contigimus portus, quo mihi cursus erat.
postmodo reddetis sacro pia uota poetae,
  carmine sanati femina uirque meo.

LONDINI: EXCVDEBANT C. WHITTINGHAM ET SOC.

A SELECTED LIST
OF
EDUCATIONAL WORKS
PUBLISHED BY
GEORGE BELL & SONS, LONDON;
AND
DEIGHTON, BELL, & CO. CAMBRIDGE.

CAMBRIDGE MATHEMATICAL SERIES.

Arithmetic, with 8,000 Examples. By C. Pendlebury, M.A., Senior Mathematical Master of St Paul's School. Tenth Edition, with or without Answers. 4*s*. 6*d*.
In Two Parts, 2*s*. 6*d*. each. Part 2 contains *Commercial Arithmetic*. A Key to Part 2, 7*s*. 6*d*. *net*.
The Examples, in a separate volume. Ninth Edition. 3*s*., or in Two Parts, 1*s*. 6*d*. and 2*s*.

Arithmetic for Indian Schools. By C. Pendlebury, M.A., and S. Tait, M.A., B.Sc., Principal of Baroda College. Second Edition. 3*s*.

Elementary Algebra for use in Indian Schools. By J. T. Hathornthwaite, M.A., Professor of Mathematics at Elphinstone College, Bombay. 2*s*.

Choice and Chance. An Elementary Treatise on Permutations, Combinations, and Probability, with 640 Exercises. By W. A. Whitworth, M.A., late Fellow of St John's College, Cambridge. 4th Edition, revised. 6*s*.

—— DCC Exercises, including Hints for the Solution of all the Questions in "Choice and Chance." By W. A. Whitworth, M.A. Crown 8vo. 6*s*.

Euclid. Books I.—VI., and part of Book XI. By Horace Deighton, M.A., Head Master of Harrison College, Barbados. Fifth Edition. 4*s*. 6*d*., or Book I. 1*s*. Books I. and II. 1*s*. 6*d*. Books I.—III. 2*s*. 6*d*. Books I.—IV. 3*s*. Books III. and IV. 1*s*. 6*d*. Books V.—XII. 2*s*. 6*d*. Key 5*s*. *net*.

Introduction to Euclid, including Euclid I., 1—26, with Explanations and numerous Easy Exercises. By Horace Deighton, M.A., and O. Emtage, B.A., Assistant Master of Harrison College. 1*s*. 6*d*.

Euclid. Exercises on Euclid and in Modern Geometry. By the late J. McDowell, M.A. 4th Edition. 6*s*.

GREEK TESTAMENT, COMPANION TO THE. Designed for the use of Theological Students and the Upper Forms in Schools. By the late A. C. BARRETT, M.A. 5th Edition. 5*s.*

COMMON PRAYER, AN HISTORICAL AND EXPLANATORY TREATISE ON THE BOOK OF. By W. G. HUMPHRY, B.D. 6th Edition. 1*s.*

MUSIC. A complete Text-Book of Theoretical Music, with Glossary of Musical Terms, Exercises on Harmony, and an Appendix of Examination Papers. By H. C. BANISTER, Prof. of Harmony at the R.A. of Music. 16th Edition. 5*s.*

MUSIC, A CONCISE HISTORY OF, from the Commencement of the Christian Era to the present time. By Rev. H. G. BONAVIA HUNT, Mus. Doc. 14th Edition, revised. 3*s.* 6*d.*

OTHER MATHEMATICAL WORKS.

COMMERCIAL ARITHMETIC. By C. PENDLEBURY, M.A., and W. S. BEARD, F.R.G.S. Crown 8vo. 2*s.* 6*d.*

ARITHMETIC, ELEMENTARY. By the same Authors. Crown 8vo. 4th Edition. 1*s.* 6*d.* With or without Answers.

GRADUATED ARITHMETIC, for Junior and Private Schools. By the same Authors. In seven parts, in stiff canvas covers. Parts I., II., and III., 3*d.* each; Parts IV., V., and VI., 4*d.* each; Part VII., 6*d.*
Answers to Parts I. and II., 4*d.*; Parts III.-VII., 4*d.* each.

ARITHMETIC FOR THE STANDARDS. By the same Authors. Standards I., II., III., sewed 2*d.* each; IV., V., VI., 3*d.* each; VII., 6*d.* Answers to Standards I. and II. cloth 4*d.*; III., IV., V., VI., VII., 4*d.* each.

ARITHMETIC, Examination Papers in. By C. PENDLEBURY, M.A. 3rd Edition. 2*s.* 6*d.* Key 5*s. net.*

GRADUATED EXERCISES IN ADDITION (Simple and Compound). By W. S. BEARD, F.R.G.S. Second Edition. Fcap. 4to. 1*s.*

ARITHMETIC PAPERS. Set at the Higher Local Examinations, Cambridge, 1869 to 1887. With Notes by S. J. D. SHAW. 2*s.* 6*d.* Solutions to the above, 4*s.* 6*d.*

ALGEBRA, LESSONS IN ELEMENTARY. By L. J. POPE, B.A. 1*s.* 6*d.*

Book-Keeping by Double Entry, Theoretical and Practical, including a Society of Arts Examination Paper fully worked out. By J. T. Medhurst, A.K.C., F.S.S., Fellow of the Society of Accountants and Auditors. Crown 8vo. 2*s.*

Book-keeping, Examination Papers in. Compiled by John T. Medhurst, A.K.C., F.S.S. Fourth Edition. 3*s.* Key 2*s.* 6*d.* *net.*

Trigonometry, Examination Papers in. By G. H. Ward, M.A. 2*s.* 6*d.* Key 5*s.* *net.*

A Collection of Examples and Problems in Arithmetic, Algebra, Geometry, Logarithms, Trigonometry, Conic Sections, Mechanics, &c., with Answers and Occasional Hints. By the Rev. A. Wrigley. 10th Edition. 20th Thousand. Demy 8vo. 3*s.* 6*d.* Key or Companion, 5*s.* *net.*

Pure Mathematics and Natural Philosophy, A Compendium of Facts and Formulæ in. By G. R. Smalley, F.R.A.S. New Edition, revised by J. McDowell, M.A., F.R.A.S. Fcap. 8vo. 2*s.*

Euclid, The Elements of. The Enunciations and Figures. By the late J. Brasse, D.D. Fcap. 8vo. 1*s.* Without the Figures, 6*d.*

Mechanics (Theoretical), Problems in. By W. Walton, M.A., Hon. Fellow of Trinity Hall. 3rd Edition. 8vo. 16*s.*

Theoretical Mechanics. Division I. By J. C. Horobin, M.A., Principal of Homerton New College. Crown 8vo. 2*s.* 6*d.* [*Specially adapted to the requirements of the Science and Art Department.*]

Hydrodynamics, A Treatise on. By A. B. Basset, M.A., F.R.S., Trinity College, Cambridge. Vol. I. Demy 8vo. 10*s.* 6*d.* Vol. II. 12*s.* 6*d.*

Hydrodynamics and Sound, An Elementary Treatise on. By A. B. Basset, M.A., F.R.S. For Students in Universities. 8vo. 7*s.* 6*d.*

Physical Optics, A Treatise on. By A. B. Basset, M.A., F.R.S. 8vo. 16*s.*

Ancient and Modern Geometry of Conics, An Introduction to the, with Historical Notes and Prolegomena. By C. Taylor, D.D., Master of St John's College. 8vo. 15*s.*

THE FOUNDATIONS OF GEOMETRY. By E. T. DIXON, M.A., late Royal Artillery. 8vo. 6*s*.

GEOMETRY (ANALYTICAL), An Introduction to. By W. P. TURNBULL, M.A. 8vo. 12*s*.

TRILINEAR CO-ORDINATES, and other methods of Modern Analytical Geometry of Two Dimensions. By W. A. WHITWORTH, M.A. 8vo. 16*s*.

DOUBLE REFRACTION, Fresnel's Theory of, A Chapter on. By W. S. ALDIS, M.A. 2nd Edition. 8vo. 2*s*.

LENSES AND SYSTEMS OF LENSES. Treated after the manner of Gauss. By CHARLES PENDLEBURY, M.A. 8vo. 5*s*.

ELLIPTIC FUNCTIONS, An Elementary Treatise on. By ARTHUR CAYLEY, Sc.D., late Sadlerian Professor of Pure Mathematics in the University of Cambridge. 2nd Edition. 8vo. 15*s*.

PROBLEMS AND EXAMPLES, adapted to GOODWIN'S "Elementary Course of Mathematics." By T. G. VYVYAN, M.A. 3rd Edition. 8vo. 5*s*. SOLUTIONS. 3rd Edition. 8vo. 5*s*.

PURE AND APPLIED CALCULATION, Notes on the Principles of. By the late J. CHALLIS, M.A., F.R.S., &c., Plumian Professor of Astronomy, Cambridge. 8vo. 15*s*.

PHYSICS, The Mathematical Principle of. By the late JAMES CHALLIS, M.A., F.R.S. 8vo. 5*s*.

PRACTICAL ASTRONOMY, Lectures on. By the late J. CHALLIS, M.A., F.R.S. Demy 8vo. 10*s*.

THEORY OF NUMBERS, Part I. By G. B. MATHEWS, M.A., formerly Fellow of St John's College, Cambridge, and Professor of Mathematics in the University College of North Wales. 8vo. 12*s*.

BIBLIOTHECA CLASSICA.

Edited under the direction of the late George Long, M.A., Fellow of Trinity College, Cambridge, and the late Rev. A. J. Macleane, M.A. 8vo.

AESCHYLUS. By F. A. PALEY, M.A., LL.D., late Classical Examiner to the University of London. 4th Edition. 8*s*.

CICERO'S ORATIONS. By G. LONG, M.A. 4 vols. Vols. 1 and 2, 8*s*. each. Vols. 3 and 4 *out of Print*.

DEMOSTHENES. By R. WHISTON, M.A., late Head Master of Rochester Grammar School. 2 vols. 16*s*.

EURIPIDES. By F. A. PALEY, M.A., LL.D. 2nd Edition, revised. 3 vols. Vol. 1 *out of Print.* Vols. 2 and 3, 8*s.* each.

HERODOTUS. By J. W. BLAKESLEY, B.D. 2 vols. 12*s.*

HESIOD. By F. A. PALEY, M.A., LL.D. 2nd Edition. 5*s.*

HOMER. By F. A. PALEY, M.A., LL.D. 2 vols. 14*s.* Vol. 1 in sets of 2 vols. only.

HORACE. By the late A. J. MACLEANE, M.A. 4th Edition, by G. LONG. 8*s.*

JUVENAL AND PERSIUS. By Rev. A. J. MACLEANE, M.A. 2nd Edition, by G. LONG. *Out of Print.*

PLATO. PHAEDRUS. By W. H. THOMPSON, D.D., late Master of Trinity College, Cambridge. 5*s.*

SOPHOCLES. Vol. I. OEDIPUS TYRANNUS—OEDIPUS COLONEUS—ANTIGONE. By Rev. F. H. BLAYDES, M.A. 8*s.*

——— Vol. II. PHILOCTETES—ELECTRA—TRACHINIAE—AJAX. By F. A. PALEY, M.A., LL.D. 6*s.* Or the 4 Plays separately, in limp cloth, 2*s.* 6*d.* each.

VERGIL. By Prof. J. CONINGTON and Prof. NETTLESHIP. 3 vols. Vol. 1, 5th Edition, revised by F. HAVERFIELD, M.A. Vol. 2, 4th edition. Vol. 3, 3rd edition. 10*s.* 6*d.* each.

AN ATLAS OF CLASSICAL GEOGRAPHY. 24 Maps by W. HUGHES and GEORGE LONG, M.A. 6*s.*

PUBLIC SCHOOL SERIES OF CLASSICAL AUTHORS.

Crown 8vo.

ARISTOPHANES. THE PEACE. By F. A. PALEY, M.A., LL.D. 2*s.* 6*d.*

ARISTOPHANES. THE ACHARNIANS. By F. A. PALEY, M.A., LL.D. 2*s.* 6*d.*

ARISTOPHANES. THE FROGS. By F. A. PALEY, M.A., LL.D. 2*s.* 6*d.*

ARISTOPHANES. THE PLUTUS. By M. T. QUINN, M.A., London, Fellow of the University of Madras. 3*s.* 6*d.*

CICERO. THE LETTERS OF CICERO TO ATTICUS. Book I. By A. PRETOR, M.A., Fellow of St Catharine's College, Cambridge. Third Edition. 4*s.* 6*d.*

DEMOSTHENES. THE ORATION AGAINST THE LAW OF LEPTINES. By B. W. BEATSON, M.A., late Fellow of Pembroke College. 3rd Edition. 3*s.* 6*d.*

DEMOSTHENES. DE FALSA LEGATIONE. By the late R. SHILLETO, M.A. 8th Edition. 6*s.*

LIVY. Book VI. Edited by E. S. WEYMOUTH, M.A., and G. F. HAMILTON, B.A. 2*s.* 6*d.*

LIVY. Book XXI. By Rev. L. D. DOWDALL, M.A., B.D., Ch. Ch. Oxon. 2*s.*

LIVY. Book XXII. By Rev. L. D. DOWDALL. 2*s.*

PLATO. THE PROTAGORAS. By W. WAYTE, M.A., Classical Examiner at the University of London. 7th Edition. 4*s.* 6*d.*

PLATO. THE APOLOGY OF SOCRATES AND CRITO. 12th Edition. By W. WAGNER, Ph.D. 3*s.* 6*d.* Cheap Edition, limp cloth, 2*s.* 6*d.*

PLATO. THE PHAEDO. By W. WAGNER, Ph.D. 13th Edition. 5*s.* 6*d.*

PLATO. THE GORGIAS. By the late W. H. THOMPSON, D.D. New Edition. 6*s.*

PLATO. THE EUTHYPHRO. By G. H. WELLS, M.A. 3rd Edition, revised. 3*s.*

PLATO. THE EUTHYDEMUS. Edited by G. H. WELLS, M.A. 4*s.*

PLATO. THE REPUBLIC. Books I. & II. Edited by G. H. WELLS, M.A. 4th Edition. 5*s.*

PLAUTUS. MENAECHMEI. With Notes, Critical and Exegetical, and an Introduction. By WILHELM WAGNER, Ph.D. 2nd Edition. 4*s.* 6*d.*

PLAUTUS. TRINUMMUS. With Notes, Critical and Exegetical. By W. WAGNER, Ph.D. 6th Edition. 4*s.* 6*d.*

PLAUTUS. AULULARIA. With Notes, Critical and Exegetical. By W. WAGNER, Ph.D. 5th Edition. 4*s.* 6*d.*

PLAUTUS. THE MOSTELLARIA. By E. A. SONNENSCHEIN, M.A., Professor of Classics at Mason Science College, Birmingham. 5*s.*

SOPHOCLES. THE TRACHINIAE. By ALFRED PRETOR, M.A. 4*s.* 6*d.*

SOPHOCLES. THE OEDIPUS TYRANNUS. Edited by the late B. H. KENNEDY, D.D., Regius Professor of Greek at Cambridge University. 2*s.* 6*d.*

TERENCE. With Notes, Critical and Explanatory. By W. WAGNER, Ph.D. 3rd Edition. 7*s.* 6*d.*

THUCYDIDES. Book VI. Edited by T. W. DOUGAN, M.A., Prof. of Latin at Queen's College, Belfast. 2*s.*

GRAMMAR-SCHOOL CLASSICS.

Fcap. 8vo.

Caesar. De Bello Gallico. Books I.-III. With English Notes for Junior Classes. By G. Long, M.A. New Edition. 1*s.* 6*d.* Books IV., V. 1*s.* 6*d.* Books VI., VII. 1*s.* 6*d.*

Catullus, Tibullus, and Propertius. Selected Poems. By the Rev. A. H. Wratislaw and F. N. Sutton, B.A. 2*s.* 6*d.*

Cicero. De Senectute, De Amicitia, and Select Epistles. By G. Long, M.A. New Edition. 3*s.*

Cornelius Nepos. By the late J. F. Macmichael, M.A., Head Master of the Grammar School, Ripon. 2*s.*

Homer. Iliad. Books I.-XII. By F. A. Paley, M.A., LL.D. 4*s.* Books I.-VI. 2*s.* 6*d.* Books VII.-XII. 2*s.* 6*d.*

Horace. By A. J. Macleane, M.A. With a short Life. Revised Edition. 3*s.* 6*d.* Or, Part I., Odes, 2*s.*; Part II., Satires and Epistles, 2*s.*

Juvenal. Sixteen Satires (expurgated). By Herman Prior, M.A., late Scholar of Trinity College, Oxford. 3*s.* 6*d.*

Martial. Select Epigrams. By F. A. Paley, M.A., LL.D., and the late W. H. Stone, Scholar of Trinity College, Cambridge. With a Life of the Poet. 4*s.* 6*d.*

Ovid. The Six Books of the Fasti. By F. A. Paley, M.A., LL.D. New Edition. 3*s.* 6*d.* Or Books I. and II. 1*s.* 6*d.*, Books III. and IV. 1*s.* 6*d.*, Books V. and VI., 1*s.* 6*d.*

Sallust. Catilina and Jugurtha. With a Life. By G. Long, M.A., and J. G. Frazer, M.A. 3*s.* 6*d.* Or, separately, 2*s.* each.

Tacitus. Germania and Agricola. By P. Frost, M.A., late Fellow of St John's College, Cambridge. 2*s.* 6*d.*

Virgil. Bucolics, Georgics, and Aeneid, Books I.-IV. By J. G. Sheppard, D.C.L. Abridged from Professor Conington's Edition. 4*s.* 6*d.*

VIRGIL. AENEID, Books V.-XII. Abridged from Prof. Conington's edition, by H. NETTLESHIP, Fellow of Corpus College, and Professor of Latin Literature in the University of Oxford, and W. WAGNER, Ph.D. 4*s*. 6*d*. Or in 9 separate volumes, price 1*s*. 6*d*. each.

XENOPHON. THE ANABASIS. With Life, Itinerary, Index, and Three Maps. By the late J. F. MACMICHAEL. Revised edition. 3*s*. 6*d*.
Or in 4 separate volumes, price 1*s*. 6*d*. each.

XENOPHON. THE CYROPAEDIA. By G. M. GORHAM, M.A., late Fellow of Trinity College, Cambridge. New Edition. 3*s*. 6*d*. Books I. and II. 1*s*. 6*d*. Books V. and VI. 1*s*. 6*d*.

XENOPHON. THE MEMORABILIA. By P. FROST, M.A., late Fellow of St John's College, Cambridge. 3*s*.

CAMBRIDGE TEXTS WITH NOTES.

Price 1*s*. 6*d*. *each, with exceptions.*

AESCHYLUS. 6 Vols. PROMETHEUS VINCTUS—SEPTEM CONTRA THEBAS—AGAMEMNON—PERSAE—EUMENIDES—CHOEPHOROE. By F. A. PALEY, M.A., LL.D., late Classical Examiner to the University of London.

EURIPIDES. 13 Vols. ALCESTIS—MEDEA—HIPPOLYTUS—HECUBA—BACCHAE—ION (2*s*.)—ORESTES—PHOENISSAE—TROADES—HERCULES FURENS—ANDROMACHE—IPHIGENIA IN TAURIS—SUPPLICES. By F. A. PALEY, M.A., LL.D.

HOMER. ILIAD, Book I. By F. A. PALEY, M.A., LL.D. (1*s*.)

SOPHOCLES. 5 Vols. OEDIPUS TYRANNUS—OEDIPUS COLONEUS—ANTIGONE—ELECTRA—AJAX. By F. A. PALEY, M.A., LL.D.

XENOPHON'S ANABASIS. 6 Vols. With Life, Itinerary, Index, and Three Maps. MACMICHAEL'S Edition, revised by J. E. MELHUISH, M.A., Assistant Master at St Paul's School. In separate Books.
Book I. (with Life, Introduction, Itinerary, and 3 Maps.)—Books II. and III.—Book IV.—Book V.—Book VI.—Book VII.

XENOPHON'S HELLENICA. Book I. and Book II. By the Rev. L. D. DOWDALL, M.A., Trin. Coll., Dublin, B.D., Ch. Ch. Oxon. 2*s*. each.

CICERO. 3 Vols. DE AMICITIA—DE SENECTUTE—EPISTOLAE SELECTAE. By GEORGE LONG, M.A.

Ovid's Fasti. 3 Vols. By F. A. Paley, M.A., LL.D. 2*s*. each. Books I. and II.—Books III. and IV. —Books V. and VI.

Ovid. Selections from the Amores, Tristia, Heroides, and Metamorphoses. By A. J. Macleane, M.A.

Terence. 4 Vols. Andria—Hauton timorumenos—Phormio—Adelphoe. By Prof. Wagner.

Virgil's Works. 12 Vols. Abridged from Prof. Conington's Edition by Professors Nettleship and Wagner and Rev. J. G. Sheppard.

Bucolics—Georgics, I. and II.—Georgics, III. and IV. —Aeneid, I. and II.—Aeneid, III. and IV.—Aeneid, V. and VI. (2*s*.)—Aeneid, VII.—Aeneid, VIII.—Aeneid, IX. —Aeneid, X.—Aeneid, XI.—Aeneid, XII.

CAMBRIDGE TEXTS.

Aeschylus. By F. A. Paley, M.A., LL.D. 2*s*.

Caesar De Bello Gallico. By G. Long, M.A. 1*s*. 6*d*.

Cicero De Senectute et De Amicitia et Epistolae Selectae. By G. Long, M.A. 1*s*. 6*d*.

Ciceronis Orationes in Verrem. By G. Long, M.A. 2*s*. 6*d*.

Euripides. By F. A. Paley, M.A., LL.D. 3 vols. 2*s*. each.

Herodotus. By J. W. Blakesley, B.D. 2 vols. 2*s*. 6*d*. each.

Homeri Ilias. Lib. I.—XII. By F. A. Paley, M.A., LL.D. 1*s*. 6*d*.

Horatius. By A. J. Macleane, M.A. Price 1*s*. 6*d*.

Juvenalis et Persius. By A. J. Macleane, M.A. 1*s*. 6*d*.

Lucretius. By H. A. J. Munro, M.A. 2*s*.

Sallusti Catilina et Jugurtha. By G. Long, M.A. 1*s*. 6*d*.

Sophocles. By F. A. Paley, M.A., LL.D. 2*s*. 6*d*.

Terentius. By W. Wagner, Ph.D. 2*s*.

Thucydides. By J. W. Donaldson, B.D. 2 vols. 2*s*. each.

Vergilius. By J. Conington, M.A. 2*s*.

Xenophontis Expeditio Cyri. By J. F. Macmichael, M.A. 1*s*. 6*d*.

NOVUM TESTAMENTUM Graece, Textus Stephanici, 1550. Accedunt variae lectiones editionum Bezae, Elzeviri, Lachmanni, Tischendorfii, Tregellesii. Curante F. H. SCRIVENER, M.A. New Edition. 4*s*. 6*d*.

EDITIO MAJOR. Containing the readings approved by Bp. Westcott and Dr. Hort, and those adopted by the revisers. Also the Eusebian Canons and the Capitula and additional references. Small post 8vo. 7*s*. 6*d*.

An Edition with wide margins. Half-bound, price 12*s*.

CRITICAL EDITIONS AND TEXTS.

AETNA. Revised, emended, and explained by the late H. A. J. MUNRO, M.A., Litt.D., Fellow of Trinity College, Cambridge. Demy 8vo. 3*s*. 6*d*.

ARISTOPHANES' COMEDIES. By H. A. HOLDEN, LL.D. Demy 8vo. Vol. I. Text and Notes. 18*s*. Vol. II. Indices. 5*s*. 6*d*. The plays sold separately.

CAESAR'S SEVENTH CAMPAIGN IN GAUL, B.C. 52. DE BELLO GALLICO. Lib. VII. Edited, with Notes, Excursus, and Tables of Idioms, by the Rev. W. COOKWORTHY COMPTON, M.A. With Illustrations from Sketches made on the Spots Represented, and Drawings of the Fortifications, &c., Maps and Plans. Crown 8vo. Third Edition. 2*s*. 6*d*. *net*.

CALPURNIUS SICULUS AND M. AURELIUS OLYMPIUS NEMESIANUS. The Eclogues, with Introduction, Commentary, and Appendix. By CH. HAINES KEENE, M.A. Crown 8vo. 6*s*.

CATULLUS. Edited by J. P. POSTGATE, M.A., Litt. D., Fellow of Trinity College, Cambridge. Fcap. 8vo. 3*s*.

EURIPIDES, ELECTRA. Edited with Introduction and Notes by C. H. KEENE, M.A. Demy 8vo. 10*s*. 6*d*.

HYPERIDES, THE ORATIONS OF. Edited with Notes and a Translation by F. G. KENYON, M.A. 5*s*. *net*.

LIVY. The first five Books. PRENDEVILLE'S edition revised throughout and the notes in great part rewritten, by J. H. FREESE, M.A., late Fellow of St John's College, Cambridge. Books I, II, III, IV, V. With Maps and Introductions. 1*s*. 6*d*. each.

LUCAN. THE PHARSALIA. By C. E. HASKINS, M.A., Fellow of St John's College, Cambridge. With an Introduction by W. E. HEITLAND, M.A., Fellow of St John's College, Cambridge. Demy 8vo. 14*s*.

LUCRETIUS. TITI LUCRETI CARI DE RERUM NATURA LIBRI SEX. With Notes, Introduction, and Translation by the late H. A. J. MUNRO. 4th Edition finally Revised. 3 vols. 8vo. Vols. I. and II. Introduction, Text and Notes, 18*s*. Vol. III. Translation, 6*s*.

OVID. P. OVIDII NASONIS HEROIDES XIV. Edited, with Introductory Preface and English Notes, by ARTHUR PALMER, M.A., Professor of Latin at Trinity College, Dublin. Demy 8vo. 6*s*.

—— P. OVIDII NASONIS ARS AMATORIA ET AMORES. A School Edition, carefully revised and edited, with some Literary Notes, by the Rev. J. H. WILLIAMS, M.A. Fcap. 8vo. 3*s*. 6*d*.

—— THE METAMORPHOSES. Book XIII. With Introduction and Notes by C. H. KEENE, M.A. 2*s*. 6*d*.

—— THE METAMORPHOSES. Book XIV. With Introduction and Notes by C. H. KEENE, M.A. 2*s*. 6*d*.

—— P. OVIDII NASONIS EPISTOLARUM EX PONTO LIBER PRIMUS. With Introduction and Notes. By C. H. KEENE, M.A. Crown 8vo. 3*s*.

PROPERTIUS. SEXTI PROPERTII CARMINA recognovit J. P. POSTGATE, Litt.D. 4to. 3*s*. *net*.

PROPERTIUS. SEX. AURELII PROPERTII CARMINA. The Elegies of Propertius, with English Notes. By the late F. A. PALEY, M.A., LL.D. 2nd Edition. 8vo. cloth. 5*s*.

PROPERTIUS. SEX. PROPERTII ELEGIARUM LIBRI IV. Recensuit A. PALMER, Collegii sacrosanctae et individuae Trinitatis juxta Dublinum Socius. 3*s*. 6*d*.

SOPHOCLES. THE OEDIPUS TYRANNUS OF SOPHOCLES. By B. H. KENNEDY, D.D. Crown 8vo. 8*s*.

THUCYDIDES. THE HISTORY OF THE PELOPONNESIAN WAR. With Notes and a Collation of the MSS. By the late R. SHILLETO, M.A. Book I. 8vo. 6*s*. 6*d*. Book II. 5*s*. 6*d*.

CORPUS POETARUM LATINORUM, a se aliisque denuo recognitorum et brevi lectionum varietate instructorum, edidit JOHANNES PERCIVAL POSTGATE, Litt.D. Tom. I. quo continentur Ennius, Lucretius, Catullus, Horatius, Vergilius, Tibullus, Propertius, Ovidius. Large post 4to. 21*s*. *net*. Or in Two Parts sewed 9*s*. each *net*.

*** To be completed in 2 volumes.

Corpus Poetarum Latinorum. Edited by Walker. 1 thick vol. 8vo. Cloth, 18*s*.

Containing:—Catullus, Lucretius, Virgilius, Tibullus, Propertius, Ovidius, Horatius, Phaedrus, Lucanus, Persius, Juvenalis, Martialis, Sulpicia, Statius, Silius Italicus, Valerius Flaccus, Calpurnius Siculus, Ausonius, and Claudianus.

TRANSLATIONS, &c.

Aeschylus. Translated by Anna Swanwick. With Introduction and Notes. 5th Edition, revised. 5*s*.

Aristotle on the Constitution of Athens. Translated, with Introduction and Notes, by F. G. Kenyon, M.A., Fellow of Magdalen College, Oxford. Pott 8vo. buckram. Third Edition. 4*s*. 6*d*.

Calpurnius, the Eclogues of. The Latin text with an English Translation in Verse by E. J. L. Scott, M.A. Fcap. 8vo. 3*s*. 6*d*.

Horace. Translated into English Verse by the late Professor Conington, M.A. The Odes and Carmen Saeculare. 11th Edition. Fcap. 8vo. 3*s*. 6*d*. The Satires and Epistles. 8th Edition. 3*s*. 6*d*.

Horace, Odes and Epodes. Translated with Introduction and Notes, by Sir Stephen E. de Vere, Bart. 3rd Edition. 7*s*. 6*d*. net.

Lucretius. Translated by late H. A. J. Munro, Litt.D. 6*s*. *See page* 13.

Plato. Gorgias, literally translated. By the late E. M. Cope, M.A., Fellow of Trinity College. 2nd Edition. 8vo. 7*s*.

— An Analysis and Index of the Dialogues. With References to the Translation in Bohn's Classical Library. By Dr Day. Post 8vo. 5*s*.

Prudentius, Translations from. A selection from his works with a Verse Translation and an Introduction and Notes. By the Rev. F. St J. Thackeray. Cr. 8vo. 7*s*. 6*d*.

Sabrinæ Corolla In Hortulis Regiæ Scholæ Salopiensis contexuerunt tres viri floribus legendis. 4th Edition, revised and re-arranged. By the late Benjamin Hall Kennedy, D.D., Regius Professor of Greek at the University of Cambridge. Large post 8vo. 10*s*. 6*d*.

SOPHOCLES, THE DRAMAS OF. Rendered in English Verse, Dramatic and Lyric, by Sir GEORGE YOUNG, Bart., M.A., formerly Fellow of Trinity College, Cambridge. 12*s*. 6*d*.

SOPHOCLES. THE ŒDIPUS TYRANNUS. Translated by the late B. H. KENNEDY, D.D. In paper cover. 1*s*.

THEOCRITUS. Translated into English Verse by the late C. S. CALVERLEY, M.A., Fellow of Christ's College, Cambridge. Crown 8vo. 2nd Edition, revised. 5*s*.

TRANSLATIONS INTO ENGLISH AND LATIN. By the late C. S. CALVERLEY, M.A. 4th Edition. Post 8vo. 5*s*.

TRANSLATIONS FROM AND INTO LATIN, GREEK, AND ENGLISH. By Prof. R. C. JEBB, M.P., Litt.D., LL.D., H. JACKSON, Litt. D., Fellow of Trinity College, Cambridge, and W. E. CURREY, M.A., late Fellow of Trinity College, Cambridge. Third Edition. Crown 8vo. 5*s*.

BELL'S CLASSICAL TRANSLATIONS.

A Series of Translations from the Classics. With Memoirs, Introductions, &c. Crown 8vo. 1s. each.

ÆSCHYLUS. Translated by WALTER HEADLAM, M.A. 7 vols. [*Preparing.*

ARISTOPHANES. THE ACHARNIANS. Translated by W. H. COVINGTON, B.A.

ARISTOPHANES. THE PLUTUS. Translated by M. T. QUINN, M.A.

CÆSAR'S GALLIC WAR. Translated by W. A. M'DEVITTE, B.A. With Map. 2 vols. Books I.—IV.—Books V.—VII.

CICERO. FRIENDSHIP AND OLD AGE. Translated by G. H. WELLS, M.A.

DEMOSTHENES ON THE CROWN. Translated by C. RANN KENNEDY.

EURIPIDES. Translated by E. P. COLERIDGE, M.A. 14 vols.

MEDEA—ALCESTIS—HERACLEIDÆ—HIPPOLYTUS—SUPPLICES — TROADES — ION — ANDROMACHE — BACCHÆ — HECUBA—HERCULES FURENS—PHŒNISSÆ—ORESTES—IPHIGENIA IN TAURIS.

Horace. Translated by A. H. Bryce, LL.D. 4 vols.

Odes I. and II.—Odes III. and IV. with the Carmen Seculare and Epodes—Satires—Epistles and Ars Poetica.

Livy. Books I., II., III., IV. A Revised Translation by J. H. Freese, M.A. With Maps. 4 vols.

Livy. Book V. and Book VI. A Revised Translation by E. S. Weymouth, M.A., Lond. With Maps. 2 vols.

Livy. Book IX. Translated by F. Storr, B.A.

Lucan. The Pharsalia. Book I. Translated by Frederick Conway, M.A.

Ovid's Fasti. Translated by H. T. Riley, M.A. 3 vols. Books I. and II.—III. and IV.—V. and VI.

Ovid's Tristia. Translated by H. T. Riley, M.A.

Sophocles. Translated by E. P. Coleridge, M.A. 7 vols.

Antigone — Philoctetes — Œdipus Rex — Œdipus Coloneus—Trachiniæ—Electra—Ajax.

Virgil. Translated by A. Hamilton Bryce, LL.D. 6 vols.

Georgics—Bucolics—Æneid I.-III.—Æneid IV.-VI. —Æneid VII.-IX.—Æneid X.-XII.

Xenophon's Anabasis. Translated by the Rev. J. S. Watson, M.A. 3 vols. Books I. and II.—Books III., IV. and V.—Books VI. and VII.

Xenophon's Hellenics. Books I. and II. Translated by the Rev. H. Dale, M.A.

LOWER FORM SERIES.

With Notes and Vocabularies. Fcap. 8vo.

Eclogae Latinae: or First Latin Reading Book. By the late Rev. P. Frost, M.A. New Edition. 1*s*. 6*d*.

Tales for Latin Prose Composition. Arranged with Notes and Vocabulary by G. H. Wells, M.A. 2*s*.

Analecta Graeca Minora. By the late Rev. P. Frost, M.A. New Edition. 2*s*.

Vergil's Æneid. Book I. Abridged from Conington's edition by Rev. J. G. Sheppard, D.C.L., with Vocabulary by W. F. R. Shilleto, M.A. 1*s*. 6*d*.

Caesar de Bello Gallico. Books I. II. and III. With Notes by George Long, M.A., and Vocabulary. 1*s*. 6*d*. each.

HORACE'S ODES. Book I. Notes by A. J. MACLEANE, M.A., and full Vocabulary. 1*s*. 6*d*.

GREEK TESTAMENT SELECTIONS. By A. M. M. STEDMAN, M.A. Second Edition. Fcap. 8vo. 2*s*. 6*d*.

LATIN AND GREEK CLASS BOOKS.

BADDELEY. AUXILIA LATINA. A Series of Progressive Latin Exercises. By M. J. B. BADDELEY, M.A. Fcap. 8vo. Part I., Accidence. 5th Edition. 2*s*. Part II. 5th Edition. 2*s*. Key to Part II. 2*s*. 6*d*.

BAKER. LATIN PROSE FOR LONDON STUDENTS. By ARTHUR BAKER, M.A. Wide Fcap. 8vo. 2*s*.

CHURCH. LATIN PROSE LESSONS. By A. J. CHURCH, M.A., Professor of Latin at University College, London. 9th Edition. Fcap. 8vo. 2*s*. 6*d*.

CLAPIN. LATIN PRIMER. By the Rev. A. C. CLAPIN, M.A. 4th Edition. Fcap. 8vo. 1*s*.

COLERIDGE. RES ROMANAE, being brief Aids to the History, Geography, Literature and Antiquities of Ancient Rome for less advanced students. By E. P. COLERIDGE, M.A. With 3 maps. Crown 8vo. 2nd Edition. 2*s*. 6*d*.

—— RES GRAECAE. Being Aids to the study of the History, Geography, Archæology, and Literature of Ancient Athens. By E. P. COLERIDGE, M.A. [*In the Press.*

COLLINS. LATIN EXERCISES AND GRAMMAR PAPERS. By T. COLLINS, M.A. 7th Edition. Fcap. 8vo. 2*s*. 6*d*.

—— UNSEEN PAPERS in Latin Prose and Verse. 7th Edition. Fcap. 8vo. 2*s*. 6*d*.

—— UNSEEN PAPERS in Greek Prose and Verse. 5th Edition. Fcap. 8vo. 3*s*.

—— EASY TRANSLATIONS from Nepos, Caesar, Cicero, Livy, &c., for Retranslation into Latin. With Notes. 2*s*.

COMPTON. RUDIMENTS OF ATTIC CONSTRUCTION AND IDIOM. By the Rev. W. COOKWORTHY COMPTON, M.A., Head Master of Dover College. Crown 8vo. 3*s*.

FROST. ECLOGÆ LATINÆ; or, First Latin Reading Book. With Notes and Vocabulary by the late Rev. P. FROST, M.A. New Edition. Fcap. 8vo. 1*s*. 6*d*.

—— ANALECTA GRÆCA MINORA. With Notes and Dictionary. New Edition. Fcap. 8vo. 2*s*.

—— MATERIALS FOR LATIN PROSE COMPOSITION. By the late Rev. P. FROST, M.A. New Edition. Fcap. 8vo. 2*s*. Key. 4*s*. *net*.

FROST. A LATIN VERSE BOOK. New Edition. Fcap. 8vo. 2*s.* Key, 5*s. net.*

—— MATERIALS FOR GREEK PROSE COMPOSITION. New Edition. Fcap. 8vo. 2*s.* 6*d.* Key, 5*s. net.*

HARKNESS. A LATIN GRAMMAR. By ALBERT HARKNESS. Post 8vo. 6*s.*

KEY. A LATIN GRAMMAR. By the late T. H. KEY, M.A., F.R.S. 6th Thousand. Post 8vo. 8*s.*

—— A SHORT LATIN GRAMMAR, for Schools. 16th Edition. Post 8vo. 3*s.* 6*d.*

HOLDEN. FOLIORUM SILVULA. Part I. Passages for Translation into Latin Elegiac and Heroic Verse. By H. A. HOLDEN, LL.D. 12th Edition. Post 8vo. 7*s.* 6*d.*

—— FOLIORUM SILVULA. Part II. Select Passages for Translation into Latin Lyric and Comic Iambic Verse. 3rd Edition. Post 8vo. 5*s.*

—— FOLIORUM CENTURIAE. Select Passages for Translation into Latin and Greek Prose. 10th Edition. Post 8vo. 8*s.*

JEBB, JACKSON and CURREY. EXTRACTS FOR TRANSLATION IN GREEK, LATIN, AND ENGLISH. By R. C. JEBB, M.P., Litt.D., LL.D., Regius Professor of Greek in the University of Cambridge; H. JACKSON, Litt.D., Fellow of Trinity College, Cambridge; and W. E. CURREY, M.A., late Fellow of Trinity College, Cambridge. 2*s.* 6*d.*

MASON. ANALYTICAL LATIN EXERCISES. By C. P. MASON, B.A. 4th Edition. Part I., 1*s.* 6*d.* Part II., 2*s.* 6*d.*

—— THE ANALYSIS OF SENTENCES APPLIED TO LATIN. Post 8vo. 1*s.* 6*d.*

NETTLESHIP. PASSAGES FOR TRANSLATION INTO LATIN PROSE. Preceded by Essays on:—I. Political and Social Ideas. II. Range of Metaphorical Expression. III. Historical Development of Latin Prose Style in Antiquity. IV. Cautions as to Orthography. By H. NETTLESHIP, M.A., late Corpus Professor of Latin in the University of Oxford. Crown 8vo. 3*s.*

A KEY. Crown 8vo. 4*s.* 6*d. net.*

PALEY. GREEK PARTICLES and their Combinations according to Attic usage. A short Treatise. By F. A. PALEY, M.A., LL.D. 2*s.* 6*d.*

PENROSE. LATIN ELEGIAC VERSE, Easy Exercises in. By the Rev. J. PENROSE. New Edition. 12mo. 2*s*. Key, 3*s*. 6*d*. *net*.

PRESTON. GREEK VERSE COMPOSITION. By G. PRESTON, M.A. 5th Edition. Crown 8vo. 4*s*. 6*d*.

PRUEN. LATIN EXAMINATION PAPERS. By G. G. PRUEN, M.A., Senior Classical Master in the Modern Department, Cheltenham College. Crown 8vo. 2*s*. 6*d*.

SEAGER. FACILIORA. An Elementary Latin Book on a New Principle. By the Rev. J. L. SEAGER, M.A. 2*s*. 6*d*.

STEDMAN (A. M. M.). FIRST LATIN LESSONS. By A. M. M. STEDMAN, M.A., Wadham College, Oxford. 3rd Edition, enlarged. Crown 8vo. 2*s*.

—— INITIA LATINA. Easy Lessons on Elementary Accidence. 2nd Edition. Fcap. 8vo. 1*s*.

—— FIRST LATIN READER. With Notes adapted to the Shorter Latin Primer and Vocabulary. Crown 8vo. 3rd Edition. 1*s*. 6*d*.

—— EASY LATIN PASSAGES FOR UNSEEN TRANSLATION. 3rd Edition. Fcap. 8vo. 1*s*. 6*d*.

—— EXEMPLA LATINA. First Exercises in Latin Accidence. With Vocabulary. Crown 8vo. 1*s*. 6*d*.

—— THE LATIN COMPOUND SENTENCE, RULES AND EXERCISES. Crown 8vo. 1*s*. 6*d*. With Vocabulary. 2*s*.

—— EASY LATIN EXERCISES on the Syntax of the Shorter and Revised Latin Primers. With Vocabulary. 6th Edition. Crown 8vo. 2*s*. 6*d*.

—— LATIN EXAMINATION PAPERS in Miscellaneous Grammar and Idioms. 5th Edition. 2*s*. 6*d*. KEY (for Tutors only), 6*s*. *net*.

—— NOTANDA QUAEDAM. Miscellaneous Latin Exercises. On Common Rules and Idioms. 3rd Edition. Fcap. 8vo. 1*s*. 6*d*. With Vocabulary, 2*s*.

—— LATIN VOCABULARIES FOR REPETITION. Arranged according to subjects. 5th Edition. Fcap. 8vo. 1*s*. 6*d*.

—— EASY GREEK PASSAGES FOR UNSEEN TRANSLATION. Fcap. 8vo. 1*s*. 6*d*.

STEDMAN. GREEK VOCABULARIES for Repetition. 2nd Edition. Fcap. 8vo. 1*s*. 6*d*.

—— GREEK TESTAMENT SELECTIONS for the Use of Schools. 3rd Edition. With Introduction, Notes, and Vocabulary. Fcap. 8vo. 2*s*. 6*d*.

—— GREEK EXAMINATION PAPERS in Miscellaneous Grammar and Idioms. 3rd Edition. 2*s*. 6*d*. Key (for Tutors only), 6*s*. *net*.

THACKERAY. ANTHOLOGIA GRAECA. A Selection of Greek Poetry, with Notes. By F. ST JOHN THACKERAY. 6th Edition. 16mo. 4*s*. 6*d*.

—— ANTHOLOGIA LATINA. A Selection of Latin Poetry, from Naevius to Boëthius, with Notes. By Rev. F. ST JOHN THACKERAY. 7th Edition. 16mo. 4*s*. 6*d*.

—— HINTS AND CAUTIONS ON ATTIC GREEK PROSE COMPOSITION. Crown 8vo. 3*s*. 6*d*.

TEUFFEL'S HISTORY OF ROMAN LITERATURE. 5th Edition, revised by Dr SCHWABE, translated by Prof. G. C. W. WARR, M.A., King's College, London. Medium 8vo. 2 vols. 15*s*. each. Vol. I. (The Republican Period). Vol. II. (The Imperial Period).

DONALDSON'S THEATRE OF THE GREEKS. 10th Edition. 5*s*.

KEIGHTLEY'S (T.) MYTHOLOGY OF ANCIENT GREECE AND ITALY. 4th Edition, revised by L. SCHMITZ, Ph.D., LL.D. With 12 Plates. 5*s*.

CLASSICAL TABLES.

NOTABILIA QUÆDAM: or the Principal Tenses of most of the Irregular Greek Verbs, and Elementary Greek, Latin, and French Constructions. New Edition. 1*s*.

GREEK VERBS. A Catalogue of Verbs, Irregular and Defective; their leading formations, tenses in use, and dialectic inflexions, with a copious Appendix, containing Paradigms for conjugation, Rules for formation of tenses, &c., &c. By J. S. BAIRD, T.C.D. New Edition, revised. 2*s*. 6*d*.

EXERCISES ON THE IRREGULAR AND DEFECTIVE GREEK VERBS. By the Rev. F. ST JOHN THACKERAY. 1*s*. 6*d*.

Notes on Greek Accents. By the Right Rev. A. Barry, D.D. New Edition, rewritten. 1*s.*

Homeric Dialect. Its leading Forms and Peculiarities. By J. S. Baird, T.C.D. New Edition, revised. By the Rev. W. Gunion Rutherford, M.A., LL.D., Head Master at Westminster School. 1*s.*

Greek Accidence. By the Rev. P. Frost, M.A. New Edition. 1*s.*

Latin Accidence. By the Rev. P. Frost, M.A. 1*s.*

Latin Versification. 1*s.*

The Principles of Latin Syntax. 1*s.*

FOREIGN CLASSICS.

Edited for use in Schools, with Introductions, Notes, &c. Fcap. 8vo.

Charles XII. par Voltaire. By L. Direy. 8th Edition. 1*s.* 6*d.*

German Ballads from Uhland, Goethe, and Schiller. By C. L. Bielefeld. 7th Edition. 1*s.* 6*d.*

Aventures de Télémaque, par Fénelon. By C. J. Delille. 5th Edition. 2*s.* 6*d.*

Select Fables of La Fontaine. By F. E. A. Gasc. 19th Edition. 1*s.* 6*d.*

Picciola, by X. B. Saintine. By Dr Dubuc. 16th Thousand. 1*s.* 6*d.*

Lamartine's Le Tailleur de Pierres de Saint-Point. By J. Boïelle, B.-ès-L. 7th Edition. 1*s.* 6*d.*

Goethe's Hermann und Dorothea. By E. Bell, M.A., and E. Wölfel. New Edition. 1*s.* 6*d.*

Schiller's Wallenstein. Complete Text. By Dr Buchheim. 6th Edition. 5*s.* Or the Lager and Piccolomini, 2*s.* 6*d.* Wallenstein's Tod, 2*s.* 6*d.*

Maid of Orleans; with English Notes by Dr W. Wagner. 3rd Edition. 1*s.* 6*d.*

Maria Stuart. By V. Kastner, Lecturer at Victoria University, Manchester. 4th Edition. 1*s.* 6*d.*

GOMBERT'S FRENCH DRAMA. Re-edited, with Notes, by F. E. A. GASC. Sewed, 6*d.* each.

List of Plays in the Series.

By MOLIÈRE.—LE MISANTHROPE. L'AVARE. LE BOURGEOIS GENTILHOMME. LE TARTUFFE. LE MALADE IMAGINAIRE. LES FEMMES SAVANTES. LES FOURBERIES DE SCAPIN. LES PRÉCIEUSES RIDICULES. L'ECOLE DES FEMMES. L'ECOLE DES MARIS. LE MÉDECIN MALGRÉ LUI.

By RACINE.—LA THÉBAÏDE, OU LES FRÈRES ENNEMIS. ANDROMAQUE. LES PLAIDEURS. IPHIGÉNIE. BRITANNICUS. PHÈDRE. ESTHER. ATHALIE.

By CORNEILLE.—LE CID. HORACE. CINNA. POLYEUCTE.

By VOLTAIRE.—ZAÏRE.

MODERN FRENCH AUTHORS.

Edited with Introductions and Notes, by James Boïelle, Senior French Master at Dulwich College.

DAUDET. LA BELLE NIVERNAISE. Histoire d'un vieux bateau et de son équipage. By ALPHONSE DAUDET. With Six Illustrations. 2*s.*

CLARETIE. PIERRILLE. By JULES CLARETIE. With 27 Illustrations. 2*s.* 6*d.*

BALZAC. URSULE MIROUËT. 3*s.*

GREVILLE. LE MOULIN FRAPPIER. By HENRY GREVILLE. 3*s.*

VICTOR HUGO. BUG JARGAL. 3*s.*

MODERN GERMAN AUTHORS.

With Introduction and Notes. Edited by Professor F. Lange, Ph.D.

SOLL UND HABEN. Roman von GUSTAV FREYTAG. Edited by W. HANBY CRUMP, M.A. 2*s.* 6*d.*

HEY'S FABELN FÜR KINDER. Illustrated by O. SPECKTER. Edited, with an Introduction, Grammatical Summary, Words, and a complete Vocabulary. By F. LANGE, Ph.D. 1*s.* 6*d.*

THE SAME, with a Phonetic Introduction, Phonetic Transcription of the Text. By F. LANGE, Ph.D. 2*s.*

Doktor Wespe. Lustspiel in fünf Aufzügen von Julius Roderich Benedix. Edited by Professor F. Lange, Ph.D. 2*s*. 6*d*.

Meister Martin, der Küfner. Erzählung von E. T. A. Hoffmann. Edited by F. Lange, Ph.D. 2nd Edition. 1*s*. 6*d*.

Hans Lange. Schauspiel von Paul Heyse. Edited by A. A. Macdonell, M.A., Ph.D. 2*s*.

Auf Wache. Novelle von Berthold Auerbach. Der Gefrorene Kuss. Novelle von Otto Roquette. Edited by A. A. Macdonell, M.A. 2nd Edition. 2*s*.

Der Bibliothekar. Lustspiel von G. von Moser. Edited by F. Lange, Ph.D. 4th Edition. 2*s*.

Eine Frage. Idyll von George Ebers. Edited by F. Storr, B.A. 2*s*.

Die Journalisten. Lustspiel von Gustav Freytag. Edited by Professor F. Lange, Ph.D. 4th Revised Edition. 2*s*. 6*d*.

Zopf und Schwert. Lustspiel von Karl Gutzkow. Edited by Professor F. Lange, Ph.D. 2*s*. 6*d*.

German Epic Tales in Prose. I. Die Nibelungen, von A. F. C. Vilmar.—II. Walther und Hildegund, von Albert Richter. Edited by Karl Neuhaus, Ph.D. 2*s*. 6*d*.

Ekkehard. Erzählung des zehnten Jahrhunderts, von Victor von Scheffel. Abridged Edition, with Introduction and Notes by Herman Hager, Ph.D. 3*s*.

FRENCH AND GERMAN CLASS BOOKS.

Gasc (F. E. A.). First French Book. Crown 8vo. 126th Thousand. 1*s*.

—— Second French Book. 57th Thousand. Fcap. 8vo. 1*s*. 6*d*.

—— Key to First and Second French Books. 7th Edition. Fcap. 8vo. 3*s*. 6*d*. net.

—— French Fables for Beginners, in Prose. 17th Thousand. 12mo. 1*s*. 6*d*.

Gasc (F. E. A.). Select Fables of La Fontaine. 19th Thousand. Fcap. 8vo. 1*s*. 6*d*.

—— Histoires Amusantes et Instructives. With Notes. 17th Thousand. Fcap. 8vo. 2*s*.

—— Practical Guide to Modern French Conversation. 19th Edition. Fcap. 8vo. 1*s*. 6*d*.

—— French Poetry for the Young. With Notes. 5th Edition. Fcap. 8vo. 1*s*. 6*d*.

—— Materials for French Prose Composition; or, Selections from the best English Prose Writers. 23rd Thousand. Fcap. 8vo. 3*s*. Key. 6*s*.

—— Prosateurs Contemporains. With Notes. 11th Edition, revised. 12mo. 3*s*. 6*d*.

—— Le Petit Compagnon; a French Talk-Book for Little Children. 16th Edition. 16mo. 1*s*. 6*d*.

—— An Improved Modern Pocket Dictionary of the French and English Languages. 57th Thousand. 16mo. 2*s*. 6*d*.

—— French-English and English-French Dictionary. 8th Edition, reset and enlarged. Large 8vo. 12*s*. 6*d*.

—— The A B C Tourist's French Interpreter of all Immediate Wants. 1*s*.

Clapin (A. C.). French Grammar for Public Schools. By the Rev. A. C. Clapin, M.A., B.-ès-L. Fcap. 8vo. 14th Edition. 2*s*. 6*d*. Key, 3*s*. 6*d*. *net.*

—— French Primer. Fcap. 8vo. 11th Edition. 1*s*.

—— Primer of French Philology, with Exercises for Public Schools. 9th Edition. Fcap. 8vo. 1*s*.

—— English Passages for Translation into French. 2*s*. 6*d*. Key, 4*s*. *net.*

Esclangon (A.). The French Verb newly Treated: an Easy, Uniform, and Synthetic Method of its Conjugation. By A. Esclangon, Examiner in the University of London. Small 4to. 5*s*.

Gosset (A.). Manual of French Prosody. By A. Gosset, M.A., late Fellow of New College, Oxford, Fcap. 8vo. 3*s*.

STEDMAN (A. M. M.). FRENCH EXAMINATION PAPERS. By A. M. M. STEDMAN, M.A. 6th Edition. 2*s*. 6*d*. KEY, 6*s*. *net*.

—— EASY FRENCH PASSAGES for Unseen Translation. 2nd Ed. Fcap. 8vo. 1*s*. 6*d*.

—— EASY FRENCH EXERCISES on Elementary Syntax. With Vocabulary. Crown 8vo. 2*s*. 6*d*.

—— FIRST FRENCH LESSONS. Crown 8vo. 1*s*.

—— FRENCH VOCABULARIES for Repetition. 2nd Edition. Fcap. 8vo. 1*s*.

BUCHHEIM (C. A.). GERMAN PROSE COMPOSITION, Materials for. By DR C. A. BUCHHEIM. 15th Edition. Fcap. 8vo. 4*s*. 6*d*. A KEY to Pts. I. & II. 3*s*. *net*. Pts. III. & IV. 4*s*. *net*.

—— FIRST BOOK OF GERMAN PROSE. Being Parts I. and II. of the above, with Vocabulary. Second Edition. 1*s*. 6*d*.

CLAPIN (A. C.). A GERMAN GRAMMAR for Public Schools. By the Rev. A. C. CLAPIN, and F. HOLLMÜLLER. 6th Edition. Fcap. 8vo. 2*s*. 6*d*.

—— A GERMAN PRIMER. 2nd Edition. Fcap. 8vo. 1*s*.

STEDMAN (A. M. M.). GERMAN EXAMINATION PAPERS. By A. M. M. STEDMAN, M.A. 2nd Edition. 2*s*. 6*d*. KEY. 5*s*. *net*.

BELL'S MODERN TRANSLATIONS.

A Series of Translations from Modern Languages, with Memoirs, Introductions, etc. Crown 8vo. 1s. each.

GOETHE. EGMONT. Translated by ANNA SWANWICK.

GOETHE. IPHIGENIA IN TAURIS. Translated by ANNA SWANWICK.

HAUFF. THE CARAVAN. Translated by S. MENDEL.

HAUFF. THE INN IN THE SPESSART. Translated by S. MENDEL.

LESSING. LAOKOON. Translated by E. C. BEASLEY.

LESSING. NATHAN THE WISE. Translated by R. DILLON BOYLAN.

LESSING. MINNA VON BARNHELM. Translated by ERNEST BELL, M.A.

MOLIÈRE. THE MISANTHROPE. Translated by C. HERON WALL.

MOLIÈRE. THE DOCTOR IN SPITE OF HIMSELF (Le Médecin malgré lui). Translated by C. HERON WALL.

MOLIÈRE. TARTUFFE; or, The Impostor. Translated by C. HERON WALL.

MOLIÈRE. THE MISER (L'Avare). Translated by C. HERON WALL.

MOLIÈRE. THE SHOPKEEPER TURNED GENTLEMAN (Le Bourgeois Gentilhomme). Translated by C. HERON WALL.

RACINE. ATHALIE. Translated by R. BRUCE BOSWELL, M.A.

RACINE. ESTHER. Translated by R. BRUCE BOSWELL, M.A.

SCHILLER. WILLIAM TELL. Translated by Sir THEODORE MARTIN, K.C.B., LL.D. New Edition, entirely revised.

SCHILLER. THE MAID OF ORLEANS. Translated by ANNA SWANWICK.

SCHILLER. MARY STUART. Translated by MELLISH.

SCHILLER. WALLENSTEIN'S CAMP AND THE PICCOLOMINI. Translated by JAMES CHURCHILL and S. T. COLERIDGE.

SCHILLER. THE DEATH OF WALLENSTEIN. Translated by S. T. COLERIDGE.

ENGLISH CLASS BOOKS.

ADAMS (Dr E.). THE ELEMENTS OF THE ENGLISH LANGUAGE. By ERNEST ADAMS, Ph.D. 26th Edition. Revised by J. F. DAVIS, D.Lit. Post 8vo. 4*s*. 6*d*.

—— THE RUDIMENTS OF ENGLISH GRAMMAR AND ANALYSIS. 19th Thousand. Fcap. 8vo. 1*s*.

BARNETT (T. DUFF). NOTES ON SHAKESPEARE'S PLAYS. With Introduction, Summary, Notes (Etymological and Explanatory), Prosody, Grammatical Peculiarities, &c. By T. DUFF BARNETT, B.A. Lond. Crown 8vo. 1*s*. each.

MIDSUMMER NIGHT'S DREAM.—JULIUS CÆSAR.—THE TEMPEST.—MACBETH.—HENRY THE FIFTH.—HAMLET.—MERCHANT OF VENICE.—KING RICHARD II.—KING JOHN.—

King Richard III.—King Lear.—Coriolanus.—As You Like It.—Twelfth Night.—Much Ado About Nothing.

ten Brink (B.). Early English Literature. By Bernhard ten Brink. Vol. I. (to Wyclif). Vol. II. (Wyclif, Chaucer, Earliest Drama, Renaissance). Vol. III. (to Surrey's Death). Post 8vo. 3*s*. 6*d*. each.

—— Lectures on Shakespeare. Translated by Julia Franklin. Post 8vo. 3*s*. 6*d*.

Edwards (F.). Examples for Grammatical Analysis in Verse and Prose. By F. Edwards. 1*s*.

Price (A. C.). Elements of Comparative Grammar and Philology. By A. C. Price, M.A. 2*s*. 6*d*.

Skeat (Prof.). Questions for Examination in English Literature. By Prof. Skeat, Litt.D., LL.D. 3rd Edition, revised. Crown 8vo. 2*s*. 6*d*.

GRAMMARS

By C. P. Mason, Fellow of Univ. Coll. London.

First Notions of Grammar for Young Learners. Fcap. 8vo. 105th Thousand. Revised. 1*s*.

First Steps in English Grammar for Junior Classes. Demy 18mo. 59th Thousand. 1*s*.

Outlines of English Grammar for the Use of Junior Classes. 107th Thousand. Crown 8vo. 2*s*.

English Grammar, including the Principles of Grammatical Analysis. 38th Edition. Crown 8vo. 3*s*. 6*d*.

A Shorter English Grammar, with copious Exercises. 57th to 61st Thousand. Crown 8vo. 3*s*. 6*d*.

Practice and Help in the Analysis of Sentences. 2*s*.

English Grammar Practice, being the Exercises separately. 3rd Edition. 1*s*.

Code Standard Grammars. Parts I. and II., 2*d*. each. Parts III., IV. and V., 3*d*. each.

HANDBOOKS OF ENGLISH LITERATURE.

Edited by Professor Hales. Crown 8*vo.* 3*s.* 6*d. each.*
Now Ready.

THE AGE OF MILTON. By J. BASS MULLINGER, M.A., and the Rev. J. H. B. MASTERMAN.

THE AGE OF DRYDEN. By RICHARD GARNETT, LL.D., C.B. Second Edition.

THE AGE OF POPE. By JOHN DENNIS. 2nd Edition.

THE AGE OF WORDSWORTH. By Professor C. H. HERFORD, Litt.D. Second Edition.

THE AGE OF TENNYSON. By Professor HUGH WALKER. Second Edition.

The following Volumes are in preparation.

THE AGE OF ALFRED. By H. FRANK HEATH, Ph.D.

THE AGE OF CHAUCER. By Professor HALES.

THE AGE OF SHAKESPEARE. By Professor HALES.

THE AGE OF JOHNSON. By THOMAS SECCOMBE.

BELL'S ENGLISH CLASSICS.

Edited for use in Schools, with Introduction and Notes. Crown 8*vo.*

BROWNING, SELECTIONS FROM. Edited by F. RYLAND, M.A. [*In the Press.*

BROWNING'S STRAFFORD. Edited by E. H. HICKEY. With Introduction by S. R. GARDINER, LL.D. 2*s.* 6*d.*

BURKE'S LETTERS ON A REGICIDE PEACE. I. and II. Edited by H. G. KEENE, M.A., C.I.E. 3*s.*; sewed, 2*s.*

BYRON'S CHILDE HAROLD. Edited by H. G. KEENE, M.A., C.I.E., &c. 3*s.* 6*d.* Also Cantos I. and II. separately; sewed, 1*s.* 9*d.*

—— SIEGE OF CORINTH. Edited by P. HORDERN. 1*s.* 6*d.*; sewed, 1*s.*

CARLYLE'S HERO AS MAN OF LETTERS. Edited with Introduction by MARK HUNTER, M.A. 2*s.* Sewed, 1*s.* 6*d.*

—— HERO AS DIVINITY. By the same Editor. 2*s.*; sewed, 1*s.* 6*d.*

CHAUCER'S MINOR POEMS, SELECTIONS FROM. Edited by J. B. BILDERBECK, B.A. 2*s.* 6*d.*; sewed, 1*s.* 9*d.*

DE QUINCEY'S REVOLT OF THE TARTARS and ENGLISH MAIL COACH. Edited by CECIL M. BARROW, M.A., and MARK HUNTER, M.A. 3*s.*; sewed, 2*s.*

⁂ The REVOLT OF THE TARTARS. Separately. Sewed. 1*s.* 3*d.*

De Quincey's Opium Eater. Edited by Mark Hunter, M.A. 4*s.* 6*d.*; sewed, 3*s.* 6*d.*

Goldsmith's Good-natured Man. Edited by K. Deighton. 2*s.*; sewed, 1*s.* 6*d.*

—— She Stoops to Conquer. Edited by K. Deighton. 2*s.*; sewed, 1*s.* 6*d.*

*** The Good-Natured Man and She Stoops to Conquer may also be had in one volume. Sewed, 2*s.* 6*d.*

Irving's Sketch Book. Edited by R. G. Oxenham, M.A. Sewed, 1*s.* 6*d.*

Johnson's Life of Addison. Edited by F. Ryland. 2*s.* 6*d.*

—— Life of Swift. Edited by F. Ryland, M.A. 2*s.*

—— Life of Pope. Edited by F. Ryland, M.A. 2*s.* 6*d.*

*** The Lives of Swift and Pope, together. Sewed, 2*s.* 6*d.*

—— Life of Milton. Edited by F. Ryland, M.A. 2*s.* 6*d.*

—— Life of Dryden. Edited by F. Ryland, M.A. 2*s.* 6*d.*

*** The Lives of Milton and Dryden, together. Sewed, 2*s.* 6*d.*

—— Lives of Prior and Congreve. Edited by F. Ryland, M.A. 2*s.*

Lamb's Essays. Selected and Edited by K. Deighton. 3*s.*; sewed, 2*s.*

Longfellow, Selections from, including Evangeline. Edited by M. T. Quinn, M.A. 2*s.* 6*d.*; sewed, 1*s.* 9*d.* Also Evangeline separately, sewed, 1*s.* 3*d.*

Macaulay's Lays of Ancient Rome. Edited by P. Hordern. 2*s.* 6*d.*; sewed, 1*s.* 9*d.*

—— Essay on Clive. Edited by Cecil M. Barrow, M.A. 2*s.*; sewed, 1*s.* 6*d.*

Massinger's A New Way to Pay Old Debts. Edited by K. Deighton. 3*s.*; sewed, 2*s.*

Milton's Paradise Lost. Books III. and IV. Edited by R. G. Oxenham, M.A. 2*s.*; sewed, 1*s.* 6*d.*, or separately sewed, 10*d.* each.

—— Paradise Regained. Edited by K. Deighton. 2*s.* 6*d.*; sewed, 1*s.* 9*d.*

POPE, SELECTIONS FROM. Containing Essay on Criticism, Rape of the Lock, Temple of Fame, Windsor Forest. Edited by K. DEIGHTON. 2*s.* 6*d.*; sewed, 1*s.* 9*d.*

SCOTT'S LADY OF THE LAKE. Edited by the Rev. A. E. WOODWARD, M.A. 3*s.* 6*d.*, or each Canto separately, sewed, 8*d.*

SHAKESPEARE'S JULIUS CÆSAR. Edited by T. DUFF BARNETT, B.A., London. 2*s.*

—— MERCHANT OF VENICE. Edited by T. DUFF BARNETT, B.A., Lond. 2*s.*

—— TEMPEST. Edited by T. DUFF BARNETT, B.A., Lond. 2*s.*

WORDSWORTH'S EXCURSION. Book I. Edited, with Introduction and Notes, by M. T. QUINN, M.A. Sewed, 1*s.* 3*d.*

PHILOSOPHY, PSYCHOLOGY, &c.

HANDBOOK OF THE HISTORY OF PHILOSOPHY. By E. BELFORT BAX. 2nd Edition, revised. 5*s.*

HEGEL'S PHILOSOPHY OF RIGHT (Grundlinien der Philosophie des Rechts). Translated by Samuel W. DYDE, M.A., D.Sc. Crown 8vo. 7*s.* 6*d.*

HISTORY OF MODERN PHILOSOPHY. By R. FALCKENBERG. Trans. by Prof. A. C. ARMSTRONG. Demy 8vo. 16*s.*

PSYCHOLOGY: An Introductory Manual for the use of University Students, designed chiefly for the London B.A. and B.Sc. By F. RYLAND, M.A. 7th Edition, rewritten. Crown 8vo. 4*s.* 6*d.*

ETHICS: An Introductory Manual for the use of University Students. By F. RYLAND, M.A. 3*s.* 6*d.*

LOGIC. An Introductory Manual by F. RYLAND, M.A. Crown 8vo. 4*s.* 6*d.*

POLITICAL ECONOMY. By M. PROTHERO, M.A. Crown 8vo. 4*s.* 6*d.*

BOTANY AND GEOLOGY.

ELEMENTARY BOTANY. By PERCY GROOM, M.A. (Cantab. et Oxon.), F.L.S., Examiner in Botany to the University of Oxford. With numerous Illustrations. Crown 8vo. 3*s.* 6*d.*

THE STUDENT'S HANDBOOK OF PHYSICAL GEOLOGY. By A. JUKES-BROWNE, B.A., F.G.S. With numerous Illustrations. 2nd Edition. 7*s.* 6*d.*

THE STUDENT'S HANDBOOK OF HISTORICAL GEOLOGY. By A. JUKES-BROWNE, B.A., F.G.S. With numerous Diagrams and Illustrations. 6*s.*

Cambridge: at the University Press.

by Postgate.

NAME OF BORROWER
itchie (1348 Feb 29.
1348